

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(Україна)

UNIVERSITY OF GÄVLE
(Sweden)

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
(Україна)

GESELLSCHAFT FÜR DEUTSCHE SPRACHE [GfDS]
(Deutschland)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
(Republika Hrvatska)

ПОДОЛАННЯ МОВНИХ ТА КОМУНІКАТИВНИХ БАР'ЄРІВ: ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА

Збірник наукових праць

Київ 2023

УДК 378.14 - 057.4:009(063)
ISBN 978-617-7990-01-6

Рекомендовано до друку вченою радою факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (протокол № 9 від 9 листопада 2023 р.)

Рецензенти:

Наталія Пазюра	доктор педагогічних наук, професор, Національний авіаційний університет
Олена Ковшар	доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний університет

Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Ковтун. Київ: НАУ, 2023. 382 с.

Збірник містить матеріали XI Міжнародної нвуеково-практичної конференції «Подолання мовних та комунівних бар'єрів: освіта, наука, культура», що відбувалася 17-18 листопада 2023 року на кафедрі іноземних мов і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету.

Автори несуть персональну відповідальність за наукову вірогідність і коректність розміщених у збірнику матеріалів.

© Колектив авторів, 2023
© Національний авіаційний університет, 2023

ЗМІСТ

O. Balanaieva
Discussion club as a means of forming foreign language competence of law students …… **12**

Н. Березнікова
Удосконалення фахової англійської мови в умовах віртуального освітнього середовища здобувачами вищої освіти галузі знань «Архітектура та будівництво» …… **15**

А. Бик, А. Щербина
Використання платформи Netflix для вивчення іноземних мов в умовах дистанційного навчання …… **20**

Є. Блінов
Мовний та змістовий аспекти українського медіасередовища в Болгарії …… **23**

Д- Богачов
Роль мотивації у формуванні автономії учнів під час вивчення англійської мови …… **30**

Е. Бондарчук, С. Мірошник
Вплив іспанської мови на англійську …… **34**

O. Buhaichuk
Communicative support in the field of education in Ukraine: challenges and perspectives …… **38**

М. Василик
Дискусія як засіб інтерактивного навчання англійської мови майбутніх фахівців …… **46**

Я. Височанська, О. Яловенко
Вплив невербальної комунікації при організації освітньої діяльності з англійської мови ***51***

О. Волік
Деякі методи викладання іноземних мов у немовному ЗВО ***57***

Г. Волкова
Стратегія навчання англійської мови перспективних студентів-медиків ***62***

А. Вусата
Open-ended questions as a tool of the competence approach to learning foreign languages ***69***

Т. Гармаш
Застосування технології едьютейнменту у навчанні німецької мови ***72***

Г. Герасименко, К. Зайцева
Труднощі при створенні та використанні англомовних навчальних презентацій ***77***

Н. Глушаниця, Г. Білоконь
Особливості навчання англійської мови професійного спрямування курсантів вищих військових навчальних закладів ***83***

Д. Гончарук
Factors Preventing the Use of Digital Assessment in English Language Learning ***87***

I. Grygorova, I. Rebrij
Social and psychological aspects of implementing patriotic issues in language teaching **90**

B E. Gustafsson
Teaching before and after the Covid-19 pandemy: An example from Sweden **93**

А. Давиденко
Цілі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей **98**

К. Данилюк, В. Зрівець, С. Мірошник
Методики викладання іспанської мови як іноземної **102**

С. Денисова
Вплив мотивації викладача на процес оволодіння авіаційною англійською мовою студентами закладів вищої освіти **107**

С. Дишлева
Використання нетрадиційних форм навчання іноземній мові з метою формування професійної мобільності майбутніх економістів **111**

В. Дочу
Удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи з використанням мовленнєвих ігор **116**

Н. Дюканова
Ділові ігри в процесі формування професійної іншомовної компетенції **120**

А. Запорожан
The Use of Eportfolio for Assessment in English Classes **125**

А. Заслужена, А. Сабітова
Шляхи віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти: підвищення рівня володіння іноземними мовами **128**

Є. Іванов
Використання мультимедійних технологій у викладанні іноземної мови **136**

Ж. Іванова
Особливості використання відеоматеріалів при вивченні німецької як другої іноземної **141**

Т. Кірик
Про ноогуманізм та інші терміни з майбутнього для вищої освіти України-XXI ... **145**

O. Kovtun, N. Melnyk, N. Ladogubets
Education during martial law: challenges and achievements of Ukraine's higher education **151**

А. Колісниченко, С. Харицька
Фейк як одиниця медіаманіпуляції соціальною думкою **159**

Н. Коновалова
Засоби формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку в закладах дошкільної освіти **163**

Л. Конопляник, Ю. Пришупа
Особливості іншомовної підготовки докторів філософії: підвищення рівня наукової комунікації ***171***

Д. Король
Цифрове читання vs. читання на папері у контексті вивчення англійської мови ***180***

К. Корсак
Природа мовних та інших перешкод на шляху до порятунку людства від тотального Колапсу-XXI ***184***

Ю. Корсак, К. Корсак
Яке «українознавство» нам потрібне в XXI столітті? ***190***

В. Кульчицький, А. Стрільчук
Запозичення спортивної термінології у шведській мові ***196***

M. Lykhno
The names of German dishes in terms of the linguocultural aspect ***200***

А. Лопушенко, О. Безлюдний
Мотивувальний потенціал використання чат-ботів на уроках англійської мови (на прикладі ChatGPT) ***203***

А. Лопушенко, І. Білецька
Особливості мовної поведінки жінок на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях (на матеріалі фільмів «Wonder Woman 1994» та «Hiden Figures») ***206***

І. Лук'янченко, Н. Каловська
Сенсорні образи у художньому дискурсі Джоан Гаріс (на матеріалі роману "Chocolat") …….. ***211***

Л. Ляшенко
Рефлексії з приводу новітніх публікацій про походження і поширення родини індоєвропейських мов …… ***216***

Л. Мазуренко, О. Лемберський
Метод проєкту як складова інноваційних технологій у процесі навчання іноземній мові .. ***222***

А. Максименко
Креативні технології у курсі української мови як іноземної …… ***227***

А. Максимова
Особливості розвитку фразеологізмів англійської мови …… ***231***

О. Мамонова
Involvement of practical employees and native speakers in foreign language classes …… ***237***

A. Mikhailyuk
The problem of learning English for aviation professionals in the context of global challenges .. ***243***

Л. Молгамова
Відображення соціокультурного виміру лінгвістичного концепту СМЕРТЬ у пам'ятниках монументального мистецтва .. ***246***

Л. Немлій, В. Авраменко, Є. Бєлоусова
Innovative Approaches to English Language Learning …… ***251***

Т. Орел
Принцип автентичності як ключова категорія методики навчання іноземних мов ... ***255***

Т. Орел, С. Царук
Порівняльна характеристика фразеологізмів з колоронімами в англійській та українській мовах …… ***259***

О. Пасічна, Є. Пасічна
Рецензування кваліфікаційних робіт здобувачів освіти …….. ***264***

O. Pysarchyk
ESP online lessons: increasing interactivity ……. ***268***

I. Powkh
Mythic Time and Space in Western European and American Thought …… ***274***

E. Riabokon, A. Telepenko
Overcoming Language Barriers in Aviation: The Role of Flight Attendants and Their Training ….. ***279***

Ю. Русенко
Англійська мова як спосіб підвищення загального інтелектуального рівня здобувачів середньої профільної освіти …… ***282***

O. Savchenko
Language and digital skills as an integral part of the virtual learning environment …… ***290***

Ю. Савченко
Роль методу проєктів у вивченні англійської мови старшокласників з профільною освітою …… ***295***

T- Syniavska
Етапи проведення гри на уроці іноземної мови для здобувачів базової середньої освіти .. ***300***

М- Скуратівська
Нова українська школа. Компетентнісний підхід на уроках німецької мови …… ***304***

І. Тичина
The Crucial Role of Needs Analysis in Enhancing English Language Acquisition …… ***308***

H. Tiosova
The Main Aspects of Selecting Modern Methods in Teaching English …… ***315***

І. Товкач
Вплив соціокультурного простору на проблему розвитку особистості дитини: теоретичний аспект …… ***318***

О. Федоренко
Теоретичні аспекти перекладу рекламних текстів …… ***327***

Н. Хайдарі
Особливості застосування інтерактивних методів навчання з метою формування міжкультурної компетентності в процесі навчання вивчаючого читання студентів ЗВО …… ***332***

Н. Хайдарі, Я. Воробкало
Особливості онлайн навчання: переваги та недоліки …… ***336***

Е. Харатян
Developing writing fluency with ICT …… ***340***

А. Шарпіло, Л. Веремюк
Концептуалізація емоційної категорії LOVE шляхом метафоризації (на матеріалі сучасних англомовних пісень) …….. ***345***

О. Шестірнін
Mobile Phone as a Tool of Digital Technologies for Learning a Foreign Language in Schools …… ***350***

Ю. Шуляк, М. Рудіна
Реалії у збірці оповідань «Книга Джунглів» та «Другої книги джунглів» Р. Кіплінга: перекладацький аспект …… ***354***

Т. Шундель
Використання лексичних ігор як спосіб підвищення мотивації до оволодіння іноземною мовою …….. ***360***

О. Щербина
Сприятлива атмосфера на практичних заняттях з іноземної мови як чинник формування у дорослих стійкої мотивації до навчання …….. ***365***

Н. Юхновець
Zum Problem des Online-Unterrichts …… ***369***

НАШІ АВТОРИ *……..* ***373***

Oksana Balanaieva
Donetsk State University of Internal Affairs
Kropyvnytskyi (Ukraine)

Discussion club as a means of forming foreign language competence of law students

Abstract. *Forming foreign language competence of students of legal specialties is an important task of language teaching. The aim is to train a specialist who complies with the modern requirements of educational process. One of the innovative forms and methods of language teaching in the process of training future lawyers and law enforcement officers is presented here.*

Key words: *foreign language competence, discussion club, cadet, student, law enforcement.*

The matter of training specialists who are fluent in their native language and foreign languages becomes especially relevant in the modern development of society and the expansion of international professional relations. The necessity to ensure the effectiveness of professional communication requires communicators to possess a sufficient level of professional communicative competence. The main components of foreign language speaking competence of higher education students include speaking knowledge, skills and abilities. Particular attention should be paid to the importance of using, along with traditional, also innovative forms and methods of language teaching in the process of training future lawyers and law enforcement officers.

We suggest considering such a form of interactive teaching as a briefing-discussion. Organizing Discussion Club meetings has already become a good tradition in Donetsk State University of Internal Affairs. Members of the club are cadets and students of various courses and faculties. The club meetings are organized by the lectors

of the Foreign Languages Department. One moderator announces the topic of the meeting and gives the floor to two speakers.

These speakers prepare theses on a certain topic. Other members of the club are informed about the topic of the meeting and asked to familiarize themselves with the materials. The cadets and students watch presentations and videos, listen to speakers and express their opinions on a certain issue during the meeting. The choice of the meetings topics is professionally oriented at the formation of foreign language communicative competence of future lawyers and law enforcement officers, for example: the decision of the European Court of Human Rights regarding the lawsuits of citizens of Ukraine [1], the educational platform HELP, the role of the UN in solving problems related to military conflicts, etc. During the review of the decisions of the ECHR, the members of the club get acquainted with the available materials of a certain case and receive consultations from lectors of legal disciplines.

Thus, cadets and students discovered the opportunity to improve their language skills thanks to joining the platform's courses and receiving relevant certificates at the club meeting dedicated to the HELP educational platform. “The platform provides a range of resources on the ECHR. These include distance-learning and self-learning resources on the ECHR and European human rights standards, as well as handbooks and other useful resources” [2].

Collective discussion of the proposed issue, conducting dialogues on a professional topic, including elements of business and role-playing games, in particular modeling quasi-professional situations of language communication during discussion club meetings, allows the lectors to focus on the research and creative activities of cadets and students, significantly to

increase the level of their independence and cognitive activity.

This process models the real situation of communication with its social and professional content. The students' personal inclusion in it allows them to form a clear understanding the foreign language significance in their future practical activities.

References

1. European Court of Human Rights. URL: https://hudoc.echr.coe.int/#{%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22]}

2. HELP Training Platform. URL: https://www.coe.int/uk/web/help-country/help-training-platform

Наталія Березнікова
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Удосконалення фахової англійської мови в умовах віртуального освітнього середовища здобувачами вищої освіти галузі знань «Архітектура та будівництво»

Анотація. *Дослідження сфокусовано на застосуванні цифрових технологій для вивчення та вдосконалення професійної іноземної мови, набуття фахових знань й навичок роботи із цифровими англомовними інструментами в мережі Інтернет, як чинниками особистого зростання здобувачів та викладачів в умовах віртуальної інтернаціоналізації освіти.*

Ключові слова: *віртуальна інтернаціоналізація, вища освіта, віртуальне освітнє середовище, фахова іноземна мова*

Improving Professional English in the Conditions of the Virtual Educational Environment by Students of Higher Education in the field of knowledge «Architecture and Construction»

Abstract. *The research is focused on the application of digital technologies for learning and improving a professional foreign language, gaining professional knowledge through experience to operate with digital English language tools on the Internet devoted to personal growth of students and lecturers in the conditions of virtual internalization of education.*

Key words: *virtual internalization, higher education, virtual learning environment, professional foreign language*

Актуальним питанням в сучасних умовах роботи закладів вищої освіти у Україні є винайдення

оптимальних рішень використання інформаційно-комп'ютерних технологій у навчальному процесу (аудиторна робота, самостійна підготовка, формувальне та підсумкове оцінювання, особистісний вектор у самоосвіті). Дослідники та викладачі працюють над вивченням можливостей продуктивного навчання та аналізу рівня набутих знань з фахової іноземної мови та безпосередньо знань із профільних наук й дисциплін здобувачів вищої освіти із дослідженням контенту освітніх сайтів мережі Інтернет та безпосередньо віртуальних інтернаціональних платформ, які використовуються для освіти [1].

Досвід роботи із освітянськими віртуальними платформами, які широко застосовуються в західних системах освіти на рівні університетів, середніх шкіл, вечірніх курсах-школах, дистанційних університетах, вивчається науковцями України [2]. Створення репозиторію університету, як одного із компоненту віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти було розпочато створення безпосередньо освітнього середовища авіаційного університету.

Оскільки виклики всесвітньої пандемії, спричиненої COVID-2019, та військовий стан в України з лютого 2022 року, внаслідок російської військової агресії внесли корективи до можливостей проводити аудиторні заняття на певних територіях країни, освітяни мали активно навчатися використовувати мультимедійні інструменти та платформи для навчального процесу [4]. Університет забезпечив доступ до корпоративного Google Classroom для постійної праці викладацького складу та здобувачів вищої освіти (бакалаврі та магістрів) всіх форм навчання у класі віртуального простору, також для лекцій та конференцій використовується Zoom [2].

Засади застосування таких віртуальних платформ та інструментів для проведення занять досліджено науковцями університету, доведено що всебічний доступ до використання віртуальних цифрових платформ та інструментів педагогами всіх континентів вказує на розвинення процесу інтернаціоналізації освіти, зокрема вищої [1, с. 22]. Оскільки сучасна вища освіта бере участь у процесі «інтеграції міжнародного, міжкультурного чи глобального виміру в цілі, функції, процес надання вищої освіти» [2, с.12].

Науковці кафедри, досліджуючи кафедральну науково-дослідну роботу «Віртуальна інтернаціоналізація вищої освіти: глобальний, регіональний та інституційний виміри», виокремили основні організаційні моделі цього процесу: «індивідуалізована, перехідна та інституціоналізована» [2, с.12]. Дослідницями зазначається, що «віртуальна мобільність, онлайн навчання, онлайн конференції, спільні наукові проекти, віртуальні стажування, віртуальні програми технічної допомоги» є складовими віртуальної інтернаціоналізації. [2, с. 13].

Наявність технічного компоненту як комп'ютери, інтернет-мережі, безпосередньо тематичні блоки, розроблені викладачами з фахової іноземної мови відповідно до робочої програми із теоретичним змістом, завданнями й тестами для самоперевірки рівня опанування студентами галузі знань «Архітектура та будівництво», контролю викладачами засвоєння вивченого та сформованість навичок у чотирьох аспектах мови під час підсумкового оцінювання, вказують на рівень залучення здобувачів вищої освіти та викладачів до віртуального навчального середовища [4, с. 13].

Дослідники та викладачі наголошують щодо продуктивного застосування ряду онлайн

інструментів, які допомагають активному опануванню фахової англійської мови, такі як Quizlet, Eddpuzzle, Liveworksheets, Mentimeter, Google Forms, Flipgrid для вдосконалення нової тематичної термінології, опрацювання відео через модальності сприйняття відео та аудіо матеріалу здобувачами вищої освіти [3, с. 110].

Цифрові інструменти освітянського середовища (Google Class) та онлайн застосунки для вдосконалення фахової англійської мови вмотивовують викладачів до створення особистих завдань із граматичним та лексичним матеріалом фахового спрямування. За допомогою таких застосунків онлайн як викладачі розробляють комунікативні завдання для опрацювання змісту та фахових термів коротеньких відео до тематики курсу дисципліни в youtube, також складання мультимедійних презентацій із навчальним матеріалом до опанування англомовної фахової тематики на основі автентичних англомовних текстів, відповідно до навчальних програм дисципліни «Фахова іноземна мова» здобувачів вищої освіти спеціальностей «Архітектура та містобудування», «Будівництво та цивільна інженерія», «Геодезія та землеустрій».

Віртуальне освітянське середовище відкриває широкі можливості для вивчення англійської мови, фахової англійської мови, також сприяє опануванню матеріалів фахових дисциплін англійською мовою. Користування віртуальним освітянським розширює межі обізнаності особистості, що навчається із використанням цифрових інструментів, чи здобувач вищої освіти чи викладач. Підвищення кваліфікації викладачів на освітянських платформах або на онлайн вебінарах із носіями англійської мови є потужною мотивацією для творчого розвитку дослідників та викладачів, які розробляють завдання для самостійного опрацьовування студентів із

використанням нових технологій, тож викладачу потрібно докласти достатньо часу щоб самостійно оволодіти цифровими інструментами [3, с. 108].

Перевага у досягненні навчальних цілей із допомогою віртуального освітянського середовища наявна, але на цьому етапі впровадження потребує нових знань технологічної бази та достатнього часу для створення заняття проекту практичного заняття із використанням віртуальних інструментів навчання та контролю фахової іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Заслужена А.А., Сабітова А.П., Донченко В.М. Віртуальна інтернаціоналізація як особлива форма всебічної інтерналізації. *Інноваційна педагогіка*. Серія «Педагогіка»: зб. наук. праць. Одеса, 2022. № 52. С. 21-25.

2. Заслужена А.А., Сабітова А.П., Донченко В.М. Організаційно-управлінські основи процесу віртуальної інтерналізації. *Інноваційна педагогіка*. Серія «Педагогіка»: зб. наук. праць. Одеса, 2023. № 60. С. 11-15.

3. Konoplianyk L.M. Enhancing Formative Assessment in Distance Learning of a Professional Foreign Language by Means of EdTech Tools. Contemporary Problems of Pedagogy amidst the European Integration of Educational Environment: Theory and Practice: scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. P.97-122.

4. Конопляник Л., Мельникова К. Використання технології «перевернутий клас» при навчанні фахової іноземної мови. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту “НАУ-друк”, 2019. Вип. 2(15). С. 38-45.

Анастасія Бик
Анна Щербина
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Використання платформи Netflix для вивчення іноземних мов в умовах дистанційного навчання

Анотація. *У статті розглянуто актуальність вивчення іноземних мов під час дистанційного навчання та роль онлайн платформ у цьому процесі. Особлива увага приділяється популярній медіа-платформі Netflix як інструменту для вивчення мов.*

Ключові слова*: дистанційне навчання, вивчення іноземних мов, платформа Netflix.*

The use of the Netflix platform for learning foreign languages in the context of distance learning

Abstract. *The article discusses the relevance of learning foreign languages in distance learning and the role of online platforms in this process. Particular attention is paid to the popular media platform Netflix as a tool for learning languages.*

Key words: *distance learning, foreign language learning, Netflix platform.*

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в умовах дистанційного навчання використання різних онлайн платформ для вивчення іноземних мов набуває все більшої популярності. Наявність великої кількості інтернетресурсів та додатків стає сучасним інструментарієм під час опанування іноземної мови. У цьому контексті, слід звернути особливу увагу на платформу Netflix, яка в останні роки набуває все більшої популярності. Контент для розваг може стати у нагоді під час вивчення іноземної мови, що покращує навчальний процес та сприяє креативному мисленню.

Тему вивчення іноземних мов та залучення сучасних інструментів, мультимедійних технологій та креативних додатків розглядали такі науковці: А. Соломон, С. Федушко, Н. Михайлішина, Н. Яворська та багато інших.

Відео-хостинги та відео-платформи стають важливим інструментом сучасної освіти, як зазначає Н. Михайлишин [1]. Згідно з умовами дистанційного навчання, студенти ефективніше засвоюють інформацію, подану в зображеннях, відео- та аудіо форматі.

Через те, що сьогодні кількість молоді, яка обирає цифровий формат інформації та мультимедійний спосіб її подання, стрімко зростає, примножується також і необхідність впровадження ефективних інструментів саме в освітній сфері, як зауважує С. Федушко [2].

Переглядаючи фільми та серіали іноземною мовою, студенти звикають до мовленнєвих особливостей та поринають у культурне іншомовне середовище, що допомагає краще опанувати мову. Каталог Netflix наповнений фільмами багатьма мовами і платформа використовує широкий спектр пропозицій іноземних мов, щоб допомогти нам краще пізнати їх, насолоджуючись оригінальними фільмами.

Наявність можливості використовувати субтитри дозволяє кожному спрощувати процес перегляду та запам'ятовувати не тільки вимову слів, а ще й написання, що також є позитивним аспектом. На платформі Netflix є два варіанти субтитрів: автоматичний переклад за алгоритмами, який є дуже дослівним, або переклад, здійснений людьми-фахівцями, що перекладає вирази та ідіоми, які не здатен зробити автоматизований переклад.

Можливість обирати будь-які категорії фільмів та відео, навіть дитячі (що може бути корисним для

початкового рівня володіння іноземною мовою) також є позитивним надбанням платформи Netflix.

Сучасне українське суспільство тільки починає долучатися до цієї платформи, але велика кількість фільмів та серіалів платформи Netflix знайшли своїх прихильників серед сучасної української молоді. Можливість долучитися до соціокультурного простору американців та європейців дозволяє не тільки вивчити мову, розуміти окремі мовленнєві особливості, а й розширити свій світогляд.

Отже, можна зробити висновок, що використання платформи Netflix для вивчення іноземної мови є надзвичайно корисним надбанням сучасності, яке допомагає студентам покращити навички розмовної мови, розширити словниковий запас і краще розуміти культурні особливості інших країн. Ця платформа - це не лише розважальний інструмент, але і цінний ресурс для самоосвіти та розвитку.

Список використаних джерел

1. Михайлишин, Н. Сучасні інформаційні технології та методи інтернет-брендингу студентської організації. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016.

2. Федушко, С. Інноваційні технології у вивченні іноземних мов. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів. Київ: Аграр Медіа Груп, 2016.

Євген Блінов
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова
м. Одеса (Україна)

Мовний та змістовий аспекти українського медіасередовища в Болгарії

Анотація. *У статті досліджується історія та сучасність українських медіа в Болгарії. У добу Української Народної Республіки представники дипмісії УНР започаткували два друкованих болгаромовних видання. Друга хвиля розвитку українських ЗМІ в Болгарії почалася зі здобуттям Україною незалежності. Наразі українці, що мешкають у Болгарії, та болгари мають змогу споживати контент українською та болгарською мовами на різних медіаплатформах.*

Ключові слова: *медіасередовище, новини, трансляція, повномасштабне вторгнення.*

Language and content aspects of the Ukrainian media environment in Bulgaria

Abstract. *The article examines the history and modernity of Ukrainian media in Bulgaria. During the days of the Ukrainian People's Republic, representatives of the UNR diplomatic mission started two printed Bulgarian-language periodicals. The second wave of Ukrainian mass media development in Bulgaria began with Ukraine's independence. Currently, Ukrainians living in Bulgaria and Bulgarians can consume content in Ukrainian and Bulgarian on various media platforms*

Key words: *media environment, news, broadcast, full scale invasion.*

Повномасштабна агресія Росії, що розпочалася 24 лютого 2022 року, суттєво вплинула на всі сфери життя в Україні. Велика кількість наших співгромадян

залишила Батьківщину. За даними Агенції Організації Об'єднаних Націй в справах біженців (UNCHR), станом на 10 жовтня 2023 року у країнах Європи зареєстровано 5 млн 831 тис. 200 переселенців з України [9]. Однією з держав, що прийняла значну кількість українських біженців, є Болгарія. За даними ООН, станом на 10 жовтня 2023 року понад 170 тисяч громадян України звернулися за тимчасовим захистом, що надають країни Європейського Союзу. Болгарія — це історично та ментально близька до нас держава, в якій, втім, протягом століть сформувалося приязне ставлення до Росії, чим зараз користується режим Путіна. Тому створення сприятливого для України медіасередовища в цій балканській державі є важливим завданням для органів влади та громадянського суспільства нашої країни.

Перші кроки для створення такого середовища зробили у XX столітті співробітники посольства Української Народної Республіки в Болгарії. Дослідниця А. Тертична зазначає, що «для перших українських дипломатів важливою місією стало відокремлення у свідомості болгар України від Росії, до якої болгарський народ почував деякий сентимент через допомогу в боротьбі за незалежність» [3, с. 211]. Зусиллями дипломатичної місії видавався неперіодичний часопис «Украинске слово» («Українське слово»). Перший номер надрукували, імовірно, у липні 1919 року. Видання виходило болгарською мовою спочатку на 32 сторінках, згодом на 44-х. Після липневого номеру вийшло іще три: 1 серпня, 1 вересня, 15 жовтня. Ілюстрації було розміщено на першій сторінці: у 1 та 3 номерах це була карта українських історичних територій, у 2 номері – репродукції картини «Петро Перший та гетьман Полуботок» художника Волкова, у 4 номері – фотопортрет Симона Петлюри [6, с. 19, с. 53, с. 93,

с. 133]. Також перша шпальта обов'язково містила зображення гербу України.

Упорядники випусків насичували їх творами на політичну та культурну тематику. Зокрема, у першому номері надруковані статті про Україну та слов'янський світ, українсько-угорські відносини, а також матеріали про українську мову та діяльність М. Драгоманова [6, с. 21-52]. Останній випуск видання «Украинске слово» містив публікації про бойові дії між військами УНР та армією Денікіна, українсько-російські та українсько-французькі відносини, історію української Холмщини [6, с. 134-176]. Обов'язковою була публікація офіційних нот уряду УНР.

З 15 жовтня 1919 року по 1 червня 1920 року українські дипломати видавали в Болгарії часопис «Украинско-български Преглед» («Українсько-болгарський Огляд»), який виходив болгарською. Побачили світ 17 випусків, які спочатку редагував дипломат П. Сикора, згодом – його колега Ю. Налисник. Редакційний комітет залучив до роботи болгарських науковців та письменників Д. Страшимирова, С. Чилингирова, Хр. Цанкова-Дерижана, Ст. Младенова, І. Шишманова, Д. Шишманова, Н. Балабанова [3, с. 214].

Редакція інформувала читачів про історію та культуру українського народу, події в УНР, життя українців в Європі та інші питання. На сторінках часопису публікувалися твори О. Олеся, І. Франка, М. Коцюбинського. Темами першого номеру були українсько-денікінська війна, більшовицький терор, українсько-болгарські та українсько-польські відносини, творчість Т. Шевченка, історія українських земель, дипломатичні документи [6, с. 177-184]. Останній, 17-й номер, що мав наклад у 500 примірників, містив декларацію уряду УНР про внутрішню та зовнішню політику, три матеріали,

присвячені М. Драгоманову, та політичні новини [6, с. 321-328]. Усі випуски мали наскрізну нумерацію з першого до останнього номеру – таким чином, 17 номерів містили 152 сторінки.

Болгарська орфографія тих часів (так званий Дриновсько-Іванчевський правопис) мала архаїчні старослов'янські елементи – букви ѫ (юс великий) та ѣ (ять), які зустрічаються і в публікаціях видань «Украинске слово» та «Украинско-български Преглед». Сучасний вигляд болгарська абетка набула після реформи 1945 року [7, с. 97].

Через брак коштів видавнича діяльність посольства Української Народної Республіки в Болгарії припинилась, а згодом Україна була окупована Росією.

Після відродження української державності у 1991 році відродилася й відповідна діяльність у медіасередовищі. Викладач і керівник української недільної школи в Софії, співзасновник громадської організації «Фундація «Мати Україна» в Болгарії Василь Жуківський у січні 1994 року видав сигнальний примірник болгаромовного часопису «Украйна плюс», який від січня 1995 до квітня 2001 року виходив щотижня під назвою «Украйна прес» [1, с. 188]. Чорно-біле видання містило спочатку 8 шпальт, згодом 16. Починаючи з 1998 року В. Жуківський випускає інтернет-видання «Украински вести» [8]. Стара версія (до 2021 року включно) містить матеріали болгарською та українською мовами, нова – болгарською. Головна сторінка ЗМІ, яке самим засновником називається дайджестом, має такий слоган: «Шануймося, браття, бо ми того варті!» Рубрики видання: «Новини», «Начало» («Початок»), «Диаспора» («Діаспора»), «Амбасада», «Украйна днес» («Україна сьогодні»), «Бизнес» («Бізнес»), «Коментар», «Дайджест», «Интервю» («Інтерв'ю»), «Наші люди», «История» («Історія»), «Справка» («Посилання»). Також на головній сторінці порталу наявні посилання

на сайти українських організацій та посольства України в Болгарії. Головні теми, що висвітлюють «Украински вести» – повномасштабна агресія Росії проти України та життя українців у Болгарії. Проте певну увагу видавник приділяє й провідним міжнародним темам. Здебільшого видання має дайджестовий характер, здійснюючи огляд провідних українських та міжнародних медіа, водночас публікує ексклюзивні матеріали з Болгарії.

В останній час відбулися певні зміни в аудіовізуальній сфері українського медіасередовища в Болгарії. До повномасштабного вторгнення Росії в Україну відповідний контент транслювався переважно в мережі Інтернет. Наприклад, через YouTube-канал «Украински ТВ вести», який з 2011 року веде вже згаданий В. Жуківський. Тут декілька разів на рік з'являються відеоролики, присвячені здебільшого життю українців у Болгарії. Контент виробляється українською та болгарською мовами.

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення повідомила, що наприкінці березня 2022 року болгарський супутниковий оператор Bulgaria Sat EAD припинив трансляцію російських телеканалів і почав безкоштовно транслювати українські «UA TV» та «Ukraine 24» [2]. А з 19 червня 2023 року в ефірі Болгарського національного телебачення виходять випуски новин українською мовою [5]. Хронометраж новин – до 10 хвилин, постійною ведучою є Марія Плачкова, одеська журналістка, яка зараз мешкає в Болгарії та вільно володіє українською та болгарською мовами. Головні теми випусків: російсько-українська війна, життя українців у Болгарії, Україна на міжнародній арені [4].

Отже, виробництво та розповсюдження українського медіапродукту в Болгарії двома мовами дозволяє, по-перше, долати комунікаційні бар'єри між

українцями та болгарами, по-друге, формувати проукраїнський порядок денний у медіасередовищі балканської країни, по-третє, зміцнювати в українських переселенців відчуття дотичності до своєї Батьківщини.

Список використаних джерел

1. Атаманенко А. Українці в Болгарії і Україна: потенціал співпраці. *Україна і Болгарія в історії Європи: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України НАН України, 2019. С.177–194.
2. Болгарський супутниковий оператор Bulgaria Sat EAD вимкнув на супутнику 4 російських телеканали і безкоштовно транслює українські «UA TV» та «Ukraine 24». *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.* 31 березня 2022 року. URL: https://www.nrada.gov.ua/bolgarskyj-suputnykovyj-operator-bulgaria-sat-ead-vymknuv-na-suputnyku-4-rosijskyh-telekanaly-bezkoshtovno-translyuye-ukrayinski-ua-tv-ta-ukraine-24/ (дата звернення: 25.10.2023).
3. Тертична А. Часописи посольства УНР в Софії: інструмент промоції України в Болгарії. Український інформаційний простір. Київ : Вид-во КНУКіМ, 2021. С. 209–218.
4. Новини по БНТ на украински език. URL: https://bnt.bg/ua (дата звернення: 25.10.2023).
5. От 19 юни БНТ ще излъчва емисия новини на украински език, която ще е достъпна онлайн. *Посольство України в Болгарії.* URL: https://www.facebook.com/ukr.embassy.bg/posts/586089280341319/?paipv=0&eav=AfZHIFHEj9z5UXv5pSYYWz_v1YkXfuzdiruKM-gXwOE6JCSLyl6zvQKqlQyxDRnEx74&_rdr (дата звернення: 25.10.2023).

6. Списание "Украинско-Български Преглед": културна дипломация на посолството на Украинска Народна Република в София (1919-1920) / Съставител А. Тертична. Посолство на Украйна в Република България; Институт за литература БАН; Национална библиотека "Св. Св. Кирил и Методий". София: ИД ПРИНТ, 2020. 328 с.

7. Стоилов А. Две правописни реформи – една политическа цел. *Езиков свят*. Благоевград: Югозападен университет „Неофит Рилски” , 2018. Т. 16. Кн. 2. С. 97–104.

8. Украински вести. URL: https://ukrpressbg.com/category/%d0%b4%d1%96%d0%b0%d1%81%d0%bf%d0%be%d1%80%d0%b0/ (дата звернення: 25.10.2023).

9. The UN Refugee Agency. Operational Data Portal. Ukraine Refugee Situation. URL: http://surl.li/mmfqj (дата звернення: 24.10.2023).

Денис Богачов
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань (Україна)

Роль мотивації у формуванні автономії учнів під час вивчення англійської мови

Анотація. *У матеріалі розглянуто три взаємозв'язки, які є фундаментальними в процесі, що призводить до формування мотивації, а саме: вираження потреби, стимулюючий фактор і виникнення інтересу. Автономії можна досягти за допомогою надання свободи вибору та тісної співпраці між учнем, учителем і закладом освіти.*

Ключові слова: *мотивація, учнівська автономія, стимуляція, критичне мислення.*

The role of motivation in the formation of students' autonomy during English language learning

Abstract. *The material discusses three relationships that are fundamental to the process that leads to motivation, namely: expression of need, stimulus and interest. Autonomy can be achieved by providing freedom of choice and close cooperation between the student, teacher and educational institution.*

Key words: *motivation, student autonomy, stimulation, critical thinking.*

Автономія є важливим фактором у процесі викладання/навчання іноземних мов, якому останнім часом їй надається все більшого значення. Можна стверджувати, що автономія є кінцевою метою будь-якого навчання. Досягнувши цієї мети, учень може самостійно пройти шлях, який він пройшов до цього часу разом із вчителем. Говорячи про автономію, необхідно насамперед пам'ятати про інші поняття, які її супроводжують, а саме: здатність до орієнтації,

свобода вибору, відповідальність і мотивація. Нас зацікавило останнє поняття, а саме мотивація, яка веде до автономії і впливає на навички викладання та навчання, а також супроводжує весь освітній процес в особливий спосіб [2].

Важливим є те, що автономія й мотивація стосуються не лише учня, але й учителя та закладу освіти, в якому розвивається викладання/навчання. Кожен із цих елементів (учень, учитель і заклад освіти) повинен бути «мотивований» на досягнення автономії в межах своєї сфери діяльності, щоб разом і водночас самостійно досягти «самореалізації».

Розглянемо три взаємозв'язки, які є фундаментальними в процесі, що призводить до формування мотивації, а саме: вираження потреби, стимулюючий фактор і виникнення інтересу. Потреба вказує на те, чого нам бракує, і на те, що є необхідним. Важливо звернутися до вже класичної теорії А. Маслоу і його піраміди потреб, в якій, починаючи з базових, фізіологічних потреб, ми приходимо до найскладнішої потреби в самореалізації. Оскільки головним об'єктом дидактичного інтересу і діяльності є учень, то роль учителя полягає у створенні такого навчального процесу, який був би адаптований до вимог сучасної освіти, індивідуальності та потреб учнів [1].

Стимуляція – це ініціатор якогось розвитку і гарантія виникнення мотивації. Стимул є свідченням або вираженням потреби та включає такі специфічні та важливі для людського існування ситуації, як міжособистісне спілкування, соціалізація, безпека тощо. У цьому випадку, однак, ми говоримо лише про внутрішні стимули, які відповідають за виникнення внутрішніх потреб. Між тим, існують також зовнішні стимули, які є свідченням взаємодії з усім, що нас оточує, тобто навколишнім середовищем у всіх його можливих значеннях. В освітньому контексті не варто

забувати, що саме вчитель повинен виконувати функцію стимулятора. Від його вміння і від його роботи залежить не лише передача інформації, яку мають засвоїти учні, але й ініціювання співпраці, допомога у прагненні ініціювати співпрацю, допомога визначати шляхи, час і навіть питання, які учні мають засвоїти. Тут ідеться про стимулювання дії та залучення учнів до відповідальності за навчання та формування автономії у вивченні мови [4].

На нашу думку, зацікавленість, яку ми розглядаємо у взаємозв'язку зі стимулюванням і вираженням потреби, є точкою зближення цих двох компонентів, і, водночас, моментом «потягу» учня до вивчення та передчуттям користі від наслідків цієї взаємодії.

Отже, як саме заклади освіти та вчителі можуть стимулювати та розвивати мотивацію та, відповідно, автономію учнів? Цього можна досягти за допомогою надання свободи вибору та тісної співпраці.

Відповідно, заклад освіти має гарантувати учневі:

- можливість обирати власну траєкторію навчання;
- можливість оцінювати роботу вчителя.

Учитель повинен гарантувати учневі:

- попереднє ознайомлення з контентом уроків;
- можливість вибору змісту навчання в рамках програми чи курсу;
- можливість домовлятися про спосіб і час в процесі викладання/навчання.

Важливо пам’ятати, що учні не всі однакові, тому їх не можна навчати однаково, роками виконуючи одні й ті ж вправи [3, с. 41]. Саме у цьому контексті на допомогу вчителю приходить мотивація учня, яка формує учнівську автономію, що, у свою чергу, сприятиме індивідуалізації навчання.

Список використаних джерел

1. Бутенко Д. С. Теорії мотивації: практичний аспект. *Ефективна економіка.* 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7923 DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.103

2. Challob, A.I. The effect of flipped learning on EFL students' writing performance, autonomy, and motivation. *Educ Inf Technol.* 2021. 26, 3743–3769 doi.org/10.1007/s10639-021-10434-1

3. Stockwell, G., & Reinders, H. Technology, Motivation and Autonomy, and Teacher Psychology in Language Learning: Exploring the Myths and Possibilities. *Annual Review of Applied Linguistics,* 2019. *39*, P. 40-51. doi:10.1017/S0267190519000084

4. Zarei, A. A. and Zarei, N. On the effect of Language Proficiency on Learners' Autonomy and Motivation. *Journal of English Language and Literature 2015.* 3(2). doi: 10.17722/jell.v3i2.57

Еліна Бондарчук
Світлана Мірошник
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Вплив іспанської мови на англійську

Анотація. *Вплив іспанської мови на англійську - це унікальний аспект мовного розвитку, який охоплює багато сфер, від лексики до культури. Ця тема стала предметом вивчення та досліджень завдяки важливому впливу іспанської на англійську мову протягом великої частини історії.*

Ключові слова: *іноземна мова, граматичний вплив,граматична структура,культурній обмін.*

The influence of Spanish on English

Abstract. *The influence of Spanish on English is a unique aspect of the language development, which covers many areas, from vocabulary to culture. This topic became subject of study and research due to the important influence of Spanish on English throughout much of history.*

Keywords: *foreign language, grammatical influence, grammatical structure, cultural exchange.*

Вплив іспанської мови на англійську - це унікальний аспект мовного розвитку, який охоплює багато сфер, від лексики до культури. Ця тема стала предметом вивчення та досліджень завдяки важливому впливу іспанської на англійську мову протягом великої частини історії. У нашому дослідженні ми розглянемо різні аспекти цього взаємодії, розкривши, як іспанська мова вплинула на англійську та як ця взаємодія вплинула на розвиток обох мов. Для цього ми дослідимо лексичні, граматичні та культурні аспекти впливу іспанської на англійську, щоб краще зрозуміти цей важливий феномен.

Лексичний вплив іспанської мови на англійську був особливо помітним завдяки численним словам та виразам, які були запозичені з іспанської. Ось кілька прикладів:

"Patio": Це слово вживається в англійській мові для позначення внутрішнього двору або заднього двору, і це походить від іспанського слова "patio."

"Taco": Слово "taco" стало популярним у світовій кухні, щоб описати мексиканську страву, тонкі лаваші або тортилью з начинкою.

"Vigilante": Це слово походить від іспанського "vigilante" і вживається для позначення особи, яка самовільно забезпечує правопорядок.

"Rodeo": Це слово для опису виду спорту та шоу з вправами на конях, що прийшло в англійську мову з іспанської.

"Siesta": Слово "siesta" вживається для позначення денного сплюнка або відпочинку, як це звичайно в іспаномовних країнах.

"Banana": Це слово, яке походить від іспанського "banana," стало загальноприйнятим у багатьох мовах для позначення цього фрукта.

"Mosquito": Слово "mosquito" також має іспанські корені, оскільки в іспанській мові воно виглядає так само.

"Chocolate": Ще один відомий продукт, слово "chocolate," має іспанські корені, оскільки ця солодкість стала популярною завдяки іспанським завойовникам.

"Patio": У англійській мові "patio" використовується для опису внутрішнього двору або тераси, що часто зустрічаються в іспанському будівництві.

"Junta": Це слово вживається для опису ради або комітету, і воно походить від іспанського "junta."

"Dorado": У рибальстві та гастрономії, "dorado" вживається для позначення дорадо, риби, яка має іспанські корені. Граматичний вплив іспанської мови на англійську може спостерігатися в декількох аспектах, оскільки обидві мови мають різні граматичні структури. Іспанська мова вплинула на англійську граматику, зокрема через вживання дієслів та структури речень. Наприклад, конструкції "estar" і "ser" в іспанській вплинули на англійські розрізнення між тимчасовим і постійним станом дій. Розглянемо тепер культурний вплив, який є досить значущим, оскільки іспанська мова має глибокі корені в латиноамериканських країнах та Іспанії. Цей вплив проявляється в багатьох аспектах культури, мистецтва та повсякденного життя.

Ось деякі приклади культурного впливу іспанської мови на англійську:

Кулінарія: Іспанська мова принесла в англійську такі кулінарні терміни, як "taco," "salsa," "guacamole," "enchilada," "burrito," "quesadilla," і "tortilla." Ці слова стали популярними в англійській мові завдяки популярності мексиканської кухні та іспанських страв.

Мистецтво і Музика: Іспанська мова має глибокі корені в музиці та танцях, що призвело до популярності слова "fiesta" (вечірка) та жанрів, таких як "salsa" і "flamenco." Культурні події, такі як "Cinco de Mayo," теж стали частиною англійського календаря свят.

Спорт: Терміни, пов'язані з іграми та спортом, такі як "matador," "torero," і "ole," ввійшли в англійську мову завдяки іспанському корінню бульфайтингу та іншим іспанським традиціям.

Література та Кіно: Іспанськомовні автори, такі як Габріель Гарсія Маркес та Пабло Неруда, відомі в англійськомовному світі завдяки перекладам своїх

творів. Це вплинуло на англійську літературу та літературну критику.

Суспільство та Толерантність: Зростання іспанськомовних спільнот у Сполучених Штатах призвело до багатомовності та культурного обміну. Це вплинуло на англійську мову шляхом запозичення іспанських слів та виразів, що відображають культурний плюралізм.

Граматичний вплив іспанської мови на англійську включає в себе адаптацію англійської мови до іспанської граматичної структури, такої як вживання дієслів у певних часових формах та конструкціях. Також спостерігається вплив іспанських зворотів та сполук, які інкорпоруються в англійську мову для вираження певних ідей та виразів. Культурний вплив іспанської мови на англійську охоплює прийняття іспанських традицій, свят, музичних жанрів та кулінарних страв, які стають популярними в англомовних країнах. Цей вплив розширює розуміння та сприйняття іспанської культури серед англомовного населення.

Отже, вплив іспанської мови на англійську є унікальним явищем, що охоплює лексичний, граматичний та культурний аспекти. Лексично, іспанська запозичила в англійську багато слів і виразів, таких як "taco" та "chocolate." Граматично, іспанська вплинула на структури речень та вживання дієслів. Культурно, іспанська мова принесла в англійську культурні та гастрономічні елементи, а також популяризувала іспанські свята та музичні жанри. Цей взаємодія відображає багатоаспектну природу мов та культурного обміну

Oleh Buhaichuk
National Aviation University
Kyiv (Ukraine)

Communicative support in the field of education in Ukraine: challenges and perspectives

Abstract. *Communicative support plays a crucial role in the realm of education, serving as the core for effective information exchange and collaboration. In the Ukrainian context, the landscape of education faces diverse challenges (language diversity/ homogeneity, technological integration, accessibility, globalization impact), and promising prospects (modernization of communication platforms, training and development, digital literacy initiatives), shaping the need for effective communicative strategies.*

Key words**:** *communicative support, education, legislation, communicative strategies, inclusive communication.*

Communicative support refers to the provision of tools, strategies, and resources aimed at facilitating effective communication within a particular context or setting. In the context of education [8], communicative support involves creating an environment where information can be exchanged efficiently among students, teachers, administrators, and other stakeholders. This support may include the use of various communication channels, technologies, language policies, and training programs to enhance understanding, collaboration, and engagement within the educational community. Essentially, communicative support seeks to optimize the flow of information, fostering a conducive and inclusive communication environment.

The important role in communicative support in the field of education belongs to education management

authorities. In December 2022, the Ministry of Education and Science of Ukraine approved the "Communication Strategies of the Ministry of Education and Science of Ukraine for 2023-2030" [4]. The document presents the model of communication management, differentiating strategic communications, brand-communications, internal and external communications, administration and service support.

Thus, communicative support plays a crucial role in the realm of education, serving as the backbone for effective information exchange and collaboration. In the Ukrainian context, the landscape of education faces diverse challenges and promising prospects, shaping the need for robust communicative strategies.

In-depth analysis of scientific literature that relates to the communication and information chains in the field of education, observations of current educational practices allow us to differentiate a number of challenges in the communicative support in the educational field of Ukraine. Let us analyze those which we consider to be the most important.

Language Diversity / Language Homogeneity

Ukrainian legislation defines the Ukrainian language as the language of education in Ukraine (Article 21 of the Law of Ukraine "On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language"; Article 7 of the Law of Ukraine "On Education"; Article 48 of the Law of Ukraine "On Higher Education," etc.) [1; 2; 3]. This choice holds significance as during the Soviet era, the fundamental sectors of Ukraine's economic and social life underwent a process of Russification. Very often Russian was a primary language of instruction, resulting in millions of Ukrainian citizens unable to communicate in Ukrainian. Ukraine as a state has developed a number of measures and legislative provisions to change this situation. Nowadays the state guarantees every citizen of

Ukraine the right to receive formal education at all levels, as well as extracurricular and postgraduate education in the state language in all governmental and municipal educational institutions. Moreover, educational institutions ensure the compulsory study of the state language to the extent that allows for professional activities using the state language.

On the other hand, Ukraine is a diverse country with a population comprising various ethnic groups and nationalities. Accordingly, Ukraine has to provide its national minorities and indigenous peoples the right to get education in their native languages. This right is guaranteed by Ukrainian legislation. Article 21 of the Law of Ukraine "On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language" states that individuals belonging to Ukraine's *national minorities* have the right to acquire *preschool* and *primary education*, alongside the state language, using the language of the respective national minority of Ukraine, while individuals belonging to Ukraine's *indigenous peoples* have the right to acquire *preschool* and *general secondary education*, alongside the state language, using the language of the respective indigenous people of Ukraine. Besides, individuals belonging to indigenous peoples and national minorities of Ukraine have the right to learn the language of the respective indigenous people or national minority of Ukraine in communal institutions of general secondary education or through national cultural societies, as guaranteed by the law [2]. Despite the existence of laws and actual educational practices that demonstrate the implementation of this right, the subject continues to be a matter of discussion and sometimes political speculations [5; 6]. This is the challenge that requires solving not only within Ukrainian educational space, but at the international level.

We also view as a challenge the necessity of Ukrainian higher education system to provide training in English. Bachelor and Master programs taught in English will attract more international students and make Ukrainian higher education more competitive at the market of educational services.

Technological Integration

The rapid integration of technology in education demands adept communication methods to ensure seamless interaction between stakeholders. In the period of education digitalization, it is crucial for educational management authorities to employ all available technologies in communication with stakeholders to ensure timely information delivery while adhering to principles of transparency, openness, promptness, flexibility, objectivity, and tolerance for diverse opinions. Although "Communication Strategies of the Ministry of Education and Science of Ukraine for 2023-2030" specifies a variety of channels for communication to ensure interaction with stakeholders (official websites of the Ministry and the Minister, Telegram Channel, Twitter Account, Instagram page, Facebook page, YouTube Channel, Tik Tok page), technological integration is still viewed as a challenge, due to the unwillingness of employees in the field "to embrace modern communication challenges, ... to enhance and modernize their professional qualifications", due to the desire "to work 'as usual,' impeding the process of change" [4].

Accessibility

Ensuring inclusive communication channels for all participants, including students with diverse needs, poses a significant challenge. Inclusive education cultivates a diverse and supportive learning environment, integrating students with special needs for equal academic opportunities. Ensuring inclusive communication channels for students with diverse needs

involves implementing various strategies, among them: accessibility measures (providing information through multiple formats such as text, audio, and visual materials ensures that students with different learning preferences or disabilities can access content more effectively); adaptive technologies (implementing technology solutions, like screen readers, subtitles, and captioning, helps accommodate students with visual or hearing impairments, fostering an inclusive learning environment); clear communication (using plain language and avoiding jargon facilitates understanding for all students, including those with cognitive or language-related challenges); personalized support (offering individualized communication plans and support services ensures that students with diverse needs receive the assistance required to comprehend and participate in educational activities); training and awareness (educating teachers, staff, and students about the importance of inclusive communication creates a more informed and supportive community); promotion of peer support (encouraging peer-to-peer communication and support enhances the overall inclusivity of the learning environment, creating a sense of community among students) [7; 9], etc. By combining these approaches, educational institutions can establish a more inclusive and supportive communication environment for students with diverse needs.

Globalization Impact

With increased internationalization, effective communication becomes essential for collaboration between Ukrainian institutions and their global counterparts. Ukrainian educational authorities can enhance international collaboration through effective communication strategies, that are still viewed as a challenge. We think this work may encompass the following steps. 1) establishing clear goals of international

collaboration in education; communicating these goals with transparency to foster understanding among stakeholders; 2) utilizing official platforms such as the Ministry of Education's website and social media accounts to share information about international partnerships, initiatives, and achievements; 3) establishing diplomatic channels to communicate with foreign educational authorities, regularly updating them on Ukraine's educational landscape, reforms, and collaboration opportunities; 4) promoting cultural exchange, sharing information about Ukrainian culture, traditions, and educational practices with international partners; facilitating cultural exchange programs to strengthen ties and mutual understanding; 5) ensuring multilingual communication, making information accessible to a broader international audience; 6) participating in international forums, as these platforms provide opportunities to showcase Ukraine's educational achievements and seek potential collaborations; 7) developing joint educational projects with international partners; 8) designating contact points within the educational authorities specifically responsible for international collaboration; 9) encouraging the establishment of academic networks between Ukrainian institutions and their international counterparts, facilitating communication channels for researchers, educators, and students; 10) utilizing online platforms, ensuring constant engagement regardless of physical distances [10], etc.

By implementing these communication strategies, Ukrainian educational authorities can establish a robust framework for international collaboration and foster meaningful partnerships with institutions worldwide.

The analysis of the problem allows to determine some perspectives for the improvement of communicative support in the field of education in Ukraine:

Modernization of Communication Platforms: Embracing contemporary communication tools and platforms can enhance connectivity and engagement among students, faculty, and administrative bodies.

Training and Development: Providing training on effective communication for educators and administrators can elevate the overall quality of interactions within the higher education sphere.

Digital Literacy Initiatives: Promoting digital literacy initiatives will empower students and educators to navigate and leverage communication technologies more effectively.

In navigating the challenges and opportunities within Ukraine's education, a strategic focus on communicative support emerges as a key determinant of success. By addressing language diversity, embracing technology, and fostering a culture of inclusive communication, the Ukrainian education system can advance towards a more connected and globally competitive future.

References

1. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text

2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 21, ст. 81. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text

3. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380. URL: https://osvita.ua/legislation/law/2231/

4. Про затвердження Комунікаційної стратегії Міністерства освіти і науки України на 2023-2030 роки. Наказ МОН України від 20 грудня 2022 р.

№ 1151. *Міністерство освіти і науки України*. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/880/88086/63ad9dd886b96643384896.pdf

5. Розгляд претензій Угорщини до закону України про освіту призначили в ЄС на 16 жовтня. *Радіо свобода.* 10 жовтня 2023. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/news/28784991.html

6. Чому Угорщину не влаштовує мова навчання в Україні. *Kyiv Post*. 10 листопада 2023. URL: https://www.kyivpost.com/uk/post/23912

7. Brce, J. N., & Kogovšek, D. (2020). Inclusion, Inclusive Education and Inclusive Communication. *Selected Topics in Education*, 161-183.

8. Education system in Ukraine. *Ministry of Education and Science of Ukraine*. URL: https://emergency.mon.gov.ua/educationalsystem/

9. Nurdin, A. (2023). Inclusive Communication: Unveiling Disabilities, Building Harmony in Diversity. *Proceedings of International Conference on Da'wa and Communication*, *5*(1), 1-15. https://doi.org/10.15642/icondac.v5i1.1402

10. Why are international collaborations so important for universities? *QS*, 28th Jun 2019. URL: https://www.qs.com/why-are-international-collaborations-so-important-for-universities/

Марина Василик
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ (Україна)

Дискусія як засіб інтерактивного навчання англійської мови майбутніх фахівців

Анотація. *У статті описуються суттєві характеристики інтерактивного навчання та розглядаються особливості застосування дискусії, як ефективного інтерактивного методу навчання на заняттях з англійської мови, наводяться приклади та аналізуються способи її проведення.*

Ключові слова: *дискусія, інноваційні технології, іноземна мова, комунікативна компетентність*

Discussion as a means of interactive English language teaching of future specialists

Abstract. *This article describes the essential characteristics of interactive learning and considers the peculiarities of the discussion as an effective interactive method of learning at English classes, provides examples of interactive techniques and analyzes the methods of its conduct.*

Key words: *discussion, innovative technologies, foreign language, communicative competence.*

В умовах розвитку сучасної іншомовної освіти постійно розвиваються нові інноваційні технології навчання. Серед них важливу роль відіграє інтерактивність, суть якої полягає в тому, що навчальний процес здійснюється за умови постійної активної взаємодії всіх учасників. Основою цього освітнього процесу є спілкування, діалог, під час якого студенти вчаться критично мислити, аналізувати інформацію, наводити власні аргументи, враховувати

альтернативні думки, приймати виважені рішення тощо.

Інноваційні та методичні аспекти підготовки фахівців з навчання іноземних мов висвітлено в працях О. І. Пометун , Л. В. Пироженко, Н. П. Андронік, С. Д. Брукфілд, С. Прескіл, Б. Г. Дейвіс, Х. С. Дейвіс та ін. Питанню використання методу дискусії для розвитку вмінь говоріння студентів приділялася значна увага, проте питання навчання майбутніх учителів професійно-орієнтованої дискусії є не вирішеним.

Зазначимо, що основою системи інтерактивних технологій навчання є дискусійний метод. Дискусія – це форма колективного обговорення проблеми з метою виявлення істини шляхом порівняння різних точок зору, ідей, думок і пропозицій [2]. Добре організована дискусія має величезне освітнє та виховне значення, оскільки навчає нас глибше розуміти проблеми, вміти відстоювати свою позицію та враховувати думки та точки зору інших людей.

Використання дискусії у навчанні іноземних мов у вищих навчальних закладах сприяє успішному розвитку комунікативної компетенції студентів. На заняттях рекомендується використовувати відповідну професійну лексику для ведення професійно-орієнтованих дискусій навколо майбутніх спеціальностей студентів. Основою для дискусії може служити читання текстів і статей за фаховими напрямками. Водночас викладачі беруть на себе роль організаторів спілкування, ставлячи запитання, звертаючи увагу на оригінальні думки та суперечливі точки зору учасників, допомагаючи розв’язати напругу, яка виникає під час дискусій. Приводом для створення дискусії може бути запитання, поставлене після роботи з текстом професійного спрямування: «Як

майбутній фахівець, чи згодні Ви з основним висновком статті? Обґрунтуйте свою точку зору».

Як зауважує Н. Коротка, ефективність дискусій можна підвищити шляхом поділу дослідницької групи на підгрупи та подальшої організації діалогу між групами. У кожній групі учасникам розподіляються ключові ролі та функції. Щоб дискусія не перетворилася на неконтрольовану розмову, необхідно вжити таких заходів: 1) ознайомити учнів із принципами ведення дискусій; 2) визначити сферу дискусії; 3) кожну висловлену пропозицію необхідно осмислити та розтлумачити; 4) створіть альтернативні групи або групи однодумців під час непорозумінь у ствердженнях; 5) закінчуйте кожну промову конкретними рекомендаціями/висновками [1, с. 161].

Щоб успішно вести дискусії, студенти повинні розвинути навички, які роблять групові дискусії більш ефективними:

1) ставити питання, що стимулюють формування та аргументування думок *(«Could you clarify that...?»);*

2) використовувати парафраз – повторення висловлювання студента, який виступає, з метою стимулювання переосмислення та уточнення змісту *(«Can you be more specific...?»);*

3) висловлювати нерозуміння з метою деталізації твердження *(«Could you elaborate on that? », When you say…, do you mean…?);*

4) вираження сумніву, щоб позбавитись від слабо аргументованих і непродуманих висловлювань *(«I doubt about it? Are you sure?»)* [1].

Дослідники вважають, що дискусійний метод допомагає учням навчитися свідомо вирішувати проблеми, активно та самостійно брати участь у дискусіях, з'ясовувати причини та шляхи вирішення проблем. Крім того, в дискусіях формується мовна

культура студентів і культура мовленнєвої поведінки, уміння будувати стратегії та стратегії дискусії.

Варто зазначити, що дискусія під час заняття може відбуватися двома способами. Перший варіант – викладач ставить запитання, а студенти намагаються дати йому відповіді, другий – студенти взаємодіють один з одним, і не відволікаються на викладача.

Аналіз іншомовної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти в Україні і закордоном дає підстави стверджувати, що у світовій практиці навчальної дискусії набули поширення різноманітні варіанти організації обміну думками між учасниками, різноманітні прийоми ведення дискусій та вирішення дискусійних завдань. Вибір типу дискусії залежить від кількості студентів у групі, їх загального рівня знань і підготовки.

До видів дискусій належать: круглі столи, групові дискусії, форуми, симпозіуми, дебати, телевізійні ток-шоу тощо [2]. Взаємодія викладача та студентів під час дискусії залежить від її типу.

Плануючи дискусію, слід подбати про те, щоб підготувати список функціональних фраз, які студенти можуть використовувати у своїх виступах. Ці фрази можуть стосуватися обґрунтування точки зору, погодження або незгоди з точкою зору тощо. Перед кожним обговоренням дискусійного питання в групі студентам може бути наданий час для повторення необхідного функціонального мовного матеріалу з теми.

С. Сабат вважає, що ефективність дискусії під час вивчення іноземної мови залежить від багатьох факторів, таких як: дотримання правил та культури дискусії, роль викладача як лідера обговорення, коректність поставлених питань, обізнаність у проблематиці обговорення, а також певний рівень знання іноземної мови [3, с. 257].

Під час дискусій студенти вчаться висловлювати свою думку іноземною мовою за умови використання різноманітної лексики та широкого кола тем для дискусії. Використання дискусій у поєднанні з іншими методами дослідження та вирішення проблем готувати фахівців, які можуть мислити незалежно та вирішувати різноманітні проблеми, можуть легко орієнтуватися у швидко-мінливому потоці інформації та брати участь у відкритому та конструктивному діалозі з представниками власної та інших культур.

Таким чином, дискусія забезпечує оптимальні умови для формування англомовної компетентності майбутніх фахівців. Вона стимулює не лише розвиток особистості та професійного самоусвідомлення, але й активізує різні способи мислення студентів, формує їхні комунікативні навички, забезпечує необхідні якості фахівців у певній галузі та виховує толерантність і взаємоповагу.

Список використаних джерел

1. Коротка Н. В. Дискусія на заняттях з англійської мови як метод формування комунікативних навичок у вищому навчальному закладі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія».* Острог : Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 7(75), жовтень. С. 160–163.

2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / За ред. О. І. Пометун. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

3. Сабат С. Дискусія як метод інтерактивного навчання іноземних мов майбутніх фахівців сфери міжнародних відносин. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини.* Львів. 2014. Вип. 35. С. 252–258

Яна Височанська
Ольга Яловенко
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Вплив невербальної комунікації при організації освітньої діяльності з англійської мови

Анотація. *Ця стаття досліджує важливий аспект в освітньому процесі – уплив невербальної комунікації на ефективність викладання та вивчення англійської мови. Автори розглядають різноманітні аспекти невербальної комунікації, такі як жести, міміка, контакт очей, голосова інтонація та інші, та аналізують їх вплив на зрозуміння та сприйняття мовного матеріалу студентами.*

Ключові слова: *невербальна комунікація, спілкування, освіта, англійська мова.*

The influence of non-verbal communication in the organization educational activities in the English language

Abstract. *This article explores an important aspect in the educational process – the influence of non-verbal communication on the effectiveness of teaching and learning the English language. The authors make visible different aspects of nonverbal communication, including gestures, facial expressions, eye contact, vocal intonation, and others, and analyze their impact on students' understanding and perception of linguistic material.*

Key words*: non-verbal communication, interaction, education, The English language.*

У сучасному освітньому процесі виникає необхідність вивчення засобів невербальної комунікації з лінгвістичного погляду, як цілісної системи, де кожен елемент виконує певні функції,

залежать від контексту та ситуації. На сьогодні проблема міжперсональної комунікації перебуває в центрі уваги представників різних галузей знань (філософів, психологів, соціологів, культурологів та ін.). Факти, що були досліджені лінгвістами, дають змогу поглибити уявлення про специфіку комунікативного взаємозв'язку людей та про особливості національної культурної комунікативної поведінки.

Варто дослідити потужний прагматичний невербальний засіб комунікації – мовчання. Адже це не лише стилістичний літературний прийом, а й повноцінний елемент мовленнєвого акту, який вважається імпліцитною ілокуцією. Крім того, важливість вивчення цього компоненту комунікації полягає у вияві етноспецифіки його застосування у різних функційно-прагматичних аспектах на уроках англійської мови.

Наприклад, А. Свєтлова пропонує характеризувати структуру спілкування «шляхом виділення трьох взаємозалежних аспектів: комунікативного (передача інформації), перцептивного (сприйняття поведінки інших людей у процесі спілкування) та інтерактивного (спілкування)» [3, с. 105]. Змістом роботи вчителя є заохочення розумового розвитку учня, а основним «інструментом» є його розумове спілкування з дитиною.

Т. Ставицька зазначає, що «мова вчителя є основним інструментом, який дозволяє учням залучати культурну спадщину, навчати їх як способам мислення, так і його змісту. При цьому вчитель повинен мати високу мовну культуру, багатий словниковий запас, виразність інтонації мови, чітку дикцію» [4, с. 15]. Як видно з цього визначення, основний акцент робиться на мову або вербальну складову спілкування. Водночас, останнім часом

заявляється все більше публікацій, що стосуються різних аспектів невербальної комунікації.

На думку А. М. Коваль, «спілкування учня і вчителя полягає, насамперед, в обміні пізнавальною та афективно-оцінною інформацією між ними. Причому передача цієї інформації відбувається як вербально, так і за допомогою різноманітних невербальних засобів спілкування» [1, с. 169].

Мета дослідження – аналіз впливу невербальної комунікації при організації освітньої діяльності з англійської мови.

Зауважимо, що всі типи невербальних повідомлень не ізольовані, а взаємопов'язані. Використання невербальних засобів спілкування різниться залежно від типу мовного спілкування – письмового чи усного. Невербальні знаки представлені в тексті за допомогою мовної системи. Такі вербальні описи невербальної комунікації називають соматизмами (якщо вони складаються з одного слова) або соматичними висловлюваннями (якщо вони складаються з кількох слів). Наприклад, «якщо вчитель говорить іноземною мовою, учні можуть одночасно бачити і чути, як говорить вчитель, що допомагає зрозуміти почуте; вони дійсно можуть почути іноземну мову в ситуації спілкування [2, с. 46].

Характер жестів учителя з перших хвилин створює певний настрій у класі. Дослідження підтверджують, що «якщо рухи вчителя імпульсивні та нервові, то в результаті учні перебувають у напруженому стані надзвичайних ситуацій замість того, щоб бути готовими до заняття. Спільна діяльність вчителя і учнів включає не тільки вплив на вчителя, а й обов'язковий зворотній зв'язок. Саме за допомогою жестів вчитель найчастіше «вмикає» (знаком питання, кивком голови тощо), посилює його інтенсивність (жести підтвердження, оцінки) або припиняє контакт.

Жести є важливою складовою зворотного зв'язку, без розуміння якого вчитель не може адекватно оцінити стан учня, його ставлення до вчителя, однокласників тощо» [2, с. 86].

Ш. Керрі вважає, що «жестикуляція відіграє важливу роль у забезпеченні уваги учнів, вона є найважливішою умовою ефективного вивчення іноземної мови. Емоційна насиченість жесту, як правило, привертає увагу молодших школярів. Однак у зв'язку з навчанням, особливо вивченням іноземних мов, питання єдності, взаємозв'язку і залежності вербальних і невербальних мов ще вивчено не повністю. При цьому важливе місце в процесі спілкування педагогів з дітьми посідає невербальний аспект спілкування. Щоб полегшити свою роботу, учитель повинен уміти спілкуватися з дітьми навіть не розмовляючи, враховувати не тільки мову учня, а й кожен його жест, погляд, рух, у свою чергу суворо контролювати його немовну поведінку» [8].

Використання невербальних засобів спілкування є дуже корисним способом розкриття значення слів для молодших школярів, оскільки дозволяє уникнути тривалих пояснень мовою, що вивчається. За допомогою жестів чи міміки вчитель може пояснити значення нового слова чи фрази, а також організувати завдання для мовленнєвої діяльності учнів. Наприклад, вказівку «Сісти!» легко можна супроводжувати мімікою і жестами, які допомагають розкрити сенс виразу. Так само можна розкрити значення таких слів, як «пити», «їсти» тощо.

Варто відзначити, що вчителі використовують різні жести, щоб керувати класом. Наводимо приклади найефективніших жестів, які дають вказівку дітям – сідай, вставай, не говори, співай:

- Listen (Слухайте) – рука прикладена до вуха;

- All repeat (Всі повторюють) – жест рукою, який охоплює весь класс;
- Get into pairs (Працюйте в парах) – з'єднується дві руки разом;
- Pay attention (Зверніть увагу) – піднімає руку;
- Wrona (Неправильно) – хитає головою або пальцем;
- Try again (Спробуй знову) – жест заохочення до повторення дії [2, с. 85].

Отже, можна зробити висновки, що ефективність вивчення англійської мови (зокрема учнями початкових класів) у багатьох випадках залежить від того, наскільки вчитель правильно використовує засоби невербальної комунікації. Таким чином, у процесі взаємодії в системі «вчитель-учень» важливу роль відіграє невербальне спілкування. Виходячи з цього, крім високої мовної культури, вчитель повинен володіти культурою невербальної поведінки, тобто культурою використання виразних рухів, оскільки, як відомо, різні види невербального спілкування іноді містять набагато більше інформації, ніж слова.

Список використаних джерел

1. Коваль А. М. Роль когнітивного підходу при вивченні психічних і мовних явищ. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського державного лінгвістичного університету. *Мова, освіта, культура: наукові парадигми і сучасний світ*. 2022. С. 165-173.

2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

3. Свєтлова А. І. Поліфункціональність та поліаспектність комунікативного мовчання в англомовному художньому дискурсі. *Філологічні трактати*. Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологічні науки». 2019. Том 2, № 3. С. 104-112.

4. Ставицька Т. Функціональна спрямованість невербальних засобів комунікації у навчальному процесі. *Іноземні мови*. 2009. №3. С. 15-18.

5. Carrie Sh. The Cultural Implications Of Silence Around The World. URL: https://www.rw-3.com/blog/the-cultural-implications-of-silence-around-theworld (дата звернення: 03.10.2023).

Олена Волік
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ (Україна)

Деякі методи викладання іноземних мов у немовному ЗВО

Анотація. *Останнім часом, коли ринок освітніх технологій рясніє пропозиціями щодо найрізноманітніших прийомів вивчення англійської мови, питання «За якою методикою ви викладаєте?» стає дедалі актуальнішим. З того часу, як люди заговорили різними мовами, суспільство стало потребувати перекладачів. Вони цінувалися скрізь. Досі знання іноземних мов було швидше хобі, ніж жорстокою реальністю. Це означало бути інтелігентом, естетом, належати до особливої касти. Але часи змінюються.*

Ключові слова: *метод, викладання іноземних мов, викладач, матеріал, компетенція.*

Some ways to teach foreign languages in nonlinguistic higher educational establishment

Abstract. *Recently, when the educational technology market is full of proposals for the most diverse methods of learning English, the question "What method do you teach?" is becoming more and more relevant. Ever since people began to speak different languages, society has needed translators. They were appreciated everywhere. Until now, learning foreign languages was more of a hobby than a harsh reality. It meant being an intellectual, an esthete, belonging to a special caste. However, times are changing.*

Key words: *method, foreign language teaching, lecture, material, competence.*

Наприкінці XX століття відбулася революція в методах викладання англійської мови. Раніше всі

пріоритети без залишку віддавалися граматиці, механічному оволодінню лексикою, читанню та літературному перекладу. Навчання здійснювалося за допомогою довгої та досить нудної праці. Завдання були однакові: читання тексту, переклад, запам'ятовування нових слів, переказ, вправи з тексту. Іноді, твір або диктант, робота над темою, з аудіозаписом. Не дивно, що мову добре знали одиниці: тільки дуже цілеспрямовані та працьовиті люди могли опанувати її на високому рівні. Зате за рівнем володіння граматикою вони могли сміливо тягатися із випускниками Кембриджа, оскільки вивчення граматики могли собі дозволити дуже дорогі заклади вищої освіти.

Зараз нове те, що мова стала у тій чи іншій формі доступна більшості. І пропозиція все більше орієнтована на споживача. З недавнього часу вивчення мови стало більш функціональним, небувалий попит вимагає небувалої пропозиції. Несподівано для себе викладачі іноземних мов опинилися у центрі суспільної уваги: легіони нетерплячих фахівців у різних галузях науки, культури, бізнесу, техніки та інших галузей людської діяльності зажадали негайного навчання іноземних мов як знаряддя виробництва. Їх не цікавить ні теорія, ні історія мови – іноземні мови, насамперед англійська, потрібні їм виключно функціонально, для використання в різних сферах життя суспільства як засіб реального спілкування з людьми з інших країн.

Прогрес та принципові зміни методів вивчення мови, безсумнівно, пов'язані з новаціями у галузі психології особистості та групи. Відчуваються зміни у свідомості людей та розвиток нового мислення: з'являється потреба у самореалізації. Психологічний чинник вивчення іноземних мов посідає місце. Достовірність спілкування, виважені вимоги та

претензії, взаємовигода, повага до свободи інших людей – ось набір основних елементів побудови відносин у системі «вчитель-учень», а також, мабуть, не менш важливий за значенням – вибір. Вчитель не обмежений у виборі методів та прийомів навчання – від ігор та тренінгів до синхронного перекладу; в організації занять; у виборі підручників та навчальних посібників – від широкого спектру вітчизняних видань до продукції Оксфорда, Кембриджу, Лондона, Нью-Йорка та Сіднея. Учитель тепер може творити, комбінувати, видозмінювати.

Отже, розглянемо базові методики навчання іноземних мов.

Фундаментальна методика – найстаріша та традиційна. Так навчали мертві мови, а французька мова вбиралася природно, за допомогою спілкування з гувернанткою.

На цю методику спираються у мовних закладах. Перекладач ніколи не впевнений у своїх знаннях іноземної мови, він чудово розуміє непередбачуваність мовних ситуацій. Займаючись за класичною методикою, студенти не тільки оперують найрізноманітнішими лексичними пластами, а й навчаються дивитися на світ очима носія мови. Ніхто не обіцяє, що буде легко, що не доведеться займатися вдома та досвід викладача врятує від помилок у вимові та граматиці. Але нагородою буде стан справжнього місцевого жителя, який знає, як не заблукати у лабіринті граматичних явищ. Фундаментальна методика дає можливість чітко і на віки зрозуміти систему мови.

Класичний підхід до вивчення іноземних мов активно застосовується в школах інших методичних напрямів. Класичний курс спрямовано учнів різного віку і найчастіше передбачає вивчення мови з початкового рівня. До завдань вчителя входять

традиційні аспекти постановки вимови, формування граматичної бази, ліквідація психологічного та мовного бар'єру, що перешкоджають спілкуванню. Класика не змінила цілей, а ось методи внаслідок нового підходу вже інші. В основі класичного підходу лежить розуміння мови як реального та повноцінного засобу спілкування, а отже, всі мовні компоненти – усне та письмове мовлення, аудіювання та ін. – потрібно розвивати планомірно. Класична методика частково перетворює мову на самоціль, але це не можна вважати недоліком. Такий комплексний підхід спрямований на розвиток у студентів здатності розуміти та створювати мову. Методика передбачає заняття з викладачами не носіями мови, але такий порядок має низку своїх плюсів. Викладач має можливість аналізувати та зіставляти дві мовні системи, порівнювати конструкції, краще доносити інформацію, пояснювати граматичні правила, запобігати можливим помилкам. Загальне захоплення носіями мови – явище тимчасове, тому що західний світ гідно оцінив пріоритет володіння двома мовами. Найбільшу цінність у світі представляють вчителі, здатні мислити у тих двох культур і доносити до студентів відповідний комплекс знань.

Перше місце в рейтингу популярності методик активно утримує комунікативний підхід, який, як випливає з його назви, спрямований на практику спілкування. Ця методика має великий успіх у Європі та США.

Комунікативна методика, як випливає вже з її назви, ґрунтується саме на можливості спілкування. З 4-х основ, на яких тримається будь-який мовний тренінг (читання, письмо, говоріння та сприйняття мови), увага приділяється саме двом останнім. Усна мова будь-якої грамотної людини досить сильно відрізняється від письмової. У більшості випадків люди

спілкуються простими, а не складносурядними і складнопідрядними пропозиціями.

Особливої популярності набуває інтенсивна методика навчання. Ця методика підходить тим людям, яким необхідно дуже швидко опанувати початковий рівень мови.

Вивчати мову інтенсивно дозволяє високий рівень шаблонності. Запам'ятовуючи і відпрацьовуючи певне коло «стійких виразів», можна певному рівні порозумітися і зрозуміти співрозмовника. Інтенсивний метод спрямовано формування мовної поведінки, і тому часто має мовний характер. Кожен студент зможе відчути себе особистістю. А навчальними прийомами, швидше за все, будуть діалогічне спілкування та тренінги. В основному цей курс приваблює елементами гри, що здається легкістю навчання. Велика частотність занять та висока підготовка викладача проводити заняття з «інтенсиву» – ось основа цього методу.

Щодо термінів, то вивчити англійську мову навіть на найпростішому рівні «за два тижні» неможливо, а ось за 6 місяців уже можна відчути результати.

Отже, проаналізувавши лише деякі методи викладання англійської мови, залишається лише визначитися в цілях та засобах. Тоді вибір курсів та програми навчання не буде таким важким.

Список використаних джерел

1. Білан Н. Комунікативний метод навчання іноземних мов студентів немовних ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2012. № 5. С. 149–153.

Галина Волкова
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
м. Запоріжжя (Україна)

Стратегія навчання англійської мови перспективних студентів-медиків

Анотація. *В умовах дистанційного навчання, обумовленого воєнним станом в Україні, упровадження хмарних технологій, доступних видів сучасних програмних складових та можливостей віртуального спілкування є методичною основою, яка дозволяє студентам одержатии належну освіту, розвивати інтелектуальні та творчі можливості в межах опосередкованого контакту з викладачем, не прив'язуючись до реального місця навчання.*

Ключові слова: *Smart-освіта, дистанційне навчання, асинхронне навчання, професійна мовленнєва компетентність.*

Strategy in Teaching English Advanced Medical Students

Abstract. *In the conditions of distance learning caused by the martial law in Ukraine, the introduction of cloud technologies, available types of modern software components and opportunities for virtual communication is a methodical basis that allows students to receive an adequate education, develop their intellectual and creative abilities within the framework of indirect contact with the teacher, not referring to the main place of study.*

Key words*: Smart-learning, distance learning, asynchronous learning, professional speech competence.*

Розвиток сучасного світового суспільства ставить перед освітянами усіх країн завдання творчого переосмислення підходів до реалізації існуючих інформаційних технологій, аналізу і оцінки

можливостей їхнього використання в навчальному процесі з метою підвищення когнітивних здібностей студентів та розвитку самостійності та самоствердження молоді підчас набуття та вдосконалення професійних компетентностей [4; 8].

Сьогодні спостерігаємо активний перехід від e-learning (електронне навчання) до Smart-learning (розумне навчання). Smart-освіта передбачає впровадження хмарних технологій, доступних видів сучасних програмних складових та інших можливостей віртуального спілкування [1; 2; 9]. Зараз, в умовах дистанційного навчання, обумовленого воєнним станом в Україні, ці технології дозволяють студентам отримати належну освіту, розвивати розумові та творчі можливості в межах опосередкованого контакту з викладачем, не прив'язуючись до основного місця навчання [3; 5; 6; 9; 11].

Ми ставимо перед собою мету обґрунтування умов впровадження Smart платформи реалізації елективного курсу з англійської мови професійного спрямування студентів в умовах асинхронного навчання.

Протягом останнього десятиліття за розпорядженням ректора Запорізького державного медичного університету (зараз Запорізького державного медичко-фармацевтичного університету) кафедра іноземних мов проводить спеціальну підготовку з англійської мови майбутніх вчених, викладачів і провідних фахівців в галузі медицини. Кращі студенти медичних факультетів університету протягом двох останніх років навчання проходять поглиблений курс вивчення «Англійська мова за професійним спрямуванням: просунутий рівень». Стратегія мовленнєвої підготовки цієї категорії студентів передбачає на два етапи: формування

базової компетенції професійного спілкування англійською та розвиток спеціальної компетенції спілкування в межах обраної спеціалізації.

Основною формою реалізації курсу виступає дистанційне навчання у двох формах: синхронне та асинхронне навчання. Синхронний тип навчання називають безпосереднім. Учасників навчального процесу може розділяти простір, але вони працюють одночасно Це – онлайн заняття та консультації команди студентів, відео конференції тощо, на яких відбувається безпосередній повний або частковий зв'язок між учасниками навчальної взаємодії. Під час асинхронного навчання викладач і студент розділені між собою часом і відстанню. Студент виконує завдання у відсутності викладача за власним розкладом не в аудиторії для того, щоб через деякий час продемонструвати виконане завдання і пізніше отримати оцінку викладача.

На кожному курсі в групах передбачається проведення практичних занять (не менше 50% від загальної кількості занять), консультативних занять (не більше 10% від загального навчального часу), і дистанційного навчання, яке передбачає самостійне оволодіння студентами певним мовним і мовленнєвим матеріалом, спеціально організованим для окремих категорій студентів або всієї групи.

Практичні онлайн заняття мають у своїй основі:

1) вивчення основ термінології на базі обробки оригінальних медичних текстів на іноземній мові; 2) оволодіння навичками читання, розуміння і двостороннього перекладу тексту; 3) складання анотацій і резюме іноземною (англійською) мовою; 4) розвиток комунікативних умінь в рамках тематики програми.

На практичних дистанційних заняттях з іноземної студентам рекомендується: записувати

лексико-граматичний матеріал, який пояснюється викладачем; виконувати письмові завдання; робити усні повідомлення за розробленою тематикою; здійснювати двосторонній переклад; брати участь в дискусіях, вести діалоги.

Асинхронна форма навчання реалізується при роботі над проблематикою індивідуальних фахових інтересів та амбіцій студентів. Кожен студент отримує завдання підготувати курсову роботу (реферат), в якій він розробляє власну амбіційну професійну основу та викладає результати власних наукових аналізів відповідної літератури та власного наукового дослідження. Творчий пошук в рамках обраної наукової теми, яка проходить затвердження на спеціальні медичній кафедрі, студенти здійснюють самостійно під керуванням фахівця медицини. На спеціальних кафедрах студенти є активними учасниками наукового гуртка. Робота над курсовою роботою з іноземної мови професійного спрямування передбачає регулярні лінгвістичні консультативні зустрічі викладача кафедри іноземних мов і окремого студента та лінгвістичні консультації із малими групами студентів. Останні мають на меті розвиток у молоді мовних і мовленнєвих вмінь проведення презентації та усної наукової дискусії засобами іноземної мови.

Завершальна кваліфікаційна атестація відбувається в 2 етапи. Студенти проходять тестування по визначенню рівня знань англійської мови загального споживання та медичного спрямування (English Placement Test) і (Occupational English Language Test for the Health Care Professionals). Усно мовні вміння професійного спрямування визначаються спеціальною комісією в ході захисту студентами курсової роботи, підготовленої на основі оригінальних матеріалів (професійних статей) обраною

спеціальністю. Члени комісії – авторитетні лінгвістично досконалі професори-науковці і практики університету – можуть об'єктивно оцінити письмові та усно мовленнєві вміння студентів шляхом перевірки письмових робіт і в ході фахових дискусій з проблем сучасної медицини. Підсумкове заняття проводиться у вигляді конференції з проблем медицини, де майбутні фахівці мають змогу англійською мовою лінгвістично реалізовувати отримані в університеті професійні знання (на основі підготовлених реферативних оглядів професійних друкованих та віртуальних англомовних джерел в певних областях медицини), демонструвати вміння реагувати на професійні запитання колег, вести дискусію про сучасні підходи щодо наукових спостережень, досліджень патологічних станів пацієнтів, обговорювати умови і засоби лікування хвороб тощо. Документи про рівень володіння англійською мовою враховується підчас зарахування студентів до ординатури та магістратури після завершення основного курсу навчання в медичному університеті

Таким чином, впровадження методичних складових Smart навчання у вищу освіту дає можливість вдосконалити систему дистанційного навчання, організувати якісну та ефективну творчу самостійну роботу молоді, привчити їх до наполегливого розвитку ними професійно значимих вмінь і надбання належних компетенцій на основі загального вивчення важливих компонентів дисциплін, тим самим стимулювати самостійність і творчість у пошуковій діяльності.

Список використаних джерел

1. Василенко А. Смарт-освіта як чинник інноваційного розвитку суспільства. *Smart-освіта:*

ресурси та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. м. Київ, 16–17 жовтня 2014 р. / Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. С.25-27.

2. Герасимчук Т. М. Перспективи навчання іноземної мови з метою формування професійної компетентності студентів за допомогою інтернет-технологій. *Сучасна парадигма викладання іноземних мов у закладах вищої освіти:* тези доповідей Міжуніверситетського науково-практичного семінару. Харків / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019. С. 40–44.

3. Гоголь І. О. Модель змішаного навчання іноземної мови студентів немовних вузів. *Використання моделі змішаного навчання при викладанні іноземних мов* : тези доповідей. К. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. С. 23–26.

4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Перекл. з англ. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.

5. Іваненко Г. О. Використання інформаційно-комунікативних технологій в навчанні іноземній мові. *Smart-освіта: ресурси та перспективи* : матеріали Міжнар. наук.-метод. конф. м. Київ, 16–17 жовтня 2014 р. / К. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. С.61-63.

6. Осова О. О. Досвід використання технологій навчання іноземних мов студентів в умовах смарт-освіти. *Педагогіка та психологія.* 2018. Вип. 60. С. 53–63.

7. Волкова Г.К. Програма вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням, Просунутий рівень» складена відповідно до Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», 228

«Педіатрія» освітньої програми магістра/ спеціаліста медицини. Запоріжжя, 2020. 36 с.

8. Пуховська Л.П. Вивчення іноземних мов у контексті формування загальноєвропейського освітнього простору. *Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців*. Зб. наук.ст. К:КІТЕП, 2000. с.32-38.

9. Терпиловська В. М. Особливості іншомовної підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів. НМУ ім .О. О.Богомольця. Наук.-практ. конф. 2012. С. 151 – 155.

10. Волкова Г.К. У професію – з англійською. URL: http://zsmu.edu.ua/allnews_uk_170.html (дата звернення: 25.09.23)

11. Якубов С.П. Технології SMART та навчальні матеріали. *Hi-Tech у школі*. 2011. № 3–4. С. 8–11

Анастасія Вусата
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Open-ended questions as a tool of the competence approach to learning foreign languages

Анотація. *Потенціал відкритих запитань полягає в тому, що вони можуть стимулювати інтерес учнів до теми уроку, пов'язуючи її з тим, що учням уже відомо, з їхнім життєвим досвідом або викликаючи у них певні емоції. Таким чином реалізація компетентнісного підходу відбувається на високому рівні.*

Ключові слова: *компетентнісний підхід, відкриті запитання, розв'язання проблем, критичне мислення.*

Abstract. *The potential of open-ended questions is that they can stimulate students' interest in the topic of the lesson by connecting it to what students already know, to their life experiences, or by evoking certain emotions in them. In this way, the implementation of the competence approach intervenes to a high extent.*

Key words: *competence approach, open-ended questions, problem solving, critical thinking.*

Questions are one of the most common tools that are used by a teacher in class. Previous studies show that they are mostly used only as a tool for monitoring and evaluating students, repeating and summarizing lesson information. However, the use of open-ended questions, namely those that do not have a single "correct" solution, encourage students to think over difficult problems and discuss them, to develop thinking processes, speech and other students' cognitive abilities, to motivate for the search of answers, to investigate, to find solutions or to

make a conscious choice among several equally valuable positions [3].

Our goal is to prove that open-ended questions can become one of the basic strategies in the implementation of the competence approach to learning foreign languages.

Betty Ackley noticed that "in open-ended questions, unlike closed-ended ones, the learner has to formulate and present the desired answer." [1, p. 232] In other words, the learner does not reproduce the ready made answer, he has to find the ways of solutions based either on his/her previous experience or to search for new tools in overcoming the challenge.

According to Stalnaker et al., "answering open-ended questions requires the production and presentation. The student presents his/her inference and understanding of the question. Determining the accuracy and quality of the answers requires mental judgment. It is possible to provide answers in various forms. In open-ended questions, the student has the authority to organize and present the material in a way that he/she believes is reasonable." [2, p. 477]

Moreover, using open-ended questions is based on the active involvement of students in learning, which requires problem solving, as well as critical and creative thinking. Thereafter, it also gives opportunities for peer learning which develop students' agency, motivation and self-learning.

Therefore, learning through open-ended questions gives students the freedom of action necessary to solve the task according to their interests, individual abilities and understanding of the task. Thus, learning through open-ended questions enables the learning of children with different abilities and different experiences. It also means that children can choose strategies they know and are confident in applying them to new experiences.

References

1. Ackley, Betty. (2020) Nursing diagnosis handbook : an evidence-based guide to planning care. St. Louis, Missouri : Elsevier, 999 p.

2. Bahreini, A. (2022) Reflections on Using Open-ended Questions, Med Edu Bull, Vol.3, N.2, Serial No.8, Jun. 2022, P. 475-482.

3. Züll, C. (2016) Open-Ended Questions. GESIS Survey Guidelines. Mannheim, Germany: GESIS – Leibniz Institute for the Social Sciences, P. 1-8.

Тетяна Гармаш
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Застосування технології едьютейнменту в навчанні німецької мови

Анотація. *У сучасному світі, де роль інноваційних методів навчання стає надзвичайно важливою, технологія едьютейнменту виявляється потужним інструментом для вивчення іноземних мов. Автор статті розглядає поняття едьютейнменту, досліджує переваги його застосування в освітньому просторі та ілюструє успішне використання технології едьютейнменту у навчанні студентів німецької мови на прикладі використання розважального навчального застосунку LingoClip.*

Ключові слова: *навчання з розвагами, навчальний застосунок LingoClip, пісня, інтерактивне навчання.*

Edutainment Technology in Teaching German

Abstract. *In today's world, where the role of innovative teaching methods is becoming extremely important, edutainment technology turns out to be a powerful tool for learning foreign languages. The author of the article examines the concept of edutainment, explores the advantages of its application in the educational space and illustrates the successful use of edutainment technology in teaching German language using the example of the entertaining educational application LingoClip.*

Keywords: *learning with entertainment, educational application LingoClip, song, interactive learning.*

Загальновідомо, що вивчення іноземних мов є необхідністю в умовах глобалізації та

інтернаціоналізації вищої освіти. Проте й досі постає актуальним питання, яким чином зробити процес вивчення таким, який би не лише давав результати, але й приносив задоволення тим, хто навчається. У цьому контексті, технологія едьютейнмент, яка поєднує в собі освітній компонент з розважальними елементами, має великий потенціал.

Метою статті є розглянути концепцію едьютейнменту, з'ясувати потенціал технології едьютейнменту у формуванні іншомовної комунікативної компетентності студентів-майбутніх перекладачів та поділитися досвідом застосування даної технології на практичних заняттях з німецької мови.

Едьютейнмент нині розглядають як освітню технологію, яка поєднує в собі ігрові прийоми й методи інтерактивного навчання, тобто, суміщає у собі дві сфери – освіту та розваги [1]. Ця технологія є сукупністю сучасних дидактичних і технічних засобів навчання, яке здійснюється через розвагу. Едьютейнмент є гібридним поняттям англійського походження (edutainment), яке було отримано за допомогою злиття двох англійських слів – «education» (навчання) та «entertainment» (розвага) і перекладене українською мовою за допомогою транскрипції [2].

Аналіз думок учених (Лещенко, Жовнір, 2023; Прохоренко, 2022; Боруцька, 2021; Гарбузова, 2020) уможливили визначення низки переваг використання технології едьютейнменту в іншомовній освіті, з-поміж них:

- покращене засвоєння інформації завдяки комбінуванню навчання з розвагами, яке сприяє легшому засвоєнню нового матеріалу, оскільки візуальні, аудіальні та інтерактивні елементи дозволяють студентам краще розуміти та пам'ятати інформацію;

- залучення і мотивація: анімація, інтерактивні завдання та конкурси стимулюють студентів до активного навчання;
- глобальний доступ: завдяки інтернету і мобільним технологіям, едьютейнмент може бути доступний для широкої аудиторії навіть на віддалених територіях, що робить навчання більш доступним;
- технологія едьютейнменту може бути використана для навчання дітей, підлітків та дорослих, тобто вона може бути адаптована до потреб різних вікових груп і рівнів знань.

Розкриємо методику застосування технології едьютейнмент для вивчення німецької мови на прикладі використання розважального навчального застосунку LingoClip (https://lingoclip.com/de) у дистанційному навчанні студентів спеціальності 035 «Філологія» при вивченні дисципліни «Практичний курс другої іноземної мови та переклад» (німецька мова).

Загальновідомо, що вивчення іноземної мови передбачає, в першу чергу, запам'ятовування слів з метою збільшення активного та пасивного словникового запасу. Оскільки процес запам'ятовування є складним процесом, а його успішність обумовлюється не лише розумінням матеріалу, що вивчається, але також і інтересом до нього, нас зацікавила можливість використання додатку LingoClip, за допомогою якого можна вивчати німецьку лексику за улюбленими піснями. Варто зауважити, що пісня як компонент інтерактивного методу навчання іноземних мов знаходить вже довгий час своє застосування в закладах освіти, а досвід педагогів щодо організації таких занять, їхні практичні розробки з використання пісні та методичні рекомендації щодо оптимізації навчання шляхом введення пісні в структуру заняття, викладені в численних наукових доробках і публікаціях [4].

Ми погоджуємось із думкою М. Прохоренко, що пісні, які часто слухають, «застрягають» у голові. За статистикою, з когнітивним «свербежем» (синдромом пісні, що застрягла) стикається до 98% людей [6], а тому вивчення німецької лексики з LingoClip вважаємо ефективним, тому що «пісня є, як правило ритмічним римованим текстом, а ритм і рима здавна використовуються як надійний спосіб мимовільного запам'ятовування важливої інформації» [4].

Так, додаток LingoClip дозволяє вибрати пісню, уважно прослухати її та пізніше заповнити відсутні слова в тексті або вибрати правильну відповідь із запропонованих. На низьких рівнях володіння мовою можна вивчити багато базових слів та виразів, а також тренувати вимову, на вищих рівнях запам'ятаються особливості вживання слів. У LingoClip зручним є також те, що значення нових слів та виразів можна переглянути у вбудованому перекладачеві.

З огляду на «тенденцію до скорочення аудиторних навчальних годин і збільшення кількості годин, які відведені на самостійну підготовку студентів» [3], описаний вид розважальної діяльності включали в заняття як елемент розминки і наполегливо рекомендували студентам користуватися цим додатком під час самостійної роботи.

Висновки. Технологія едьютейнменту спрямована на створення навчальних матеріалів із використанням елементів розваг та інтерактивних ефектів для покращення освітнього процесу. Вивчення іноземної мови через едьютейнмент означає, що процес навчання стає цікавішим та захоплюючим завдяки використанню мультимедійних ресурсів та інтерактивних методів. Використання лінгводидактичних можливостей означеної технології засвідчило позитивну динаміку у навчанні німецької мови студентів-майбутніх перекладачів; сприяло

розширенню їхнього словникового запасу та покращило навички аудіювання; підвищило мотивацію до опанування німецької мови.

Список використаних джерел

1. Боруцька Л.С. Едьютейнмент в освіті. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності:* зб. мат. IV Міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль: Тайп, 2021. С. 57-60.
2. Гарбузова Н.О. Консультація «Едьютейнмент – нове освітнє явище, технологія чи навчання як розвага». Електронний ресурс. URL: http://sadik-marinka.in.ua/2020/12/03/
3. Ковтун О.В., Гармаш Т.А., Хайдарі Н.І. Потенціал технології подкастинг у формуванні іншомовної компетентності майбутніх перекладачів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія :* зб. наук. пр. 2020. № 16. С. 60-68.
4. Курочка В.М. Пісня як ефективний компонент процесу вивчення іноземної мови на початковому етапі в ВНЗ. *Науковий огляд*. № 1 (33), 2017. С. 68-78.
5. Лещенко Т., Жовнір М. Технологія едьютейнменту в навчальному процесі медичного ЗВО: доцільність упровадження й переваги. *Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір:* матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. Полтава, 2023. С. 141-143.
6. Прохоренко М. Як вчити англійську за допомогою ігор, караоке та фільмів. Електронний ресурс. Режим доступу: https://laba.ua/blog/3536-yak-vchyty-angliysku-za-dopomogoyu-igor-karaoke-ta-filmiv

Ганна Герасименко
Катерина Зайцева
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса (Україна)

Труднощі при створенні та використанні англомовних навчальних презентацій

Анотація. *Стаття досліджує проблеми в англомовних освітніх презентаціях. Розвиток презентаційних навичок у студентів приносить користь освіті, але створює перешкоди. Дослідники класифікують проблеми створення тексту, візуальної підтримки та проведення презентацій. Хоча ці труднощі визнані, комплексних рішень не вистачає. Мета дослідження: проаналізувати ці виклики та запропонувати стратегії для їх подолання. Ефективні методи, такі як визначення мети промови, структурування тексту, стисліcть, зв'язність, доступність і репетиції, можуть вирішити ці проблеми. Це лаконічне дослідження проливає світло на найпоширеніші проблеми англомовних освітніх презентацій.*

Ключові слова: *труднощі, навчальні презентації, розвиток вмінь.*

Difficulties in creating and using English-language educational presentations

Abstract. *The article explores difficulties in English-language educational presentations. Developing presentation skills in students benefits education but poses obstacles. Researchers categorize challenges into text creation, visual support, and presentation delivery issues. While these difficulties are recognized, comprehensive solutions are lacking. The study's goal is to analyze these challenges and propose strategies for mitigation. Effective methods, such as defining speech*

purpose, textual structuring, brevity, coherence, accessibility, and rehearsals, can address these challenges. This concise exploration sheds light on prevalent issues in English-language educational presentations.

Key words**:** *difficulties, educational presentations, developing skills.*

Розвиток презентаційних вмінь навчального характеру у студентів позитивно впливає на оптимізацію освітнього процесу. Під час формування навичок зі створення та використання англомовних навчальних презентацій майбутні вчителі комплексно покращують професійно значущі вміння: майстерність публічного виступу, вправність працювати з матеріалом, мистецтво культури мовлення. Крім того, розвиваються психічні функції та особистісні якості: креативне мислення, концентрація уваги, ейдетична пам'ять, відповідальність, самостійність, творчість та інші [2, с. 160]. Актуальність теми має вираження у тому факті, що розвиток презентаційних вмінь містить багато переваг, при цьому існує немало труднощів, що можуть мати негативний вплив на якість та ефективність навчальної презентації. Процес узагальнення дослідницьких робіт О. В. Бірюк, Ю. А. Полікарпової, Ю. С. Авсюкевича, Н. Л. Драб, Л. В. Ступникової, О. Б. Тарнопольського, Т. В. Толстової, Donald R. Clark, L. Leyton дозволяє виокремити три групи труднощів при створенні та використанні англомовних навчальних презентацій: при створені тексту; при створені та застосуванні візуальної підтримки; при публічної демонстрації власної роботи. Однак вчені у своїх роботах не прихильні до детального роз'яснення кожної з груп та невирішеним є питання стосовно подолання зазначених труднощів. Зазначаємо, що метою даної

роботи є ретельний аналіз труднощів при створенні й використанні англомовних навчальних презентацій та розгляд шляхів їх запобігання або усунення.

По-перше, звернемось до визначення категорії «презентація». У науці зустрічається чимало дефініцій терміну. У межах дослідження під поняттям “презентація” йдеться про комунікативний процес, що містить публічну демонстрацію заздалегідь складеного висловлювання, яке засновано на результатах проєктної діяльності в ході групової або індивідуальної роботи [3, с. 18].

Перейдемо до діагностики першої групи труднощів, що пов’язана з опрацюванням текстів та обранням певних положень для слайдів і супровідного пояснення. Презентація має чітку структуру, але її дотримання викликає ускладнення у процесі реалізації комунікативних функцій вступної та завершальної частини, нерідко студенти не знають як грамотно почати та завершити виступ. Наступною проблемою є складність чітко підкреслити та розвинути найважливіші положення теми, замість того частим явищем є нагромадження великого текстуального об’єму. Далі, серед труднощів сприйняття систематично зустрічається використання складних синтаксичних конструкцій, сленгових виразів та незрозумілих слів, які часто невірно вимовляються; трапляється відсутність адоптації текстового матеріалу до рівня аудиторії [1, с. 227].

Труднощі, які належать до першої групи можна уникнути за допомогою визначення мети виступу та складання плану текстуальної роботи на етапі підготовки до створення презентації. Наприклад, тема навчальної презентації: “Third Conditional Sentences”. Мета: навчити учнів граматичній конструкції, розвинути вміння розпізнавати конструкцію під час слухання та читання, сформувати навичку коректно

використовувати конструкцію у ході писання та говоріння. План текстуальної роботи: 1. Зібрати матеріал на тему (5-7 джерел); 2. Опрацювати його та обрати належний до мети; 3. Адаптувати до учнів: зробити інформацію чіткою та зрозумілою кожному представнику аудиторії; 4. Скоротити абзац до 1-2 речень ключової думки для оформлення слайду; 5. Підготувати стисле пояснення до кожного слайда (вступ починається з привітання, оголошення теми та мети, тоді як завершальна частина містить результати щодо досягнення мети, перелік виконаної роботи, домашнє завдання та прощання); 6. Зробити репетицію після створення презентації у повному обсязі та внести поправки задля покращення текстуального наповнення [4, с. 2].

Друга група труднощів пов'язана зі створенням та застосуванням візуальної підтримки. Більшість з майбутніх вчителів та практиків володіють базовими технічними навичками створення презентацій, особливо у форматі Power Point. При цьому ускладнення трапляються з оформленням вмісту слайдів. Нерідко слайди перенасичені текстом, маленький шрифт або занадто яскраве кольорове оформлення негативно впливає на читабельність тексту, а невдалі з аспекту якості та змістовності візуальні опори відволікають слухачів.

Презентаційна діяльність за певними принципами сприяє запобіганню труднощів другої групи:

Принцип скорочення містить використання мінімум тексту з метою фіксації основних положень та додавання мультимедійного матеріалу на слайді у певній кількості (до трьох об'єктів). Варіації насичення: 3 зображення; 1 відео; 1 аудіо та два зображення;

Принцип гармонійності охоплює обов'язкову відповідність текстуальної й мультимедійної навчальної інформації та належну послідовність матеріалу;

Принцип доступності свідчить про вдалий шрифт та розмір слів, доцільне фонове оформлення, чіткість зображення, високу якість відео або аудіо матеріалів, робочі посилання [4, с. 24].

Третя група труднощів пов'язана з процесом публічної демонстрації власної роботи. Поширеним є монотонне та невиразне читання тексту слайдів чи власних записів. Недоліком також вважається поспішна або незрозуміла промова та припущення помилок. Результатом є відсутність контакту з аудиторією й втрата інтересу слухачів. Наступною проблемою є розгублення оратора під час незапланованого питання або репліки з боку слухачів. Нарешті, відчуття страху може зіпсувати виступ промовця.

Подолати труднощі третьої групи можливо за допомогою ретельної підготовки до виступу. Беруться до уваги неодноразові репетиції та пробні зайняття зі слухачами, під час яких проводиться тестування підготовленої промови з використанням мультимедійної презентації. Слухачі виконують роль учнів та залишають рекомендації й коментарі при завершенні навчальної презентації. Що стосується страху, то впевненість у власних силах та повільне дихання ефективно послаблює негативне відчуття.

Зробимо висновок, що найчастіше у процесі створення та використання англійськомовної презентації зустрічаються труднощі трьох типів: ті, що пов'язані зі складанням та застосуванням тексту (письмово й усно), ті, що виникають під час роботи з візуальною підтримкою та ті, що з'являються під час презентаційного виступу. Варто зазначити, що пошук

нових шляхів запобігання та усунення перешкод триває та є перспективним направленням для подальших досліджень. Але доцільно відмітити, що сьогодні доступні певні результативні засоби подолання зазначених труднощів, такі як: визначення мети промови й складання плану текстуальної роботи, діяльність за принципами скорочення, гармонійності й доступності та проведення репетицій.

Список використаних джерел

1. Бирюк О. В. Проблеми навчання майбутніх учителів презентації англійською мовою. *Лінгвокультурна освіта у системі вузівської підготовки фахівців*. Брест, 2018. Вип. 3. С. 225-230.
2. Полікарпова Ю. А. Презентація як активний метод навчання. *Культура народов Причерноморья*. Сімферополь, 2012. № 231. С. 159-162.
3. Тарнопольський О. Б., Авсюкевич Ю. С. *Successful Presentations (Успішні презентації)*. Посібник для навчання ділових презентацій англійською мовою студентів економічних спеціальностей. К.: Ленвіт, 2007. 135 с.
4. Толстова Т. В. Build Up Your Presentation Skills. Самара. 2015. 44 с.
5. Lepley T. L., Karr-Leech K., & Felder C. What is an Educational Presentation? Texas 4-H and Youth Development Program, Texas Cooperative Extension (8/05). 2005. URL: http://d94-h.tamu.edu/files/2010/07/EdPresentation1.pdf

Наталія Глушаниця
Галина Білоконь
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Особливості навчання англійської мови професійного спрямування курсантів вищих військових закладів освіти

Анотація. *Особливість іншомовної підготовки курсантів полягає в тому, що їхній рівень володіння іноземною мовою має відповідати рівню мовленнєвої компетенції за мовним стандартом НАТО СТАНАГ 6001 CMP-2 (стандартизований мовний рівень 2) «Функціональний», що відповідає рівню B 2.*

Ключові слова: *мовний стандарт НАТО, мовні знання, військова термінологія, рівні володіння мовою.*

Peculiarities of ESP teaching to cadets of higher military educational institutions

Abstract. *The peculiarity of the foreign language training of cadets is that their level of foreign language proficiency must correspond to the level of speaking competence according to the language standard NATO STANAG 6001 CMP-2 (standardized language level 2) "Functional", which corresponds to level B 2.*

Key words: *NATO language standard, language knowledge, military terminology, Language Proficiency Levels.*

В умовах розширення міжнародного співробітництва, реалізації міжнародних договорів та програм, все більшої актуальності набуває проблема формування у курсантів іншомовної комунікативної компетентності як складника їхньої професійної компетентності. Метою вивчення навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним

спрямуванням» є закріплення у курсантів уміння розуміти іноземну мову на рівні, достатньому для обробки фахової, військової та спеціальної термінології відповідно до потреб подальшої військової служби.

Вивчення означеної навчальної дисципліни забезпечує курсантів необхідним рівнем знань, навичок і вмінь ефективно здійснювати іншомовну професійну комунікацію та успішно послуговуватися англомовною військовою термінологією в рамках міжнародного співробітництва з урахуванням специфіки комунікації в межах потреб певного фаху. У процесі вивчення цієї дисципліни у курсантів також формується уміння ведення документообігу, ділової переписки та переговорів іноземною мовою. Метою навчання іноземній мові за професійним спрямуванням є практичне володіння курсантами іноземною мовою в обсязі, необхідному для ефективного здійснення комунікації в сферах ситуативного та професійного спілкування з метою отримання необхідної інформації.

Особливість іншомовної підготовки курсантів полягає в тому, що їхній рівень володіння іноземною мовою має відповідати рівню мовленнєвої компетенції за мовним стандартом НАТО СТАНАГ 6001 СМР-2 (стандартизований мовний рівень - 2) «Функціональний», що відповідає рівню В 2 відповідно до Наказу Міністра оборони України № 267 від 01.06.2009 «Про затвердження Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України». В кінцевому результаті в курсанта повинен бути сформований рівень професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності в межах стандартизованого мовного рівня 2 (СМР 2) за мовним стандартом НАТО СТАНАГ 6001.

Стрижневим підходом до викладання навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним

спрямуванням» є професійно орієнтований та комунікативно-когнітивний, відповідно до якого, курсант як суб'єкт навчання і майбутній фахівець знаходиться в центрі освітнього процесу.

Методика викладання означеної дисципліни ґрунтується на професійно орієнтованій комунікативній методиці, орієнтованій на формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності, де спілкування розглядається як кінцева мета вивчення іноземної мови та засіб її досягнення.

Основною формою навчання іноземній мові професійного спілкування є практичні заняття, а також поза аудиторна самостійна робота курсантів. Курсанти поступово, поетапно оволодівають комунікативними навичками та вміннями в усіх видах мовленнєвої діяльності завдяки детально розробленій системі практичних занять. Робота на практичних заняттях спрямована на здобуття знань, розвиток та вдосконалення навичок і умінь спілкування в іншомовному професійному середовищі, ефективне опрацювання автентичних професійно орієнтованих джерел, розвиток і вдосконалення навичок і умінь іншомовної професійної письмової комунікації.

У процесі вивчення іноземної мови професійного спрямування курсанти розвивають уміння вести монологічне та діалогічне мовлення, отримувати необхідну інформацію, здійснювати усний та письмовий переклад з іноземної мови на рідну та навпаки, користуватися словниками та довідковим матеріалом, висловлювати думки рідною та іноземною мовами стисло та однозначно. Тобто, метою практичних занять є здобуття курсантами мовних знань, розвиток та вдосконалення навичок і умінь спілкування в іншомовному професійному середовищі, ефективне опрацювання автентичних

професійно орієнтованих джерел, розвиток і вдосконалення навичок і умінь іншомовної професійної письмової комунікації, а також вивчення особливостей культури країн, мова яких вивчається. Мовні знання є невід'ємною складовою пофесійної підготовки військовослужбовця. Уміння ефективно здійснювати іншомовне професійне спілкування розвивається та удосконалюється впродовж всього життя.

При підборі навчального матеріалу використовуються принципи прагматичності, автентичності, професійної адекватності, а також беруться до уваги потреби та очікування самих курсантів. Аудіо- та відеоматеріали, комп'ютерні та технічні засоби створюють умови для моделювання іншомовного професійного середовища та заохочення курсантів до спілкування іноземною мовою на професійні теми.

Отже, особливістю викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутніх військовослужбовців є максимальне врахування специфіки їхньої професійної діяльності. Це означає максимальне наближення змісту та методів навчання до практичних потреб курсантів, урахування їхніх інтересів та мотивації. Важливий також принцип підбору навчального матеріалу, який має відображає професійні проблеми фахівців та шляхи їх практичного вирішення. Використання інтерактивних методів навчання сприяє наближенню навчання до реальних умов професійної діяльності, розумінню як користуватися лінгвістичними знаннями та всебічному розвитку курсантів.

Дмитро Гончарук
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Factors Preventing the Use of Digital Assessment in English Language Learning

Abstract. *At the present stage, the number of digital technologies used in teaching and assessing English has become extremely diverse. The use of a fairly wide range of skills that are defined by modern assessment methods is a reflection of the rapid development of information and communication technologies and the transition to real-world language communication. Thus, feedback becomes an important tool in the educational process. A significant drawback in the professional training of modern specialists is their lack of professionalism in the use of information and communication technologies, which negatively affects the effectiveness of the educational process and the assessment system. of the English language.*

Key words**:** *digital technologies, digital assessment, the English language, information and communication technologies*.

Technology refers to those areas that have a direct impact on language assessment. Modern technologies offer opportunities that provide new ways of assessment. We now have the ability to assess students in ways that simply weren't available to us ten years ago.

There is an opportunity to videotape students interacting in groups or even working on a monologue or story. Students are able to download podcasts and audio files. Students create journal entries and wiki pages. There is a large number of tools used for assessment, all of which expand the types of test tasks that can be developed and offer faster and easier ways to distribute

them. Assessment has taken on a different meaning because the skills and content of any modern language course have changed, as has the approach to their definition. Technologies also have a significant impact on these processes. Other factors that also affect both language teaching and learning, as well as its assessment, include changes not only in language training, but also in the general education system. The shift to a more communicative approach to language learning began to emerge in the 1960s. Over the following decades, a range of ideas in general education began to influence language learning and assessment. For example, the importance of autonomous learning, task- and situation-based learning, ideas around constructivism, the role of self- and peer-reflection in learning, and issues of motivation play a significant role, to name just a few examples [3].

Digital technologies have become the driving force behind qualitative changes in the education system and assessment methods in English language classes. Paying attention to a wider range of skills from the point of view of language learning involves the new means of activity in the process of teaching, further changes in the forms of presentation of educational material and effective use of the evaluation system.

Some teachers are reticent or concerned about the use of information and communication technologies to determine the level of students, because:

• E-assessment is still in its infancy and almost always experimental.

• Teachers often start with a tool that helps expand the skill base of their assessments. For example, they can use video recording of pair work or have students write a blog. Often, motivation is an extension of what they value.

• The process tends to develop. Changing an assessment procedure can be quite difficult, so teachers

can start by implementing technology to broaden its base, and later can revise, refine its criteria and take into account feedback. So, for example, a teacher starts by involving students in blogging. Once learners feel they have completed the blog assignment correctly, they can begin to review the blog's evaluation criteria and then consider the feedback. The process is usually done in stages with a shift in focus as the teacher gains more experience.

The first steps are extremely important, because the initial use of information and communication technologies is crucial. As soon as the teacher gets enough experience, he starts experimenting and using more tools.

Therefore, there is an opportunity to assess students in ways that simply would not be available to us without the use of information and communication technologies. Students can upload audio files, blog, record podcasts, create journal entries, wiki pages, and more. Feedback can be provided not only by teachers, but also by students themselves, which contributes to the formation of self-esteem. Assessment plays a role in motivation, self-reflection, and the impact of testing feedback on learning.

Список використаних джерел

1. Lam R., Lee I. Balancing the dual functions of portfolio assessment. *English Language Teaching Journal.* 2010. Vol. 64, No. 1. P. 54–64.

2. Prodromou L. The backwash effect: from testing to teaching. *English Language Teaching Journal.* 1995. Vol. 49, No. 1. P. 13–25.

3. Stoynoff S. Looking backward and forward at classroom-based language assessment. *English Language Teaching Journal.* 2012. Vol. 66, No. 4. P. 523–532.

Iryna Grygorova
Inna Rebrij
Kharkiv National Air Force University
named after Ivan Kozhedub
Kharkiv (Ukraine)

Social and psychological aspects of implementing patriotic issues in language teaching

Abstract. *Ukrainian-russian war brings new realities to social and psychological aspects of determining patriotic issues connected with educational process. In this process language has crucial influence on developing national mentality and patriotic consciousness. One of the main tasks which educators have are connected with implementing in language teaching patriotic strings.*

Key words*: patriotic consciousness, communication, language, social and psychological determinants.*

In the context of new reality connected with the war in Ukraine a lot of attention is drawn to the problems of patriotic consciousness in teaching where teaching languages has its own crucial points. Taking into consideration the history of Ukraine this problem is considered to be the significant one in the process of development Ukrainian pedagogical science. A number of world-known scientists were engaged in studies where they introduced the importance of patriotic determinants in teaching aspects. Among those people we could mention Hryhoriy Skovoroda, Ivan Ohienko, Vasyl Sykhomlynskiy and many others.

Even in the 17th century patriotic issues were discussed in the context of developing social and psychological reality of Ukrainian national consciousness. Hryhoriy Skovoroda firstly introduced them to publicity through his philosophical ideas. According to Hryhoriy Skovoroda a number of such features as shyness, generosity, diligence, nobility

influence social aspects of developing love to your Motherland, pride for being born in this country and desire to love your land and traditions which it has. He believes that nobility and pride of being born in your country is the core of patriotic consciousness which teaches a person to understand the importance of serving the land you were born at. [2, c. 498] So, the scientist draws our attention to the close connection between social factors of your origin which become significant features of your further development through studies and physical growing. Those factors are also connected with the language you speak and the languages you learn for further communication with other people.

One more important scientist who developed the ideas of implementing patriotic issues in education and proclaimed it a part of teaching/learning languages was Ivan Ohienko who in his work "Science about your language duties" brought to discussion topics connected with national patriotic education where the language played the crucial role. He also introduced ideas of mentality as one of the main determinants which is engaged in education and showed the maturity and the depth of loving and understanding national culture, its language and the importance of bringing up children with the Ukrainian language as the significant factor of communication. [1, c. 7]

At the same time one of the most important elements of analysis in defining the main features of patriotic consciousness is social and cultural approach to studying society. In such approach we take into consideration some social and psychological determinants which help us match some personal traits with society features. [3] In this context we understand that nowadays being patriotic is equaled to being a member of society you live in. Although, we might draw special attention to mentality and peculiarities of different countries and nations, their

culture and other unique aspects which influence developing patriotic issues in the society

To sum up, we must take for granted that crisis in the society connected with the war which started on the 24th of February 2022 changed lots of aspects of social life and brought into education new requirements connected with language learning/teaching. Some of those aspects are connected with social and psychological determinants which develop, form and influence patriotic issues for society and educators where educators need to develop new strategies connected with implementing new tasks to teaching/learning process.

References

1. Огієнко І. *Наука про рідномовні обов'язки*. Київ: Обереги, 1994. 72 с.

2. Сковорода Г. *Благодарный Ородий* : в 2 т. Київ: Вид. АН УРСР, 1961. Т. 1. 639 с.

3. Сухомлинська О. Патріотизм як цінність: погляд на історію і сьогодення. *Шлях освіти*. 2010. № 2. С. 10-14.

B Eric Gustafsson
University of Gävle
Gävle (Sweden)

Teaching before and after the Covid-19 pandemy: An example from Sweden

Abstract. *This article presents an example of a shift in the approach to teaching, based on the years pre and post Covid-19. A breef outline of the Swedish school system, and how Sweden handled the pandemic, is presented as context. The main focus is the authors own experience from teaching in a Swedish gymnasium (grade 10-12) the years prior, during and after Covid, and the shift in teaching approach based on reflections on the teaching methods. The aim of the article is not to show "best practices" but merely to give an example of how one teacher adapted to the new situation and some thoughts for reflections on how technology can assist in this ever-changing activity we call teaching. The conclusion – if any – is a shift in approach to teaching where a purposeful use of technology can contribute to more actual teaching (i.e., time with students, effective feedback, building relations, etc.).*

Keywords: *Covid-19, approach to teaching, technology, Sweden.*

The Swedish School System and Covid-19

The Swedish educational system is designed to foster inclusivity and support for every child within Sweden. The aim is a secure and peaceful environment to encourage academic learning and personal growth. [6] However, the system faces challenges and struggles with issues like decentralization, rule interpretation and responsibility shifting, leading to disparities in educational outcomes. (See, for instance, Gunnar Iselau from EERA for an analysis on the Swedish education

system). [3] These problems, with a high degree of local self-government, is important to know to understand the situation during the pandemic.

The COVID-19 pandemic posed unprecedented challenges to educational systems worldwide, prompting various responses from different countries. Sweden adopted a distinctive approach to managing its schools during this period. When other countries decided to close all schools, the Swedish policy was to keep preschools and the elementary schools (children aged 7-15) open. Decisions on specific measures were mostly at the discretion of school management, so there was a great variety amongst school in uses of distance learning at the local level. The Swedish way of managing the pandemic was to give authority to decide on specific pandemic response initiatives to school management. [1] This resulted in "a low incidence of severe Covid-19 among schoolchildren and children of preschool age" [4] but "roughly doubled teachers' risk of being diagnosed with the pandemic coronavirus". [7]

At large, the schools were kept open for younger children, but at the higher level, for older students, teachers had to adopt remote teaching methods. This contribution to the conference is going to be about my experience form teaching in Swedish "gymnasieskola", which is grade 10 to 12. In the spring term of 2020, our school, along with numerous other upper secondary institutions, adopted a remote teaching model. The intensity and frequency of online classes varied, depending on the current COVID-19 situation and the public health recommendations, but our system was designed to limit physical attendance to a maximum of two-thirds of our students. Nationally, about 90% of students were participating in remote education during these months. [5]

Technology as tool – The Modern Classrooms Project

Before the pandemic I viewed technology primarily as a broad tool for student engagement, a means to make learning more interactive and make it fun. But my perspective changed, or evolved, to see technology as a more nuanced instrument, that can be strategically used for specific purposes in my classroom.

When my school decided to implement a combination of in-class and remote learning, I found a solution that seemed to work for me in my subjects. I needed a way to teach remotely but with high level of student engagement. This led me to the Modern Classrooms Project, a non-profit educational training program, by teachers for teachers that focuses on personalized, self-paced, and mastery-based learning. [8] This method's emphasis on self-paced, mastery-based learning worked well with the reflective nature of my subjects - History and Philosophy. Both require time for contemplation and critical thinking, and when students progressed at their own pace, this could be achieved.

This change in perspective, from seeing technology just as a way to make students more interested to seeing it as important for particular teaching methods, marked a large change in my approach to teaching with technology. This change lasted even when the remote learning period was over.

Integration of methods and conclusions

The shift back to in-class teaching was not just about integrating digital tools but, in some ways, helped me to change my view as an educator. The approaches I learned from remote teaching enabled me to be more accessible and present for my students. The traditional limits of the physical classroom – me lecturing in front of the class, problems with absent students, the one-size-

fits-all approach – were broken. This technological integration allowed for a more dynamic and interactive learning experience. The focus was on peer learning and discussions, where students could engage, debate, and learn from each other with my help instead of being held up on giving instructions and things like that.

The main change in my teaching approach post-pandemic was a shift in my attitude towards technology. Previously, I viewed technological tools primarily as a means to diversify teaching methods or to simply "change things up." Technology became a tool to enhance face-to-face learning, to talk to students about engagement and create a more inclusive classroom environment.

In Sweden, the shift to online education, caused technical and pedagogical challenges. I, and many of my colleges, had a hard time with limited it-support, for instance. But I think it also gave us a more positive attitudes towards using technology. [2] We do see a backlash of this, and more voices are warning us against using too many digital tools. The use of digital tools just for the sake of it, is perhaps not the way to move forwards.

References

1. Folkhälsomyndigheten. (2023). *The Swedish advice-making process for distance learning in schools,* November 2020 − April 2021. Public Health Agency of Sweden – Technical Report

2. Hietanen, M. & Svedholm-Häkkinen, A. M. (2023). Transition to Distance Education in 2020 – Challenges among University Faculty in Sweden. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 67:3, 433-446.

3. Iselau, G. (n.d.). *The Swedish school system – Its problems and possible solutions* [blog post]. European Educational Research Association

4. Ludvigsson, J. F. et al. (2021). Open Schools, Covid-19, and Child and Teacher Morbidity in Sweden. *New England Journal of Medicine* 384:669-671

5. Scb.se (2022-04-04). *Remote teaching in Sweden during the covid-19 pandemic. Upper-level compulsory school (grades 7–9) and upper secondary school.* Statistics Sweden

6. Skolverket. (2022). *About Swedish schools and education.* skolverket.se

7. Vogel, G. (2021-02-15). "Keeping schools open without masks or quarantines doubled Swedish teachers' COVID-19 risk" in *Science* [news]

8. www.modernclassrooms.org/

Алла Давиденко
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Цілі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей

Анотація. *У статті доведено важливість комплексного застосування цілей навчання іноземної мови з метою досягнення уміння студентів немовних спеціальностей спілкуватися іноземною мовою у типових ситуаціях повсякденного життя, а також використовувати іноземну мову у майбутній професійній діяльності. Серед основних цілей навчання іноземної мови у роботі було виокремлено практичну, виховну, освітню та розвиваючу цілі.*

Ключові слова: *іноземна мова, заклад вищої освіти, мовленнєві навички, методика навчання іноземної мови.*

Objectives of teaching a foreign language to students of non-linguistic majors

Abstract. *The article proves the importance of the comprehensive application of foreign language teaching goals in order to achieve the ability of students of non-linguistic specialties to communicate in a foreign language in typical situations of everyday life, as well as to use the foreign language in future professional activities. Among the main goals of teaching a foreign language, practical, cultural, educational and developmental goals have been singled out in the work.*

Key words*: a foreign language, higher education institution, language skills, foreign language teaching methodology.*

Навчання у закладі вищої освіти сприяє завершенню формування потреби студентів вивчати англійську мову та опановувати її як інструмент для

спілкування, пізнання, самореалізації і соціальної адаптації в умовах різноманітного культурного середовища, особливо за усвідомлення важливості вивчення іноземних мов, насамперед англійської, як засобу спілкування та дослідження в сучасному світі, що підвищує їх конкурентоспроможність під час економічної та соціальної інтеграції в Європейському просторі [5].

Успішне опанування студентами іноземної мови вимагає застосування викладачами комплексного підходу до навчання, комплексної реалізації функцій мотивації, стратегічного і оперативного планування, організації та контролю, а також конструювання навчального процесу відповідно до встановлених цілей навчання. У сучасній методиці навчання іноземної мови виокремлюють чотири основні цілі: практичну, виховну, освітню та розвиваючу [1, с. 7].

Практична ціль є провідною у навчанні іноземної мови. Вона передбачає практичне опанування студентами мовленнєвими навичками на такому рівні, що дозволяє їм впевнено орієнтуватися на іншій мові у чотирьох основних видах мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання і письмо. Основні мовні навички включають в себе: здатність усно висловлювати свої думки в різних контекстах; здатність розуміти загальний зміст простих текстів, які слухають; здатність читати і розуміти текст у різних жанрах та формах з різним ступенем розуміння його змісту; здатність фіксувати і передавати письмово базову інформацію.

Виховна ціль здійснюється через впровадження особистого підходу до нової культури під час її освоєння. Вона полягає у формуванні у студентів таких аспектів: дотримання культури спілкування відповідно до прийнятих норм сучасного світу; створення позитивного ставлення до іноземної мови та

культури народу, що використовує цю мову; усвідомлення важливості володіння іноземною мовою як засобом комунікації; розвиток характерних якостей, таких як доброзичливість, і толерантність.

Освітня ціль досягається через навчання студентів засобами іноземної мови та включає в себе наступні аспекти: розуміння сутності мовних явищ і іншої системи концепцій, яка відображає реальність; осмислення особливостей власного мислення; порівняння іноземної мови з рідною; сприяння міжкультурному спілкуванню; засвоєння знань про культуру, історію та реалії країни, де вживається мова, що вивчається; розвиток навичок самостійного навчання, включаючи роботу з підручниками та іншими ресурсами.

Розвиваюча ціль передбачає розвиток у студентів таких аспектів: навичок застосування знань та вмінь в нових ситуаціях шляхом вирішення проблем та самостійного пошуку інформації; поліпшення мовленнєвих здібностей, включаючи фонетичний та інтонаційний слух, мовну інтуїцію, логічне вираження думок та інше; розвиток інтелектуальних та пізнавальних навичок, включаючи різні види пам'яті (слухову та зорову, оперативну та довготривалу), різновиди уваги (свідому та автоматичну), творчу уяву тощо; підготовку до активного участі у міжкультурному спілкуванні; готовність до подальшого самостійного навчання у сфері володіння іноземною мовою.

Варто зазначити, що усі цілі навчання повинні реалізуватися у навчальному процесі одночасно і досягнення одних цілей має враховувати дотримання інших [2, с. 99].

Зміст навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей полягає у тому, щоб навчити їх спілкуватися іноземною мовою у типових ситуаціях

повсякденного життя, а також використовувати іноземну мову у майбутній професійній діяльності. У процесі навчання іноземної мови цього можна досягнути лише шляхом комплексної реалізації досягнення перерахованих вище цілей навчання.

Список використаних джерел

1. Биць Н. *Лекції з методики навчання іноземної мови*. Львів, 2019. 55 с.
2. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
3. Журавель Т.В., Хайдарі Н.І. Віртуальне освітнє середовище як інноваційний ресурс для навчання студентів немовних спеціальностей. *Іншомовна підготовка працівників правоохоронних органів і сектору*. Київ, 2019. С. 56.
4. Мельник Н.І. Формування гнучкості освітнього маршруту студента у процесі вивчення іноземних мов в умовах форсованого дистанційного навчання. *Роль іноземних мов у соціокультурному становленні особистості*/ за заг. ред. О.В. Ковтун. Київ: НАУ, 2020. С. 96–103.
5. Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови в закладах вищої освіти України: наказ Міністерства освіти і науки України від 25.07.2023. № 898. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/metodichni-rekomendaciyi-shodo-zabezpechennya-yakisnogo-vivchennya-vikladannya-ta-vikoristannya-anglijskoyi-movi-u-zakladah-vishoyi-osviti-ukrayini (дата звернення: 25.10.2023).

Катерина Данилюк
Валерія Зрівець
Світлана Мірошник
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Методики викладання іспанської мови як іноземної

Анотація. *Вивчення іспанської мови як іноземної стає займає важливе місце у глобалізації та культурного розмаїття. Відсоток людей, що розмовляють іспанською мовою, складає 6.3% всього населення світу, тому вивчення цієї мови є важливим для розуміння носіїв мови, а також міжкультурної комунікації. Перед викладачами постає важливе завдання – не лише навчити студентів іспанської мови, а ще й зробити процес цікавим та корисним. Саме для цього застосовуються інноваційні підходи навчання, які сьогодні буде розглянуто в даній роботі.*

Ключові слова: *іноземна мова, методика викладання, усне мовлення, труднощі, інноваційні підходи навчання.*

Methods of teaching Spanish as a foreign language

Abstract. *Learning Spanish as a foreign language is becoming important in globalization and cultural diversity. The percentage of people who speak Spanish is 6.3% of the world's population, so learning this language is important for understanding native speakers, as well as intercultural communication. Teachers face an important task - not only to teach students the Spanish language, but also to make the process interesting and useful. It is for this purpose that innovative teaching approaches are used, which today will be considered in this work.*

Keywords: *foreign language, teaching methodology, oral speech, difficulties, innovative teaching approaches.*

Викладання іспанської мови як іноземної ставить перед викладачами завдання, яке стає все більш актуальним у світі глобалізації та культурного розмаїття. Іспанська мова вважається однією з найпоширеніших мов у світі. За даними інтернет-порталу Rosetta Stone, відсоток людей, що розмовляють іспанською мовою, складає 6.3% всього світу. Її вивчення набуває все більшої важливості для полегшення міжнародного спілкування, культурного обміну та професійного зростання. Університети вважаються важливими центрами для вивчення іспанської мови, а методики та технології викладання її як іноземної має свої особливості й труднощі.

У роботі буде розглянуто значення викладання іспанської мови в університетах, важливість носіїв мови як викладачів, а також роль цього процесу у сприянні міжкультурному розумінню та академічному розвитку студентів. У розрізі всесвітнього розмаїття, вивчення іспанської мови розширює горизонти студентів і готує їх до співпраці в глобальному суспільстві.

Одним з найновіших, універсальних методів викладання є міжпредметні заняття. Його суть полягає у вивченні одного предмету за допомогою іншого, що є надзвичайно корисним і цікавим як для студентів, так і для викладача. Так, цей підхід допомагає вивчати актуальну інформацію та корисну лексику з інших сфер, що, в свою чергу, допоможе студентам швидше засвоїти її. Наприклад, для студентів старших курсів можна застосовувати поєднання іспанської мови та політики. Окрім необхідної термінології, ця методика може допомогти студентам орієнтуватися в політичній системі іспаномовних країн, що, в свою чергу, розширить їх кругозір та надасть можливість в майбутньому працювати за даним напрямком.

Невід'ємною частиною вивчення мови вважається практика усного мовлення. Ця методика допомагає студентам засвоїти граматику та лексику, а також швидко та правильно орієнтуватися у розмові з носіями мови. Викладання усної іспанської мови може бути цікавим та важливим завданням, яке вимагає спеціального підходу та стратегій. В свою чергу, щоб зацікавити студентів у своєму предметі, викладач має підтримувати активну комунікацію. Спонукання учнів активно спілкуватися іспанською мовою під час уроків підвищить рівень впевненості студента. Для більш ефективного засвоєння предмета необхідно надати можливості для діалогів, обговорень та групової роботи.

Корисною вправою для тренування вважається моделювання реалістичних ситуацій, а також використання медіа. Використовуючи ситуації з реального життя, учні навчаться використовувати іспанську мову в практичних сценаріях. Закріпити вивчений матеріал допоможуть додатки з вивчення мов, а аудіо- та відеоматеріали, такі як музика, фільми, телешоу та подкасти іспанською мовою дадуть студентам розуміння ритму, тону та звучання мови.

Важливим моментом у вивчення будь-якої мови є психологічний фактор. Багато студентів зазнають труднощів, а інколи навіть і страх, коли намагаються висловити свою думку. В такому разі, викладач або вчитель має заохотити учнів висловлювати свої думки та почуття іспанською. Якщо студент помиляється, ні в якому разі не варто сварити його – необхідно сприяти атмосфері підтримки та відсутності страху перед мовними помилками.

Крім вище зазначеної інформації, існує низка інноваційних підходів викладачів до викладання іспанської мови як іноземної, які слід запровадити у навчальних закладах. Наприклад «Мовний обмін на

основі «рівний - рівному»», який полягає у об'єднання студентів з носіями іспанської мови, які хочуть вивчати їхню мову (наприклад, англійську, українську, тощо). Це допоможе створити взаємовигідний мовний обмін, який сприятиме автентичному спілкуванню живою мовою, а не так званою «мовою з підручника».

Ще один підхід, пов'язаний з міжстудентським спілкуванням та взаємодопомогою – спільне навчання онлайн. Цей вид діяльності уособлює використання онлайн-платформ для спілкування студентів з однолітками з різних куточків світу, які так само вивчають іспанську мову. Такий підхід може сприяти міжкультурному взаєморозумінню та співпраці, оскільки наприклад носіям німецької мови та української іспанська буде сприйматися по-різному. І саме це на мою думку допомагаю поглянути на засвоєння нової мови з іншого боку та полегшити вивчення нової граматичної мови. Особливо ефективним цей вид діяльності буде для учнів, які вже знають одну іноземну мову. В такому випадку треба шукати собі «друга по переписці», який буде носієм саме цієї іноземної мови, оскільки такий студент зможе показати наприклад іспанську деревіацію з точки зору другої іноземної, яку вже зрозумів студент неносій.

І заключний підхід – програма «культурного занурення». Організація поїздок до іспаномовних країн з метою культурного занурення може надати студентам автентичний досвід вивчення мови та культури. Цей підхід виходить за межі класної кімнати чи віртуального классруму і дозволяє студентам практикувати свої мовні навички в реальних життєвих ситуаціях. Також він може допомогти знайти мотивацію до вивчення мови у культурі нової країни, або наприклад почувши певне слово або

граматичну конструкцію у Іспанії – запам'ятати його на все життя.

Глобалізація та культурне розмаїття більшості людей не обходяться без вивчення іспанської мови. Вивчення цієї мови є важливим у комунікації з іншими людьми, а також міжкультурній комунікації, оскільки кількість населення, що володіє іспанською мовою, – 6.3% від усього населення планети. Вивчення цієї мови може стати викликом на шляху у студента, таким чином викладачі мають використовувати певні підходи до викладання цієї мови, що зможуть зробити її вивчення більш легким, а мову – розумілішою.

Світлана Денисова
Харківський національний університет
Повітряних Сил
м. Харків (Україна)

Вплив мотивації викладача на процес оволодіння авіаційною англійською мовою студентами закладів вищої освіти

Анотація. *Предметом цього дослідження є вплив мотивації викладача на процес оволодіння авіаційною англійською мовою студентами закладів вищої освіти. Нині в Україні мотивація науково-педагогічного працівника є важливою й актуальною темою в галузі навчання і вищої освіти.*

Ключові слова: *мотивація, викладач, авіаційна англійська мова.*

The influence of teacher motivation on the process of Aviation English acquisition by higher education students

Abstract. *The subject of this study is the influence of teacher motivation on the process of mastering aviation English by students of higher education institutions. Nowadays, in Ukraine, the motivation of academic staff is an important and relevant topic in the field of learning and higher education.*

Key words: *motivation, teacher, aviation English.*

Дослідження впливу мотивації викладача на процес оволодіння авіаційною англійською мовою студентами закладів вищої освіти є важливою та актуальною темою для досліджень в галузі навчання й вищої освіти.

Мотивація викладача може мати значущий вплив на успішність студентів та їхню здатність вивчати і

професійно використовувати авіаційну англійську мову у відповідному контексті.

Відомо декілька вчених, які досліджували мотивацію науково-педагогічних працівників у викладанні іноземних мов, вплив їхньої мотивації на якість викладання і навчання іноземним мовам, особливо з огляду на викладання мов у багатомовних спільнотах: Роберт Гарднер, Золтан Дорниє, Річард Ламберт, Мартін Лемб.

Вивчення авіаційної англійської мови, тобто сам процес пізнання особливостей використання іншої мови, засвоєння граматичних нюансів, поповнення словникового запасу, дослідження культури англомовних країн – є нескінченим джерелом розвитку особистості, творчого потенціалу майбутнього фахівця. Саме викладач є тим зовнішнім фактором сприяння безперервного процесу оволодіння авіаційною англійською мовою студентами задля заучування нових термінологічних одиниць, використання особистого світогляду й цінностей за допомогою демонстрації оригінальних ідей подання вивчаємої теми.

Умотивований викладач створює цікаві та стимулюючі заняття, які допомагають студентам бути більш зацікавленими у вивченні авіаційної англійської мови. Наприклад: складання системи вправ на вироблення прийомів перекладу або розпізнавання термінологічних словосполучень авіаційної англійської мови, які мають на меті розвиток змістовної й мовної здогадки у здобувачів відповідного фаху авіаційної галузі.

Позитивна атмосфера в аудиторії під час оволодіння авіаційною англійською мовою підвищує комфорт й відчуття студентами впевненості у власних можливостях. Крім того, достатньо мотивований на успіх викладач надихає студентів на самостійне

вивчення іноземної мови, наприклад, за допомогою рекомендацій та надання покликань на зовнішні джерела інформації фахового спрямування: відповідні інтернет-ресурси з переглядом відео матеріалів; читання з аудіо супроводом.

Умотивовані викладачі використовують усі доступні й ефективні методи та підходи навчання авіаційної англійської мови, що допомагає студентам легше засвоювати мову. Курси й програми підвищення кваліфікації надають таку можливість науково-педагогічним працівникам. І якщо є можливість й необхідні сучасні й інтерактивні засоби та інструменти для покращення процесу оволодіння авіаційною англійською мовою в авдиторії, то вже і не потрібно використовувати тільки дошку та крейду.

Активна стимуляція до спілкування і практики мови в реальних авіаційних ситуаціях можуть покращити навички студентів завдяки застосуванню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій таких як: навчальні програми, відео курси на спеціальних сайтах для покращення базових знань і умінь, додатки з вивчення й тестування авіаційної англійської мови для вдосконалення професійних навичок володіння всіма аспектами авіаційної англійської мови – говоріння, аудіювання, письмо й читання.

Умотивовані викладачі надають студентам зворотній зв'язок та оцінюють їх досягнення, що є неабияким стимулом подальших зусиль у процесі оволодіння авіаційною англійською мовою й допомагає створювати сприятливу навчальну атмосферу.

Заохочення студентів досягнення особистої мети з оволодіння авіаційною англійською мовою рівня *ICAO 4* є також важливим механізмом допомоги і набуття необхідних знань, які мотивовані викладачі

завжди закладають в основу проведення кожного практичного заняття. Але, щоб запустити цей потужних внутрішній механізм у студентів потрібно відповідне креативне освітнє середовище – інтелектуальне, сучасне, мотивуюче в усіх аспектах – те, яке заохочує на прояв особистої унікальної думки і оригінальної ідеї кожного здобувача знань.

Створення позитивної атмосфери в авдиторії є ще однією характерною ознакою мотивованого викладача, тому що це підвищує комфорт, навіть, у розумової діяльності та надає майбутнім фахівцям авіаційної галузі відчуття впевненості у власних можливостях. Вмотивований викладач проявляє взаєморозуміння та емпатію до потреб й індивідуальних особливостей студентів, вірить у потенціал кожного студента і прагне досягнення найкращих результатів.

Умотивований до отримання найкращих результатів викладач закладу вищої освіти – це викладач, наче «вічний студент», незалежно від досвіду й віку, продовжує навчатися, вдосконалювати свої навички і оновлювати знання. А також з ентузіазмом ставитися до своєї роботи, прагне покращувати педагогічні методи, методики й підходи викладання, запроваджуючи високі академічні стандарти. Мотивація викладача є важливим фактором у навчанні і має значний вплив на успішність студентів.

Більш глибоке дослідження цієї теми допоможе вдосконалити методи навчання і підвищить ефективність навчального процесу авіаційної англійської мови.

Світлана Дишлева
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Використання нетрадиційних форм навчання іноземній мові з метою формування професійної мобільності майбутніх економістів

Анотація. *Здійснено спробу довести, що в процесі підготовки майбутніх фахівців з економіки у вищому навчальному закладі проведення занять з іноземної мови нетрадиційної форми зумовлює розвиток творчих здібностей, а також сприяє ефективному формуванню саморозвитку студентів.*

Ключові слова: *нетрадиційні форми організації навчання, заняття з іноземної мови, майбутні економісти, формування професійної мобільності, процес навчання.*

The use of non-traditional forms of foreign language learning for the purpose of forming the professional mobility of future economists

Abstract. *An attempt was made to prove that in the process of training future specialists in economics in a higher educational institution, conducting foreign language classes in a non-traditional form leads to the development of creative abilities, and also contributes to the effective formation of students' self-development.*

Key words: *non-traditional forms of education organization, foreign language classes, future economists, formation of professional mobility, learning process.*

Нетрадиційне – це таке заняття, на якому традиційні елементи виконуються нетрадиційними способами, таким чином, структура цього заняття суттєво відрізняється від структури традиційного заняття. До них належать:

1) заняття зі зміненими способами організації: заняття-лекція, заняття-парадокс, захист знань, заняття-зустріч;

2) заняття, які спрямовані на фантазію (твір, виставка, винахідництво, сюрприз);

3) заняття, на яких відбувається імітація будь-якого виду роботи (екскурсія, заочна екскурсія, прогулянка, подорож в минуле);

4) заняття на основі гри, змагання (естафета, конкурс, гра, дуель, вікторина тощо).

Причиною створення та формування нетрадиційного заняття стало зниження зацікавленості студентів до навчання на стандартних заняттях. Такі заняття є найкращим способом формування соціокультурної компетенції, оскільки саме на них у студентів з'являється можливість поглиблено вивчати культуру, національні та мовні особливості країн, що вивчаються. Нестандартні форми заняття є ефективними для підвищення результативності освітнього процесу шляхом активізації діяльності студентів на заняттях; дають можливість не тільки збільшити цікавість до предмета, який вивчається, а також розвивати творчу самостійність студентів, навчати працювати з різними джерелами знань. У результаті такого навчання студенти опановують мінімальний запас слів, та здобувають вміння відтворювати певні фрази, відпрацьовані тексти, вивчені діалоги; відбувається стимулювання активної розумової діяльності студентів і спонукання висловлювати свої думки англійською мовою, зумовлює її ефективніше вивчення.

Перевагою нетрадиційного заняття є залучення всіх учасників групи до навчання, що поєднує зорові, слухові та візуальні елементи сприйняття іноземної мови. У таких умовах в невимушених обставинах забезпечується ділова робоча атмосфера; здійснюється

контроль знань та оцінювання вмінь студентів, а також зникає психологічний бар'єр, який присутній на традиційних заняттях, у зв'язку зі страхом студентів зробити помилку. Нетрадиційні заняття варто проводити після вивчення нової теми та засвоєння відповідного матеріалу.

На сучасному етапі розвитку освітнього процесу нетрадиційні форми занять з іноземної мови набувають дедалі більшої актуальності та використовуються все частіше для навчання студентів. Часто для навчання іноземної мови використовують метод читання та перекладу іншомовних текстів, літературних творів. При такій підготовці відбувається тренування розуму, вивчення та запам'ятовування певних слів та виразів, майбутній фахівець засвоює перекладацькі здібності. Проте такі знання не є достатніми при потребі спілкування із закордонними партнерами, що передбачає професійна діяльність економіста. Тож для результативного використання набутих знань з іноземної мови на практиці варто враховувати формування комунікативних навичок студентів, використання інноваційних технологій, нетрадиційних форм організації навчання на заняттях з іноземної мови. Інноваційні методи активно витісняють прямий, класичний, граматико-перекладний спосіб вивчення іноземної мови.

На нашу думку, на заняттях з англійської мови важливо застосовувати візуальні та слухові компоненти сприйняття певного матеріалу комплексно. Для цього ефективним є перегляд фільмів англійською мовою з подвійними субтитрами. Враховуючи те, що предметом нашого дослідження є майбутні фахівці з економіки, то варто враховувати специфіку їхньої професійної діяльності. Тож, окрім цього, потрібно організувати перегляд різних

телепередач, інтерв'ю на економічну тематику мовою оригіналу, що через емоційний вплив сприятиме ефективнішому запам'ятовуванню слів і фраз іноземною мовою. Таке заняття зумовлює зацікавлення студентів, оскільки під час перегляду виникає атмосфера невимушеної спільної пізнавальної діяльності. Відбувається швидке засвоєння знань, оскільки студенти одночасно чують мову і вивчають написання та переклад окремих слів та фраз. Проте варто враховувати ієрархію процесу такого навчання іноземної мови: спершу потрібно переглядати короткі ролики з виразною чіткою вимовою, поступово ускладнюючи їх. Чим більше епізодів переглядається, тим ефективніше розвиваються артикуляційні навички. Для вибору форми навчання іноземної мови спершу варто визначити мету, відповідно до якої обирається спосіб вивчення. Оскільки наше дослідження спрямоване на навчання майбутніх економістів іноземної мови, варто врахувати особливості їхньої професійної діяльності. Тож доцільним буде використовування економічної тематики при проведенні заняття нетрадиційної форми. Однією із таких форм є роботи над проєктом. Під час праці над проєктом проявляється кооперативний характер виконання завдань, відбувається творча діяльність, орієнтована на особистість. Таким чином, розвивається активне самостійне мислення, що забезпечує швидке запам'ятовування, набуття навичок відтворення знань та вміння застосовувати їх на практиці. Для проведення такого заняття потрібно попередити студентів заздалегідь. Студенти повинні одержати відповідний матеріал, відомості про всі особливості створення проєкту, час та можливість для його створення. Після чого потрібно ознайомити їх з варіантами назв проєктів. Наприклад, вивчаючи тему

«Успішний бізнес», студенти розділяються на групи, шукають та досліджують інформацію про створення власного бізнесу. Далі обирають вид бізнесу, який вважають найприбутковішим, і методи його створення. Далі відбувається робота над проєктами. Чи не найважливішим етапом цього процесу є презентація власного проєкту іноземною мовою, оскільки студенти удосконалюють свої знання як з іноземної мови, так і з економічних дисциплін, вивчають нову економічну термінологію іноземною мовою та закріплюють уже набуті знання. Робота над проєктом вимагає високого рівня самостійності у пошуковій діяльності, узгодження думок та рішень зі своїми колегами, дослідницької, виконавчої та комунікативної взаємодії, що є важливою умовою для досягнення успіху в майбутній професійній діяльності.

Проте на варто зовсім відмовлятися від традиційних форм проведення занять. Під час проведення заняття з вивчення нової термінології з певної теми можна додати завдання, яке спрямоване на розвиток мислення студентів та краще засвоєння нових термінів. Зміст такого заняття полягає у наступному: викладач пише на дошці три-чотири не пов'язаних за змістом слова (одним з яких є економічний термін), а студенти за визначений час повинні скласти речення із цими словами. Така вправа дозволяє оцінити лексичні и граматичні знання студентів, а також сприяє розвитку їхніх розумових здібностей.

Тож використання нетрадиційних форм організації навчання є досить ефективним, оскільки акцент переноситься з виконання звичайних систематичних вправ на активну розумову діяльність студентів на заняттях з іноземної мови, що є неодмінною умовою для формування їхньої професійної мобільності в процесі навчання у вищому навчальному закладі.

Влада Дочу
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи з використанням мовленнєвих ігор

Анотація. *У статті доведено важливість удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи з використанням мовленнєвих ігор. Визначено, що важливим є використання таких мовленнєвих ігор: кросворди та головоломки, словникові ігри, рольові ігри, загадки, вірші та пісні. Встановлено, що мовленнєві ігри стимулюють зацікавленість учнів у навчанні англійської мови, оскільки роблять процес вивчення цієї мови цікавим і веселим.*

Ключові слова: *лексична компетентність, комунікативна компетенція, іноземна мова, мовленнєва гра, середня школа.*

Improving the lexical competence of secondary school students using speech games

Abstract. *The article is devoted to the importance of improving the lexical competence of pupils of secondary school using language games. It has been determined that it is important to use the following language games: crosswords and puzzles, dictionary games, role-playing games, riddles, poems and songs. It has been established that language games stimulate pupils' interest in learning English, as they make the process of learning interesting and fun.*

Key words*: lexical competence, communicative competence, foreign language, language game, secondary school.*

Удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи з використанням мовленнєвих ігор – це важливе завдання для вчителів іноземних мов. Мовленнєві ігри можуть бути ефективним і цікавим інструментом для покращення словникового запасу та мовленнєвих навичок учнів. Багато вчених займались дослідженням проблеми формування лексичних навичок в англійській мові, а саме: Борщовецька В. Д., Гринюк Г. А., Панова Л. С., Потюк І. Є. та ін.

Загалом найефективнішим способом удосконалення іншомовної лексичної компетентності учнів середньої школи є використання мовленнєвих ігор на уроках. Варто зауважити, що серед мовленнєвих ігор найпродуктивнішими є такі:

– Кросворди та головоломки: учителю необхідно створити кросворд або головоломку, де учні повинні знайти і правильно використовувати нові слова. Багато педагогів визначають цю гру відмінним способом навчання нового лексичного матеріалу.

– Словникові ігри – це ігри, де учні повинні використовувати слова з новими лексичними одиницями, наприклад «Шахи зі словами».

– Гра «Розкажи історію»: перед учнями ставлять завдання створити коротку історію, використовуючи певну кількість нових слів. Така гра сприяє використанню слів у контексті та їх швидкому запам'ятовуванню.

– Рольові ігри учням пропонується розіграти ролі в сценках або діалогах, де вони повинні використовувати нову лексику. Це допомагає закріпити практичне використання слів.

– Гра «Чарівні слова»: учні можуть обирати слова, які вони вважають цікавими або корисними та створювати власні «чарівні слова», де кожне слово має особливе значення або певну історію.

– Відгадування загадок: учитель завчасно підбирає, або складає самостійно загадки з новими словами і пропонує учням їх розв'язати. Це розвиває їх розуміння лексики та логічне мислення.

– Вірші та пісні: учителеві варто робити акцент на вивчення слів з віршів або пісень, які сподобаються учням. Вони можуть навіть створювати власні тексти, використовуючи нові слова.

– Ігри з магнітами чи картками використовуються для відпрацювання лексики та правопису.

Отже, удосконалення лексичної компетентності учнів середньої школи за допомогою мовленнєвих ігор вкрай важливе. Мовленнєві ігри стимулюють зацікавленість учнів у навчанні англійської мови, оскільки роблять процес вивчення цієї мови цікавим і веселим. Крім того, вони дозволяють використовувати нові слова та вирази в реальних контекстах, що сприяє кращому їх розумінню та запам'ятовуванню. Мовленнєві ігри спонукають учнів активно спілкуватися та розвивати усні комунікативні навички. Крім того, вони сприяють розвитку креативності та критичного мислення, а також допомагають збагачувати словниковий запас учнів. Такий підхід до навчання англійської мови не лише ефективний, але й веселий та захоплюючий.

Список використаних джерел

1. Джава Н. А., Пивоварчук Т. О. Завдання, вправи та способи інтеракції під час заняття з іноземної мови. *Оновлення* змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2016. Вип. 14. С. 108–110.

2. Кушніров М. О. Сучасні підходи до навчання іноземної мови: орієнтація на цінності особистісного розвитку й гуманізму. *Педагогічні науки: теорія,*

історія, інноваційні технології. 2014. Вип. 8. С. 348–356.

3. Петровська Н.М. Рольова гра як ефективний метод навчання іноземної мови у ВНЗ / Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія». 2022. №14 (82). С. 130–133.

Ніна Дюканова
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Ділові ігри в процесі формування професійної іншомовної компетенції

Анотація. *Робота присвячена педагогічним аспектам використання ділових ігр при викладанні іноземної мови. Ділові ігри є ефективним засобом формування і розвитку комунікативної коапетенції студентів вищих навчальних закладів. В роботі представлені характеристика і особливості застосування ділових ігор в певних навчальних ситуаціях. Наводиться приклад використання ділової гри на уроці англійської мови*

Ключові слова*: ділова гра, професійно-орієнтоване навчання, комунікація, мовні компетенції.*

Business Games in the Process of Forming of Professional Foreign Language Competence

Abstract. The work is devoted to pedagogical aspects of using business plays at the lessons while teaching a foreign language. Business games are the effective means of forming and development of communicative competence in university students. The specificity and typical features of business plays using in the teaching process are represented. An example of business games application at the English lesson is given.

Key words*: business game, professional training, communication, linguistic competence.*

Володіння іноземною мовою для випускників вищого навчального закладу є одним з найважливіших компонентів професіоналізму в сучасному світ [3].

Професіойно-орієнтоване навчання – це процес викладання іноземної мови в немовному внз, під яким розуміють читання літератури за спеціальностю, вивчення професійної термінгології і спілкування в межах професійної діяльності у майбутньому. Зміст професійно-орієнтованого викладання іноземної мови полягає в його інтеграції до спеціальних дисциплін з метою отримання додаткових професійних знань і формування професійно значимих якостей особистості

Комунікативна компетентність включає до себе три складові: *мотиваційна* (професійне спілкування іноземною мовою), *функціональне* (читання, аудіювання, письмо і говоріння іноземною мовою), та *рефлексивна* (спроможність аналізувати свою комунікативну діяльність) [2, с. 22].

Підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови є дуже важливим питанням. Саме мотиви характеризують справжнього фахівця і особистість людини в усіх сферах діяльності, провокують її знаходити проблеми, формулювати цілі й вибудовувати систему діяльностей щодо їх досягнення [1, с. 39].

Ділові ігри є одним з ефективних шляхів формування комунікативної компетенції. Оскільки студентам бракує природного середовища спілкування іноземною мовою, то ділова гра як комунікативна вправа гармонічно вписується в заняття з вивчення іноземної мови. Ситуації, які моделюються в конкретній грі, дозволяють наблизити мовну діяльність до реального спілкування в майбутній трудовій діяльності сьогоднішніх студентів. При цьому викладач має враховувати і особливості сфери діяльності, де може працювати випускник внз в майбутньому, і типових учасників цієї діяльності, і

завдання, які їм належить виконувати. Застосування ділових ігор має свої особливості.

Гра повинна відображати конкретну ситуацію спілкування в професійно-трудовій діяльності. В діловій грі має місце самонавчання і студент, і викладача. Це відбувається в зв' язку з тим, що викладач іноземної мови в немовному внз не завжди є компетентним щодо фаху студентів, тому може потребувати їх допомоги в процесі складання ділової гри і оцінки досягнення комунікативної мети. Викладач часто може лише оцінити коректність письма чи говоріння іноземною мовою. Бажано, щоб викладач до проведення ділової гри отримав консультацію у фахівця з відповідної предметної галузі. Таким чином, ділова гра припускає активну взаємодію її учасників. Можна виділити такі види навчальних ситуацій в процесі реалізації ділової гри:

- Ситуація з реального життя, коли учасники гри намагаються вирішити проблему й знайти вихід з ситуації, що склалася;
- Ситуація, коли проблема є вже вирішегою. Учасники аналізують прийняті рішення і роблять висновки щодо правильності їх прийняття.
- Тренувальні ситуації, які розвивають навички і вміння студентів під час гри:

Кожен тип гри є націленим на досягнення різних педагогічних і професійних цілей. Педагогічні цілі при цьому полягають у навчанні і вихованні студентів, а також у створенні належної мотиваційної та емоціної атмосфери під час гри. Успіх гри залежить від чіткого планування і моделювання ігрових елементів.

На початковому етапі припускається, що студент має володіти фонетичними, лексичними і граматичними навичками на рівні Pre-Intermediate. Викладач визначає тип гри і склад учасників, виходячи з ціоей навчання і здібностей кожного

учасника, планує шляхи їх досягнення, припускаючи позаштатні ситуації, які можуть виникнути в процесі гри. Викладач також визначає місце проведення гри і необхідний реквізит. Він же управляє співпрацею між групами учасників, допомагає слабшим студентам, консультує учасниів при обговоренні ситуацій, міняє хід гри шляхом введення нових учасників і виправляє помилки.

На етапі оцінки результатів гри інші студенти, які не брали участь в цій грі, дають загальну оцінку вирішенню комунікативних задач і пропонують альтернативні шляхи досягнення тих же цілей. Далі викладач підводить підсумки гри, даючи власну оцінку комунікативній діяльності учасників.

Наводимо приклад гри, яка використовувалася на заняттях англійської мови у студентів напряму підготовки «Менеджмент».

Мета: активізувати лексичні навички і вміння на базі пройденого матеріалу з теми “My major”

Опис: викладач діле групу студентів на три команди. Кожній з них видається картка з икладенням завдання і озвученням теми гри: “What do managers do?” Кожна команда протягом 15-20 хвилин має представити свій перелік видів діяльності, які, на їх думку, має виконувати керівник. Наприкінці гри жюрі вирішує, котра з команд надала перелік більшої кільеості видів діяльності і визначає переможця.

Приклад картки-завдання*: You are going to be a manager in a small business. Needless to say, it is not an easy task. The position of manager is one of the most difficult. It is suggested that an ideal manager must possess a quality which is difficult to define – something like a talent. Anyway, s/he should be able to carry out a lot of activities, such as:*

Improve efficiency/ productivity/ company performance

Analyze/ solve/ sort out problems
Develop the business
Run meetings
etc.

Можна припустити такий варіант відповіді: The ideal manager should be goal-oriented, energetic, and communicative. Also, s/he should support his/ her employees, deal with partners, banks, competitors, suppliers, partners etc.

Таким чином, ділова гра – це особливий вид навчання студентів під керівництвом викладача згідно з конкретними життєвими і професійними ситуаціями, а також набуття навичок міжособисністного спілкування і комунікації іноземною мовою.

Список використаних джерел

1. Гончаренко-Закревська Н.В., Дюканова Н.М., Петровська Н.М. Організаційні і лінгвопсихологічні аспекти інтерактивного підходу при формуванні іншомовної комунікативної компетенції. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2022. № 4(6). С. 132-141.

2. Гончарова В.Б., Аносова Ю.П. Метод проектної діяльності на заняттях іноземної мови за професійним спрямуванням у ВНЗ І-ІІ р.а. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. Вип.3-4. Одеса. 2013. С. 136−143.

3. Концепція розвитку освіти в Україні на період 2015-2025 років. URL: URL.http://osvita.ua/doc/files/news/435143501/project_30102014.doc(2014)

Анастасія Запорожан
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

The Use of Eportfolio for Assessment in English Classes

Abstract. *The use of modern digital technologies in teaching English language teaching provides an opportunity to create new ways of assessment. Recent advances in digital technologies offer English teachers new opportunities to further enhance the learning process and increase the effectiveness of the assessment systems. Additionally, assessment has taken on a different meaning as the skills and content of any modern language course have changed. It is now possible to assess learners in ways that would not have been possible without the use of information and communication technologies. One of them is eportfolio.*

Key words**:** *eportfolio, digital technologies, digital assessment, the English language, information and communication technologies.*

One of the main tasks of reforming modern domestic education is the integration of information and communication technologies of learning into the assessment system in English lessons. It is worth noting that digital technologies also help to provide effective support to the teachers when thee lack knowledge and experience in various aspects of their subject.

One way to understand how far assessment has come is to look at the idea of the language portfolio. The language portfolio refers to one of the most modern means of providing an assessment method, which is based on modern experience in the field of language learning. The main task is not to suggest that all teachers use the language portfolio as the main method of assessment, but

it acts as a guide for the development of assessment. Teachers are often slow to integrate and implement information and communication technologies in their assessment. At the other extreme is the creation of an e-portfolio, where students collect a large number of digital artifacts that together provide a comprehensive assessment of the student's language abilities. Students include video recordings, audio recordings, instances of mind maps, wiki entries, sample readings, online quizzes, etc. in the portfolio, which are hosted in a central repository.

The ePortfolio is the digital version of this, a great example of how technology can really make a difference. Electronic portfolios can be text documents, blogs, wikis, mind maps, or other specialized tools (such as Mahara) and include a wide range of digital assets, such as video or audio recordings, saved chat discussions or forum presentations, and a variety of other electronic artifacts. Therefore, a language dossier as part of a portfolio can cover a much wider range of language skills.

The "can do" statement in a language bio is often done online. The tool, called DIALANG, was designed for student self-assessment and is similar to the checklists that are created in a paper portfolio, but with the added benefit of: As students complete their skill lists, they can click a button and receive specific guidance on what to study for further improvement. Researcher J. Alderson believes that the self-assessment component in the portfolio is a vital element in the development of self-reflection [1].

An obvious key element of ePortfolios is that they can be distributed and even adapted very quickly. They are also more portable and allow for a much wider range of stakeholders when considering evaluation. Teachers, students, principals, representatives of external bodies, visa regulators, employers and departments involved in

document processing at universities may be interested in the language capabilities of a particular student. The variety of e-portfolio artifacts makes it easier to provide the necessary information to a wider range of stakeholders, and because this information exists in an electronic format, it is also easily accessible.

The eportfolio is one example of what is being achieved through the use of technology in terms of student assessment. But most teachers have never integrated an e-portfolio or have only begun to incorporate some of its elements into their teaching activities. Many teachers began by simply using a blog, wiki, or word processor as a starting point for introducing technology into their assessment, then involved more ICT elements at a later stage. Teachers try to assess a wider range of language skills in order to make this process more relevant and interesting, as well as to provide effective feedback, involving students in self-improvement and reflection on their own learning, etc.

Список використаних джерел

1. Alderson J.C. Diagnosing foreign language proficiency: The interface between learning and assessment. London: Continuum, 2005. 284 p.

2. Cummins P., Davesne C. Using Electronic Portfolios for Second Language Assessment. *Modern Language Journal.* 2009. 93, P. 848 – 867.

3. Lam R., Lee I. Balancing the dual functions of portfolio assessment. *English Language Teaching Journal.* 2010. Vol. 64, No. 1. P. 54–64.

Алла Заслужена
Алла Сабітова
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Шляхи віртуальної інтернаціоналізації вищої освіти: підвищення рівня володіння іноземними мовами

Анотація. *У статті розглядається один з аспектів інтернаціоналізації вищої освіти, а саме підвищення рівня володіння іноземними мовами. Розкрито діяльність, на якій грунтується процес викладання іноземних мов на кафедрі іноземних мов і перекладу Національного авіаційного університету в аудиторний та позааудиторний час.*

Ключові слова: *іноземна мова, вища освіта, інтернаціоналізація, онлайн-освіта, студентський науковий гурток.*

Ways of virtual internationalization of higher education: increasing the level of foreign language proficiency

Abstract. *The article discusses one aspect of internationalization in higher education, namely, the improvement of proficiency in foreign languages. It outlines the activities that form the basis for the process of teaching foreign languages at the Department of Foreign Languages and Translation of the National Aviation University, both in class and outside of class hours.*

Key words: *foreign language, higher education, internationalization, online education, Student Scientific Club.*

Відомо, що «віртуальна інтернаціоналізація вищої освіти – це підтримуваний інформаційно-комунікаційними технологіями, координований

процес упровадження міжнародного, міжкультурного чи глобального виміру в цілі, функції та процес надання вищої освіти з метою підвищення якості освіти та науки, здійснення суттєвого внеску в розвиток суспільства, подолання глобальних викликів» [1].

Викликом для української освіти є якісне забезпечення навчального процесу в аудиторному режимі в умовах воєнного стану, який характеризується негативним впливом на психофізіологічне здоров'я учасників освітнього процесу, постійною надмірною напругою, загрозами та нестабільністю. Викладачі знаходяться в умовах стресу і тривоги через відповідальність не тільки за своє життя та за життя своїх рідних та близьких, а й за організацію своєчасної евакуації студентів до сховищ. Викладачі проводять пари наживо і ведуть віртуальні класи, щоб забезпечити надання рівних можливостей і доступу до освітніх послуг усім студентам.

Ми розглянемо один із аспектів забезпечення інтернаціоналізації вітчизняної освіти - підвищення рівня володіння іноземними мовами студентами. На нашу думку, професійне володіння іноземною мовою сприяє реалізації наступних можливостей: «академічній мобільності студентів»; участі в міжнародних програмах та проєктах; розширення доступу «до нових знань»; «працевлаштуванню випускників у міжнародних компаніях» [2].

Прокоф'євою М.О. та Сабітовою А.О. [2] констатувалися результати практичної діяльності, що сприяють підвищенню рівня володіння іноземною мовою студентами в умовах навчання онлайн під час пандемії COVID-19, що не втрачають своєї актуальності для віртуальних класів. Надаємо їх у таблиці.

Таблиця

Віртуальні ресурси для вивчення іноземних мов

Ресурси	Результати навчання
доступ до цифрових платформ та інструментів платформи Google Classroom	підвищення інтересу і мотивації студентів
зовнішні платформи (Moodle, Web Course Tools) та внутрішні платформи (Mackmillan English Campus, CALL).	забезпечення навчального процесу та можливість розвитку різних навичок згідно з Загальноєвропейським и рекомендаціями з мовної освіти
доступ до мовного клубу від школи німецької мови «StartDeutsch Schule» на платформі Zoom	реалізація комунікативної, культурної та інформаційної функції на основі цифрових платформ
використання електронних ресурсів (електронних підручників, електронних довідково-інформаційних систем: електронні словники, тезауруси, глосарії, електронні енциклопедії).	спрощення пошукової діяльності, прискорення формування професійної іншомовної компетенції на відміну від паперової друкарської продукції

віртуальна екскурсія по культурно-історичних місцях	надання культурної інформації
створення практикуму на основі текстів соціального, культурного, економічного та історичного спрямування «Німецької хвилі» [3]	відображення країнознавчого аспекту, картини світу та культурних кодів країни, мова якої вивчається

Вважаємо за доцільне доповнити таблицю діяльністю, що надається кафедрою іноземних мов і перекладу Національного авіаційного університету, а саме проведенням студентських наукових гуртків, використанням подкастів, ресурсів з TED talks та Oxford Online для викладання дисциплін.

Детальніше розглянемо кожну із зазначених позицій. Викладачі кафедри іноземних мов і перекладу Національного авіаційного університету ведуть 8 наукових гуртків: «Вивчаємо іноземну мову шляхом перегляду відеоматеріалів», «Студентський англомовний дискусійний клуб», «Літературознавчі та мистецькі студії», “Legal systems of English-speaking countries”, “Professional English. Record Management”, “Psychological development of personality”, “Social work interaction”, “Professional Communication” і факультатив «Шведська мова». Робота цих гуртків спрямована на розширення лексичного запасу студентів з професійної іноземної мови, розвитку навичок читання, письма, сприйняття іноземної мови на слух, розвиток вміння обґрунтовувати власну позицію, формування навичок створення презентацій та їх публічного представлення. Крім розвитку володіння професійною іноземною мовою, студентам пропонується вивчення тем, що сприяють

розширенню культурного кругозору та вихованню толерантності, підвищенню інтересу до вивчення іноземних мов. Так, на засіданнях наукового гуртка “Legal system of English countries” студенти ознайомлюються з традиціями, історією, видатними діячами, системою освіти іноземних країн, соціальною політикою, новими вимогами суспільства та трансформацією ринка праці. Також питома вага приділяється розвитку “soft skills”. Так, метою проведення наукового гуртка “English Speaking Club” для технічних спеціальностей є подолання мовного бар'єру, придбання навичок спілкування з носіями мови, розвиток творчого мислення, набуття навичок ведення дискусії іноземною мовою, розвитку кар'єрної мотивації та навичок ораторського мистецтва. Факультатив «Шведська мова» для студентів-гуманітаріїв спрямований на формування плюрилінгвальної компетенції. Участь у вищезазначених гуртках і факультативі надає студентам можливість вивчати англійську, німецьку та шведську мови.

На нашу думку, запорукою освоєння студентами іноземної мови є формування власного позитивного емоційного ставлення до мови. Допомогти в цьому може, у тому числі, перегляд хороших художніх та відеофільмів іноземними мовами з їх подальшим обговоренням. Гурток «Вивчаємо іноземну мову шляхом перегляду відеоматеріалів» пропонує студентам підбірку цікавих, змістовних, корисних з методичної та практичної точки зору відеоматеріалів, занурює студентів у мовне середовище, що допомагає ефективно поповнювати словниковий запас, покращити вимову і сприймати мову на слух. Перегляд автентичних відеоматеріалів дозволяє студентам вивчати іноземну мову в її максимально природному культурному середовищі, оскільки фільм показує

необхідний контекст використання мови, що вивчається, і демонструє фрагменти дійсності життя її носіїв.

Подкасти застосовуються для викладання дисциплін: «Практичний курс другої іноземної мови та переклад (німецька)» та «Практика усного та писемного мовлення (англійська мова)». Подкасти характеризуються доступністю, різноманітністю тем, можливістю використання для самостійного та дистанційного навчання; інформативністю, творчою подачею матеріалу; розвитком лінгвістичного світогляду [4].

Ресурси з TED talks для викладання фахової іноземної мови (англійської) містять «потенціал для формування у студентів-соціологів мовленнєвої компетентності, оскільки враховує мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і емоційний компоненти та оснащений технічними можливостями для тренування навичок аудіювання, говоріння, читання, письма, фонетики, лексики та граматики» [5].

З ресурсів, що було розроблено Оксфордським університетом Oxford Online, для викладання дисципліни «Ділова іноземна мова» можна обрати відео на такі теми: “How to Negotiate in English” [6]; “Write a CV for an English-Speaking Job”. “Tips to Write a Great Resume” [7]; “English Job Interview Tips and Tricks”; “How to Answer Job Interview Questions in English” [8] та інші. Для перевірки розуміння теми пропонуються тести на 20 питань. Розробники Oxford Online надають високоякісний професійний контент, який відображає сучасні стандарти бізнес-комунікації; пропонують різноманітну тематику (від бізнес-лексики до публічних виступів та переговорів, покриваючи різноманітні аспекти ділової мови); мова продукується носіями мови; розроблено мовні вправи та тестування;

забезпечується гнучкість процесу навчання (можливість обирати власний темп) та доступність онлайн.

Отже, цифрові технології активно інтегруються в освітнє середовище, вносячи міжнародний та міжкультурний вплив. Формування мовленнєвої іншомовної компетенції, соціокультурної, плюрилінгвальної компетентності студентів здійснюється аудиторною та поза аудиторною роботою, що сприяє підвищенню рівня володіння іноземними мовами.

Список використаних джерел

1. Заслужена А. А., Сабітова А. П., Донченко В. М. Віртуальна інтернаціоналізація як особлива форма всебічної інтернаціоналізації / Інноваційна педагогіка. Серія «Педагогіка» : зб. наукових праць. Одеса, 2022. № 52. 2022, с. 21-25.
2. Прокоф'єва М. О., Сабітова А. П. Вивчення іноземної мови як фактор інтернаціоналізації вищої освіти. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура* : зб. наук. праць. О. В. Ковтун. К. : НАУ, 2021. С. 345-351
3. Желуденко М. О., Ковтун О. В., Сабітова А. П. Переклад з другої іноземної мови галузевої літератури: практикум. Київ, 2018. 84 с.
4. Ковтун О., Гармаш Т., Хайдарі Н. Потенціал технології подкастинг у формуванні іншомовної компетентності майбутніх перекладачів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*: зб. наук. пр. Київ, 2020. № 16. С. 60-68.
5. Заслужена А. А. Формування мовленнєвої компетентності у студентів-соціологів за допомогою ресурсу TED Talks. *Актуальні проблеми вищої*

професійної освіти: зб. наук. праць / за заг. ред. Л. В. Барановської. К.: НАУ, 2022. С.40-42.

6. How to Negotiate in English: Business English Lesson. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-3mFnAk9sbw

7. Write a CV for an English-Speaking Job. Tips to Write a Great Resume. URL: https://youtu.be/-3mFnAk9sbw?si=gz3e3ltUIcgBg4sv

8. English Job Interview Tips and Tricks. How to Answer Job Interview Questions in English. URL: https://youtu.be/nhTcuUvLGOE?si=xhSPk21xrLxjOv26

Євген Іванов
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Використання мультимедійних технологій у викладанні іноземної мови

Анотація. *У статті розкривається важливість використання мультимедійних технологій у сучасній роботі викладача. Визначається ряд переваг таких засобів навчання та аргументується доцільність їх використання на заняттях. Пропонується залучення подкастів як вдалого прикладу практичного використання мультимедійних технологій в роботі зі студентами, що вивчають іноземну мову.*

Ключові слова*: іншомовна комунікативна компетентність, мультимедійні технології, онлайн, подкасти.*

The use of multimedia technologies in foreign language teaching

Abstract. *The article deals with the importance of using multimedia technologies in modern teaching practices. It identifies a range of advantages of such teaching tools and argues for the relevance of their utilization in classes. The incorporation of podcasts is proposed as a successful example of practical use of multimedia technologies in process of learning a foreign language.*

Key words*: foreign language communicative competence, multimedia technologies, online, podcasts.*

Останніми роками ми все частіше чуємо, що виникає питання про важливість використання мультимедійних технологій на заняттях іноземної мови. І мова йде передусім не лише про спеціалізоване обладнання, але й про абсолютно нові підходи до

процесу навчання. Основною метою навчання іноземній мові є формування комунікативних навичок та оволодіння знаннями про культуру країни, мова якої вивчається.

Перед кожним з викладачів стоїть завдання створити таку психологічно комфортну атмосферу, що дозволила б розвинути комунікативну компетенцію кожного студента, використовуючи різні методи та підходи відповідно до індивідуальних здібностей та можливостей, а також розкрити свій творчий потенціал. Метою викладача є активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання іноземним мовам.

Сучасні педагогічні технології, такі як спільне навчання, використання мультимедійних технологій, проектна методика, використання різних інтернет-ресурсів, тощо, сприяють впровадженню особистісно-орієнтованого підходу у навчальному процесі. Навчання може проходити з індивідуалізацією та диференціацією здібностей кожного студента відповідно до їх інтересів, схильностей та рівня навчання.

Основними формами роботи, під час яких комп'ютерні мультимедійні технології можуть використовуватися найширше, є наступні:

Засвоєння нового словникового запасу та його вивчення;

- Удосконалення вимови;
- Навчання діалогічної та монологічної мови;
- Навчання письма;
- Удосконалення граматики.

У наш час ми маємо доступ до великої кількості інтернет-ресурсів. Вся необхідна інформація як для викладачів, так і для студентів, незалежно від того, де вони знаходяться, є доступною з будь-якої точки світу завдяки використанню сучасних хмарних технологій

(інформація з країнознавства, наукові статті з журналів або газет, література будь-якого жанру тощо). А отже – ми можемо виконувати численні навчальні завдання: формувати навички читання, використовуючи різноманітні матеріали з інтернету; поліпшувати навички письмової мови; розширювати словниковий запас студентів; підвищувати їх мотивацію та інтерес до вивчення іноземної мови. Більше того, ця робота допомагає студентам технічно оволодіти можливостями використання інтернету в навчальних цілях, розширити їх світогляд і створити та підтримувати професійні зв'язки та контакти зі студентами-однолітками та спеціалістами їхньої галузі навчання, що проживають у країнах, мову яких вони вивчають.

Завдяки сучасним онлайн-сервісам існує можливість брати участь в різних тестуваннях, вікторинах, олімпіадах, які проводяться в Інтернеті, спілкуватися з іноземними студентами, долучатися до чатів та вебінарів. Кожен студент може знайти потрібну інформацію з питань, над якими він працює в рамках певного проекту чи кола його наукових інтересів.

Існування такого хмарного простору вносить значні зміни в традиційні методики викладання, оскільки ми спостерігаємо незворотні трансформації всього навчального процесу, починаючи з використання новітніх методів та прийомів роботи і закінчуючи вимогами до академічного рівня студентів. Масовість у комп'ютеризації нашого сучасного світу, безсумнівно, пов'язана з тим, що комп'ютер може зробити нашу ментальну діяльність чи розумову працю більш оптимізованою у будь-якому її вияві.

Основною метою вивчення іноземної мови є формування іншомовної комунікативної

компетентності, а це в свою чергу передбачає формування комунікативних навичок і вмінь, спрямованих на міжкультурну взаємодію. Організація такої взаємодії якраз і відбувається засобами мультимедійних технологій завдяки яким ми можемо створити модель реального спілкування. Будучи залученими до розв'язання широкого спектру важливих, реалістичних завдань, студенти отримують можливість навчатися спонтанно, що може стимулювати використання пасивного словникового запасу замість штампованих фраз та виразів.

Інтерес студентів концентрується на використанні форм, а не на них самих, і навчання граматики відбувається не традиційним способом, а шляхом безпосереднього спілкування без вивчення теорії граматики.

Комп'ютер як посередник в процесі використання мультимедійних технологій є лояльним та неупередженим до будь-яких відповідей студентів: їх робота зазвичай не супроводжується похвалою або негативними коментарями, що може сприяти розвитку їхньої самостійності і побудові сприятливої соціально-психологічної атмосфери на занятті, даючи студентам впевненість в собі та сказаному.

Вдалий приклад використання мультимедійних технологій – використання англомовних подкастів "VOA Special English" (Voice of America Special English). Їх можна використовувати на заняттях для збагачення словникового запасу та покращення навичок усного мовлення. Студенти часто обмежені обсягом мовної інформації через те, що система освіти зазвичай спрямована на складання іспиту, що спонукає студентів читати спеціалізовані книги, які акцентують увагу на вивченні словникових одиниць, граматиці та розумінні прочитаного. На жаль, такі вправи обмежені у своєму інформаційному навантаженні, і, виконуючи

однотипні завдання, студенти втрачають інтерес до вивчення мови. Відсутність практики також має невтішні наслідки – студенти в основному займаються читанням та письмом, і лише в рідкісних випадках – аудіюванням чи говорінням. Подкасти ж такого виду розвивають всі чотири навички.

До переваг VOA Special English відносяться: безкоштовний доступ в інтернеті, економія часу та зусиль для пошуку відповідних матеріалів з англійської мови, а також велика кількість подкастів, які охоплюють різні сфери життя та інтереси молоді (мистецтво та культура, наука та технології, освіта, здоров'я та стиль життя, історія, новини, повсякденні питання та інше), надання широких можливостей для навчання усного та писемного мовлення.

Ця програма мотивує студентів вивчати іноземну мову завдяки своїм цікавим та інформативним подкастам, наповненим лексикою, яку часто використовують носії мови у своєму усному мовленні для обговорення актуальних проблем у всьому світі, та, таким чином, надає можливість використовувати свій словниковий запас для більш природного спілкування іноземною мовою.

Жанна Іванова
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Особливості використання відеоматеріалів при вивченні німецької як другої іноземної

Анотація. *Використання відповідних відеоматеріалів. порівняльний аналіз граматичних явищ іноземних мов підвищує ефективність навчання, продовжує роботу з розвитку механізмів мовної здогадки та запам'ятовування лексичних одиниць.*

Ключові слова: *порівняльний аналіз, лексичні одиниці, використання відеоматеріалів, вибір оптимальної технології навчання.*

Peculiarities of using video materials in learning German as a second foreign language

Abstract. *Using video materials as a method of learning German as a second foreign language was researched. The features and advantages of learning new lexical units and complex grammatical structures through the use of videos in foreign language classes were examined.*

Key words: *comparative analysis, lexical units, use of video materials, selection of optimal learning technology.*

Упродовж останніх років науковці дедалі більше схиляються до думки, шо контакт трьох мов вносить не лише додаткові помилки й плутанину, а й позитивні моменти. Велике значення має те, що можна провести паралелі між першою іноземною мовою та другою, або. навпаки, простежити відмінності, які слугуватимуть контрастом для кращого унаочнення. Кафедра іноземних мов і перекладу НАУ працює в таких умовах трилінгвізму вже багато років, а тому вже набуто певний досвід з цієї проблеми.

Особливо це стосується вдалого використання учбових відеоматеріалів та інтерференції мов, що є генетично близькими (англійська та німецька), для яких характерні загальні тенденції у вимові, розвитку граматичної будови та пласти схожих слів (загальногерманської лексики).

Порівняльний аналіз граматичних явищ, засобів німецької, англійської та рідної мов, як свідчить досвід, підвищує ефективність навчання та краще засвоюється при використанні відповідних учбових відеокурсах.

Розширюються база учбових відеоматеріалів, безпосередні зв'язки між українськими і зарубіжними вищими навчальними закладами та розробляються програми з культурного та освітнього обміну студентами, активізується участь українських студентів у спільних міжнародних проектах.

З досвіду вивчення першої іноземної мови студенти знають, як загалом вивчають іноземну мову, наприклад, мають свою стратегію запам’ятовування лексичних одиниць, яку вони використовують для вивчення другої іноземної мови. Для студентів є зрозумілими значна кількість вправ і завдань. а також види навчальної діяльності, які широко використовувались у навчанні першої іноземної мови (англійської). До того ж в студентів уже як правило сформоване вміння працювати зі словником, під час опрацювання навчальних текстів, які можуть містити незнайомі мовні одиниці.Використання словника передбачає також діяльність, пов'язана з самостійним (домашнім) читанням. У цьому виді навчальної діяльності у студентів також є певний досвід, здобутий на парах англійської мови.

Велика кількість ліцензованих курсів та відповідних відеоматеріалів допомагає продовжувати роботу з розвитку механізмів мовної здогадки про

значення так званої потенційної лексики: мовних одиниць, які мають спільні словотворчі елементи з раніше вивченими словами; слів-інтернаціоналізмів; слів, про значення яких можна здогадатися з контексту. Проблемою є вже здійснення вибору з великої кількості запропанованих учбових відеоматеріалів обрати саме те,що на даний момент потрібно та подано на належному рівні.

Слід зазначити, що рідна мова належить до східнослов'янських мов, а англійська та німецька – до германських, тому вони мають суттєві відмінності; проте обидві групи мов належать до однієї сім'ї – індоєвропейських мов, що свідчить про їх спорідненість.

Ураховуючи цей факт, доцільно згадати про другий принцип навчання другої іноземної мови: навчання другої іноземної мови здійснюється на порівнянні або протиставленні фонетики, лексики, граматки, тобто необхідно «спиратися» на знання та досвід, отримані при вивченні першої іноземної мови, а також слід враховувати знання рідної мови. Важливо давати необхідні відеоматеріали, враховуючи порівняльні характеристики та особливості граматичних явищ трьох мов. Доречно, надавати відеоматеріали для повторення граматичних правил українською мовою, учбових відеоматеріалів з порівняльними характеристиками англійської та німецької мови. Психологічні дослідження довели, що успішність навчання другої іноземної мови значною мірою залежить від того, наскільки широко використовується набутий досвід студентів, який є опорою для засвоєння нового. Такі обставини дають змогу швидше формувати мовний механізм другої іноземної мови, бо в студентів уже є потенційна можливість розуміти певний пласт німецької лексики. В англійській та німецькій мовах є морфеми, близькі за формою, що мають однакове значення.

Використовуючи відеоматерали загального характеру з лінгвокраєзнавчими елементами розширюємо та долаємо мовні та комунікативні бар'єри при спілкуванні. Кількість опорної лексики у мові, що вивчається, визначається в результаті співвідношення певної пари контактуючих мов: іноземної, що вивчається, та рідної, або першої та другої іноземних мов. Проаналізувавши деякі учбові відеоматеріали, що вивчаються на початковому етапі, ми можемо скласти перелік слів, схожих у німецькій та англійській мові, значення яких в англійській та німецькій мовах однакові або близькі, а при їх семантизації вони зрозумілі всім. Такі лексичні одиниці слід використовувати для швидкого збагачення словникового запасу.

В інтернаціональних відеоматеріалах систематизується елементарний щоденний досвід, знайомий з рідної мови та перенесений на першу та другу іноземну мову для вивчення лексики, граматики та особливостей словотворення.

Важливим є вибір належних відеоматеріалів різного характеру для оптимальної технології навчання, яка враховує взаємодію нового іншомовного механізму з механізмом рідної і першої іноземної мови та визначення спільного й подібного у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Доречним помічником при вивченні другої іноземної мови є долучення студентів до роботи гуртка «Вивчаємо мову шляхом перегляду відеоматеріалів», який успішно працює вже декілька років на кафедрі іноземних мов і перекладу. Важливим елементом та доповненням до відео переглядів програм різних напрямків, учбових відеоматеріалів та художніх фільмів є широке обговорення та узагальнення набутих знань та навиків усного мовлення.

Тамара Кірик
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)

Про ноогуманізм та інші терміни з майбутнього для вищої освіти України-XXI

Анотація. *Ми обрали для власних наукових досліджень явище поширення з 2000 р. на планеті екологічно ідеальних процесів з бажаною назвою «ноотехнології» і розпочатої в 2010 р. революції в усій гуманітарній сфері у формі зміни уявлень про минуле (Prehistory) на основі точних датувань і генетичного аналізу артефактів. У статті вкажемо труднощі в поширенні особливо цікавого для нас поняття «ноогуманізм», що потрібне для вищої освіти XXI ст.*

Ключові слова*: криза людства, гуманізм, ноотехнології, ноогуманізм, історико-археологічна ноореволюція.*

About noohumanism and other terms from the future for higher education of Ukraine-XXI

Abstract. *We have chosen for our own scientific research the phenomenon of the spread of ecologically ideal processes on the planet since 2000 with the preferred name of "nootechnology" and the revolution that began in 2010 in the entire humanitarian sphere in the form of changing ideas about the past (Prehistory) on the basis of accurate dating and genetic analysis artifacts. In theses, we will point out the difficulties in spreading the concept of "noohumanism", which is particularly interesting for us, and which is necessary for higher education in the 21st century.*

Key words: *crisis of humanity, humanism, nootechnologies, noohumanism, historical and archaeological noorevolution.*

Розпочнемо з нагадування про поширеність позитивних прогнозів майбутнього в 1990-х роках після розпаду Радянського Союзу й мілітарного «Варшавського блоку». Подальші події в черговий раз засвідчили для всіх Homo кількісну перевагу негативних рис поведінки (підлість, брехливість, жадібність, підступність і т.д.) над позитивними (альтруїзм, порядність, чесність та ін.) і суперечливу роль «Особистості в історії». Громадяни США необачно обрали низку «неякісних президентів», а в Росії й Китаї повноту влади випадково отримали особи з підлітковими інстинктами і недорозвиненим мисленням. Росія і Китай швидко рухалися до стадії «ракових пухлин», адже закони Природи свідчать про існування негативного явища підтримки більшістю громадян такого штибу агресорів, що обіцяють «підняти нашу державу з колін». Напад рашистів викликав збурення на всій планеті й активізував авторські наукові дослідження.

Бажання якісного виконання фахових обов'язків виховання майбутніх лікарів і фахівців всієї системи охорони здоров'я зумовило нашу участь в організації неформального об'єднання науковців України з назвою «Київський клуб АНТИКОЛАПС», повна інформація про безперечно значні інноваційні досягнення якого містить стаття [1]. Учасники першими в Україні поглиблено досліджують наслідки розвитку на планеті одразу двох глобальних нооревoлюцій – виробничої і гуманітарної, вплив яких спирається на проігноровані переважною більшістю «наукового світу» (через переконаність у неможливості) рятівні для Homo екоідеальні ноотехнології (для англомовного світу пропонуємо формулу nootechnology = wisetechnology). Вони надають все потрібне і одночасно виліковують довкілля від індустріальних та

інших пошкоджень. Таких технологій було дві в 2000 році, нині – понад 35.

На основі таких інструментальних досягнень з 2010 року йде історико-археологічна ноореволюція, що полягає в заміні міфів, припущень і гіпотез в усій гуманітарній сфері на точні факти, отримані через ізотопне та інше датування артефактів і секвенування ДНК їх органічної складової. Останні публікації Клубу скеровані на виклад доказів участі носіїв українських генів у кількох мегаподвигах, які рятували людство у критичні моменти. Ось їх короткий перелік: 1) перехід Хомо від канібалізму до гуманізму (Анатолія, 15-8 тис. р. тому), 2) індоєвропейське одуховлення світу (Трипілля і Велике Трипілля, 7-4 тис. р. тому); 3) винайдення першої універсальної для всіх Homo монотеїстичної релігії (Велике Трипілля, Синташта, Заратуштра, 3700 р. тому); 4) план ноосуспільства і шляху порятунку людства (1922-1925, Париж, В. І. Вернадський).

З множини пов'язаних з цими дослідженнями тем і завдань нас ще до вказаних відкриттів зацікавила еволюція такого ланцюжка важливих світоглядних понять: італійський гуманізм – німецький неогуманізм – трансгуманізм. Сьогодні він подовжений нами включенням на його початку «пратрипільського гуманізму» для часів Prehistory і «ноогуманізму» для сьогодення і майбутнього [2] та ін.

Але багаторічний досвід публікації тез і статей зі словами, що мають суфікс «ноо» у назві, свідчить про посилення в Україні негативного ставлення до подібних матеріалів та їх цілковите відторгнення в країнах розвиненого Заходу. Ми помітили також значне посилення термінологічного впливу Заходу на поширені в Україні наукові терміни. Прикладом вважаємо порівняно нове явище активного нав'язування керівниками і працівниками МОН

України заміни в українських школах звичного для всіх слова «екологія» терміном «інвайронменталістика» й офіційного словосполучення «природничі предмети» абревіатурою STEAM чи STEAM-освітою, що передбачає успішне поєднання в одному предметі наукової, технологічної, інженерної, мистецької та математичної інформації. Ці плани ми вважаємо помилковими, адже школа США не має жодних значних (чи хоча б помітних) успіхів на основі цих інновацій.

У своїх наукових і викладацьких контактах ми зустрічали певне здивування тим, що так активно і часто використовуємо ноотерміни у навчальному процесі й наукових публікаціях. З усіх можливих пояснень походження причин сучасної «недовіри» до ноотермінів ми обираємо велику зарубіжну статтю К. Корсака і Ю. Корсака з назвою «Семантичні і когнітивні перешкоди на шляху до ноосимбіозу людства і біосфери» [3]. У ній детально досліджений «життєвий шлях» слова «ноос (розум)» ще з часів Еллади, успішне використання його та всіх похідних упродовж тисяч років аж до середини XX століття й виникнення аномально запеклої дискусії практично всіх «значних» науковців Заходу (СРСР теж брав участь, але незначну) з приводу значення і правил використання слова «ноосфера». Наведемо невелику цитату зі згаданої статті: «Так трапилося, що у розвинених державах тема "ноосфера" опинилася у центрі дискусій і наукових досліджень вже після смерті П. Т. де Шардена, коли перестала діяти дуже сувора заборона Ватикану на поширення його ідей і була оприлюднена його книга "Феномен людини", що викликала поширені обговорення з усіма відомими їх емоційними наслідками. У результаті в західних уявленнях слово "ноосфера" стали розуміти як "духосферу" і цілковито "нематеріальне" поняття.

Інформаційна революція викликала на Заході після 2010 року новий спалах цікавості до ноосфери і ноотехнологій. Але великих сутнісних змін не сталося – науковці все ще уникають використання слів з "ноо"» [3, с. 73-74].

На практиці це означає категоричну заборону на вміщення в усі видання Science & Arts будь-яких матеріалів з терміном «ноосфера» і префіксом «ноо». Це правило не стосується теологічної літератури, а Ватикан після роздумів «осучаснився» так ґрунтовно, що всі світоглядні тези формулює на основі ідей з «Феномену людини». Вказане явище ми вважаємо значною інтелектуальною помилкою держав Заходу, що все дужче гальмує рух людства до відвернення передбаченого на середину XXI ст. неперебornого Колапсу. Ми сподіваємося на те, що підвищена увага до сучасної України сприятиме спроможності світу усвідомити рятівний потенціал і ноотехнологій, і багатьох ноонаук (дані надає пошук «Nooglossary»).

Закінчимо тези вказівкою на небачено швидке зростання можливостей Штучного інтелекту – ШІ (Artificial Intelligence – AI), а серед множини «зон» виділяємо людинознавство у широкому значенні цього поняття. Рух у цьому напрямі вже майже сформував усвідомлення того, що багато медичних та інших подібних проблем всього людства мають в основі вплив на Homo того штучного і гранично токсикованого середовища, яке люди упродовж останніх двох індустріальних сторіч створили в намаганні технологічними засобами зробити собі життя комфортнішим і безпечнішим.

Як відомо, практично всі найвідоміші передбачення майбутнього мають виразний апокаліптичний характер і передбачають Колапс після 2050 р. Наша обізнаність щодо розвитку згаданих ноотехнологій і ноонаук, яких підтримає

вдосконалений Штучний інтелект, дають вагомі сподівання на рух України і всього світу до формування ноосимбіозу «Homo + довкілля».

Ми пропонуємо лідерам України і всім громадянам розвивати науки і вищу освіту по автономному ноошляху й не будувати «давоську» Індустрію 4.0. У темі «філософія і світогляд» радимо освітньо-виховною парадигмою обрати ноогуманізм, а не «транс», «смарт» чи щось зарубіжне непридатне, як ЛГБТ-світогляд.

Список використаних джерел

1. Korsak, K.V., Kiryk, T.V., Korsak, Y.K., Lyashenko, L.M. Pokhresnyk, A.K., Talanchuk, P.M., Davydenko, G.V. […] Chornyi O.O. (2023). Achievements of Anticolaps Kyiv Club as the Ukrainian Follower of the Club of Rome / Publisher.agency: Proceedings of the 2nd International Scientific Conference «Modern Scientific Method» (February 23-24, 2023). Vienna, Austria,. pp. 14-26. (DOI 10.5281/zenodo.7679346). URL: https://ojs.publisher.agency/index.php/MSM/issue/view/19/59) (in Ukrainian)

2. Kiryk, T.V. (2018). Higher education - XXI: transhumanism and other threats on the noohumanist path. *Vyshcha shkola — Higher* School*, 10,* 69-80. [in Ukrainian]

3. Korsak, K.V. & Korsak, Yu.K. (2021). Semantic and Cognitive Barriers to the Noosymbiosis of Humanity and Biosphere / Ideas. *Philosophical journal: international multilingual theoretical scientific application*, No. 1(17)-2(18), June-November, 65-77 https://doi.Org/10.34017/1313-9703-2021-1(17)-2(18)-65-77

Olena KOVTUN
Nataliia MELNYK
Nataliia LADOGUBETS
National Aviation University
Kyiv (Ukraine)

Education during martial law: challenges and achievements of Ukraine's higher education

Abstract. *The higher education system in Ukraine faces substantial challenges during the period of martial law, evident in the aftermath of russian aggression. Destructive factors, such as the loss of human capital, forced relocation of institutions, security concerns, and financial strain, impact the system. Despite these challenges, constructive elements include adaptability and flexibility of the system, innovation in teaching methods, enhanced international collaboration, and community resilience. By addressing challenges and building on achievements, the educational sector has the potential to contribute significantly to the nation's overall progress and development.*

Key words**:** *martial law, higher education, faculty and students, destructive and constructive factors.*

Дослідження є результатом проєкту «Вища освіта в період постпандемії: трансформації, виклики та перспективи» Номер державної реєстрації: 0122U001803 (реєстраційний номер Національного авіаційного університету: 420-DB22) МОН України, що фінансується з державного бюджету.

Ukraine's higher education system has been facing significant challenges during the period of martial law. In depth-analysis of the relevant literature (analytical reports and digests, articles, conference papers, etc.) [1; 3-5; 8-11], along with our own observations over the real

educational practices in Ukraine allow us to come to some conclusions about the nature of these challenges.

Among the **destructive factors** affecting the functioning of higher education in Ukraine during martial law due to russia's large-scale invasion, the foremost is ***the loss of human capital***. Here we should mention about human casualties among students and education institution staff and about relocation of teachers and students within the country and abroad. As of today, there are no precise figures on the number of teachers and students who have left the territory of Ukraine, but in any case, the count of participants in the educational process (including school students) who have left Ukraine amounts to millions [11, p. 11]. This situation may lead to a faculty and student exodus, as talented faculty and students may choose not to return to Ukraine, resulting in a brain drain and a loss of expertise within the academic community. Ongoing situation can also deter potential students from enrolling in higher education institutions (HEIs), leading to decreased enrollment rates and a decline in the student population.

Another significant destructive factor for the functioning of higher education in Ukraine is the ***forced relocation of higher education institutions*** and the loss of their essential assets and documentation (archival, financial and economic, educational, and educational-methodical). This is because these institutions are located in areas outside Ukraine's control. Evaluating the consequences for the development of HEIs relocated in 2022, Ministry of Education and Science in Ukraine comes to a sad but honest and fair conclusion that "currently, as we lack systemic financial and material state, regional, international and other partnership support, the majority of Ukrainian universities relocated after 24 February 2022 may soon find themselves in this [grim] situation" [5, p. 178].

Martial law has also provoked ***disruption of normalcy***, making impossible the regular functioning of higher educational institutions, leading to uncertainties and logistical difficulties in conducting classes, exams, research activities, etc. In this respect, we should mention security threats and the imperfect security infrastructure of existing educational institutions, which make in-person teaching and learning impossible on the one hand. On the other hand, the lack of access to computer equipment, software, and quality internet for many participants in the educational process worsens the accessibility of distance learning. The war caused interruptions in the academic calendar, with the suspension of classes, examinations, and other essential academic events.

Security concerns highly influence the educational process. Ensuring the safety of students, faculty, and staff becomes a top priority, with institutions grappling to maintain a secure environment amidst heightened tensions. Heightened security risks have led to the closure of campuses, restricting the free movement of students and faculty and creating an atmosphere of fear and uncertainty.

HEIs in Ukraine face ***financial strain*** due to various factors, such as: *increased security and reconstruction costs* (HEIs incur substantial expenses to enhance security measures and rebuild infrastructure damaged during conflict. This includes investments in surveillance systems, secure facilities, and the restoration of damaged structures); *decline in funding* (the financial stability of HEIs can be jeopardized by a reduction in government funding, as war conflicts often divert resources to more immediate priorities like defense and security. This reduction in financial support hinders the institutions' ability to maintain their academic standards and services); *decreased enrollment and*

revenue (a decrease in student numbers results in reduced tuition and other fee revenues, further straining the financial health of HEIs); operational challenges (disruptions lead to increased operating costs. HEIs may need to invest in alternative methods of content delivery, such as online learning platforms, to ensure continuity in education), etc.

Impact of martial law ***on research and innovation*** is negative, because research activities and innovative projects suffer due to resource constraints, reduced collaboration opportunities, and the displacement of academic experts.

Last mentioned, but not least in importance is ***negative psychosocial impact***. The overall well-being of the academic community is affected. Increased stress, trauma, and mental health challenges become more pronounced among students, faculty, and staff as they navigate the financial uncertainties and disruptions to the normal functioning of the institutions

Amidst the challenges posed by martial law, Ukraine's higher education has exhibited remarkable resilience and achievements. Notwithstanding all challenges, Ukraine's higher education system demonstrates **constructive factors** in its development.

Among the first factors to be mentioned are ***adaptation and flexibility***. Overall, the authorities in the education system promptly responded to the situation in the country, directing efforts primarily towards minimizing the harmful consequences of the military invasion [2]. They assisted higher education institutions' (HEIs) management, faculty, and students in addressing critical issues related to preserving their lives, providing necessary facilities, educational equipment, and electronic access to educational resources. Institutional and legal regulations for the education system under martial law were generally established within the first few

weeks [6; 7; etc.]. The legal conditions were established for the evacuation and relocation of educational institutions from the occupied territories and areas affected by active combat actions. Simultaneously, administrative actions were taken to simplify certain procedures in higher education; the accreditation process of educational programs in higher and postgraduate education institutions was streamlined; requirements for the assessment of higher education graduates were reduced (the assessment of students in certain specialties through the Unified State Qualification Examination was abolished); the admission procedure to higher education institutions underwent significant changes (replacing the traditional External Independent Evaluation (EIE) with the National Multidisciplinary Test (NMT), etc.). Higher education institutions, in their turn, showcased adaptability by implementing flexible schedules, alternative learning methods, and contingency plans to navigate disruptions effectively.

The constraints imposed by martial law propel educators and institutions to explore and implement ***innovative teaching methods***, capitalizing on technology and embracing creative pedagogical approaches. Ukrainian faculty and students made a quick transition to digital platforms, creating an environment conducive to the development of alternative educational strategies. This ensured the continuity of learning despite the challenging circumstances posed by war.

Despite challenges, Ukrainian higher education institutions have actively pursued ***additional opportunities for international collaboration***. This proactive approach has led to the establishment of partnerships that not only address challenges but also contribute significantly to the academic enrichment of the institutions involved. The full-scale russian invasion of

Ukraine has elicited a strong reaction from the international community. Numerous countries and organizations have expressed condemnation, imposing sanctions and mobilizing resources to support Ukraine. In higher education, there has been a widespread effort to provide support to faculty and students affected by the conflict. Academic institutions worldwide are offering assistance, such as scholarships, academic resources, and facilitating academic exchanges to help Ukrainian students and scholars during this challenging time.

We can also observe strengthened ***community resilience***. Community resilience during martial law has become a cornerstone for universities facing adversity. In these challenging times, the sense of unity and solidarity within academic institutions strengthens, creating a supportive environment for students and faculty. The shared commitment to overcoming obstacles has fostered a collective spirit of resilience, enabling the academic community to navigate difficulties and maintain a sense of purpose and continuity in the pursuit of education.

Education during martial law presents a complex landscape, demanding a delicate balance between ensuring the safety of the academic community and preserving the pursuit of knowledge. The challenges faced by Ukraine's higher education system during such periods underscore the importance of resilience, adaptability, and collaborative efforts. By navigating these challenges and leveraging achievements, the educational sector can emerge stronger, contributing to the overall progress and development of the nation.

References

1. Гапон, В.В., Чимбай, Л.Л., Попкова, Л.В. *Аналіз підготовки здобувачів вищої та фахової передвищої освіти за державним замовленням в умовах воєнного стану в Україні.* ДНУ «Інститут

освітньої аналітики», 2023. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/az_-pidgotovka-zdobuvachiv-zvo.pdf

2. Ковтун, О.В. Управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною, в умовах війни: виклики і досягнення. *Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності*: м-ли І Міжн. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю Мелітопольського держ. пед. ун-ту імені Богдана Хмельницького (Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 05-06 жовтня 2023 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. С. 45-50.

3. Мельник, Н., Ковтун, О., Помиткіна, Л. Українська студентська спільнота в умовах війни та після пандемії: моніторинг готовності повернення до навчання офлайн. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 67, том 1. С. 364-372.

4. *Освіта під час війни: розвиток інформаційно-аналітичного забезпечення, цифрова трансформація, євроінтеграція*: збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 26 жовтня 2023 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2023. 216 с. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/book-of-abstracts_ssi-iea_2023.pdf

5. *Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник*. Київ, Інститут освітньої аналітики, 2022. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/education-of-ukraine_2022.pdf

6. Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану: наказ МОН України від 07.03.2022 № 735. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0235729-22#Text

7. Про функціонування галузі освіти в умовах воєнного стану: лист МОН України від 02.03.2022 № 1/3319-22. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/622/617/088/622617088b661133060373.pdf

8. *Education and War in Ukraine* / Yu. Nazarenko, I. Kohut, T. Zheriobkina. Translation: R. Mashkova. Cedos, 2023. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/education-and-war-in-ukraine-1.pdf

9. Impact of the War on Higher Education in Ukraine. *Профспілка працівників освіти і науки України.* URL: https://pon.org.ua/info-english/engnews/9820-impact-of-the-war-on-higher-education-in-ukraine.html

10. *War and Education. How a Year of the Full-scale Invasion Influenced Ukrainian Schools* / I. Kohut, O. Nikulina, O. Syrbu, T. Zherobkina, Y. Nazarenko. Translators: M. Kabanets, O. Nekropas. Cedos. International Renaissance Foundation, 2023. 140 p. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/eng-saved_overview-report-2022-web.pdf

11. *War in Ukraine: Reshaping the Higher Education Sector.* Analytical Report / Ye. Nikolaiev, G. Riy, I. Shemelynets. Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv University, 2023. 74 p. URL: https://osvitanalityka.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/HigherEd-in-Times-of-War-EN.pdf

Анна Колісниченко
Світлана Харицька
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Фейк як одиниця медіаманіпуляції соціальною думкою

Анотація. *У сучасному соціокультурному просторі важливо бути критичними споживачами інформації, перевіряти джерела, шукати підтвердження фактів та не поширювати сумнівну або неперевірену інформацію. Розгляд формування навичок розуміння, оцінки та використання інформації є основною темою дослідження.*

Ключові слова: *фейк, інформаційна гігієна, маніпуляція, критичне мислення.*

Fake as a unit of media manipulation of social opinion

Abstract: *In modern socio-cultural sphere, it is important to be critical consumers of information, check sources, seek confirmation of facts and not spread unverified information. The main aim of the paper is to research the formation of skills of understanding, evaluation and use of information.*

Key words**:** *fake, information hygiene, manipulation, critical thinking.*

Фейк (вигадка, подвійник, брехня) є однією з форм медіаманіпуляції, яка впливає на формування та маніпулює соціальною думкою. Використовуючи фальшиві новини, інформацію та фотографії, особи, групи або організації можуть змішати факти з міфами, створюючи невірну, часткову або спотворену картину реальності. «Війна внесла свої корективи, оскільки кризові явища значною мірою впливають на стан та ефективність формування громадянина» [3, с. 156],

тому зловживання фейками може мати різні цілі, включаючи вплив на громадську думку та політичні процеси, сіяння паніки та хаосу, заробіток на рекламі, або намагання спотворити образ певної особи, групи або організації.

Головним недоліком фейків є те, що вони можуть руйнувати довіру до медіа та інформаційних джерел загалом. Заплутаність, особливо в Інтернеті, ускладнює розрізнення між правдою та фальшивою інформацією. За статистичними даними 52% українців споживають новини з телебачення, а 42% українців ніколи не перевіряють інформацію на достовірність [4]. Половина українців переконані, що вміють розпізнати фейки. Насправді лише 3% можуть це зробити. Показовим прикладом інкорпорації «достовірних» новин у медіапростір є в популярне YouTube шоу «Превентивний удар», де учасники вигадують сенсаційні «новини» для російських пабліків [2]. Відсутність впевненості в автентичності інформації може допомогти медіаманіпуляції та знизити якість соціальної думки. Саме тому Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій акцентує на ретельному аналізі змісту інформації [5].

Безпечне споживання інформації в освітньому просторі набуло вагомого значення. Інформаційна гігієна в освіті – це комплекс заходів, спрямованих на втілення безпечного та продуктивного використання інформаційних технологій та ресурсів у навчальних закладах. Головною метою інформаційної гігієни в освіті є формування у здобувачів навичок розуміння, оцінки та використання інформації з використанням сучасних технологій. Вона також спрямована на розвиток критичного мислення, самоконтролю та саморегуляції молоді у процесі використання інформації. У закладах вищої освіти на постійній основі організовуються лекції, круглі столи, диспути

тощо, на яких студенти обговорюють різноманітні механізми маніпулювання глядацькою думкою, способи викликати довіру до телеканалу та журналістські стандарти подачі інформації. Особливу зацікавленість викликає диференціація різноманітних типів телевізійних програм, адже подекуди ток-шоу домінують над новинами [1]. Отож, особливо важливо дотримуватися основних принципів інформаційної гігієни в освіті:

1. Правильне використання інформаційних технологій: здобувачі повинні навчитися ефективно використовувати комп'ютери, мобільні телефони, планшети та інші пристрої, а також програмне забезпечення та онлайн-сервіси.

2. Розуміння джерел інформації: студенти повинні вміти оцінювати достовірність та якість інформації, отриманої з різних джерел, таких як Інтернет, довідкова література, книги, журнали тощо.

3. Критичне мислення: здобувачі повинні вміти аналізувати, порівнювати, синтезувати та оцінювати інформацію, щоб приймати обґрунтовані рішення та формувати власну думку.

4. Конфіденційність та безпека: студенти повинні знати про ризики та проблеми, пов'язані зі спільним використанням особистої інформації, а також бути свідомими правил безпеки в Інтернеті.

5. Етичне використання інформації: здобувачі повинні розуміти правила та норми поведінки в Інтернеті, відповідати за свої дії та поважати права інших користувачів.

Інформаційна гігієна в освіті має велике значення у сучасному світі, оскільки допомагає студентству розвивати необхідні навички та компетенції для успішного функціонування в інформаційному суспільстві. Завдяки правильному використанню інформаційних технологій та

розумінню принципів інформаційної гігієни, вони зможуть добувати, зберігати та використовувати інформацію з користю для свого навчання та особистого розвитку.

Список використаних джерел

1. Безпечне споживання інформації URL: https://youtu.be/rKoukj3N3Rg
2. Жабагадюка URL: https://www.youtube.com/channel/UC5ZUSG4m_iKQ1wp9JPa7LNg
3. Харицька С. В., Колісниченко А. В. Виховна функція роботи гуртка під час кризової трансформації національної самосвідомості. *Формування резильєнтних компетентностей здобувача освіти в період трансформацій, сучасних викликів та кризових станів суспільства*: м-ли всеукр. науково-педагогіч. підвищення кваліфікації, 3 липня–13серпня 2023 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 155-159.
4. Як не стати овочем. URL: https://m.youtube.com/watch?v=NEWuOxK2S_w
5. Як розпізнати фейк? URL: https://minre.gov.ua/2023/08/27/yak-rozpiznaty-fejk/

Надія Коновалова
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ (Україна)

Засоби формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку в закладах дошкільної освіти

Анотація. *У статті висвітлюються засоби формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку природним методом під впливом мовного середовища, якими, зокрема, визначаються інпут, аутпут та фідбек. Наводяться характеристики інпуту, які впливають на його ефективність у процесі оволодіння дітьми іноземною мовою: інтенсивність, якість, зрозумілість та узгодженість. Аналізуються роль та стратегії застосування аутпуту та фідбеку як засобів формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку.*

Ключові слова: *інпут, аутпут, фідбек, іншомовна мовленнєва компетентність, діти середнього дошкільного віку.*

Means of forming foreign language speech competency in children of middle preschool age in pre-school education institutions

Abstract. *The article highlights means of forming foreign language speech competency in children of middle preschool age by a natural method under the influence of the language environment, which, in particular, determine input, output and feedback. The characteristics of the input that affect its effectiveness in the process of mastering a foreign language by children are given: intensity, quality, comprehensibility and interactivity. The role and strategies of using output and feedback as a means of forming foreign*

language speech competency in children of middle preschool age are analyzed.

Key words: *input, output, feedback, foreign language speech competency, children of middle preschool age.*

Тенденцією останнього десятиріччя є впровадження у закладах дошкільної освіти України освітнього напрямку, спрямованого на формування у дітей мовленнєвої компетентності у сфері іноземної мови, що також знайшло відображення у Базовому компоненті дошкільної освіти [5]. Вітчизняна дошкільна педагогіка наразі знаходиться у процесі пошуку ефективних методик формування у дітей середнього дошкільного віку іншомовної мовленнєвої компетентності. Усе більше закладів дошкільної освіти України, особливо приватного сектору, обирають природній метод оволодіння дітьми іноземною мовою під впливом мовленнєвого середовища, керуючись сучасними науковими дослідженнями щодо його ефективності і доцільності відносно дітей дошкільного віку. Разом із тим, далеко не завжди застосування природного методу вітчизняними дошкільними педагогами має результатом формування у дітей середнього дошкільного віку іншомовної мовленнєвої компетентності як здатності застосовувати іноземну мову у реальних мовленнєвих ситуаціях. Найчастіше досягається лише формування мовної компетенція як певного набору лексичних, граматичних та фонетико-фонематичних знань, ознайомлення із іноземною мовою. Причину цього вбачаємо у недостатній обізнаності педагогів у засобах формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку природнім методом, що становить актуальну проблему дошкільної педагогіки.

Питанням засобів формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей дошкільного віку природнім методом займалися С. Крешен, М. Лонг, М. Свейн, М. Гільєн, Л. Камерон, С. Гас, Л. Селінкер, А. Макей, М. Флета, П. Гібонс, П. Лайтбоун, Л. Лістер, М. Вейц, С. Шандрук, О. Чепіль, М. Ківачук та ін.

Беручи до уваги висновки науковців щодо особливостей процесу природного оволодіння дітьми середнього дошкільного віку іншомовною мовленнєвою компетентністю, *вважаємо необхідним застосування у закладах дошкільної освіти таких засобів формування іншомовної мовленнєвої компетентності як інпут, аутпут та фідбек.* Рахуємо, що для того, що б бути ефективними, означені засоби мають відповідати певним вимогам.

1. **Інпут** – це мовлення іноземною мовою, з яким стикається дитина. Ефективність інпуту як засобу формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку визначається такими його характеристиками як *інтенсивність, якість, зрозумілість та узгодженість.*

Інтенсивність інпуту є одним з ключових факторів успішності оволодіння дітьми середнього дошкільного віку іншомовною мовленнєвою компетентністю. Науково доведено, що ідеальною ситуацією є рівне співвідношення усіх мов дитини у її житті. У будь-якому випадку науковими дослідженнями підтверджено, що присутність мов у співвідношенні 80 на 20 відсотків не передбачає формування у дітей здатності використовувати іноземну мову у реальних ситуація спілкування [1, с. 53-54]. У зв'язку із зазначеним вважаємо, що застосування природного методу формування іншомовної комунікативної компетентності у дітей середнього дошкільного віку передбачає занурення

дітей в іноземну мову протягом не менше, як 50 % від усього часу перебування у закладі дошкільної освіти.

Спираючись на дослідження, проведені М. Вайтс, С. Пал, А. Метсон [3, с. 13-16], притримуємося точки зору, що *якість інпуту* у закладі дошкільної освіти визначається наступними факторами:

– Адаптоване мовлення – використання педагогом, що є джерелом інпуту іноземною мовою, особливої артикуляції мовлення: чіткої інтонації, підвищеного тону та акцентів на важливих частинах висловлювань, уповільненого темпу мовлення тощо [3, с. 13]. Значення адаптованого мовлення тим вище, чим нижчий рівень іншомовної мовленнєвої компетентності має дитина.

– Різноманітність інпуту – багатство лексики та синтаксичних структур, які використовує педагог, що виключає їх обмеження побутовими ситуаціями спілкування.

– Ритуалізована мова – використання повторюваних фраз, які постійно супроводжують певний вид діяльності і можуть слугувати для дітей початковим базисом оволодіння іншомовною мовленнєвою компетентністю та у подальшому переноситися у інші ситуації спілкування.

– Уникнення перекладу – чітке розділення мовних середовищ у закладі дошкільної освіти, недопустимість змішування мов задля забезпечення природної мотивації оволодіння дітьми середнього дошкільного віку іншомовною мовленнєвою компетенцією, що ґрунтується на створенні умов виникнення у дітей необхідності у оволодінні іноземною мовою.

Зрозумілість інпуту передбачає можливість осягнення його змісту дітьми за допомогою усіх доступних можливостей. Серед способів з'ясування

змісту іноземного мовлення, які варто застосовувати педагогам, можна означити:

• Контекстуалізація та невербальна підтримка – досягнення педагогом розумінні дітьми іноземного мовлення за допомогою жестів, мімки, наочності (картинок, предметів), поточної ситуації спілкування тощо.

• Вербальна підтримка – використання педагогом таких стратегій досягнення розуміння дітьми іноземного мовлення як пояснення, перефразування, порівняння, використання синонімів, спрощення тощо.

Констентуалізація має бути притаманна практиці педагога на початкових етапах оволодіння дітьми середнього дошкільного віку іншомовною мовленнєвою компетентністю, тоді як вербальна підтримка розуміння широко застосовується, коли діти уже володіють певним рівнем іноземної мови.

Разом із тим, враховуючи концепцію інпуту С. Крашена та соціокультурну теорію когнітивного розвитку Л. Виготського у частині зони найближчого росту, вважаємо, що інпут наряду із зрозумілістю повинен бути достатньо збагачений новими лексичними та граматичними елементами задля забезпечення досягнення розвитку іншомовної мовленнєвої компетентності. Іншими словами інпут, який надає педагог, має дещо перевищувати актуальний рівень розвитку іншомовної мовленнєвої компетентності дітей середнього дошкільного віку.

Узгодженість інпуту як одна із його основних характеристик, що забезпечує ефективність оволодіння іншомовною мовленнєвою компетентністю дітьми середнього дошкільного віку ґрунтується на висновках наукових досліджень, відповідно до яких пасивний інпут чи просте слухання мови не призводить до виникнення у дітей активного

мовлення [1, с. 21]. Власне мовлення іноземною мовою з'являється у дітей у процесі *взаємодії* із більш досвідченими дорослими чи однолітками. Відповідно до теорії узгодженого інпуту М. Лонга саме у процесі взаємодії стає можливим справжнє розуміння іноземного мовлення за допомогою підлаштування мовлення до потреб дитини, перевірки розуміння, роз'яснення, перефразування сказаного тощо. За таких умов формування іншомовної мовленнєвої компетентності дітей середнього дошкільного віку повинно здійснюватися педагогом у тісній взаємодії із дітьми під час різноманітних видів активності, що практикуються у закладах дошкільної освіти.

2. **Аутпут** представляє собою власне активне мовлення дітей іноземною мовою. Аутпут є як метою формування іншомовної мовленнєвої компетентності, так і засобом такого формування, забезпечуючи відпрацювання навички мовлення іноземною мовою, тренування притаманної їй артикуляції, розвиток здатності переключатися із мови на мову, уточнення та корекцію актуальних мовних знань. Висновки фінських науковців доводять, що ігнорування аутпуту у якості засобу формування іншомовної мовленнєвої компетентності у дітей середнього дошкільного віку має результатом обмеження такої компетентності пасивними розумінням іноземного мовлення [2, с. 74]. Стимулюючи мовлення дітей середнього дошкільного віку, потрібно враховувати період мовчання, притаманний методу природного оволодіння іноземною мовою, та використовувати м'які стратегії стимулювання мовлення як то відкриті запитання, що потребують розгорнутої відповіді, незавершені фрази, які потребують закінчення дитиною, перепитування і здогадки, що передбачають демонстрацію нерозуміння мовлення, іншого ніж іноземною мовою тощо.

3. Розвиток іншомовної мовленнєвої компетентності потребує отримання дітьми середнього дошкільного віку зворотного зв'язку – ***фідбеку*** – стосовно своєї іншомовної діяльності. У науковій літературі розрізняють позитивний і негативний фідбек [3, с. 6], перший із яких є демонстрацією позитивного ставлення до мовлення дитини іноземною мовою (наприклад, похвала), а другий є безпосереднім виправленням помилок у мовленні дитини. Незважаючи на той факт, що природній метод оволодіння іншомовною мовленнєвою компетентністю дітьми середнього дошкільного віку передбачає орієнтацію на комунікацію, а не на виправлення помилок, корекція мовлення дитини є важливим засобом перевірки та медефікації мовленнєвих знань, умінь та навичок дітьми. У сфері дошкільної педагогіки переважним є приховане виправлення помилок у мовленні дітей іноземною мовою, зокрема, перефразування сказаного дитиною та перепитування з метою отримання правильного варіанту висловлювання.

Отже, ключовими засобами формування іншомовної мовленнєвої компетентності дітей середнього дошкільного віку природним методом є інпут, аутпут та фідбек. Характеристиками, що впливають на ефективність інпуту як засобу формування іншомовної мовленнєвої компетентності, є інтенсивність, якість, зрозумілість та узгодженість. Застосування аутпуту передбачає врахування періоду мовчання та впровадження м'яких стратегій спонукання дітей до мовлення іноземною мовою. Фідбек є засобом перевірки дітей правильності власного мовлення та передбачає приховане виправлення помилок у мовленні дітей середнього дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Abdelilah-Dauer B. *El Desafio del bilinguismo*: Tercera edicion. Morata, 2020. 130 p.

2. De Mejía, A.-M. *Immersion Education in the Early Years*. T. Hickey (Eds.). 1st ed. Routledge, 2016. 126 p.

3. Kersten K., Rohde A., Schelletter C. *Bilingual Preschools*. Volume 1:Learning and Development, WVT Wissenschaftlicher Verlag Trier, 2010. 268 p.

4. Schwartz M. *Preschool Bilingual Education*: Agency in Interactions Between Children, Teachers, and Parents. Springer, 2018. 365 p.

5. Базовий компонент дошкільної освіти 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 18.10.2023).

Леся Конопляник
Юлія Пришупа
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Особливості іншомовної підготовки докторів філософії: підвищення рівня наукової комунікації

Анотація. *Стаття присвячена актуальній темі підвищення якості іншомовної підготовки докторів філософії, а також покращенню їхньої наукової комунікації та підготовці до міжнародної наукової діяльності. У статті висвітлюється ряд проблем, які виникають при викладанні англійської мови наукового спрямування та надаються практичні поради. Автори аналізують ефективні інтерактивні методи для покращення іншомовної підготовки аспірантів.*

Ключові слова: *іншомовна підготовка, англійська мова наукового спрямування, доктор філософії, наукова комунікація, інтерактивні методи навчання.*

Special Features of Foreign Language Training for PhD Students: Enhancing Scientific Communication

Abstract. *The article deals with the topical issue of improving the quality of foreign language training of PhD students, improving their scientific communication and preparing them for international scientific activity. The article highlights a set of problems that arise when teaching English for scientific purposes and provides practical pieces of advice. The authors analyze effective interactive methods for improving the foreign language training of PhD students.*

Key words: *foreign language training, English for scientific purposes, PhD student, scientific communication, interactive methods.*

Сучасний світ характеризується зростаючою глобалізацією, що вимагає від академічної та наукової спільноти високого рівня іншомовної підготовки. Доктори філософії є важливими учасниками цієї глобальної наукової спільноти, і їх здатність представляти результати своїх досліджень на міжнародних конференціях, публікувати свої праці у міжнародних виданнях, брати участь у міжнародних проєктах, спілкуватись з науковцями всього світу стає дедалі важливішою. Надзвичайно актуальним аспектом професійного розвитку докторів філософії України стає іншомовна підготовка (англійська), оскільки вони повинні не лише розуміти наукову літературу англійською мовою, але й активно спілкуватися англійською мовою у науковому співтоваристві. Вміння здійснювати наукову комунікацію англійською мовою відкриває для них нові можливості для наукової співпраці та взаємодії у науковому середовищі, сприяє обміну знаннями та ідеями, розширює горизонти досліджень та сприяє розвитку наукової спільноти як цілісної системи.

Питання іншомовної підготовки докторів філософії України привертає увагу академічної спільноти та відображено у працях сучасних вітчизняних науковців, які досліджують різні аспекти цієї проблематики: теоретико-методологічні та практичні питання іншомовної підготовки в аспірантурі ЗВО України (Буянова Г., Духаніна Н., Коробко Н., Попова Т., Семеновська Л., Федотова М.), особливості організації самостійної роботи докторів філософії у процесі вивчення англійської мови (Кіндеркнехт А., Пелех Л., Шумакова Н.), навчання академічному письму англійською мовою (Заярна І., Кожушко С., Короткіна І., Пивоваров В., Попова Т., Трубчанінова Т.), міжкультурну комунікацію

(Красних В., Караулов Ю.), теоретико-методологічні основи застосування інтерактивних технологій при вивченні іноземної мови (Артемова Л., Гончаренко С., Назарова Т., Пометун О. та інші). В своєму дослідженні ми розглянемо особливості навчання англійської мови наукового спрямування аспірантів з метою підвищення рівня їхньої наукової комунікації.

В процесі підготовки докторів філософії в Національному авіаційному університеті передбачено вивчення дисциплін «Англійська мова наукового спрямування» та «Академічне письмо», спрямованих на розвиток вмінь наукової комунікації. Викладання цих дисциплін має свої особливості, які вимагають комплексного підходу та спеціалізованих методів.

Однією з основних особливостей викладання англійської мови наукового спрямування є необхідність оволодіння науковою термінологією. Доктори філософії повинні вміти не лише розмовляти англійською мовою, а й використовувати її для публікацій, досліджень і комунікації у наукових групах. Тому основна увага акцентується на засвоєнні специфічної наукової термінології для подальшого практичного використання та навичок академічного письма англійською мовою.

При плануванні та організації процесу навчання англійської мови наукового спрямування мови, викладачі можуть зіштовхуватися з низкою основних проблем:

- *нерівномірний рівень мовної підготовки аспірантів*, що ускладнює викладання та планування, оскільки потреби і можливості відрізняться;

- *розуміння та визначення мети вивчення дисципліни*, яка впливатиме на вибір методології та змісту робочих програм;

- *гетерогенність груп аспірантів* (за спеціальністю, віком, досвідом професійної діяльності)

та специфіка кожної спеціальності (з урахуванням унікальності термінології та характеру кожної наукової галузі), ускладнює процес відбору навчального матеріалу та організацію занять;

- *обмеженість у часі* (аспіранти зазвичай мають обмежений час для навчання, оскільки вони працевлаштовані; тому важливо раціонально розпланувати робочі програми);

- *недостатній рівень позитивної мотивації* (мотивація аспірантів для вивчення іноземної мови та розвитку мовних навичок є важливим фактором успішності);

- *недостатній рівень самостійної роботи аспірантів*;

- *відбір відповідних методів навчання*, які б стимулювали розвиток мовних навичок, критичного мислення та академічної підготовки;

- *організація оцінювання та контролю* (розробка ефективної системи оцінювання та контролю при вивченні англійської мови наукового спрямування також є важливою складовою).

Серед труднощів, які виникають у майбутніх докторів філософії у процесі вивчення англійської мови наукового спрямування, можна виділити такі:

1) Труднощі, пов'язані з роботою над науковими текстами, полягають у відсутності належних наукових знань щодо їх структурної організації, стилістичних і граматичних особливостей, а також незнанні жанрових особливостей писемних видів дискурсу, таких як анотації, рецензії, тези, статті). Також виникають проблеми через недостатньо розвинені вміння узагальнювати та перефразовувати отриману інформацію.

2) Проблеми при написанні наукових статей, тез, а також під час представлення результатів наукових досліджень в усній та писемній формах.

3) Недостатньо розвинуті навички аудіювання, що ускладнює сприйняття інформації на слух [1, с. 490].

При вивченні проблеми іншомовної підготовки докторів філософії, необхідно розглянути питання форм та методів навчання, що застосовуються в процесі підготовки і які поєднують аудиторні та позааудиторні форми. Ефективне навчання англійської мови наукового спрямування можна досягнути з використанням інтерактивних методів навчання. Найефективнішими методами аудиторних занять або онлайн-занять у синхронному режимі для аспірантів можуть бути дискусії, диспути, круглі столи, кейс-методи, рольові ігри, проблемно-орієнтоване навчання, симуляції, конструктивістське навчання, а також кооперативне навчання. До інтеактивних методів для позааудиторних занять можна віднести групові проєкти, повязані з активним дослідженням, міжкультурні обговорення тощо [2, с. 210]. Це не лише сприятиме розвитку їхніх мовних навичок, але й допоможе розвивати критичне мислення та здатність аналізувати наукову інформацію.

Одним з ефективних засобів для сприяння розвитку іншомовної компетентності є створення навчальних ситуацій, які максимально наближені до реальних. Головною метою такого підходу є стимулювання творчої активності, розвиток уяви та підвищення мотивації навчання. Під час вивчення дисципліни «Англійська мова наукового спрямування», науково обгрунтованими є заняття у формі «круглого столу». Під час таких занять відбуваються дискусії на актуальні теми або проблеми з фаху аспірантів, і таким чином створюються сприятливі умови для спілкування англійською мовою. Дискусії можуть охоплювати як підготовлені виступи так і непідготовлені обміни думками. У ході таких дискусій майбутні доктори

філософії навчаються не лише виступати з підготовленою промовою, але й активно обговорювати почуту інформацію, ставити запитання для уточнення інформації, виражати власні думки щодо предмета обговорення, аргументувати свою точку зору.

Один із ефективних методів навчання англійської мови наукового спрямування для покращення наукової комунікації є використання ігрових технологій, зокрема симуляцій або імітаційних ігор. Імітаційні ігри відзначаються створенням ситуацій, які максимально наближені до реальної професійної та наукової діяльності докторів філософії. Зокрема, на завершальному етапі вивчення дисципліни можна провести гру-конференцію, під час якої аспіранти презентують результати своїх наукових досліджень. Під час гри, вони навчаються продуктивно висловлюватися на професійні та наукові теми як з підготовленими виступами, так і спонтанними відповідями на запитання, ефективно представляти результати свого дослідження, використовуючи відповідну термінологію для опису графіків, таблиць, діаграм, схем. Крім того, вони беруть участь у дискусіях і навчаються мовному етикету наукового спілкування, що сприяє розвитку їх впевненості, швидкості мислення та креативності. Таким чином, така гра надає аспірантам можливість практичного застосування теоретичних знань.

Як альтернативу можна розглянути проведення рольової гри з цієї теми із попереднім розподілом ролей між аспірантами. У цьому сценарії гри розглядається роль координатора, групи експертів та молодих науковців з різних країн. Координатор відповідає за відкриття та закриття конференції та підведення підсумків. Його завданням є створення позитивної атмосфери, представлення учасників, забезпечення логічного ходу виступів, координація

процесів, включаючи обговорення та дебати. Експерти зобов'язані оцінювати виступи і презентації доповідачів, користуючись заздалегідь підготовленими критеріями оцінювання, а також брати активну участь у дискусіях. Учасники, які виконують роль молодих науковців, мають виступати з доповідями на теми своїх досліджень, відповідати на поставлені запитання та брати участь у обговоренні та дискусії. Важливо враховувати, що ця рольова гра має бути максимально наближена до реальної ситуації. Тому перед проведенням гри слід докладно обговорити тематику доповідей, розробити програму та визначити роль кожного учасника [1, с. 491].

Проведення такої рольової гри також сприятите розумінню міжкультурних аспектів комунікації, якщо серед запропонованих ролей будуть представники інших країн. Цей аспект важливий для покращення міжнародної наукової комунікації, оскільки доктори філософії повинні бути готові до спілкування з представниками різних культур та розуміти особливості міжкультурної комунікації, а також сприятиме розвитку відносин з міжнародними колегами та партнерами.

Функція іншомовного діалогічного мовлення має вельми важливе значення, оскільки вона спрямована на розвиток іншомовної комунікативної компетентності майбутніх докторів філософії у процесі взаємодії з двома або більше співрозмовниками для обміну інформацією. Тому актуальним аспектом формування іншомовної комунікативної компетентності аспірантів є формування у них навичок спонтанного іншомовного мовлення.

Важливим аспектом процесу підготовки докторів філософії є також розвиток культури публікацій та навчання академічного письма, яке передбачає написання різних видів академічних текстів, таких як

листи, характеристики, відгуки, анотації, рецензії тощо. Крім того, навчання орфографії та пунктуації є необхідною частиною цього процесу. Інший важливий аспект культури іншомовного наукового спілкування – це вміння адекватного перекладу наукових текстів, що теж слід розвивати у майбутніх докторів філософії [3, с. 59]. Аспіранти повинні бути готовими до публікації своїх досліджень англійською мовою у міжнародних наукових журналах, тому формування навичок публікаційної діяльності є вкрай важливим для них.

У контексті іншомовної підготовки аспірантів, розвиток креативних вмінь та критичного мислення також стає важливою складовою, яка допомагає особистості проявляти свою творчу унікальність, активність, генерувати оригінальні ідеї, а також застосовувати творчий підхід до вирішення завдань [1, с. 489].

Для підвищення рівня наукової комунікації важливо залучати здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до академічної співпраці та міжнародних проєктів ще під час навчання. Це надає їм можливість спілкуватися з дослідниками з інших країн та розвивати свої мовні навички в автентичних наукових ситуаціях.

Висновки. Навчання майбутніх докторів філософії англійської мови наукового спрямування спрямоване на підвищення рівня їхньої наукової комунікації. Аспіранти повинні активно розвивати свої мовні навички, брати участь у наукових конференціях, в академічних співпрацях і міжнародних проєктах, а також розуміти міжкультурні аспекти комунікації. Реалізація цих завдань включає в себе важливі аспекти. По-перше, вона передбачає створення у них позитивної мотивації щодо оволодіння навичками іншомовного спілкування (єдність змісту, форм і методів навчання). По-друге,

від аспірантів вимагається розуміння їхньої активної участі у процесі іншомовного спілкування, включаючи впровадження когнітивної, комунікативної та контекстної стратегій. По-третє, ця реалізація передбачає занурення аспірантів у ситуації іншомовного спілкування, наближені до реальних, сприяючи формуванню у них комунікативних та мовленнєвих умінь відповідно до державних галузевих стандартів.

Список використаних джерел

1. Духаніна Н.М. Особливості навчання іноземних мов здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD). *Молодий вчений*. 2018. №4 (56). С. 489-492.
2. Пазюра Н.В. Особливості підготовки докторів філософії в зарубіжних країнах. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*. 2017. Вип. 2. С. 208-211.
3. Семеновська Л. Особливості підготовки докторів філософії до професійно орієнтованого іншомовного спілкування. *Педагогічні науки*. 2021. № 78. С. 57-62. URL: https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.78.249811.

Діана Король
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини,
м. Умань (Україна)

Цифрове читання vs читання на папері у контексті вивчення англійської мови

Анотація. *У матеріалі представлені різні погляди щодо використання цифрових технологій і чи краще вони сприяють формуванню навичок читання під час навчання іноземної мови. Було окреслено переваги і недоліки цифрового читання, а також типи цифрових текстів.*

Ключові слова: *цифрові технології, цифрові тексти, цифрове читання, мотивація.*

Digital reading vs. reading on paper in the context of learning English

Abstract. *The material presents different views on the use of digital technologies and whether they are better for developing reading skills in foreign language learning. The advantages and disadvantages of digital reading, as well as the types of digital texts, were outlined.*

Key words: *digital technologies, digital texts, digital reading, motivation.*

Світ цифрових технологій, пов'язаний з Інтернетом, може надати будь-яку інформацію, яку люди хочуть дізнатись і це змінило звичку учнів збирати дані з інших джерел. Замість того, щоб відвідувати бібліотеку, щоб знайти друковані книги чи газети, учні, як правило, отримують доступ до цифрових текстів через Інтернет. Інтернет не просто надає інформацію, але й інструменти для обговорення навчальних матеріалів та обміну академічними питаннями через різні соціальні мережі [1, с. 85]. З точки зору вивчення мови, Пардеде зазначає, що

інформаційно-комунікаційні технології, пов'язані з Інтернетом, навіть надають широкий спектр можливих рішень для вдосконалення ресурсів, процесів і результатів викладання та навчання [3].

Усвідомлюючи важливість читання, його розвиток розглядається як першочерговий пріоритет у викладанні англійської мови, а друковані тексти вже давно відіграють важливу роль на заняттях. Однак, все більше використання цифрових текстів у вивченні та навчанні англійської мови через наплив цифрових інструментів спричинило фундаментальні зміни в тому, як учні читають сьогодні [3].

Цифрові тексти бувають двох основних типів, а саме: ті, що доступні з Інтернету, і ті, що зберігаються у програмах для читання з екрану, комп'ютерах або ручних пристроях. Обидва типи створені в електронному вигляді і є мультимодальними (поєднують тексти з аудіо, відео, зображеннями та гіпертекстом). Такі особливості роблять їх більш інтерактивними, ніж друкований текст. Гіпертекст, зокрема, робить цифровий текст взаємопов'язаним з багатьма іншими текстами, які пропонують читачеві різні напрямки, що відповідають його інтересам. Таким чином, один текст може надавати різні шляхи доступу і, відповідно, різні варіанти читання [4].

Цифрове читання має як переваги, так і недоліки. З одного боку, це робить читання та доступ до інформації простішим і приємнішим. З іншого боку, воно становить загрозу для культури читання. Однією з переваг інтернет-читання є те, що тепер читач не зациклюється на одному місці і починає читати. Учні можуть читати будь-де і будь-коли, якщо їм це комфортно. Ще одна перевага полягає в тому, що використання інтернету в поєднанні з медіа-технологіями (комп'ютером) може підсилити мотивацію до читання. Цей факт є свідченням того,

що учні мають сприятливо сприймати використання інтернету в навчанні в контексті розуміння прочитаного. Судіран зазначив кілька переваг читання в Інтернеті, а саме: (1) мотивація учнів; (2) покращення якості навчального процесу; (3) зменшення непорозуміння між учнями; (4) підвищення допитливості учнів; і (5) підвищення конкурентоспроможності учнів у досягненні своїх цілей. Використання інтернету для читання англійською мовою робить учнів більш здібними та творчими у навчанні [5].

Однак попередні дослідження припускали, що друковане або паперове читання перевершує цифрове за швидкістю та розумінням прочитаного. Так, Гок виявив, що читання з екрану майже на 20-30% повільніше, ніж читання з паперу [1]. Однак дослідження Солак показало що швидкість читання на екрані була майже на 12% вищою, ніж при читанні на папері [4]. Що стосується розуміння, то різні дослідження [3; 4] показали перевагу читання на папері, тоді як інші [6; 7] виявили, що цифрове читання перевершує паперове за рівнем розуміння.

Ці суперечливі результати досліджень, що вивчають вплив читання на папері на швидкість і розуміння прочитаного, на думку Пардеде, пояснюються двома факторами. По-перше, різноманітністю дизайнів досліджень, зокрема неоднорідність вікової групи досліджуваних, недостатній розмір вибірки, різноманітні умови, різноманітні незалежні та залежні змінні, нечітка валідність та надійність вимірювань, а також неналежне володіння або навіть відсутність стратегій цифрового читання серед учасників. По-друге, різний рівень розвитку технологій, що використовувалися в дослідженні [2].

Отже, на сьогодні дослідники на мають єдиної думки щодо того, що використання цифрових технологій краще сприяють формуванню навичок читання під час навчання іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Gok T. The effects of social networking sites on students studying and habits. *International Journal of Research in Education and Science,* 2016. 2(1), 85- 93.
2. Pardede, P. Factors Attributed to Contradictory Research Findings in Print Reading vs. Digital Reading Effectiveness: A Literature Review. In: *PROCEEDING English Education Department Collegiate Forum (EED CF) 2015- 2018*. 2017. Jakarta: UKI Press
3. Pardede, P. Print vs. digital reading comprehension in EFL: A literature review. *Journal of English Teaching,* 2019. 5(2), 77-90. DOI: http://dx.doi.org/10.33541/jet.v5i2.1059
4. Solak, E. Computer versus Paper-Based Reading: A Case Study in English Language Teaching Context. *Mevlana International Journal of Education (MIJE),* 2014. 4(1), 202-211.
5. Sudiran. Students' perception towards the use of internet as learning media to promote reading comprehension skill. *Malang: Sino-US English Teaching,* 2015. 12(9), 684-692. doi:10.17265/1539-8072/2015.09.007.
6. Taj, I.H. et al. Effect of Technology Enhanced Language Learning on EFL Reading Comprehension at Tertiary Level. *Arab World English Journal,* 2017. 8(1), 108-129. https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol8no1.9
7. Tanjung F. Z., Ridwan., Gultom U. A. Reading habits in digital era: A research on the students in borneo university. *Language and Language Teaching Journal,* 2017. 20(2), 147-157. DOI: org/10.24071/llt.2017.200209

Костянтин Корсак
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)

Природа мовних та інших перешкод на шляху до порятунку людства від тотального Колапсу-XXI

Анотація. *У кінці XX ст. кращі науковці світу виявили рух людства до тотального Колапсу після 2060 р. Вони так і не вказали засоби порятунку. Автор у 2000 р. помітив ці засоби в потоці нанотехнологій як перші дві екологічно ідеальні. Вони надавали Homo потрібне і лікували біосферу від пошкоджень. У даний момент мій список містить понад 35 таких технологій – ноотехнологій (чи мудротехнологій). Але світ не вірить в їх можливість і не розвиває ноонауки, тому йде рух до Колапсу-XXI.*

Ключові слова*: криза людства, Колапс-XXI, пошук порятунку, недоліки смарт-технологій, рятівні ноотехнології, глобальна ноореволюція №1, перспективи України-XXI.*

The nature of language and other obstacles on the way to saving humanity from total Collapse-XXI

Abstract. *At the end of the 20th century the best scientists in the world discovered the movement of humanity towards total Collapse after 2060. They never indicated the means of salvation. In 2000, the author noticed these means in the stream of nanotechnologies as the first two ecologically ideal ones. They provided Homo with what it needed and healed the biosphere from damage. At the moment, my list contains more than 35 such technologies - nootechnologies (or smart technologies). But the world does not believe in their possibility and does not develop noosciences, so there is a movement towards Collapse-XXI.*

Key words: *crisis of humanity, Collapse-XXI, search for salvation, shortcomings of smart technologies, life-*

saving noo-technologies, global noo-revolution No. 1, prospects of Ukraine-XXI.

1. У минулому році на X Міжнародній конференції з актуальних проблем філології у вищих закладах освіти галузевого спрямування в процесі виконання свого громадянського обов'язку захищати Вітчизну новими знаннями і відкриттями ми вперше детально описали виявлене нами разом з Ю. Корсаком явище значного прискорення розвитку ***всепланетної ноореволюції у виробничій сфері***, що полягає в поступовій заміні деструктивних для біосфери виробництв на «екологічно-лікувальні», яким ми надали назву «***ноотехнології*** (***wisetechnology***)» на знак їх приналежності до світлого майбутнього (до мудрих ноосферних процесів). Вони надають Homo потрібне й одночасно ліквідовують наявні пошкодження біосфери і зупиняють рух людства до смертельного Колапсу-XXI, з повною точністю передбаченого й детально описаного у відомій серії з трьох прогностичних книг, створених провідними світовими футурологами [1]. Безмежно прикрим є той незаперечний факт, що за 23 роки ми маємо багато десятків публікацій про рятівні для людства технології, але так і не досягли навіть мільйонної частки тієї світової уваги, яку отримала шведська школярка Ґрета Тунберг своїми екозахисними акціями, критикою дій всіх старших від неї Homo і вимогою ліквідувати «смертельну загрозу глобального потепління». Її насправді не існує, адже наявні зміни в атмосфері за останнє століття зумовили зростання щорічної біосферної продукції мало не на третину і добре помітне з космосу розширення зелених площ, збільшення кількості дерев і поступовий відступ напівпустель і пустель.

2. Коротко нагадаємо про світові досягнення в прогнозуванні майбутнього наведенням двох найважливіших рис. 1 і 2 з видатної книги «Межі зростання», яку створила група провідних футурологів під керівництвом американця Д. Медоуза і науковим консультуванням безумовного лідера знань про поведінку великих систем Дж. Форрестера (1918 - 2016). Серед дюжини варіантів розвитку подій спільним висновком став рис. 1, що передбачає повний Колапс-XXI.

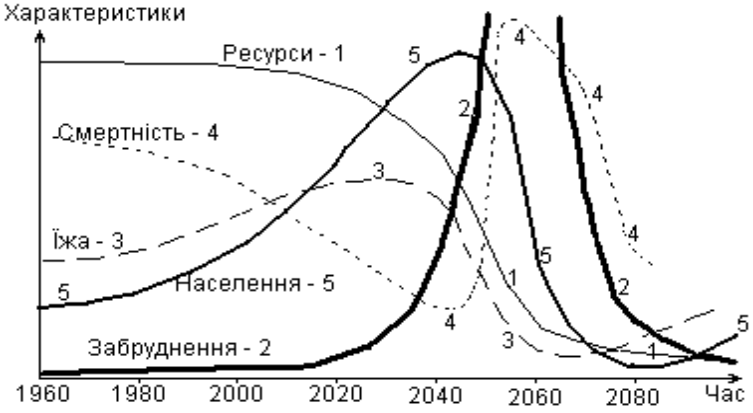

Рис. 1. Катастрофічний розвиток людства до межі 2100 року у разі використання індустріальних технологій

Але тільки ця книга містить рис. 2 як малоймовірний шлях до уникнення Колапсу-XXI. Шлях полягає у винайденні й використанні рятівних для біосфери і людства процесів (лінія 5), які ми помітили в 2000 р. і пізніше назвали «ноотехнологіями».

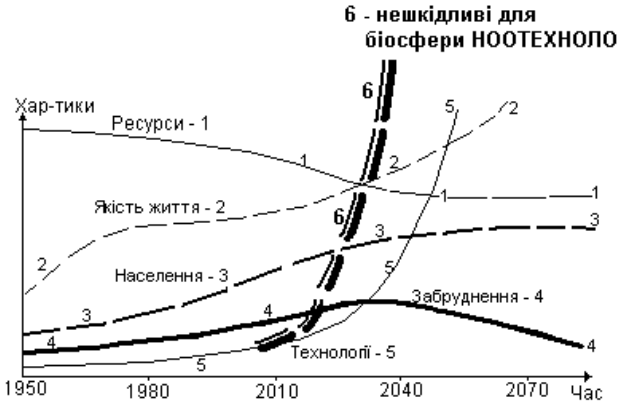

Рис. 2. Цей безкризовий варіант навіть зараз майже всі на планеті вважають нереальним

У житті всі світові події розвивалися згідно ліній на рис. 1 і в даний момент людство прискорило рух до Колапсу-XXI, бо ігнорує ноотехнології та ноонауки й розважається війнами.

3. Як не дивно, але гальмування ноопрогресу спричинене не тільки переконанням у тому, що все «зроблене людьми» обов'язково шкодить біосфері (це правильно у разі індустріальних виробництв), а й «мовно-інтелектуальним захворюванням» розвинених держав Заходу, де категорично заборонено використання у світі видань Science & Arts слів з префіксом «ноо». З групи слів ноосфера, ноотехнології, ноопроцеси, ноонауки, ноорозвиток, ноофілософія, ноопедагогіка, ноомислення і т.д. тільки для першого зроблений виняток такого плану: можна використати вказівку на те, що видатний французький теолог, філософ і палеонтолог П.Т. де Шарден (1881-1955) пропонував називати «ноосферою» уявну навколоземну spirit-оболонку з усіх поєднаних усвідомлених і неусвідомлених думок мільярдів Homo.

Всі інші ноотерміни (а ми їх винайшли аж 224 й Інтернет надає інформацію про них по «Nooglossary») категорично заборонені. НАН України боїться слів з «ноо» (приклад – книга [2]), а МОН України вимагає замінити в школах гарний елліністичний термін «ноосфера» з виразними «великотрипільськими витоками» на незугарне й «антиукраїнське» слово «інвайронменталістика». Жах!

4. Закінчимо наш виклад на позитивній ноті зі сподіваннями на привернення світової уваги до України-переможниці і поширення з її теренів нооінформації про реальний ноошлях до повної ліквідації загрози Колапсу-XXI через розвиток ноонаук, створення і використання виробничих ноотехнологій і суспільних ноопроцесів. У 1866 р. німець Е. Геккель (1834-1919) увів поняття «екологічні науки», але Homo використали його вже після смерті винахідника. Ми йдемо шляхом нашого генія В. Вернадського, який у статті [3] вказав шлях порятунку людства через винайдення засобів виготовлення їжі й іншого без плюндрування біосфери. Він сподівався на хемосинтез, але науковці успішно синтезують етиловий/метиловий спирт, а не надскладні частини їжі, тому прогрес йде через «одомашнення найпростіших», через отримання їжі й багато чого іншого з використанням бактеріальних ноопроцесів. Автору найбільше імпонує «протеїн Fy» – ідеальний білковий мікрофарш з довільної «первинної біосферної продукції (листя, кори, трави і т.д.)» за якихось 3-4 доби в побутових умовах без біореакторів чи чогось подібного. У США з певних причин цей «убивця голоду та індустріального тваринництва» конкурує з ерзац-м'ясом з сої, а от Західна Європа не тільки спорудила перший завод з перетворення зернового пилу в якісну їжу, а й проголосила намір поширювати бактеріальні

технології в себе і в світі [4]. Автор мріє про те, що у нас буде «Ноотрансформація-2033».

Список використаних джерел

1. Dennis Meadows, Donella Meadows, Jorgen Randers. *Limits to Growth.* M.: MSU, 1991; *Beyond Limits to Growth.* M.: Progress, 1994; *Limits to Growth. The 30-Year Update.* M.: IKC “Academkniga”, 2008.

2. *Civilization choice of Ukraine: paradigm of comprehension and strategy of action*: national report (2016). / ed. col. : S.I. Pirozhkov, O.M. Mayboroda, Yu. Zh. Shaygorodsky and others.; Institute for Political and Ethnonational Studies. I.F. Kuras NAS of Ukraine. Kyiv: National Academy of Sciences of Ukraine, 2016. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/civilization_Ukraine_site_210.pdf (in Ukrainian)

3. Vernadsky, W. (1925). L'autotrophie de l'humanite. *Revue generale des sciences*. 1925. No. 17/18. P. 495–502.

4. *EU-funded project paves path toward new era of protein sustainability* (2023). URL: https://www.proteinreport.org/newswire/eu-funded-project-paves-path-toward-new-era-protein-sustainability) (19-04-2023).

Юрій Корсак
Інститут вищої освіти НАПН України
м. Київ (Україна)
Костянтин Корсак
ПВНЗ «Київський медичний університет»
м. Київ (Україна)

Яке «українознавство» нам потрібне в XXI столітті?

Анотація. *Для світової спільноти Україна ставала все менш помітною з часу її перетворення в колонію Московії. Тому відновлення незалежності розпочало період наукового дослідження правди про себе у рамках «Українознавства». Автори пропонують для сучасних умов удосконалену науку з назвою «Нооукраїнознавство-XXI», що спирається на історико-археологічну ноореволюцію.*

Ключові слова*: цивілізаційні хвилі, епоха імперій, Україна-колонія, відновлення незалежності, ізотопне датування, секвенування генів, історико-археологічна ноореволюція.*

What kind of "Ukrainian studies" do we need in the 21st century?

Abstract. *For the world community, Ukraine has become less and less visible since its transformation into a colony of Muscovy. Therefore, the restoration of independence began the period of scientific research into the truth about itself within the framework of "Ukrainian Studies". The authors propose for modern conditions an improved science called "New Ukrainian Studies-XXI", which is based on the historical and archaeological noorevolution.*

Key words: *civilizational waves, age of empires, Ukraine-colony, restoration of independence, isotopic*

dating, gene sequencing, historical-archaeological noo-revolution.

Виконуючи свої фахові та професійні обов'язки в умовах сучасного воєнного стану і прискорення розвитку світової науки, ми в цих тезах пропонуємо тільки найважливіші факти, що необхідні для перемоги над ворогом і подальшої трансформації Вітчизни в успішну державу через створення і виконання всіх положень «Доктрини для України», загальні риси якої проголосив наш Президент В. Зеленський у своїй доповіді 28 червня 2023 р. Коротко нагадаємо, що вона поділяється на п'ять частин як головні орієнтири нашого прогресу: філософія перемоги, глобальність української безпеки, політика героїв, політика справедливості, трансформація за 10 років [1].

Автори вважають, що для успішного втілення у життя всіх положень цієї «Доктрини-2023» і перевищення показника «ВВП в 1 трильйон доларів США в 2033 році» однаково корисними можуть бути наші пропозиції щодо використання в розвитку економіки можливостей помічених нами в 2000 р. екологічно ідеальних ноотехнологій і запропонованих ноонаук (повний перелік усіх 225 «ноотермінів з майбутнього» надасть Інтернет через пошук по слову «Nooglossary») і трансформація досліджень у науковій царини з офіційною назвою «Українознавство».

Ми згодні з інтернет-означенням: «Українозна́вство – галузь гуманітарних знань, орієнтована на вивчення економічної, політичної, соціальної, культурної, історичної проблематики України, а також життя української діаспори за кордоном». Виникнення нової теми наукових досліджень викликало ентузіазм тисяч українських науковців-гуманітаріїв і потік цікавих публікацій, що

були неможливі у радянські часи. Провідну роль зіграв спеціалізований Науково-дослідний інститут українознавства (НДІУ) при Міністерстві освіти і наук України зі своїм великим журналом «Українознавство» (доступний в Інтернеті). Певним узагальненням досягнень у цій темі за перші десять років відновленої незалежності ми вважаємо велику монографію засновника НДІУ д.філол.н., проф. П.П. Кононенка [2].

Ця книга відтворює переважно індивідуальні погляди її автора, зокрема, переконаність у видатній ролі Трипільської культури в усій правильній історії українського народу та у формуванні національного архетипу, світогляду і системи цінностей. Але у той час не було точних даних про всю долітописну історію людства (про Prehistory), тому його точка зору не стала домінуючою не тільки в усій Україні, але, схоже, навіть в НДІУ, працівники якого спиралися на праці не стільки московітів, як на публікації археологів та істориків з інститутів НАН України. Доказом цього є той факт, що за останні 20 років у журналі «Українознавство» ми помітили тільки одну оглядову статтю зі словом «Трипілля» у назві [3].

У ній О. Трачук підтримує поширене хибне твердження про деструкцію родючості чорнозему і необхідність кожні 50-60 років зсуватися з «вичерпаних» земель на нові. Якби це було правдою, то за два тисячоліття існування Трипільської культури лишилося б не 2 000 слідів поселень, а в 40 (!) разів більше. Ми ж пояснюємо використання вогню для спалювання старих будівель, опору яких ***з'їли шашелі***. Вони в умовах тогочасного кліматичного максимуму робили крихкими двоповерхові споруди і примушували поряд будувати нові. Цим ми пояснюємо й гігантизм решток трипільських поселень.

Цю статтю ми створили задля пропозиції вдосконалити наявні досягнення Українознавства-ХХ

залученням інформації з XXI ст. Частинку її містить наш рис. 1 з новими фактами з Prehistory.

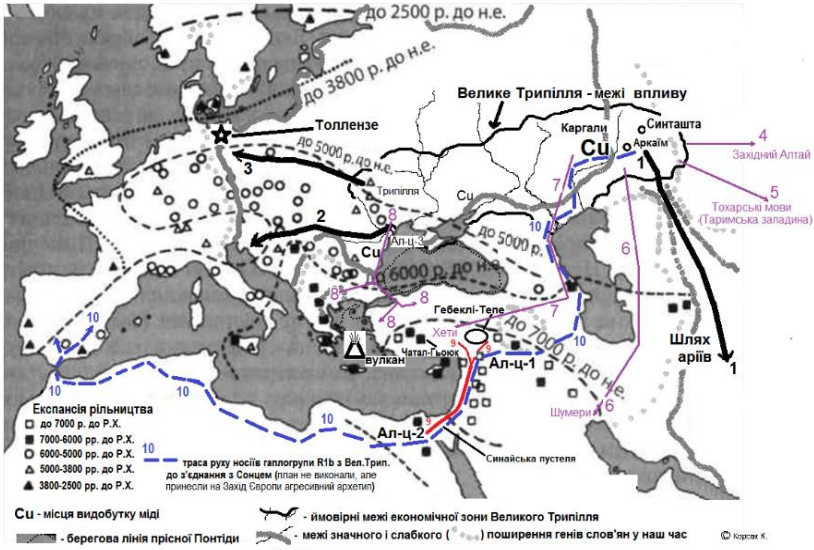

Рис. 1. Нооісторичні факти про життя носіїв українських генів

Як вказано на рис. 1, первинні носії українських генів (жіноча лінія) по трасі «9» у роки «зволоження» Синайської пустелі втекли з очеретів дельти Нілу на Близький Схід. Ми виявили факт виконання ними «першого мегаподвигу» для порятунку всіх Homo — вони здійснили перехід від канібалізму до гуманізму. Для цього наш пращур «Y» винайшов нове світобачення і праукраїнський гуманістичний архетип, переконав оточення вчити молодь на основі «навчально-виховних споруд (кільцевих мегалітичних арен КМА)», першу з яких разом з родичами створив на горбі Гебеклі-Тепе (вказано на рис. 1) ще 13 500 років тому. Пізніше нащадки спорудили багато КМА у вже віднайдених 12 місцях Східної Анатолії, що

сприяло появі ефективного сільського господарства і поширенню в усі боки, як вказано на рис. 1. Тому першу цивілізаційну хвилю розпочали наші пращури, які пізніше досягли чорноземів України і побудували спершу «просто Трипілля», а після генетичного об'єднання з аріями (вони прийшли в Європу аж з Алтаю) – Велике Трипілля (ймовірні обриси якого вказані нами на рис.1).

Маса новітніх вимірів така величезна, що необхідно створювати великий нооукраїнознавчий сектор про всю Prehistory, адже це наші пращури здійснили мегаподвиг-2 і зумовили появу «індоєвропейства» в його найширшому значенні спільності мов і подібності культур. Наш пращур Заратуштра ще понад 3700 років тому винайшов першу в світі універсальну монотеїстичну релігію (зороастризм) і так її зміцнив, що вона не зникла й зараз, хоч більшу роль мають її клони.

Очевидно, що події на всіх українських чорноземах, які пращури змогли захистити від усіх зайд і вижити самим, розвивалися дуже складно і комплексно. Вони ще 3250 років тому цілковито знищили на переправі через річечку Толлензе мегаармію Заходу так ґрунтовно, що аж на 2000 років загальмували «дранг на Схід» (шкода, що не назавжди). Тепер Європа має атлантичний архетип на захід від меридіана Берліна і наш (пратрипільський) на іншій своїй частині.

Ще раз наголошуємо на тому, що кількість нових відкриттів в археометрії, палеогенетиці й інших частинах нооісторії завдяки ізотопному й іншому датуванню всіх артефактів і секвенуванню ДНК їх органічної складової зростає практично щодня (зокрема, і для теренів Західної Євразії). Що важливо – всі вони підтверджують факт видатного внеску наших пращурів у прогрес людства. Саме тому ми закликаємо

співгромадян спільно створювати «Нооукраїнознавство-XXI» як теоретичну основу «Доктрини-2033». Нам належать чимало відкриттів і сотні публікацій. Фахова етика спонукає ділитися всім, що може бути корисним для загалу українців та інших Homo. Тому ми готові надавати наявну нооінформацію усім зацікавленим особам.

Список використаних джерел

1. Zelenskyi, V. (2023). Victory Ukraine will be a country worthy of its heroes — the President's speech at the plenary session of the Verkhovna Rada on the occasion of the 27th anniversary of the adoption of the Constitution (URL: https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-peremogi-bude- krayinoyu-gidnoyu-svoyih-geroyiv-vist-83869) 6-28-2023 (in Ukrainian)
2. Kononenko, P.P. (2005). *Ukrainian Studies: Textbook for higher educational institutions*. - Kyiv.
3. Trachuk, O.V. (2021). Who burned Trypil settlements. Steppe pastoralists or Forest Steppe farmers. *Ukrainian studies*. No. 3. P. 48–71. DOI:10.30840/2413-7065.3(80).2021.240066

Віктор Кульчицький
Андрій Стрільчук
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Запозичення спортивної термінології у шведській мові

Анотація. *У статті розглядається процес запозичення спортивних термінів у сучасній шведській мові, причини використання запозичених спортивних термінів на перевагу шведським та класифікація запозичень відповідно до періоду їх адаптації у шведській мові.*

Ключові слова*: запозичення, спортивна термінологія, шведський словник, англійські терміни, спортивна журналістика, адаптації, шведська мова.*

Borrowing of sports terminology in Swedish

Abstract. *The article examines the borrowing of sports terminology in modern Swedish, the reasons for using borrowed sports terminology instead of Swedish one, and the classification of the borrowings according to the period of their adoption to the Swedish language.*

Key words*: borrowings, sports terminology, Swedish dictionary, English terms, sports journalism, adaptations, Swedish language.*

Спортивна термінологія є окремою категорією термінів, які характеризуються як спеціальна технічна термінологія, яка використовується в спорті загалом та в спортивній журналістиці зокрема. Якщо рівень використання тематичної термінології є низьким, а описи теми не дуже конкретними, то таку термінологію не варто називати «спортивною». Особливий вплив на спортивну термінологію мали газети, які адаптували до спортивного стилю багато метафор, пов'язаних з військовими діями або

театральними постановами. Використовуються такі терміни, як *нападник, сейв, офсайд, розіграш,* слова які в іншій жанрах шведської публіцистичної літератури зустрічаються не так часто. Те саме стосується сленгових слів, які притаманні зокрема спортивним вболівальникам, які мають інший стиль, ніж шведські сленгові слова в інших видах діяльності, навіть якщо не звертати уваги на всі характерні технічні терміни.

Спортивна термінологія має неймовірно широке поширення, вона має значно вищу читацьку аудиторію, ніж певна інша термінологія. Спортивна термінологія має окремий виражений стиль. У спортивних рубриках, які публікують в газетах, стає все більше розмовної мови, так як звіти про матчі, тощо, пишуться відразу під час гри, а не після певного часу по завершенні матчів. Відповідно, спортивна термінологія може дещо відрізнятись залежно від того, на якому каналі вона використовується. Також, термінологія, яка використовується на радіо та під час ефірів на телебаченні може мати інший стиль використання мови, порівняно з іншою термінологією в шведській газетній журналістиці. Оскільки в спортивних журналах з'являється не тільки спортивна технічна термінологія, яка є досить обмеженою частиною мови, велику роль у розвитку спортивної термінології відіграють журналісти, які по різному представляють спорт, змагання та учасників спортивних заходів та використовують різні мовні засоби для передачі того, що відбувається на спортивних майданчиках. Спортивні журналісти часто намагаються досягти художнього забарвлення мови, тому цей мовний жанр завжди потребує синонімів. Норми протоколів спортивних статей дозволяють використовувати лише обмежений словниковий запас. Якщо такий словниковий запас є обмеженим для певного журналіста, він намагається

доповнити його словами іншомовного походження. Відповідно тому, англійські запозичення часто є стилістично зумовленими. Хоча терміни з інших жанрів шведської публіцистичної літератури є досить поширеними та схожими до тих, які використовуються у спортивній журналістиці, вони не є досить точними, для того, щоб називати таку термінологію спортивною.

Незважаючи на те, що спортивна термінологія включає в себе терміни з різних видів спорту, англійські запозичення мають перевагу над запозиченнями з інших мов незалежно від окремого виду спорту. Існують різні пояснення, чому саме англійські запозичення є найбільш вживаними, але той факт, що спорт є настільки глобальним та поширеним явищем серед великої частини населення, є однією з причин. Те, що найбільш поширені сучасні спортивні змагання виникли в 19 столітті в Англії, є важливим фактором у тому що запозичення в спорті в основному походять з англійської мови.

Лінгвістичні терміни часто адаптуються у мові реципієнті як прямі запозичення. Усталені вирази є запозиченнями, які використовуються у мові реципієнті протягом тривалого часу. Той факт, що використання запозичених слів є більш частим у спорті, ніж в інших сферах, значною мірою пояснюється тим, що має бути ясність у суто комунікативних термінах. Це також допомагає досягти уніфікованості між термінами на міжнародному рівні. На чемпіонатах світу, Олімпійських іграх, тощо вимагається, щоб учасники, організатори, глядачі та медіа мали спільну мовну основу.

Отже, запозичені спортивні терміни забезпечують варіативність, яку неможливо створити іншим методом, або адаптувати від термінології інших

жанрів публіцистичної літератури, оскільки запас відповідної термінології у шведській мові є дещо обмеженим. Також, запозичені слова у спортивній термінології покращують точність передачі дій, які відбуваються у спортивних поєдинках та підвищують зрозумілість спортивної мови. Але, важливим фактором, чому спортивні журналісти використовують запозичені слова є створення атмосфери гри за рахунок додаткового емоційного забарвлення від запозичених нових слів. Разом з іншими стилістичними прийомами, англійські запозичені слова використовуються для створення відчуття однорідності гри між різними мовними середовищами.

Список використаних джерел

1. Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2011). Massmedier: press, radio och tv i den digitala tidsåldern.
2. Jönsson, Åke (2006). Fotboll: hur världens största sport växte fram. Lund: Historiska media.
3. Svenska Akademiens ordlista över svenska språket (2006). Svenska Akademien.
4. Стрільчук А. І., Кульчицький В. І. Англіцизми у шведській мові: загальний огляд проблеми. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород. 2021. № 19. Том. 1. С. 155-159.
5. Стрільчук А. І., Кульчицький В. І. Англійські запозичення у шведській мові: соціально-історичний аналіз. Збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка «*Проблеми гуманітарних наук*». Серія «Філологія». 2021. №48. С. 76-85.

Maksym Lykhno
National Aviation University
Kyiv (Ukraine)

The names of German dishes in terms of the linguocultural aspect

Abstract. *The text explores the close interdependence of language and culture, and illustrates the cultural significance of German food names, reflecting the rich history, traditions and peculiarities.*

Key words: *linguocultural competence, names of German dishes, history.*

The interaction and interdependence of language and culture is one of the most relevant issues in language education. One important facet of this intersection is linguocultural competence, which involves understanding the cultural nuances and connotations embedded within language. An excellent example of this concept is found in the world of culinary arts, where the names of dishes often carry cultural significance and help to dive into a culture's history, traditions, and peculiarities. Germany is not an exception. There are many interesting names of German dishes that would be difficult for a foreigner to understand without a dish description. Here are some of them.

Falscher Hase ("Mock hare"), also may be called *Heuchelhase*. It's actually a meatloaf made from a mixture of ground pork and beef with salt and pepper, boiled eggs, onions and breadcrumbs, and then roasted. The name *Falscher Hase* appeared after the Second World War when meat was expensive, so housewives cooked this dish in the shape which resembled a hare.

Bienenstich ("Bee sting") is a German sheet cake made of a yeast dough with a baked-on topping of caramelized almonds and filled with vanilla custard, buttercream, cream or pudding. This confection has such

a name due to one legend. Once the town of Linz wanted to attack the town of Andernach in the 15th century. Andernach bakers were collecting honey when the Linz soldiers approached, and threw bee hives at them, forcing them to retreat. So Andernach residents reportedly celebrated it by baking this cake.

Armer Ritter ("Poor knight") is cooked this way: the slices of bread are soaked in a beaten egg, milk and sugar mixture, and then fried in a pan. The dish got its name due to the fact that in the Middle Ages the knights were so poor that they could only afford bread while the wealthy ate meat. Ukrainians know this dish as sweet «hrinky».

Halver Hahn ("Half a rooster") is a Rhenish sandwich consisting of a rye bread roll with butter, Gouda cheese, mustard, onions and pickles, which is often served as a snack in local pubs. There are many theories about the origin of the name. The most popular story is that once a young man named Wilhelm Vierkötter played a birthday party prank on his guests by ordering them 14 half roast chickens, but got the waiter to serve 14 half-rolls with cheese instead [1].

Katzengeschrei ("Cry of cats"). This dish is popular among the Swabians, who are considered to be the most economical and practical people among all Germans. It is prepared from yesterday's leftovers or some food found in the fridge which include pieces of meat, potatoes, sausages, and everything that has not been eaten. Then Katzengeschrei is fried in a pan with added eggs, pickled cucumbers and spices. It is called that way, because "cats cry" as they don't get these leftovers but people cook a new dish from this [2].

Thus, having considered such examples of German food in linguistic context, we might realize that culture and language greatly influence on each other and that the linguocultural competence is important.

References

1. German foods with funny names. Article. URL: https://www.dw.com/en/german-foods-with-funny-names/g-39737598

2. Ein urschwäbisches Gericht: Katzagschrei. Article. URL: https://www.schmeck-den-sueden.de/kochblog/ein-urschwabisches-gericht-katzagschroi/

Аліна Лопушенко
Олександр Безлюдний
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Мотивувальний потенціал використання чат-ботів на уроках англійської мови (на прикладі ChatGPT)

Анотація. *У роботі розглядається можливість використання чат-ботів на прикладі ChatGPT для підвищення мотивації здобувачів середньої освіти на уроках англійської мови. Висвітлено позитивні впливи використання штучного інтелекту в освітньому процесі, а також аналізують переваги та обмеження впровадження таких технологій.*

Ключові слова: *чат-бот, мотивація, штучний інтелект, ChatGPT.*

The motivational potential of using chatbots in English language teaching (based on using ChatGPT)

Abstract. *The work explores the potential of using chatbots, specifically ChatGPT, to enhance student motivation in the English language classroom. It highlights the positive impact of integrating artificial intelligence into the educational process and analyses the advantages and limitations of this approach.*

Key words: *chatbot, motivation, Artificial Intelligence, ChatGPT.*

Упровадження та використання нових технологій спонукає сучасну систему освіти до реформування та модернізації. На нашу думку, одним із найцікавіших та перспективних нововведень є впровадження чат-ботів у освітній процес. Навчання англійської мови неабияким чином стосується такої інновації. Оскільки такі інтелектуальні програми здатні взаємодіяти із

здобувачами освіти, надаючи відповіді на їхні запитання та завдання, вони створюють надзвичайний мотивувальний потенціал до вивчення англійської мови.

Відповідно до цього актуальним наразі є питання ефективної інтеграції ресурсів на основі штучного інтелекту (ШІ) в освітній простір. Як показують нещодавні дослідження, чат-боти, генеровані ШІ, допомагають підвищити мотивацію здобувачів, а також відкривають нові можливості для всіх учасників освітнього процесу. Пропонуємо проаналізувати розвідки щодо використання ChatGPT та його впливу на мотивацію здобувачів середньої освіти на уроках англійської мови.

Як зазначає В. Хонг, оскільки закорeніла система освітніх послуг потребує кардинальних змін більше, ніж будь-яка інша професійна сфера, ChatGPT може стати рушійною силою на шляху до її удосконалення [2, с. 39].

Зауважимо, що означений чат-бот пропонує низку переваг та можливостей у сфері освіти. Відповідно до різних рівнів володіння мовою та ступенів сприйняття нових технологій, здобувачі освіти можуть по-різному сприймати та отримувати користь від використання ChatGPT. Серед плюсів виокремлюємо можливості експериментального навчання через різні сценарії вирішення проблем. Крім того, використання «живої» мови, індивідуальний тьюторинг, покращення граматичної точності, збільшення розміру словникового запасу, впевненість у використанні мови, персоналізоване навчання, доступ до великих об'ємів інформації та постійний зворотний зв'язок [2, с. 41-42].

Проте, важливо пам'ятати, що чат-бот такого типу не може нести відповідальності за етичні невідповідності, які можуть перешкоджати розвитку

творчого та критичного мислення на уроці. З метою убезпечення здобувачів освіти, необхідно адаптувати та відбирати вихідні дані. Перш ніж покладатися на інформацію, вчитель має перевірити результат запиту на предмет повноти та правильності відповіді.

За результатами колективного дослідження [1] було визнано, що ChatGPT допоміг учасникам експерименту зберегти мотивацію до вивчення англійської мови. Результати підтверджують гіпотезу про те, що цей чат-бот покращує успішність здобувачів освіти. Крім того, зазначається, що ChatGPT може підвищити ентузіазм та інтерес до навчання.

Загалом, як показали результати дослідження, використання чат-ботів на основі штучного інтелекту для підвищення зацікавленості та мотивації здобувачів на уроках англійської мови можливе. Очевидно, що цей тип онлайн-ресурсів покращує розвиток таких основних мовних навичок, як читання та письмо.

Список використаних джерел

1. Examining the impacts of ChatGPT on student motivation and engagement / S. A. S. Muñoz et al. *Przestrzen spoleczna*. 2023. Vol. 23, no. 1. P. 1–27.

2. Hong W. C. H. The impact of ChatGPT on foreign language teaching and learning: opportunities in education and research. *Journal of educational technology and innovation*. 2023. Vol. 5, no. 1. P. 39.

Аліна Лопушенко,
Ірина Білецька
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Особливості мовної поведінки жінок на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях (на матеріалі фільмів «Wonder Woman 1994» та «Hiden Figures»)

Анотація. *Дослідження присвячене аналізу мовної поведінки жінок на матеріалі фільмів «Wonder Woman 1994» та «Hidden Figures». Визначаються лексико-семантичні та синтаксичні особливості мовлення головних героїнь зазначених кінострічок та характеризуються їхні лінгвістичні моделі поведінки.*

Ключові слова: *мовна поведінка, лексико-семантичний рівень, синтаксичний рівень, сильна жінка.*

Peculiarities of Women's Language Behaviour at the Lexico-Semantic and Syntactic Levels (based on the Films "Wonder Woman 1994" and "Hidden Figures")

Abstract. *This research is dedicated to the analysis of women's language behaviour as portrayed in the films "Wonder Woman 1994" and "Hidden Figures." The authors identifies lexico-semantic and syntactic characteristics of the speech of the main female characters in these movies and analyses their linguistic behavioural patterns.*

Key words: *language behaviour, lexico-semantic level, syntactic level, strong woman.*

Сучасний кінематограф відображає соціокультурні та мовні аспекти суспільства. Однією з ключових тем сьогодення є образ жінки та її мовна поведінка. На нашу думку, фільми «Wonder Woman

1994» та «Hidden Figures» стали важливим віддзеркаленням цього явища. В нашому дослідженні ми пропонуємо систематизувати мовні засоби та прийоми використані у зазначених фільмах, з метою відображення образу сильних жінок на ключових рівнях мовленнєвої поведінки, а саме на лексико-семантичному та синтаксичному рівнях.

Н. Борисенко вважає, що реалізація лексико-стилістичних особливостей жіночої вербальної поведінки відображає в основному позитивне сприйняття жінками навколишнього світу та свого місця в ньому. Таке відображення середовища виражається у використанні значної кількості кваліфікаторів-інтенсифікаторів і лексичних одиниць загальної позитивної оцінки, у схильності до реалізації епістемічних модальних форм і кваліфікаторів-модераторів, що знижують категоричність висловлювань у репліках персонажів-жінок. Їх здатність до високої чутливості норм поведінки в суспільстві, яке вважає вживання певних груп лексики непристойним, відображається у використанні комунікативів, фразеологічних одиниць, кваліфікаторів, що є евфемістичними або належать до нейтральної лексики. Образне сприйняття дійсності знаходить своє втілення у значній кількості ідіом і фразеологічних сполучень, притаманних мовленнєвій поведінці персонажів-жінок [1].

На основі цього, з'ясуємо, що собою являє кожен із рівнів у контексті мовлення сильних жінок. Як правило, лексико-семантичний рівень відзначається використанням особливого набору слів та їх поєднань (виразів), а також їхніх значень. М. Кікоть додає, що під час оцінки чогось жінки вживають емоційно забарвлену лексику, а також їм властиве висловлення здебільшого позитивної оцінки [2, с. 1].

Отже, ми вважаємо, що основні характеристики лексико-семантичного рівня мовленнєвої поведінки сприяють утвердженню образу сильних жінок, підкреслюють професійну значущість, а також диференціюють їх як самодостатніх та незалежних. Серед них виділяємо:

1. Релевантний словниковий запас. Сильні жінки використовують точні терміни та відповідну лексику, яка підкреслює їхню компетентність і глибокі знання в основних сферах життєдіяльності.

2. Експресивність. Тут важливе досконале оперування інтонаційними моделями та смисловими наголосами для надання висловленням більшого впливу та важливості.

3. Семантична точність. Ця характеристика підкреслює важливість точності використання слів та їх значень, оскільки, сильні жінки старанно підбирають вислови, щоб передати свої думки та ідеї з мінімальною можливістю спотворень або непорозумінь.

Відповідно до проведеного аналізу дискурсу головних героїнь досліджуваних фільмів та вищенаведених відомостей, можемо виокремити мовні засоби та прийоми, які відповідають характеристикам лексико-семантичного рівня. Серед них: мовні засоби (семантично порожня лексика, хеджування та філери, інтенсифікатори, граматичні форми ввічливості, уникання грубих лайливих слів, емфаза); мовні прийоми (технічна термінологія, мовні переконання та апеляції до етичних принципів, іронія та гумор).

Кожен із перелічених мовних засобів та прийомів відповідає лексико-семантичному рівню мовної поведінки сильних жінок через свою спрямованість на використання та відтворення специфічних значень, характеристик і виразних елементів мовлення, які

можуть бути притаманними саме жінкам і впливати на сприйняття та інтерпретацію повідомлення співрозмовниками.

Розглядаючи синтаксичний рівень мовлення, зауважимо, що тут відбуваються різноманітні мовні перетворення та використання різних синтаксичних структур, що надають сили та експресивності мовленню героїнь.

Як зазначає Н. Нера, представники жіноцтва здебільшого використовують так звану «просту та зрозумілу» структуру речення, в той час, як чоловіки – конструкції з кількома предикативними центрами. Дослідниця підкреслює, що жінки й чоловіки по-різному утворюють речення, наприклад, мовленню чоловіків властиві складні, заплутані конструкції або «рваний синтаксис» натомість жіночий синтаксис – це наче «низка перлів», де перлини нанизані щільно одна до одної. Тобто, чоловікам притаманний гіпотаксис, а жінкам – паратаксис [3, с. 96-97].

З огляду на вищевказане, очевидно, що проаналізований рівень відображається через особливості організації речень та синтаксичних конструкцій.

На основі отриманих даних досліджень мовної поведінки сильних жінок в американському кінодискурсі перелічимо засоби та прийоми, які відповідають синтаксичному рівню. Серед них виокремлюємо: мовні засоби (розділові запитання, часте використання висхідної інтонації у розповідних реченнях, риторичні запитання); мовні прийоми (мотиваційні вислови, висловлення власних думок та ідеї, використання діалогів та міжособистої взаємодії, емансипація та протиставлення, апеляції до емоцій, аргументація).

Ми вважаємо, що синтаксичний рівень мовної поведінки головних героїнь у фільмах «Wonder Woman

1984» і «Hidden Figures» визначається за допомогою вищенаведених особливостей, які допомагають їм виражати свою незалежність, емансипованість та рішучість.

Наприкінці зауважимо, що у результаті дослідження особливостей двох рівнів мовної поведінки виявлено, що переважна кількість мовних засобів належать до лексико-семантичного рівня, тоді як синтаксичний рівень характеризується використанням мовних прийомів.

Список використаних джерел

1. Борисенко Н. Д. Ґендерний аспект репрезентації персонажного мовлення в англійських драматичних творах кінця XX століття : дис. … канд. філол. наук. Київ, 2003. 214 с.

2. Кікоть М. Ю. Ґендерні особливості мовленнєвої поведінки. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації* : збірник студ. наук. робіт. ЖДУ імені Івана Франка, Житомир. Житомир, 2015. С. 1.

3. Нера Н. Я. Ґендерний аспект невласне-прямого мовлення в англомовному художньому дискурсі (на матеріалі жіночої прози першої половини XX століття) : дис. … канд. філол. наук. Львів, 2016. 220 с.

Ірина Лук'янченко,
Наталія Каловська
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса (Україна)

Сенсорні образи у художньому дискурсі Джоан Гаріс (на матеріалі роману "Chocolat")

Анотація. *Дослідження присвячено аналізу особливостей моделювання та вербалізації сенсорних образів у постмодерністському художньому дискурсі Джоан Гаріс. Описано роль сенсорних образів в образній палітрі художньої реалізації авторського замислу.*

Ключові слова: *художній дискурс, сенсорні образи, стилістичні прийоми.*

Sensory Images in Joanne Harris's Belles-Lettres Discourse (on the material of the novel "Chocolat")

Abstract. *The study is devoted to the analysis of sensory images in the postmodern belles-lettres discourse. The authors describe the role of sensory images in the palette of images in Joanne Harris's novel "Chocolat", how they are used to represent the author's intention, ways of their verbalization.*

Key words**:** *belles-lettres discourse, sensory images, stylistic devices.*

Значне пожвавлення інтересу сучасних антропоцентрично орієнтованих лінгвістичних студій викликає феномен індивідуальної мовотворчості реалізованої у художньому дискурсі. Людина сприймає навколишній світ завдяки своїй сенсорній системі (зір, дотик, нюх, слух, смак). Відтак створені письменником сенсорні образи виступають, з одного боку, іманентними елементами художнього світу твору, з іншого, – вони відбивають специфіку авторської мовотворчості, як один з лінгвістичних маркерів

актуалізації мовомислення та світосприйняття майстра слова.

Оскільки художній дискурс постмодернізму ще залишається питанням малодослідженим, нашу увагу привернуло вивчення сенсорних образів у авторському дискурсібританської письменниці Джоан Гаріс, який попри зацікавлення деяких дослідників (С. Алексенко, О. Воробйова та ін.) ще не отримав докладного висвітлення. Матеріалом дослідження було обрано найвідоміший з її романів – "Chocolat", що побачив світ у 1999 році.

Проведений аналіз дає змогу виділити сенсорні образи як релевантні в образній палітрі художньої реалізації авторського замислу. Сенсорні образи у Дж. Гаріс є, як правило, активним засобом репрезентаціїрис зовнішності персонажів, їх характерута почуттів, а також описів різних міст (наприклад крамнички Віан, селища Ланскне), створюючи як позитивні, так й негативні конотації.

Візуальні образи у Дж. Гаріс характеризуються різноманітністю та багатою палітрою асоціацій. При цьому письменниця часто вдається до кольоропозначень, апелюючи до їх символічного потенціалу, що допомагає їй створити художній образ із експліцитним значенням. Напр., за допомогою образного порівняння змальовується образ Анук, доньки головної героїні Віан, що біжить до школи *"<…>and is off like a scarlet streamer into the fog, <…>"* [1], кольоропозначення *"scarlet"* (яскраво-червоний) увиразнює створений образ й має експліцитне значення – червоний колір символізує життя.

Відзначимо ольфакторні образи як частотні та мультифункціональні у авторському дискурсі Дж. Гаріс. Так, напр., у описі місцевості епітет "mellow" створює негативно-забарвлений образ *"<…>even in February there was a mellow stink of sewage and rot."* [1],

тоді як у епізоді, коли Віан достає карти матері, – позитивно-забарвлений *“<…>they are mellow, perfumed with memories of her.”* [1].

Цікавий ольфакторний образ є частиною іншого образу, до якого письменниця повертається протягом усього роману, й який пов’язаний з постійними натяками на чаклунську сутність Віан. До цього образу Дж. Гаріс звертається на самому початку роману *“We came on the wind of the carnival. A warm wind<…>”* [1], продовжуючи повертатися до нього, доповнювати деталями. Зокрема, у главі 6 стара Арманда натякає *“I know what wind you blew in on”* [1], пізніше у розмові з Віан повертається до цієї теми кажучи, що відчуває запах, пов’язаний з нею та Анук: *“<…>Something like burning, the smell of a summer lightning-strike ten seconds after. A scent of midsummer storms and cornfields in the rain.”* [1]. Письменниця майстерно грає на асоціаціях вітер-аромати, що приносить вітер, звертаючись до порівнянь, та продовжує цю гру у наративі Віан, вдаючись до метафор *“But I could smell st too; the scent of the changing winds, that air of revelation. A distant scent of fire and ozone.”* [1]. Створений ольфакторний образ вона розширює за допомогою ще однієї метафори, поєднуючи його зі звуковим образом *“A squeal of gears left long unused, the infernal machine of synchronicity.”* [1].

Звукові образи займають важливе місце в палітрі сенсорних образів авторки й є вельми частотними. Напр., для репрезентації голосів персонажів, їх манери розмови вона вдається до звукового образу реалізованого через метафору *“Her voice was thick with it [chocolate], <…>”* [1] й образне порівняння *“She seemed agitated, her voice cracking like frostbitten glass.”* [1].

Найменш частотними, проте не менш важливими для змістовно-художньої сфери роману виступають

тактильні сенсорні образи. Напр., в межах розкриття почуттів Віан, Дж. Гаріс вдається до образного порівняння *“Her fingers feel like a bunch of keys in my hands.”* [1], що дозволяє читачу-реципієнту через відчуття Віан зрозуміти поганий стан старої Арманди.

Слід зазначити, що сенсорні образи у письменниці часто базуються на асоціаціях з кольором чи смаком солодощів. Напр., для змалювання вражень Рейно від крамниці Віан Дж. Гаріс звертається до візуального образу створеного за допомогою метафори, змальовуючи візуальний образ з позитивною конотацією *“What was an ordinary, rather drab old house <…>it has become a red-and-gold confection on a dazzling white ground.”* [1]. Описуючи лицемірство Кароліни, доньки старої Арманди, письменниця вдається до образного порівняння її посмішки з глазур’ю *“<…>her smile as sharp and sweet as icing, setting the teeth on edge.”* [1], при цьому увиразненню створеного негативного сенсорного образу слугують епітети *“sharp”* та *“sweet”*, й повертається знов до опису посмішки жінки як *“a sugared smile”* [1] посилюючи ефект за допомогою епітету *“sugared”*.

Атрибутом індивідуальної мовотворчості авторки виступає комбінування різних модусів у єдиний образ. Напр., для змалювання емоційного стану Віан ольфакторний образ переплетено зі смаковим та реалізовано у метафорі увиразненій епітетом *“Something, perhaps the bittersweet aroma of the chocolate vapour, stings my eyes.”* [1]; для створення негативно-забарвленого опису таверни Поля-Марі ольфакторний образ переплетено з візуальним та тактильним та репрезентовано метафорою у комбінації з епітетами *“There is the bland oily smell of microwaved food, and a pall of greasy cigarette smoke*

hangs over the room, even though no-one seems to be smoking." [1].

Вербалізовані Дж. Гаріс асоціації можуть бути як відносно класичними, знайомими читачу-реципієнту, так й зовсім несподіваними, оскільки є суб'єктивно-авторськими, як-от запах Анук для Віан, ольфакторний образ, реалізований розгорнутою метафорою у комбінації з епітетом: *"<…>releasing and unmistakable scent of primary school, of secrets whispered, of poster paint and newsprint and half-forgotten friends."* [1] чи смаковий образ, втілений за допомогою метафори, заснованій на алюзії, та увиразнений гіперболою: *"Sodom and Gomorrah through a straw. Mmmm. I think I just died and went to heaven. <…>"* [1]. Саме так Арманда ділиться своїми враженнями від чудового смаку продукції Віан.

Підсумовуючи зазначимо, що Дж. Гаріс моделює широку палітру сенсорних образів, функціонування яких переважно актуалізує портретні характеристики персонажів, найчастіше психологічні, а також описи міст, увиразнює художній світ роману через часто несподівані асоціації на різних рівнях чуттєвого сприйняття. Більше всього інформації людина отримує через зоровий канал, відповідно найактивнішими у письменниці виступають візуальні образи, зокрема кольорові. Особливої ваги у авторки набувають різноманітні запахи (ольфакторні образи) та смакові відчуття. Частотними виступають й звукові образи, тоді як тактильні є найменш вживаними. Засобами втілення сенсорних образів виступають метафори, образні порівняння, епітети, рідше метонімії та алюзії.

Список використаних джерел

1. Harris J. Chocolat. URL: https://readli.net/chocolat/

Лариса Ляшенко
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ (Україна)

Рефлексії з приводу новітніх публікацій про походження і поширення родини індоєвропейських мов

Анотація. *Наша участь в діяльності «Київського клубу АНТИКОЛАПС» дає змогу використовувати нову нооінформацію й успішно виконувати фахові функції для виховання студентів і захисту Вітчизни. Друга мета передбачає виявлення і поширення правди про долітописну історію носіїв українських генів для боротьби з ворогом на інформаційному фронті. У тезах досліджено помилки не тільки наших ворогів, а й зарубіжних авторів у публікаціях 2023 року.*

Ключові слова*: винайдення гуманізму, криза людства, ноотехнології, нооера, історико-археологічна ноореволюція, комплексне походження індоєвропейської мовної родини.*

Reflections on the latest publications on the origin and spread of the Indo-European language family

Abstract. *Our participation in the activities of the Kyiv Anti-Collapse Club allows us to use new information and successfully perform professional functions for the education of students and the protection of the Motherland. The second goal involves discovering and disseminating the truth about the prehistory of carriers of Ukrainian genes in order to fight the enemy on the information front. The theses examine the errors not only of our enemies, but also of foreign authors in the publications of 2023.*

Key words: *invention of humanism, crisis of humanity, nootechnologies, nooera, historical and*

archaeological noorevolution, complex origin of the Indo-European language family.

Розпочнемо з нагадування про початок у 2010 році мегареволюції в сфері гуманітарних знань через появу засобів (ізотопних та кількох інших) для точного датування всіх артефактів і секвенування (відновлення і дешифрування) ДНК їх органічної складової. Це спричинило потік сотень наукових праць у фахових виданнях і багатьох тисяч в електронних і друкованих науково-популярних джерелах. Залучення ЗМІ до інформування відзначається чергуванням хвиль подібних один до одного повідомлень з одного і того ж приводу, як правило – дуже важливої колективної статті у провідних світових виданнях Science і Nature.

Для створення тез ми використаємо останні за часом появи в 2023 році матеріали про нові дані щодо витоків і поширення великої родини індоєвропейських мов. Чергову хвилю з десятків подібних між собою повідомлень у світових ЗМІ спричинив матеріал з назвою «Дерева мов із вибіркою предків підтримують гібридну модель походження індоєвропейських мов», що має 32 автори [1].

Пояснимо його викладом головних положень зі статті «Новий погляд на походження індоєвропейських мов» (URL: https://phys.org/news/2023-07-insights-indo-european-languages.html), яку 27 липня опублікувала найбільш ефективна з «невеликих академій наук світу» німецька організація з назвою «Спілка Макса Планка»:

1). Упродовж понад 200 років тривають суперечки щодо походження родини індоєвропейських мов і останнім часом змагаються дві теорії: «степова» гіпотеза, яка передбачає походження з Понтійсько-Каспійського степу близько 6000 років

тому, і «анатолійська» або «землеробська» гіпотеза, що пропонує більш давнє походження, пов'язане з раннім с/г близько 9000 років тому.

2). Для вирішення наявних проблем дослідники з відділу лінгвістичної та культурної еволюції Інституту еволюційної антропології Макса Планка зібрали міжнародну команду з більш як 80 фахівців з мов, щоб створити новий набір даних базової лексики зі 161 індоєвропейської мови, включаючи 52 давні або історичні мови. Ця більш повна та збалансована вибірка у поєднанні зі строгими протоколами кодування лексичних даних усунула проблеми у наборах даних, використаних у попередніх дослідженнях.

3). Висновок старшого автора дослідження Рассела Грея: за оцінками всіх аналізів індоєвропейській сім'ї близько 8100 років, причому п'ять основних гілок вже відокремилися приблизно 7000 років тому. А перший автор Пол Хеггарті вказує, що за генетичними даними анатолійська гілка індоєвропейців виникла не зі Степу, а з півдня, в межах або поблизу північної дуги Родючого півмісяця – як раннє джерело індоєвропейської родини.

4). Тому автори дослідження запропонували нову гібридну гіпотезу походження індоєвропейських мов, з кінцевою батьківщиною на південь від Кавказу і наступною гілкою на північ, у Степ, як вторинну батьківщину для деяких гілок індоєвропейських мов, що входять до складу Європи. Узагальнення Грея: «Таким чином, давня ДНК та філогенетика мови дозволяють припустити, що вирішення 200-річної індоєвропейської загадки лежить у гібриді землеробської та степової гіпотез».

Підтверджуючи ці висловлювання, які можна вважати варіантом резюме статті [1], наводимо на рис. 1 карту-схему з усіх джерел.

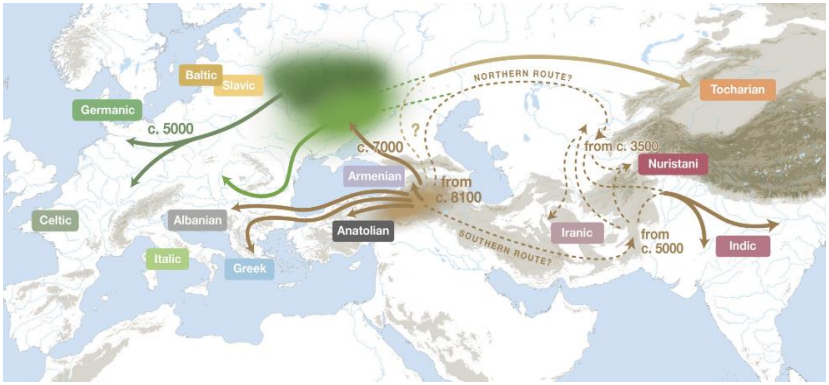

Рис. 1. Поширення індоєвропейських мов з «вірменської колиски»

Аналогічну в своїх загальних рисах «гібридну модель» походження не тільки родини індоєвропейських мов, але й усієї однойменної культури ми зі своїм науковим керівником д.ф.н., проф. К. Корсаком оприлюднили в органі НАН України «Світогляд» ще в 2017 році [2], а пізніше розвивали в багатьох індивідуальних і колективних публікаціях, що враховували все новіші виміри й дані. Наша перевага полягає у врахуванні не тільки лінгвістичних порівнянь, а й всіх відкриттів, що стосуються прогресу в світогляді й архетипах поведінки. Ми разом з К. Корсаком наводили докази того, що гуманізм був винайдений носіями українських і європейських генів приблизно 13,5 тис. років тому в Східній Анатолії, що втілення цих ідей в практику рільництва і скотарства йшло спершу in situ, а пізніше поширилося аж до Атлантики без перетину хребтів Кавказу, що хибно відтворено через використання «вірменської колиски» на рис. 1, автори якого ігнорують слово «Гебеклі-Тепе» й інші.

К. Корсак першим вказав на те, що утворена й усім відома Трипільська культура через злиття генів землеробів і мисливців-аріїв з гаплогрупою R1a доволі швидко вдосконалилася до формування «Великого Трипілля – ВТ» як економічної зони глибокого поділу праці між Карпатами і Західним Сибіром. Ми запропонували найбільш достовірну модель «хмарнотегового поширення» первинної індоєвропейської мови з виробничих центрів ВТ: купці-розвідники з усіх теренів прибували у ВТ, вивчали кількасот головних технологічних та інших термінів і переносили ці спільні «сводешівські» слова до себе ([2] та ін.). Гугл-перекладач засвідчує зростання спотворень запозичених наших слів пропорційно до відстані від Аркаїму чи Синташти до місця проживання «розвідників». К. Корсак пропонує використати для цього слово «береза» з «хмари ВТ-тегів». Вкажемо на те, що пращури басків і фінів не відвідували ВТ, тому мають цілком оригінальні назви берези.

Наближаючись до закінчення цих тез вкажемо на повне домінування в країнах Заходу поміченого К. Корсаком ототожнення слів «степ» і «дикунство», а також ігнорування поняття «пенепленні цивілізації». Захід був безмежно здивований технологічними досягненнями трипільців, досі майже повністю ігнорує Трипільську культуру й не здогадується про існування й тисячолітні різноманітні впливи Великого Трипілля. К. Корсак у багатьох статтях наводить докази того, що головний неолітичний «технологічний стрибок» став можливим на теренах пенепленів – дуже зрізаних ерозією горбкуватих рештках високих гір, де поєднуються поля диких злаків, плідні грунти, глини і все, що необхідне для виготовлення знарядь праці й оборони (руди і самородки металів, кремені і т.д.). Головні винаходи зробили наші пращури на

Анатолійських пенепленах, передали їх у долини південних рік й спричинили появу усім відомих алювіальних цивілізацій Єгипту, Месопотамії, Інду і т. ін.

Нам невідомі статті «західних» авторів з використанням звичних для нас ноотермінів, що стосуються реальних подій на Близькому Сході, розпочинаючи з межі 50 тис. років тому. Наслідком є дуже еклектичне поєднання точних ізотопних і генетичних вимірів з принципово помилковими припущеннями щодо територіального розташування носіїв досліджених генів і шляхів їх поширення. Наша теорія викладена в багатьох працях і безперервно вдосконалюється.

Список використаних джерел

1. Paul Heggarty, Cormac Anderson, Matthew Scarborough, Benedict King, Remco Bouckaert, […], Russell D. Gray. Language trees with sampled ancestors support a hybrid model for the origin of Indo-European languages. *Science,* 2023: 381 (6656) DOI: 10.1126/science.abg0818
URL: www.science.org/doi/10.1126/science.abg0818

2. Korsak K.V. & Lyashenko L.M. (2017). The latest explanation of the origin and success of the Indo-European language family. *Svitoglyad — Outlook*. 2017. Issue 8, pp. 210-217. URL: https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2017-12-5/svitoglyad-2017-5-05-korsak.pdf (in Ukrainian)

Людмила Мазуренко
Олександр Лемберський
Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія»
м. Одеса (Україна)

Метод проєкту як складова інноваційних технологій у процесі навчання іноземній мові

Анотація*. Проєктне навчання розглянуто як нова педагогічна технологія, націлена на компетентністно-орієнтований підхід до вивчення іноземних мов. Розкрито особливості, характерні риси та основні види методу проєкту, наведені етапи проведення, зазначено переваги. Виокремлено проблемні моменти організації проєктної роботи.*

Ключові слова*: проєкт, метод проєктів, етап, навчання.*

Project method as a component of innovative technologies in the process of learning a foreign language

Abstract. *Project-based learning is considered as a new pedagogical technology aimed at a competence-oriented approach to learning foreign languages. The peculiarities, characteristic features and main types of the project method are disclosed, the stages of implementation are given, and the advantages are indicated. Problematic aspects of the organization of project work are singled out.*

Key words*: project, project method, stage, training.*

Сучасний етап розвитку освіти характеризується виникненням нових технологій та методів викладання іноземної мови. Серед різноманітних нових педагогічних технологій, націлених на реалізацію особистісно-орієнтованого навчання, постає проєктне навчання. Сьогодні метод проєктів є досить

актуальним, оскільки він стимулює в студентів мотивацію до вивчення іноземної мови, активізує набуті в ході вивчення іноземної мови знання граматики та лексики, спонукає до дослідницької діяльності.

Значний внесок у розвиток проєктного методу навчання зробили вітчизняні (П. Блонський, В. Ігнат'єва, Е. Каганова, А. Макаренко, С. Шацький, В. Шульгін) й зарубіжні (Д. Дьюі, В. Кілпатрик, Е. Колгінс) дослідники. Окреслена проблема розглядалася в таких аспектах: етапи організації проєктної роботи (В. Вербицький, В. Кайнова); класифікація проєктів (Т. Блур, М. Сент-Джон, Е. Полат, М. Бухаркіна); умови функціонування в навчальному процесі (В. Вербицький, А. Цимбалару). Саме це й зумовлює неабияку актуальність підвищення рівня знань майбутніх фахівців засобами проєктної форми навчання.

Методика проєктного навчання вперше була використана в США в кінці 60-х років XX ст. Поняття проєктного навчання було запропоновано А. Морганом у статті «Теоретичні аспекти проектно-орієнтованого навчання у вищій освіті» в 1975 році.

Проєкт у навчанні іноземних мов можна визначити як комплекс завдань, що передбачають організовану, тривалу значущу для студентів самостійну дослідну діяльність, яка виконується як в аудиторії, так і в позааудиторний час. Метою методу проєктів є стимулювання інтересів студентів до окремих проблем, що передбачають оволодіння ними певною сумою знань, та через проєктну діяльність, яка включає практичне застосування самостійно набутих знань у процесі вирішення практичних завдань та проблем.

Особливостями методу проєктів є: робота в малих групах з метою пошуку спільного рішення поставленої

задачі з наступним обговоренням; завдання, що виходять за рамки навчальної програми. Проєктна технологія завжди потребує розв'язання проблеми. Результати проєктів повинні бути відчутними: якщо це теоретична проблема, то конкретне її розв'язання, якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження в життя. Проєктний метод навчання як педагогічна технологія включає в себе сукупність дослідницьких, проблемних та пошукових методів.

Можна виділити характерні риси: застосування комплексу знань і навичок з різних галузей науки; відповідність тем і поставлених завдань реальним інтересам і потребам студентів; чітка послідовність етапів роботи над дослідженням; творча спрямованість процесу; орієнтація на практичний результат, інтенсивна позааудиторна робота. До основних видів методу проєкту відносять: дослідницькі, творчі, інформаційні, ігрові, телекомунікаційні, мультимедійні.

На початковому етапі вивчення іноземної мови викладач знайомить студентів із методом проєктів. Студент має навчитися працювати з літературою, аналізувати інформацію, користуватися науковими джерелами, висловлювати свої думки, брати участь у бесіді тощо. При цьому проводиться докладне структурування змістовної частини проєкту з вказівкою поетапних результатів і термінів презентації результатів іншим студентам групи.

Основними етапами реалізації проєктної методики є: організаційно-підготовчий; пошуково-дослідницький; звітно-оформлювальний; інформаційно-презентативний.

Різні етапи проєкту сприяють засвоєнню студентами різних видів діяльності: на перших трьох здобуваються знання і вміння щодо створення матеріального об'єкта, поглиблюються знання з

іноземної мови. На останньому етапі набуті знання і вміння перетворюються в компетенції.

Викладач повинен пам'ятати, що оцінювання проєкту має бути комплексним і здійснюватися за такими параметрами, як повнота висвітлення теми, логічність, доступність, нестандартні підходи до вирішення проблем, культура мовлення, оформлення інформації, вміння давати відповідь на додаткові запитання.

Застосування проєктного методу дозволяє студентам використовувати лексику за профілем навчання. Презентація проєкту забезпечує додаткову мовну практику. Цей вид діяльності прищеплює студентам навички командної роботи, дає простір для творчої діяльності, розвиває вміння відстоювати свою точку зору, робити аргументовані висновки, обробляти дані дослідної роботи та оформлювати результати.

У процесі виконання проєктної роботи студенти навчаються самостійно думати, знаходити й вирішувати проблеми, висувати гіпотези, формулювати висновки. Проєктна робота дозволяє виключити формальний характер вивчення мови й активізує взаємодію студентів для досягнення практичного результату навчання мові. Викладачеві в проєкті приділяється роль координатора, експерта, додаткового джерела інформації.

Метод проєктів слід використовувати після вивчення теми. Робота студентів спрямована на виконання індивідуальної роботи з опрацюванням навчальних посібників з ділової англійської мови, довідкової літератури, словників. Працюючи над проєктом, орієнтованим на самостійну діяльність студентів, студенти здійснюють дослідницьку й творчу діяльність. Тематика проєктів може стосуватися як теоретичного, так і практичного питання з метою поглиблення знань студентів, розвитку творчого

мислення й дослідницьких навичок, диференціювання навчального процесу.

Використання методу проєктів у процесі вивчення іноземних мов надає можливість викладачеві створювати більш реальні комунікативні ситуації, спонукати студентів до самостійної роботи, підбирати найцікавіші теми проєктів тощо. А його використання: урізноманітнює програму вивчення іноземних мов; сприяє швидшому формуванню комунікативних навичок; стимулює самостійну діяльність студента; забезпечує потреби майбутніх фахівців у професійній самореалізації й саморозвитку; активізує дослідницьку та творчу діяльність студентів; формує вміння обирати необхідну інформацію; формує професійні педагогічні вміння та навички.

Можна виокремити такі проблемні моменти організації проєктної роботи: організація мовного спілкування; міжособистісні проблеми; організація роботи в групах; інтеграція проєкту в навчальний процес; недостатнє методичне забезпечення; неможливість оцінити проєктну роботу цілком об'єктивно.

Упровадження методу проєктів забезпечує підвищення якості викладання й вивчення іноземних мов. Ця відносно нова методика дозволяє студентам проявити самостійність у виборі джерел інформації, способі її викладу і презентації, а також вести індивідуальну роботу над темою. Метод проєктів може бути ефективно використаний на різних етапах навчання, дозволяючи оптимізувати процес навчання іноземної мови.

Алла Максименко
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ (Україна)

Креативні технології у курсі української мови як іноземної

Анотація. *Визначено сучасні тенденції розвитку освіти в Україні. Розкрито теоретичні основи застосування креативного підходу як засобу формування творчої особистості. Охарактеризовано технології креативного навчання. Розглянуто роль творчих завдань у креативному навчанні. Визначено місце креативних педагогічних технологій у навчанні студентів іноземних мов і культур, а також української мови як іноземної.*

Ключові слова: *технології креативного навчання, творчі завдання.*

Creative Technologies in the Course of Ukrainian Language for Foreigners

Abstract. *Current trends in the development of education in Ukraine have been identified. The theoretical foundations of creative approach use as a way of creative personality forming are revealed. Creative teaching technologies are characterized. The role of creative assignments in the process of teaching is considered. The place of creative pedagogical technologies in teaching foreign languages and culture for students as well as teaching Ukrainian language for foreigners has been determined*

Key words: *creative teaching technologies, creative assignments.*

Інноваційні процеси перетворення всіх сфер життя нашого суспільства відбуваються й у галузі освіти. Вони спрямовані на формування нової

освітньої моделі сучасного покоління: з одного боку, кваліфікованого спеціаліста, а з іншого, творчо й інтелектуально розвинутої особистості. При цьому володіння іноземною мовою, знання іноземної культури, здатність до міжкультурної комунікації стають важливою частиною професійної компетентності. Саме тому в сучасних умовах виникає потреба оптимізації навчання іноземних мов, у тому числі української як іноземної, пошуку й вибору нових підходів до формування інтересу до вивчення іноземних мов та української як іноземної, створення сприятливих умов для реалізації творчого потенціалу студентів.

Сучасна освіта, відповідаючи на нові виклики й запити суспільства, зорієнтована на пошук і впровадження нових підходів, методів, прийомів, технологій, у тому числі й креативних.

Технології креативного навчання – це підходи до навчання й методи навчання, які покликані активно залучати студентів до творчості, активізувати їх пізнавальну діяльність, заохочуючи їх до самостійних досліджень, аналізу проблем та варіантів рішень. Вони націлені на розвиток творчого та критичного мислення, комунікативних навичок здобувачів освіти. Пошук нестандартних рішень, прояв самостійності, шанс виявити свої здібності, експериментувати, виражати свої думки, генерувати ідеї – це неповний перелік можливостей, які надають креативні технології. На думку науковців, навчання з використанням креативних педагогічних технології орієнтоване на розвиток творчого потенціалу студентів та закріплення в їх професійній свідомості установок на пошук інновацій, аналіз проблем і варіантів діяльності, самостійне осмислення мотиваційної дійсності, самопізнання власної індивідуальності, перетворення знань у потенціал мислення й саморозвитку [1, с. 78].

Ефективність впроваджуваних у навчання креативних технологій можна пояснити, на нашу думку, їх універсальним характером, адже

– вони можуть вбирати в себе різні методи й прийоми навчання, серед яких варто зазначити проблемне навчання, проєктну технологію, технології ігрового та інтерактивного навчання, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, творчі завдання;

– вони можуть бути застосовані в різних галузях знань, у підготовці фахівців різних спеціальностей: технічних, природничих, гуманітарних;

– вони містять в собі чітко сплановий очікуваний результат навчання, тобто його продуктивність, окремі методи й прийоми, що стимулюють процес пізнання, розумові й навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів [2];

– вони одночасно стимулюють мовні, когнітивні й творчі здібності студента, зачіпаючи емоційно-почуттєву сферу особи – здобувача освіти.

Творчі завдання є засобом розкриття індивідуальних здібностей здобувача освіти. Творче завдання – це завдання, яке поєднує пізнавальну й інтелектуальну діяльність. Виконання такого завдання змушує здобувача освіти застосувати раніше засвоєні знання й набуті уміння у нових обставинах, і на основі їх нової комбінації і наступної трансформації знаходити рішення або створювати новий креативний продукт.

Очевидно, що креативне навчання іншомовної навчально-пізнавальної діяльності студентів має свою специфіку.

Технології креативного навчання застосовуються на заняттях з української мови для іноземних громадян, які навчаються у магістратурі за

спеціальністю «філологія», як сукупність креативних прийомів навчання іноземних мов і культур, а також вправ і завдань творчого характеру. Зокрема, на заняттях з української мови студентам-іноземцям пропонуються творчі завдання такого типу:

– моделювання ситуації, пов'язаної із використанням українських фразеологізмів, як способу творчої інтерпретації інформації;

– написання сценарію заходу або події, які можуть відбуватися у будь-якій сфері суспільного життя (свято, навчання, покупки тощо), як способу прогнозування комунікативної ситуації;

– написання есе як завдання, яке актуалізує здобуті знання, стимулює мовні, інтелектуальні й творчі здібності, активізує емоційно-почуттєву сферу.

Кожний тип творчих завдань передбачає колективне обговорення змісту текстів-ситуацій, сценаріїв і есе, обмін враженнями й оцінювання творчих робіт.

Реалізація креативного підходу до навчання дозволяє повною мірою розкрити індивідуальність кожного здобувача освіти, виявити його креативні здібності, а у груповій навчальній діяльності збагатитися новими знаннями й досвідом.

Список використаних джерел

1. Бредіхін Володимир, Гелеверя Євгеній. Креативні педагогічні технології в епоху інноваційної економіки. *Новий колегіум*: *Методологія освіти.* Харків, 2018. № 3. С. 74-79

2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013 (дата звернення: 31.10.2023)

Анна Максимова
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ м. Дніпро (Україна)

Особливості розвитку фразеологізмів англійської мови

Анотація. *Визначено, що основними передумовами формування американської англійської мови були рабство, золота лихоманка, міграційні хвилі. Показано, що основними етапами формування американської англійської мови є поява британської англійської мови на американському континенті, зародження американської англійської мови, уніфікація, розвиток, а також її трансформація в контексті глобалізації.*

Ключові слова: фразеологізми, американські фразеологізми, передумови, міграція, британські фразеологізми.

Features of the development of phraseological units of the English language

Abstract. *It is defined, the main prerequisites for the formation of American English were slavery, gold rush, civil war, the First World War, migration waves. It is shown, the main stages of the formation of American English, the creation of American English, the unification, the development of American English, and also the transformation of American English in the context of globalization.*

Key words**:** *idioms, American idioms, prerequisites, migration, British idioms.*

Англійська мова є світовим лідером, що обумовило перехід всієї ділової документації на англійську. У ході історичного розвитку виокремилася британська англійська та американська англійська.

Американська англійська стала головною рушійною силою, що відбиває цивілізаційний розвиток та зберігає історію людства протягом XX та XXI століття, що привертає увагу філологів з усього світу актуалізує потребу дослідження американської мови.

Наявність мови та функціонування держави є взаємозалежними поняттями. Сучасна американська держава проходить свій транзитивний розвиток від колонізації території до формування потужної наддержави. Як зазначає А. Подп'ятнікова зазначає, що «будь-яка держава розвивається у мінливому зовнішньому та внутрішньому просторі, в якому ціннісні орієнтації суспільства відіграють ключову роль у виникненні та розвитку демократичних інститутів» [1, с. 8], тому словниковий склад будь-якої мови постійно удосконалюється. Важливу роль у цьому напрямі відіграє держава та її державне регулювання [2, с. 121], оскільки держава модернізуючи всі сфери життєдіяльності потребує відповідного понятійно-категоріального апарату, створюючи передумови для розвитку мови. Проте наприкінці XX та початку XXI американська англійська внаслідок політичних та економічних змін, а також процесами, що пов'язані з деколонізацією та втратою Англією своїх колоній, що призвело до послаблення світових позицій Англії та мови в цілому. Проте внаслідок історичних подій, географічного положення та посилення ролі Америка у світі, схожістю британської англійської з американською створили передумови для динамічного поширення мови у світі. На сьогодні американська англійська стала мовою міждержавного спілкування, зокрема мовою міждержавних та міжнародних організацій. Американська англійська ввібрала в себе історію людства, розпочинаючи з другої половини XX століття й по сьогоднішній день.

Досліджуючи американську англійську доцільно встановити передумови її формування

Основними передумовами формування американської англійської стали:

- колонізація Північної Америки британцями, іспанцями та винищення корінних племен та їх асиміляція обумовили суміш мов корінного населення, зокрема англійської, французької, індіанської та іспанської;

- рабовласництво стало також вагомою складовою у створенні американської англійської мови. Багато африканських рабів перевезено до Північної Америки та поселені на півдні;

- золота лихоманка також стала лакмусом для привернення уваги золотошукачів з усього світу та бажаючих збагатитися у найшвидші строки, не докладаючи зайвих зусиль. Як наслідок, до США поїхало багато золотушукачів з європейських країн, що також вплинуло на формування сучасної американської англійської;

- громадянська війна стала поштовхом до формування єдиної англійської мови в межах становлення американської державності. Поступово мова почала видозмінюватися, але здебільшого була схожа на британську англійську. У цей час відбувався процес мовного єднання Північної та південної частини США та розпочинався процес уніфікації американської англійської мови;

- Перша світова війна та пов'язані з нею події (обумовили приток емігрантів з колишньої Російської імперії, Франції, Німеччини, Греції тощо. Однією з причин масової еміграції було повалення усталених режимів та прихід до влади нових сил по-новому політично налаштованих людей, що також вплинуло на формування сучасної англійської мови;

- міграційна хвилі є важливим чинником становлення американської англійської. До США емігрували як аристократичні кола, так прості люди у пошуках нового щасливого життя;

- промислова науково-технічна революція спричинила динамічний розвиток галузі машинобудування, медичної, хімічної та технічної галузей.

Основними етапами становлення американської англійської є

1) Поява британської англійської мови на американському континенті

Бажання легких грошей призвело до того, що англійці, французи, іспанці у пошуках збагачення плили до американського континенту. Переважна більшість колоністів була британці, що обумовило переважання англійської британської Умовно англійську британську можна класифікувати на мову аристократів та селянську. Колоністами з Британії переважно були селяни, ремісники, тому в основу американського англійського ввійшов простий британський англійський. Окрім британців переселенцями до американського континенту були іспанці, французи, німці. Зустріч переселенців з місцевим населенням також призвели до формування американської англійської мови. На цьому етапі американська англійська співпадала з британською англійською, що є джерелом американської англійської.

2) Зародження американської англійської мови

Проголошення 4 липня 1776 року незалежності США можна вважати датою становлення американської мови. Основою американської нації були британці, іспанці та індіанці. Переважаючою більшістю стали британці у складі змішаного

населення, що й стало основою для того щоб стати частиною британської колонії. Але внаслідок історичних подій та боротьби за незалежність США домоглися своєї незалежності. Проте британці становили левову долю населення, які стали основою для формування американської англійської.

3) Уніфікація американської англійської мови

США складаються з північної та південної частини. Південну частину представляли рабовласники та раби. Раби розмовляли англійською з сумішшю африканських діалектів.

4) Розвиток американської англійської мови

Удосконалення та оновлення американської англійської відбувається за рахунок приїзду великої чисельності емігрантів з Російської імперії та повалення правління королівських династій, прихід нових правлячих еліт до влади обумовило значну міграцію населення з європейського та азіатського континентів. Велика депресія та холодна війна обумовили розвиток фразеологічних одиниць.

5) Адаптація американської англійської мови до особливостей науково-технічного прогресу

Покращення життєдіяльності країн постійно обумовлювало зміну фразеологічних одиниць у зв'язку з розвитком технологій, у тому числі інформаційних, а також хімічної промисловості, медичної галузі тощо.

Трансформація американської англійської в умовах глобалізації

У XXI столітті відбувається динамічне поповнення словникового складу, що обумовлено розвитком інформаційних технологій, що впроваджено у всі сфери життєдіяльності та стало поштовхом до нового бурхливого розвитку всіх супутніх сфер. Водночас COVID-19 обумовив створення інших фразеологічних одиниць.

Основними передумовами для розвитку американської англійської обумовлено наявністю на американському континенті представників різних країн, зокрема, англійців, французів, іспанців, німців Переважно до північноамериканського континенту приїжджали люди у пошуках кращої долі, як прості ремісники, селяни, так і аристократи. Усе вищенаведене обумовило зовсім інший вектор розвитку. Англійської відмінний від британської. Під час дослідження виокремлено такі етапи становлення американської англійської: поява британської англійської мови на американському континенті; зародження американської англійської мови; уніфікація американської англійської мови; розвиток американської англійської мови; адаптація американської англійської мови до особливостей науково-технічного прогресу; трансформація американської англійської в умовах глобалізації.

Список використаних джерел

1. Подп'ятнікова А.Я. Мотиваційний механізм державного регулювання розвитку транзитного потенціалу. *Державне управління та місцеве самоврядування: зб.наук.праць*, 2014, №. 4(23). Дніпропетровськ, ДРІДУ НАДУ. С. 120-129

2. Подп'ятнікова А.Я. Особливості розвитку демократичного транзиту в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління.* Том 30 (69). № 5. 2019. К.: Видавничий дім «Гельветика» С. 7-11.

Olena Mamonova
Donetsk State University of Internal Affairs
Lyman (Ukraine)

Involvement of practical employees and native speakers in foreign language classes

Abstract. *The form of binary classes allows students and cadets to form a high level of cognitive interests and cognitive needs. The original introduction of information on the topic and its discussions contributed to the formation of foreign language communication skills and increased the cadets' activity in classes. During the binary classes, the cadets learned professional vocabulary and acquired foreign language communication skills by profession.*

Key words: *binary classes, foreign language competence, future law enforcement officers, native speaker.*

Since language is an important tool for the professional activity of law enforcement officers, linguistic subjects in their professional training program should be perceived and understood as professional ones. At the same time, the process of studying native and foreign languages should be based on close interaction with other professional subjects, revealing in this way the integrity and practical orientation of language training.

The authors of modern scientific works on the problems of training future law enforcement officers for professional language and communication activities emphasize the importance of using, along with traditional, also innovative forms and methods of language teaching. Experts call such forms and methods of interactive training as briefing-discussion, role-playing game, competition, business game, brainstorming, classes-excursions, analysis of professional incidents, solving professionally oriented problem situations-cases based on group reflection, self-commenting of vital foreign

language communicative situations based on authentic texts of a professionally oriented nature, cross-cultural analysis of profile authentic texts, etc. the most promising ones [1, c. 12; 3, c. 7; 2, c. 15-16; 4].

The development of language communication skills of cadets is facilitated by systematic work with authentic materials. In the process of classroom and independent work, they regularly listen to audio recordings, watch documentaries and feature films (for example, "A training day", "A lawyer", "A witness for the prosecution"), video stories about the actions of the police during mass events, process materials from the Internet, articles from American and British newspapers, textbooks published in Great Britain, etc. Collective discussion of the proposed topic, conducting dialogues on a professional issue, including elements of business and role-playing games, in particular modeling of quasi-professional situations of language communication (for example, at the scene of a crime, in the process of questioning witnesses, drawing up a protocol, press conferences, etc.) during discipline classes "Professional foreign language" allow cadets to focus on the research and creative activities, significantly increase the level of their independence and cognitive activity. The personal inclusion of cadets in the educational process, which models a real situation of communication with its social and professional content, helps the cadets to form a clear idea of the place of a foreign language in their future practical activities.

The form of binary classes allows students and cadets to form a high level of cognitive interest and cognitive need, that is, to form a more stable cognitive motive aimed at mastering the educational material. [6, c. 331-332]

Thus, researcher N. Kononets believes that the main goal of a binary class is a deeper assimilation of knowledge, a high level of generalization and

systematization. Nowadays, with the help of binary classes, we create an opportunity to go beyond the self-sufficient functional role of its individual components; we form qualitatively new knowledge in students, which is characterized by a higher level of comprehension, dynamism of application in new situations, increasing their effectiveness and systematicity. Binary classes contribute to the generalization and consolidation of knowledge acquired during the academic year, form creative imagination, figurative thinking, and awaken interest in search activity. [5, c. 82]

One of the factors stimulating cadets' interest in studying a foreign language is conducting binary classes with employees of internal affairs bodies. For five academic years, the Department of Foreign Languages of the Donetsk State University of Internal Affairs closely cooperated with the Sector of International Police Cooperation of the Donetsk Regional Department of National Police in Donetsk region. Officers of the department Mark Kalashnikov, Ihor Holovkov who are fluent in English have repeatedly conducted classes with the cadets. During practical classes in the discipline "Foreign language of professional direction (English)" on the topics of "Law enforcement agencies", "Interpol", "Classification and investigation of crimes", police officers presented materials in the form of presentations, authentic video films, followed by discussion of certain issues in training platoons. The original introduction of new vocabulary on the topic and its activation during discussions contributed to the formation of foreign language communication skills and increased the cadets' activity in classes. With the beginning of the full-scale invasion of russia into Ukraine and the relocation of the university to the city of Kropyvnytskyi, these long-standing ties of cooperation were broken. The management of the department of international police

cooperation in Kirovohrad region did not agree to conduct similar classes for cadets in Kropyvnytskyi.

Preparation for language communication requires the use not only of authentic language material, but also direct communication with native speakers. The active search for an alternative to the lost cooperation by the assistant professors of the Department of Foreign Languages of DonSUIA gave positive results in the form of conducting classes with a native speaker, a volunteer from the USA, William Thompson.

For the 2022-2023 academic year on the basis of the Regional Universal Scientific Library named after D.I. Chizhevskyi in the department of literature in a foreign language, the binary classes were held with cadets of the 1st-4th years on the topics "Law enforcement agencies", "Classification of crimes", "Peculiarities of communication of police officers in the USA", "The justice system of the USA", "Police units of the USA", "System of modern democracy" and others. During such classes, the cadets were offered vocabulary on the relevant topic, presentation of the material, listening to authentic texts, watching educational videos and further discussing specific issues with a foreigner. Conducting binary classes with a native speaker became a positive experience in the formation of foreign language communicative competence of future law enforcement officers.

These types of work stimulated the cadets' activity in class, contributed to the development of foreign language communication skills, and helped to eliminate the psychological barrier during discussions with foreigners. During the binary classes, the cadets learned professional vocabulary better and acquired foreign language communication skills by profession. A similar practice should be used in further work with cadets to

maintain their constant interest in studying foreign languages.

In further investigations, it is planned to study the peculiarities of using authentic video materials about the work of law enforcement agencies of various English-speaking countries, modern Internet resources, as well as available printed products for the intensification of foreign language training of law enforcement cadets.

Список використаних джерел

1. Вертегел В. Л. Виховання естетичного смаку в студентів вищих навчальних закладів МВС України засобами іноземних мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2008. 20 с.

3. Гріднєва Л. М. Формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх працівників правоохоронних органів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ, 2010. 20 с.

4. Гороховська Т. В. Формування культури професійного мовлення майбутніх працівників органів внутрішніх справ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ. нац. ун-т внутр. справ. К., 2007. 22 с.

5. Ковтун В. М. Особливості навчання майбутніх офіцерів-прикордонників іноземної мови для професійного спілкування. *Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України. Серія: Психолого-педагогічні та філологічні науки* : V Всеукр. наук.-практ. конф. (7 груд. 2012 р.) / Нац. акад. Держ.

прикордон. служби України ім. Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2012. С. 90-91.

6. Кононец Н. Бінарне заняття як форма ресурсно-орієнтованого навчання студентів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 9(1). С. 80-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_9%281%29__14 (дата звернення: 15.10.2023)

7. Тюріна В., Данченко І. Бінарні заняття як інноваційна форма організації навчання у закладах вищої освіти України. *Scientific Collection «InterConf», (96)*: the Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (January 26-28, 2022). Hamburg, Germany: Busse Verlag GmbH, 2022. P. 330-335.

Ariana Mikhailyuk
National Aviation University
Kyiv (Ukraine)

The problem of learning English for aviation professionals in the context of global challenges

Abstract. *This topic is very relevant. The new generation has difficulty learning basic subjects in Ukrainian. English is even more difficult. This problem has become especially acute in the context of the coronavirus and the war. It is important to follow certain rules to make learning easier. Don't be afraid when you encounter certain difficulties.*

Key words: *new generation, aviation specialists, problems, difficulties, learning, challenges.*

Our generation is growing up in extremely challenging times, which makes it a little difficult for us to learn and develop in peace. We cannot ignore the global issues that have been happening over the past three years. At the beginning, when the virus began to affect tens, thousands of people, and even countries, everyone was in a panic. For two months, teachers and lecturers tried to switch to high-quality distance learning. Of course, they succeeded, but unfortunately, pupils and students lost a lot of time. During the war, this problem also arose, but people worked more quickly to avoid wasting time.

Knowledge of English has become very prestigious and useful. If you understand it, you can safely assume that you will overcome anything. In any situation with an unfamiliar foreigner, you will be able to get out of it and communicate, get a good job, and add to your arsenal of knowledge in general. Aviation English is equally important for aviation professionals. Air traffic controllers, pilots, flight attendants, and so on need to know it. For comfortable communication, you need a B2

level. And of course, it is also an important aspect when applying for a job. There are certain subtleties in aviation English, such as phraseology. We have many rules that you need to know in order to communicate properly. It's a certain pronunciation, number counting, intonation. There are many aspects that we need to be aware of. There is a big problem that young future specialists cannot go to airports for practice, to communicate with professionals. Although we may not know all the material in full, there are some tips that can improve your level of both aviation and ordinary English. The first is to surround yourself with regular English in your life. Translate YouTube, Tik Tok, Google into English. Secondly, watch films, read books in English, listen to music. Third, meet foreigners and constantly improve your skills. Fourth, focus on simple steps. Don't overload your brain, and you should enjoy having English in your life. Enjoy it. And the last thing is to practice English every day so that you don't forget. However, this is a very individual fact. Some people may feel overwhelmed by so much English and want to take a break from it. It's also a good option not to overload your brain with a specific English, you can alternate between regular English and aviation English (or the one that your speciality requires). This is a very good and effective way. And it will be even more interesting for you to memorise it, because there is no looping.

You need to adapt flexibly to the situation and never give up. If you want to achieve something in this life, you need to constantly push yourself. Your language skills should grow with you. ESP is your way of interacting, performing certain tasks and growing professionally. There is no need to justify your laziness because of certain problems. You need to believe in yourself and your abilities. Tell yourself every morning that you can do

everything, that you are good. Self-motivation is very important.

References

1. Вітряк А. М., Омельяненко Н. В. та ін.: навч. *Авіаційна англійська мова для льотного складу* посібник Кіровоград : ДЛАУ, 2006. 215 с. URL: http://dspace.sfa.org.ua:80/handle/123456789/424

2. Поради для підвищення мотивації для навчання. URL: https://naurok.com.ua/post/12-porad-dlya-pidvischennya-motivaci-shkolyariv-do-navchannya

Лілія Молгамова
Сумський державний університет
м. Суми (Україна)

Відображення соціокультурного виміру лінгвістичного концепту СМЕРТЬ у пам'ятниках монументального мистецтва

Анотація. *У статті досліджується важливий соціокультурний аспект лінгвістичного концепту СМЕРТЬ через призму монументального мистецтва. Аналізується, як цей концепт відображається у різних мистецьких формах, таких як скульптура, живопис і інші медіаформи. Особлива увага приділяється трансмедіальному підходу, який дозволяє розглядати концепт СМЕРТЬ через різні мистецькі мови та допомагає зрозуміти, як мистецтво впливає на увіковічення пам'яті та спільного культурного спадку. Дослідження розкриває, як монументальне мистецтво відображає соціокультурний вимір концепту СМЕРТЬ і як воно впливає на наше розуміння і відтворення цієї загадкової теми у сучасному світі. Виконано в рамках реалізації наукового проєкту НФДУ 2022.01/0073 «Діджитальна архівація пам'ятників як об'єктів публічної меморіалізації задля збереження культурної спадщини України».*

Ключові слова. *Концепт, трансмедіальність, пам'ятник, увіковічнення пам'яті.*

Reflection of the socio-cultural dimension of the linguistic concept DEATH in monuments

Abstract*. The article examines an important sociocultural aspect of the linguistic concept DEATH through the prism of monumental art. It is analyzed how this concept is reflected in various artistic forms, such as sculpture, painting and other media forms. Special attention is paid to the transmedia approach, which allows considering the concept DEATH through different artistic*

languages and helps to understand how art affects the perpetuation of memory and common cultural heritage. The study reveals how monumental art reflects the socio-cultural dimension of the concept of DEATH and how it affects our understanding and reproduction of this mysterious subject in the modern world. It was carried out as part of the implementation of the scientific project of the National Research Fund of Ukraine 2022.01/0073 "Digital archiving of monuments as objects of public memorialization for the preservation of the cultural heritage of Ukraine".

Key words: *Concept, transmediality, monument, perpetuation of memory.*

Смерть як незбагненна реальність, що супроводжує життя кожного із нас, завжди була предметом глибоких філософських роздумів, релігійних обрядів та мистецьких виявів. У цій статті ми розглянемо різні способи, якими смерть відображається в монументальних творах мистецтва, і спробуємо розкрити їхню глибинну символіку, що віддзеркалює певний час, суспільство та культуру. Наукова розвідка заглиблюється в перетин мови, символіки та культурних вірувань, проливаючи світло на те, як суспільство концептуалізує УВІКОВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТІ, що являє собою дослідження соціокультурного виміру концепту СМЕРТЬ і повинно включати вивчення таких аспектів: культурної символіки, а саме як суспільство надає символіку різноманітним елементам, пов'язаним із увіковіченням пам'яті; релігійних та духовних впливів, а саме як релігійні та духовні переконання впливають на наративи, які увіковічненні у витворах монументального мистецтва; ставлення до смерті у суспільстві, а саме як культурне ставлення до смерті формує колективне відношення до пам'яті про

загиблих; історичних та еволюційних впливів, а саме як історичні події та розвиток суспільства вплинули на репрезентацію області УВІКОВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТІ домену концепту СМЕРТЬ в сучасному інформаційному просторі.

Трансмедіальність концепту СМЕРТЬ – це міжжанрова трансплантація, коли риси одного жанру можуть проявитися в іншому. Так, наприклад, концепт СМЕРТЬ може бути представлений в різних формах медіа, демонструючи тим самим трансмедійний характер концепту. В літературі концепт СМЕРТЬ є постійною темою протягом століть: «Гамлет» Шекспіра [11], де смерть є центральним мотивом, і «Сто років самотності» Ґабріеля Ґарсіа Маркеса [8], який заглиблюється в тему смерті як частину людського досвіду. Фільми часто досліджують концепт DEATH по-різному, від драматичних до філософських. Наприклад, фільм «Шосте почуття» [12] використовує смерть як центральний елемент сюжету, тоді як «Коко» від Піхаr [10] зображує культурне значення смерті та пам'яті. У театрі центральною темою багатьох сценічних постановок часто є смерть. Наприклад, мюзикл «Оренда» [7] Джонатана Ларсона розповідає про життя групи друзів, які стикаються з примарою смертей, пов'язаних зі СНІДом.

Візуальне мистецтво також виражає концепт СМЕРТЬ. Такі картини як «Смерть Сарданапала» Делакруа [2] та серія гравюр «Танець смерті» Ганса Гольбейна [1] зображують смерть як персоніфіковану фігуру, що взаємодіє з живими. Пісні та музика часто розглядають концепт СМЕРТЬ. «Hurt» Джонні Кеша [3] розмірковує про неминучість смерті, а класична композиція «Реквієм» Моцарта [9] без слів виражає тему смертності. Такі відеоігри як «Dark Souls» [5] активують концепт СМЕРТЬ через ігрову механіку, де персонаж гравця неодноразово стикається зі смертю.

У «Undertale» [4] гравці досліджують світ, населений монстрами, які, незважаючи на смерть, зберігають свою особистість. Комікси, графічні романи та манґа (японські комікси) унікально репрезентують концепт СМЕРТЬ, наприклад, серія коміксів Ніла Ґеймана «The Sandman» [6] містить Смерть як персонаж.

Ці приклади ілюструють, що концепт СМЕРТЬ не обмежується одним носієм, а радше є темою, яка проходить через різні медіа-форми, підкреслюючи трансмедійну природу цього складного концепту. Так і монументальне мистецтво дає можливість відтворити лінгвістичний концепт СМЕРТЬ в різних епохах та культурах, виражаючи їх через символіку, метафори і структурні рішення. Завдяки аналізу пам'ятників монументального мистецтва, ми бачимо, як лінгвістичний концепт стає не тільки культурним спадком, а й дзеркалом, що відображає суспільну пам'ять та ідентичність. Смерть у мистецтві викликає обговорення, розширює наше розуміння світу і підкреслює важливість мистецтва як інструмента для вираження глибоких емоцій і рефлексії над нашим існуванням.

Отже, пам'ятники монументального мистецтва стають відомими свідками соціокультурних змін і спадкоємцями поколінь, які допомагають нам розуміти, як людство сприймає і відображає феномен смерті через вікові і культурні призми. Мистецтво не лише залишає нам завдання вивчати минуле, але й надихає нас рефлексувати над нашим сучасним ставленням до цієї вічної теми.

Список використаних джерел

1. Гольбейн Г. Танець смерті. 1523-1538. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BA_%D1%81%D0%BC%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%96

2. Делакруа Е. Смерть Сарданапала. 1827. URL: https://uploads3.wikiart.org/images/eugene-delacroix/the-death-of-sardanapalus-1827(1).jpg!Large.jpg
3. Cash J. Hurt. 2002. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8AHCfZTRGiI
4. Fox T. Undertale. 2015-2021. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Undertale
5. FromSoftware, n-Space, QLOC, Virtuos. Dark Souls. 2011-2018. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Dark_Souls
6. Gaiman N. The Sandman. 1989-1996. URL: https://www.youtube.com/watch?v=9Qa3T8CHrBo
7. Larson J. Rent. 2019. URL: https://www.youtube.com/watch?v=2jWa9A3w2FQ
8. Márquez G. G. One Hundred Years of Solitude. Penguin, 2014. 432 p.
9. Mozart. Requiem. 1791. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Dp2SJN4UiE4
10. Pixar. Coco. 2017. URL: https://www.youtube.com/watch?v=3p5lKTfs7CQ
11. Shakespeare W. The Tragedy of Hamlet, Prince of Dennmark. 1601. URL: https://www.opensourceshakespeare.org/views/plays/play_view.php?WorkID=hamlet&Scope=entire&pleasewait=1&msg=pl
12. Shyamalan M. The Sixth Sense. 1999. URL: https://www.youtube.com/watch?v=7XcaNpHAQ3c

Людмила Немлій
Вікторія Авраменко
Євгенія Бєлоусова
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Innovative Approaches to English Language Learning

Abstract. This study delves into the significance of adopting innovative approaches in English language education. Proficiency in English has become increasingly crucial in today's globalized world. This research highlights the need for modern, dynamic methods that go beyond traditional learning techniques. By exploring innovative approaches to English language education, individuals can enhance their adaptability and readiness to tackle contemporary challenges in communication and intercultural exchange.

Key words**:** *gamification, english language learning, video training, innovative methods*

In the rapidly changing progressive world, where competition is constantly escalating, proficiency in the English language becomes strategically important for both individuals and organizations. As an essential skill in modern communication and international interactions, the need for innovative approaches of learning English is exceptionally relevant. In our time, reality requires professionals to possess not only basic knowledge and skills but also a continuous commitment to self-improvement and adaptability to new challenges. Therefore, the topic of innovative approaches of learning English has gained special significance in the picture of modern education.

One of the most efficient measures to improve learning of English is the use of video trainings. According to the Training Industry Report, in 2019 alone, 88% of large companies used video training method on their

employees [4], and now this number is significantly higher. The primary motivation for implementing this method is that visual content engages employees and makes it easier to memorize the material.

Another advantage is that this format of obtaining professional competencies is convenient for self-study at home and outside of working hours. Video training can be part of a complex online course offered by a company or a separate learning platform. The core advantages of distance learning include a flexible schedule and the ability to study at a convenient location. It is important to note the interactivity of some courses, which allows students to gain practical skills in a much more entertaining environment.

Another interesting approach to education is gamification, which incorporates game elements into the learning process. Game-based learning involves using well-designed games, both digital and non-digital, with clear learning outcomes to enhance students' language, critical thinking, and problem-solving skills. Game-based learning incorporates elements of play into the educational environment to increase engagement and participation [2]. It represents one of the innovations in modern education and is based on important principles such as goal setting, rewards and recognition, competition and cooperation, as well as progress tracking and level achievements.

The DuoLingo application plays a significant role in gamifying the process of learning the English language [1]. It transforms language learning into an engaging and interactive experience by incorporating game elements, such as challenges, rewards, and progress tracking. Users can earn points and compete with themselves or others, making the learning journey more enjoyable. DuoLingo's bite-sized lessons and quizzes are designed to keep learners motivated and encourage daily practice,

ensuring consistent progress. Overall, DuoLingo leverages gamification to make learning English fun, accessible, and effective.

Immersing yourself in the English language in a natural environment is the ultimate key to successful learning. The use of audio and video materials provides new opportunities for learners to listen and real-life context. Hence, in this way, learners get the opportunity to listen to English speech, conversation or debate. This helps them to simulate the correct pronunciation and select the appropriate vocabulary and sentence structures to use. Participants learn how to present ideas consistently. This activity generates great enthusiasm among the learners and they learn correct pronunciation, voice modulation, stress and pause, etc [3].

The integration of technology, gamification, audio and video content deepens language immersion, making learning more effective and enjoyable. This integrated approach allows for each student to find the optimal method of learning a foreign language, taking into account their individual requirements. In general, innovative methods are becoming a necessity in the current world to achieve a high level of English proficiency and successful communication in a global society.

References

1. Does Duolingo Work? See How Effective This Popular App Is in Our 2023 Review | FluentU Language Learning Blog. URL: https://www.fluentu.com/blog/does-duolingo-work-review/ (date of access: 02.11.2023).

2. Gamification in English language teaching: more than child's play. *Hong Kong TESOL*. URL: https://hongkongtesol.com/blog/gamification-english-language-teaching-more-childs-play (date of access: 02.11.2023).

3. Mobile Phone – A Useful Tool for English Language Teaching And Assessment. *Journal of Technology for ELT*. URL: https://sites.google.com/site/journaloftechnologyforelt/archive/october---december-2012/6-mobile-phone-a-useful-tool-for-english-language-teaching-and-assessment (date of access: 02.11.2023).

4. Training industry report. *Training magazine*. 2019. P. 29. URL: https://trainingmag.com/sites/default/files/2019_industry_report.pdf (date of access: 02.11.2023).

Тетяна Орел
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Принцип автентичності як ключова категорія методики навчання іноземних мов

Анотація*. У роботі доведено важливість використання автентичних матеріалів для успішного опанування студентами іноземної мови. Принцип автентичності розглянуто як ключову категорію методики навчання іноземних мов, що сприяє підвищенню мотивації студентів, їх зануренню в іншомовне комунікативне середовище та удосконаленню мовленнєвих вмінь та навичок.*

Ключові слова*: принцип автентичності, автентичні матеріали, методика навчання іноземних мов, іншомовне комунікативне середовище*

The principle of authenticity as a key category of foreign language teaching methodology

Abstract*. The study proves the importance of using authentic materials for students' successful mastery of a foreign language. The principle of authenticity is considered as a key category of the foreign language teaching methodology. This principle contributes to increasing the motivation of students, their immersion in a foreign language communicative environment, and the improvement of their speaking skills and abilities.*

Key words*: principle of authenticity, authentic materials, foreign language teaching methodology, foreign language communicative environment*

Перехід від традиційної парадигми освіти до підходу, який акцентує увагу на індивідуальних потребах студентів, вимагає залучення до навчального процесу інноваційних навчальних технологій [3, с. 60], а також створення іншомовного комунікативного

середовища у навчальному процесі. Одним з принципів методики навчання іноземних мов, який стає у нагоді при створенні такого середовища, є принцип автентичності.

Принцип автентичності у навчанні іноземних мов передбачає використання навчальних матеріалів, які відображають реальну мовленнєву практику носіїв мови та не піддаються значним змінам або адаптаціям для потреб студентів. Адаптація таких матеріалів можлива лише для їх спрощення або ускладнення відповідно до рівня володіння мовою студентами. Це пояснюється тим, що сучасні методи навчання іноземних мов покладають акцент не лише на розвиток навичок мовної комунікації, але також на здатність учнів взаємодіяти з представниками інших культур. Мовний матеріал, який використовується в навчанні, має бути практично корисним, відповідати потребам спілкування та відображати культурні особливості, тобто він повинен бути типовим і часто вживаним в реальних ситуаціях спілкування [1, с. 120-121].

Автентичні навчальні матеріали мають велику мотиваційну значущість, оскільки вони містять багато інформації про країну, мову якої вивчають, а також її культуру. Зазначене сприяє швидкому розвитку соціолінгвістичних навичок та психологічній готовності студентів до спілкування з носіями мови [5].

Автентичні тексти відзначаються особливим дидактичним значенням в навчанні іноземних мов, оскільки вони вважаються найоптимальнішими для вивчення культури та традицій іншої країни. Вони дозволяють студентам поглибитися в реальні мовні ситуації і сприяють розвитку їх іншомовних навичок та вмінь.

Вибір автентичних матеріалів залежить, передусім, від віку, рівня знань та інтересів студентів,

а також має враховувати їх соціокультурні потреби. Важливо, щоб такі матеріали були спрямовані на мотивацію і базувалися на принципі комунікації [4].

Автентичні матеріали є надзвичайно різноманітними. До них належать різноманітні тексти різної тематики, новинні повідомлення, журнали, книги, статті, пісні, фільми тощо. До того ж, бурхливий розвиток сучасного Інтернет-простору надає багатий матеріал для тих, хто став на шлях вивчення іноземної мови [2].

Важливою перевагою автентичних матеріалів є те, що вони якнайкраще стимулюють студентів до комунікації [4].

Відтак, дотримання принципу автентичності дозволяє змоделювати іншомовне середовище на занятті з іноземної мови. Автентичні матеріали повинні посідати важливе місце у навчанні іноземної мови для ефективного опанування студентами мовленнєвими навичками та вміннями.

Список використаних джерел

1. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика*: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

2. Журавель Т.В. Використання автентичних відеоматеріалів на заняттях з іноземної мови для студентів-юристів. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура*: збірник наукових праць /за заг. ред. А.Ґ. Ґудманяна, О.В. Ковтун. Київ : Аграр Медіа Груп, 2016. 342 с.

3. Ковтун О.В., Гармаш Т.А., Хайдарі Н.А. Потенціал технології подкастинг у формуванні іншомовної компетентності майбутніх перекладачів.

Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія. 2020. № 16. С. 60–68.

4. Крекотень О.В. Використання автентичних матеріалів у курсі вивчення іноземної мови. URL: https://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/7149 (дата звернення: 25.10.2023).

5. Михайлова Н.О. Принцип автентичності як один із принципів формування іншомовної комунікативної компетенції під час навчання професійно-орієнтованого читання. URL: https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9772/1/012.pdf (дата звернення: 25.10.2023).

Тетяна Орел
Софія Царук
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Порівняльна характеристика фразеологізмів з колоронімами в англійській та українській мовах

Анотація. *Дослідження спрямоване на вивчення фразеологізмів, які у своєму складі містять прикметники на позначення кольору в англійській мові, а також їх українських відповідників. У роботі висвітлено особливості фразеології з компонентом-колоронімом. Встановлено, що такі фразеологічні одиниці здатні відображати особливості сприйняття кольорів у різних культурах та їх символічний зміст.*

Ключові слова*: колоронім, фразеологізм, культурний код, міжкультурна комунікація*

Comparative characteristics of phraseological units with coloronyms in English and Ukrainian languages

Abstract. *The research is aimed at the study of phraseological units, which contain adjectives that describe colors in the English language, as well as their Ukrainian equivalents. The work highlights the peculiarities of phraseological units that contain coloronyms. It has been found out that such phraseological units are able to reflect the peculiarities of the perception of colors in different cultures as well as convey their symbolic meaning.*

Key words*: coloronym, phraseological unit, cultural code, intercultural communication.*

Відображення людиною оточуючого світу, її ставлення до дійсності отримує яскраве вираження в мовних одиницях емоційно-оцінного забарвлення, зокрема у фразеологізмах. Колороніми – це слова, які стосуються кольорів, але також мають додаткові

конотації, культурні асоціації чи емоційні значення, окрім буквального визначення кольору [1]. Колороніми можна знайти в різних сферах мови, включаючи ідіоми, прислів'я, прикметники та прислівники. Вони є важливою частиною образної мови, оскільки дозволяють ораторам і письменникам створювати яскраві та образні описи, які виходять за рамки буквального значення. Об'єктом нашого дослідження були фразеологізми, які у своєму складі містять прикметники на позначення кольору в англійській мові.

По-перше, фразеологізми є важливим елементом культурного коду кожної мови і містять в собі значну кількість інформації про менталітет та традиції народу. Колороніми, зокрема, можуть відображати особливості сприйняття кольорів у різних культурах та їх символічний зміст.

По-друге, дослідження фразеологізмів з компонентом колоронімом має важливе значення для міжкультурної комунікації. При перекладі таких фразеологізмів можуть виникати труднощі через відмінності в сприйнятті кольорів у різних культурах, тому дослідження їх значень та асоціацій допоможе знайти відповідність між культурами та зрозуміти їх взаємодію.

По-третє, дослідження фразеологізмів з компонентом колоронімом може мати практичне значення для викладачів та студентів іноземних мов, які мають намір вивчати або викладати іншомовну лексику. Розуміння значень та контекстів вживання таких фразеологізмів може допомогти в підвищенні рівня мовленнєвої компетенції та ефективності комунікації.

У результаті аналізу 100 фразеологізмів з колоронімом з Oxford Dictionary of Idioms [3] ми дійшли висновку, що в англійській мові найбільшу кількість

становлять фразеологізми з колоронімом black (41). Фразеологізми з іншими ж колоронімами поступаються кількістю: white (23), red (16), green (11), yellow (9).

Фразеологія нерозривно пов'язана з психологією та культурологією. Так, холодні кольори у англійській мові зазвичай надають виразу негативне забарвлення. Наприклад: *a black year – нещасливий рік; to depict in black colours – представляти в поганому світлі; to beat black and blue – живого місця не залишити (дослівно: побити до синців); to do brown – обдурити; to look at the black side of things – песимістично сприймати реальність; to give somebody blue – наводити тугу на когось; there is a black sheep in every flock – в сім'ї не без виродка; the grass is always greener on the other side – добре там, де нас нема, у сусіда трава зеленіша* тощо. Червоний колір, в свою чергу, характеризується з небезпекою або роздратуванням, наприклад, *to see a red light – відчувати небезпеку; red in the face – багровий від гніву; to act as a red rag acts upon a bull – сильно дратувати, виводити з себе,* а зовсім недавно молодь ввела такий сленг як *a red flag – найгірша (дратуюча) якість в характері людини.* Білим з давніх часів позначають щастя, невинність, чистоту та чесність, наприклад, *to mark with a white stone – відзначити будь-який день як особливий, щасливий; white-headed boy – хороший чоловік; white hope – перспективна людина; white woman – цнотлива (невинна) жінка* (найчастіше такий фразеологізм використовується в Біблії).

Компонент колоронім досить часто використовується в заголовках преси та масмедіа. Наприклад, наведемо заголовки статей з британської газети The Times:

1. Retailers **in the pink** after inflation rate dips – такий, що процвітає, у найкращому стані, при здоров'ї, у доброму гуморі;

2. Ronnie O'Sullivan bites off cue tip after being **whitewashed** by Tian Pengfei – приховування пороків, злочинів чи скандалів або виправдання шляхом поверхневого розслідування;

3. Invest in oil or risk **the green future**, warns BP boss – екологічно чисте майбутнє;

4. Bournemouth SO/Karabits review — **a white-knuckle ride** through Shostakovich – хвилююча поїздка, та, що викликає збудження;

5. The Times view on the race to the coronation: **Blue Blood** – королівська кров [4].

Порівняно з українською мовою, в англійській мові фразеологізми з компонентом колоронімом вживаються частіше як і в повсякденному мовленні, так і в письмі. В українській мові такі фразеологічні одиниці вживаються рідше і здебільшого в літературно-поетичній мові. Наприклад: *біла гора – мета, яку важко досягти; чорна курка – погана, невигідна справа; зелений світлофор – дозвіл на дії, згідно зі своїми бажаннями; Червоний платтяний шнурок – талісман, що привертає щастя; синій птах – мрія, недосяжна мета* [2].

Отже, значну роль у збагаченні експресивності та яскравості фразеологізмів відіграють саме колороніми. Вони додають візуальний елемент до переносного значення фрази, створюючи більш динамічний і запам'ятовуючий образ у свідомості оратора чи слухача. Завдяки стислій формі вони фокусують увагу читача, підкреслюють важливу інформацію в тексті, дозволяючи уникнути зайвих описів. Аналіз фразеологічних одиниць із компонентом колонімом в англійській та українській мовах дає можливість дослідити схожість і відмінність у вживанні

колоронімів у двох мовах. Це допомагає краще розуміти культурні та мовні відмінності, а також покращує навички письмового та усного перекладу. Крім того, такий аналіз може сприяти розвитку фразеології та лексикографії в обох мовах.

Список використаних джерел

1. *Академічний тлумачний словник української мови*. URL: http://sum.in.ua/s/frazeologhija (дата звернення: 30.10.2023).
2. Шевчук В. М. *Фразеологія української мови* : навч. посіб. Київ : Либідь, 2005. 352 с.
3. *Oxford Dictionary of Idioms*. URL: https://www.academia.edu/4912920/Oxford_Dictionary_of_Idioms (дата звернення: 30.10.2023).
4. The Times & The Sunday Times: breaking news & today's latest headlines. URL: https://www.thetimes.co.uk/ (дата звернення: 30.10.2023).

Олена Пасічна
«Криворізький фаховий коледж
Національного авіаційного університету»
м. Кривий Ріг (Україна)
Єлизавета Пасічна
Криворізький національний університет
м. Кривий Ріг (Україна)

Рецензування кваліфікаційних робіт здобувачів освіти

Анотація. *Науково-дослідницька діяльність відіграє важливу роль у підготовці здобувачів освіти. Кваліфікаційна робота має засвідчити рівень теоретичної підготовки здобувачів освіти і сформованості в них умінь і навичок застосування на практиці одержаних знань. Рецензування кваліфікаційних робіт допомагає об'єктивно оцінити якість їх виконання. Окреслено типові помилки в написанні та оформленні кваліфікаційних робіт.*

Ключові слова: *кваліфікаційна робота, рецензія, типові помилки в написанні та оформленні кваліфікаційних робіт.*

Reviewing the qualification works of education candidates

Abstract. *Scientific research plays a crucial role in the education of candidates. A qualification paper is intended to demonstrate the level of theoretical preparation and the development of practical skills for the learners to apply the acquired knowledge. Reviewing qualification papers helps objectively assess the quality of their completion. Typical errors in writing and formatting qualification papers have been outlined.*

Key words: *Qualification work, review, common mistakes in writing and formatting of qualification works.*

Найважливіше завдання закладів освіти України полягає у вдосконаленні системи підготовки здобувачів освіти. Одним із ключових аспектів у формуванні майбутніх фахівців є науково-дослідницька діяльність.

На завершальному етапі навчання здобувачі освіти виконують та захищають кваліфікаційні роботи. Цей вид досліджень має продемонструвати рівень теоретичної підготовки здобувачів освіти і сформованості в них умінь і навичок застосування на практиці одержаних знань. Рішення про присвоєння випускнику навчального закладу відповідної кваліфікації та видачу диплома приймає Державна екзаменаційна комісія (ДЕК).

Задля об'єктивного оцінювання кваліфікаційні роботи підлягають рецензуванню. Рецензія – документ, який передбачає коментування основних положень рецензованої праці (тлумачення думки автора, висловлення особистого ставлення до порушеної проблеми); узагальнену аргументовану оцінку; висновки про значення аналізованої праці.

До незалежного рецензування залучають провідних фахівців відповідної галузі науки. У процесі рецензування слід критично оцінити кваліфікаційну роботу. Текст рецензії, як зазначають С. Шевчук та І. Клименко [1, с. 566-567], має включати такі складники:

1. Об'єкт і предмет аналізу.
2. Актуальність теми.
3. Короткий зміст.
4. Формулювання основної тези.
5. Загальна оцінка.
6. Недоліки, хиби, огріхи праці.
7. Висновки.

Об'єктом оцінювання є повнота, глибина, всебічність розкриття теми; новизна та актуальність

поставлених завдань і проблем; коректність аргументації і системи доказів; достовірність результатів; переконливість висновків.

У процесі рецензування з-поміж типових помилок здобувачів освіти в написанні та оформленні кваліфікаційної роботи рецензент може виокремити насамперед такі:

1. Зміст роботи не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.

3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно й не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.

4. Автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат.

5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (за останні 5 – 10 років) з теми дослідження.

6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми.

7. Не розкрито зміст та організацію особистого експериментального дослідження.

8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.

10. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без додержання вимог державного стандарту.

11. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з помилками [2, с. 151].

Ознайомлення здобувачів освіти у процесі виконання дослідження з типовими помилками в написанні та оформленні кваліфікаційної роботи допоможе уникнути їх і підвищити якість викладення матеріалу.

Проведений рецензентом критичний аналіз кваліфікаційної роботи щодо її відповідності встановленим вимогам (позитивні якості та недоліки) є визначальним критерієм оцінювання кваліфікаційної роботи державною екзаменаційною комісією. Під час захисту кваліфікаційної роботи випускнику пропонується відповісти на зауваження рецензента й запитання членів ДЕК, що сприяє конструктивній дискусії у процесі захисту роботи.

Отже, якісно виконана кваліфікаційна робота засвідчує сформованість у здобувача освіти необхідних дослідницьких умінь і навичок із опрацювання спеціальної літератури, її аналізу, оволодіння методами наукового дослідження, вироблення власних підходів до розв'язання конкретних практичних завдань.

Список використаних джерел

1. Шевчук С. В., Клименко І. В. *Українська мова за професійним спрямуванням* : підруч. Київ : Алерта, 2013. 696 с.

2. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності* : підруч. Київ : Знання, 2006. 307 с.

Olena Pysarchyk
National Technical University of Ukraine
"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
Kyiv (Ukraine)

ESP online lessons: increasing interactivity

Abstract. *This research looks at the rise of online education in Ukrainian universities, particularly in the challenging context of wartime, emphasizing the vital role of interactivity in English for Specific Purposes (ESP) lessons. It discusses the challenges faced by educators in teaching ESP online and presents strategies to enhance interactivity, including multimedia content, collaborative activities, interactive assessments, case studies, and augmented reality. Interactivity not only fosters essential soft skills and language proficiency but also bridges the gap between classroom learning and real-world application, ensuring students are well-prepared for their specific needs.*

Key words: *interactivity, online education, ESP (English for Specific Purposes), challenges, strategies*

Introduction. The growth of online education in Ukrainian universities can be attributed to several factors, including the advancement of modern technologies and global educational trends. Adapting new technologies for online education benefits both educators and students by maintaining accessibility and adaptability. Students can obtain materials and attend classes from anywhere, expanding educational possibilities and interacting with teachers and all students, regardless of geographic location or individual circumstances. This is especially relevant in the circumstances of war when safety considerations and the large number of refugee students studying at Ukrainian institutions from abroad limited the possibility of conducting traditional classes and highlighted the

necessity of online education as a flexible and accessible option. Online learning fulfilled the needs of relocated students and showed the adaptability and resilience of Ukrainian universities.

The importance of interactivity in ESP lessons. In the words of Leonidov (2018) to succeed in e-learning with the modern generation of students, teachers must surpass conventional aspects such as high-quality content, appealing design, and polished layout, and instead prioritize complete interactivity while establishing a connection with the real world. Interactivity in online ESP classes allows students to maintain interest and active engagement in the learning process (Perepelytsia, 2022). One of the benefits of interactivity is the availability of a vast number of interactive features, including videos, collaborative projects, and the opportunity to practice language skills in an online environment. Moreover, interactivity serves as a facilitator for the cultivation of essential cognitive faculties, including critical thinking, collaborative skills, and proficiency in problem-solving, all of which constitute foundational soft skills integral to the student's future profession. All of this makes interactive online ESL lessons a valuable tool for delivering high-quality learning as the war proceeds.

The purpose of this research is to investigate the role of increasing interactivity in ESP online lessons, particularly in the challenging context of wartime in Ukraine. It aims to demonstrate how interactive features in online classes may effectively serve the specific needs of students, maintaining the consistency and quality of their learning experience. Additionally, it aims to illustrate the revolutionary potential of interactivity in ESP education, especially under challenging circumstances, to prepare students for future success.

Understanding the challenges in teaching ESP online. Several challenges arise when teaching ESP online, including the need to modify content to meet the specific language needs of different specialities, 'difficulty in monitoring student's participation and different levels of digital literacy' (Iswati, 2021), making certain students have access to relevant resources, and maintaining a high level of interactivity and involvement with online learning environments (Sari & Sari, 2022). Overcoming these challenges is crucial to efficient language acquisition, and teachers must tackle technological issues, get familiar with digital tools, adapt to the different proficiency levels, and create ways to provide relevant feedback and assessment in an online learning setting.

Integrating interactive elements into online ESP lessons proves reasonable for various factors, such as 'interactive activities related to their professions, tools for providing feedback and self-evaluation' (Asmalı, 2018). ESP learners frequently require specific language skills for their jobs or academic subjects, making active engagement important to skills acquisition and creating a 'satisfactory learning environment with technological elements considered necessary for successful language learning: sound, still pictures, video…' (Chenik, 1994). Engaging multimedia content, use of authentic materials, collaborative activities and discussions, case studies, interactive quizzes and assessments establish an atmosphere in which students can apply language skills directly to specific purposes, bridging the gap between the classroom and the real world. Also, interactivity promotes engagement, and motivation, and develops autonoumous learning, critical thinking and teamwork skills. It allows students to communicate, share opinions, and receive immediate feedback, along with enriching their entire learning experience. Finally, interactive components in online ESP training contribute to the cultivation of actual

language skills required for success in specific professional or academic environments.

Educational strategies to make online ESP lessons more interactive. To overcome the difficulty in monitoring students' participation it is prior to choose a learning platform to optimise engagement, such media should not only accommodate the tasks but also allow student-teacher interaction (Iswati, 2021). The opportunity to create multimedia content with a variety of digital tools is useful for tailoring online ESP lessons to meet students' specific needs. Teachers may create relevant and engaging educational activities for students through the integration of videos, audio and visuals. Such an approach not only makes the content more entertaining but also helps in comprehending speciality-related concepts and vocabulary. Additionally, it presents students with authentic materials from their field of study, preparing them for relevant language use and professional communication. According to Asmalı (2018) 'interactive activities specific to several professions and specific input for students' interests in the related field are among the merits of technology use in the field of ESP'.

'Designing tasks that promote collaboration' (Iswati, 2021) is a key component of excellent online ESP instruction, equipping learners with the prerequisites of their chosen profession. Such activities promote teamwork, interpersonal skills, and problem-solving skills. Students may apply their knowledge of language in a real-life way through group assignments, discussions, and peer-to-peer feedback.

Incorporating interactive quizzes and assessments into online ESP sessions provides immediate or delayed feedback, giving students the 'flexibility of time and space' (Sari & Sari, 2022) to review their progress and identify areas for potential advancement. Assessments like these are more enjoyable and better suited to student needs,

improving the entire learning experience, and ensuring that language skills are properly mastered.

Case studies are an effective teaching tool in online ESP classes, as they deeply examine real-life situations or speciality-related issues and 'bring authenticity and critical thinking and communication skills' (Basta, 2017). Working on case studies, students get a better comprehension of the language and concepts necessary for their specific field of study. Participation in discussing case studies also gives students keys to successful communication and problem-solving.

Incorporating Virtual Reality and Augmented Reality into the ESP context represents a novel 'model of interactive learning environments, proving to be a valuable strategy for cultivating independent thinkers and learners' (Chen, 2019).

In conclusion, the growth of online education in Ukrainian universities, particularly in the context of wartime, highlights the vital role of interactivity in the ESP context. In the face of challenging circumstances, educators have been able to maintain accessibility and adaptability by adjusting to contemporary technologies and global educational trends. The presented research highlights the need for interactivity in online ESP classes as a means for acquiring essential soft skills, improving language proficiency, and bridging the gap between lessons and the real world. Strategies for boosting interactivity, including multimedia content creation, collaborative activities, interactive assessments, case studies, and integration of cutting-edge augmented reality are vital for equipping students with the language skills necessary for their specific academic needs.

References

1. Asmalı. (2018). Integrating technology into ESP classes: the use of student response system in English for

Specific Purposes instruction. Teaching English With Technology, 18(3), 86–104.

2. Basta, J. (2017). Role of case studies in teaching English for business and economics. Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes, 5(3), 553. https://doi.org/10.22190/jtesap1703553b

3. Chen, Y. (2019). Augmented Reality as a Reinforcement to Facilitate ESP Learning for Nursing Students. Communications in Computer and Information Science, 131–141. https://doi.org/10.1007/978-981-15-1758-7_11

4. Chenik, N. (1994, July 1). The use of new technologies in teaching ESP. A. Sp. https://doi.org/10.4000/asp.4128

5. Iswati, L. (2021, February 14). When teaching must go on: ESP teachers' strategies and challenges during COVID-19 Pandemic. Eralingua, 5(1). https://doi.org/10.26858/eralingua.v5i1.16196

6. Leonidov O. Interactive e-learning methods of teaching English as a foreign language. *Наукові записки ЦДПУ. Серія: Філологічні науки = Research Bulletin. Series: Philological Sciences* / ред. кол.: О. А. Семенюк [та ін.]. Кропивницький: «КОД», 2018. Вип. 165. С. 624-629.
http://dspace.kspu.kr.ua/jspui/handle/123456789/3175

7. Perepelytsia. (2022). *Online Learning and War: How Pandemic Experience Can Help Ukrainian Education?* Ilko Kucheriv «Democratic Initiatives» Foundation. Retrieved September 25, 2023, from https://dif.org.ua/en/article/distance-learning-en

8. Sari, L.I & Sari, H.S. (2022). Online ESP teaching during the Covid 19 Pandemic: Students' voices. English Review Journal of English Education, 10(2), 679-688. https://doi.org/10.25134/erjee.v10i2.6307.

Iryna Powkh

Mythic Time and Space in Western European and American Thought

Abstract. *The article discusses the categories of time and space with reference to mythic thinking as a form of symbolism, emphasising the difference between linear historical and cyclical mythic time as well as sacred and profane time and space. Special attention is paid to the heterogeneity of mythic time and space and their function of creating a unified spatio-temporal sense-making framework of attitudes and ideas.*

Key words: *mythic time and space, sacred time and space, symbolism*

Mythic thinking as an independent closed form of symbolism [1] supplements the traditional division of space into organic, perceptive and abstract space with two more types, namely, symbolic space, with its own geometry and artistic interpretations, and mythic space, which employs binary oppositions (centre – margin, east – west, south – north, etc.) as symbolic manifestations of divergent meanings. Mythic worldview, together with linguistic, religious, and artistic worldviews, shapes individual space-time structures within the environment as objective meaningful context.

Myths and rituals model the repetitive cyclical time of traditional communities. It mirrors natural rhythms and differs from the linear and non-recurrent historical, religious and modern time [8]. Traditional time falls in between historical and mythic time. However, we cannot state that all tradition belongs to a single temporal plane as traditional events are always arranged in time. Temporal perspective does not coincide with the aggregate length of the time periods it is made up of, but has its own structure. Traditions reveal the relations

between families, locating the events preserved in collective memory at the meeting points of upward family lines or divergent points of downward ones. Thus, traditions form part of a temporal structure, but not of the classic time [2].

The temporal plane of myth lacks the multi-level arrangement of traditional temporality. All mythic events take place within the same temporal perspective [2]. Mythic narrative as a time arrangement instrument locates a sequence of events within a set framework between the beginning and the end of the narrative. An integral element of mythic narrative is an omniscient timeless entity that knows every moment of the individual's / community's life. Everything is predetermined and all we have to do is to disclose our synchronic or achronic identities [7].

Myth does not belong to any certain chronological period. As an oral narrative, it combines two temporalities – the external temporality of storytelling or listening and the internal temporality of mythic time itself. Unlike the empirical (historical) time as a linear sequence of events, mythic time manifests itself through insight (revealing the connotation of the myth), experience, ritualizing the symbolic contents and meaning of the mythic narrative. The above process marks sharp or gradual detachment from linear narration and transition to holistic perception, synchronized mythic reality, timeless and bearing no relation to the present, myth as a symbolic representation and manifestation of human temporality. Consequently, mythic time continuously manifests itself through various activities, e.g. rituals, functioning as a barrier that separates the present from both the past and the future, empirical essence from mythic origin, denying empirical experience with its linear causal relationship. Mythic events manifested in narratives or rituals demonstrate the non-linearity of mythic time. Profane

empirical time breaks up and is substituted by sacred mythic non-temporality devoid of the past, present, and future, which allows a German philosopher Ernst Cassirer to define mythic thinking as "timeless consciousness", or "primordial time" [1], – duration, which does not fall within any time period either by its quality or by its emotional character. Mythic time has its own quality and specific features [6].

Contrary to the scholarly view of geometric space as infinite homogeneous environment, mythic thinking draws a clear line between such fundamental concepts as sacred and profane, centre and margin, setting the location of every place and direction within its borders and determining their mythic and religious connotations. North, south, east and west are defined not only as areas of the same kind, which facilitate orientation in the world, experiencing it through practices and senses. Each of the above directions has its own reality and importance, its own integral mythic meaning [1]. There is not always a clear line between real and mythic space. Sometimes the division is geographical (a hero sails to the north or to the east, thus distancing himself from the real world), landscape (river, lake, bog, etc.) or locational (cave, mound, etc.) Sometimes the events take place in a totally different heterogeneous world with internal and external destructive forces; encountering them transfers the hero to another level of achievement and competence [4]. Sacred space marks the centre of the world, interferes with the homogeneity of profane space, marks the impact point and establishes vertical relations with the supreme forces symbolically manifested in architecture – columns, spires, posts, poles, steeples, towers, etc. [3].

Similar to mythic space, mythic time – unlike the eternal homogeneous scholarly time – acquires its own meaning and rhythmic pattern alternating the sacred time of festivities and the profane time of daily life

depending on its mythic or religious emphasis, the relations between the sacred and the profane. Besides, describing human nature in myths of origin, mythic thinking returns certain components of the present to the plane of the absolute past [6]. Myths of origin serves as narrative foundations for Biblical stories, the chronological time of which sometimes gives way to the primordial, or sacred, time when an important event or phenomenon was first observed. For example, the Adam and Eve story lies outside chronological time, while the birth of Christ falls within the linear Western chronology. Eschatology of Man and the universe combines the cyclical nature of liturgical time manifested through religious rituals with the linear historical time from the Creation to Doomsday [5].

The above analysis of some Western European and American research on mythic time and space shows that mythic worldview and symbolically compressed perception of the world create a holistic perspective of time, different from that of the Euclidian time and space. Unlike profane historical time, sacred mythic time renews itself in cycles. Mythical thinking, embodied in religious symbols and various forms of art, performs its own key functions, alien to other forms of symbolic and scholarly cognition, creating a unified spatio-temporal sense-making framework of attitudes and ideas.

References

1. Cassirer, E. *The Philosophy of Symbolic Forms. Vol. 2: Mythical Thought*. New Haven: Yale University Press, 1955. 340 p.

2. Evans-Pritchard, E. E. Nuer Time-Reckoning. *Africa: Journal of the International African Institute*. 1939. Vol. 12, № 2. P. 189–216.

3. Game, A. Belonging: experience in sacred time and space. *TimeSpace: Geographies of temporality*. London; New York: Routledge, 2001. P. 226–239.

4. Guđmundsdóttir, A. The Other World in the Fornaldarsögur and in Folklore. *Folklore in Old Norse – Old Norse in Folklore.* Tartu : University of Tartu Press, 2014. P. 14–40.

5. Johnson, N. C. From time immemorial: narratives of nationhood and the making of national space. *TimeSpace: Geographies of temporality.* London; New York: Routledge, 2001. P. 89–105.

6. Kozel, D. Time Models in Myth and Music of the 20th Century. *Musicological Annual*. Vol. 55, Iss. 1. 2019. P. 177–194.

7. Lyotard, J.-F. *The Inhuman: Reflections on Time*. Cambridge : Polity Press, 1991. 216 p.

8. Ó Giolláin, D. Rethinking (Irish) Folklore in the Twenty-First Century. *Béaloideas*. 2013. Vol. 81. P. 37–52.

Eugenia Riabokon
Anna Telepenko
National Aviation Univercity
Kyiv (Ukraine)

Overcoming Language Barriers in Aviation: The Role of Flight Attendants and Their Training

Abstract. *One of the most global and integrated industries in the world is aviation. The most important part of this industry is effective communication among crew members and passengers, especially in the cabin environment where language and communication barriers may arise. Flight attendants serve as bridges between different worlds, helping to overcome language and communication barriers. International airlines place a high value on language training for their staff, including flight attendants.*

Key words: *Aviation, flight attandant, language bariers, training*

One of the most global and integrated industries in the world is aviation. It is about millions of passengers with the opportunity to travel across the world, and to see different corners of the planet daily. The most important part of this industry is effective communication among crew members and passengers, especially in the cabin environment where language and communication barriers may arise.

Flight attendants, also known as cabin crew are responsible in ensuring passenger safety and comfort onboard an aircraft. Often, they encounter various situations, including passengers from different cultures speaking different languages. Flight attendants must be able to communicate effectively with passengers regardless of their language and cultural backgrounds. According to that, flight attendants serve as bridges

between different worlds, helping to overcome language and communication barriers.

The primary language of communication in aviation is English. Many international airlines require their flight attendants to have a proved level of English language proficiency to ensure safety and effective communication onboard.

The ICAO Language Proficiency Requirements (LPR) standard is divided into six levels, ranging from "Pre-elementary" to "Expert". These standards are developed to ensure a high level of language preparation for aviation personnel and to maintain flight safety.

Many international airlines place a high value on language training for their staff, including flight attendants. The most relevant is:

1. **Intensive Language Courses:** Many airlines provide flight attendants with access to intensive English language courses.
2. **Training Simulators:** Airlines use simulators to train flight attendants in English language communication in realistic situations, that allows them to practice communication with passengers and other crew members.
3. **Assessment According to ICAO Standards:** Airlines regularly assess the language skills of their employees according to ICAO standards, which includes testing their proficiency in the English language and ensuring the ongoing development of language skills.

Let’s consider an example, especially AirFrance, that places a strong emphasis on language training to ensure that their flight attendants are well-prepared for diverse linguistic challenges.

Air France-KLM's commitment to providing exceptional in-flight service extends to their approach to language training. Their flight attendants are not only proficient in English, which is the primary language of

international aviation, but also in multiple other languages. Language training at Air France-KLM is tailored to meet the specific needs of their flight attendants. Courses are provided to train people with different proficiency levels, ensuring that crew members are equipped with the right language skills to serve passengers on different routes. For example, flight attendants assigned to flights to French-speaking destinations may receive specialized French language training. Air France-KLM places a significant focus on cultural sensitivity in their language training and the best part is that flight attendants are trained not only to speak different languages but also to understand and respect the cultural nuances of passengers from various backgrounds.

In conclusion, the airline industry is a worldwide business that relies on good communication, especially among flight attendants and passengers in the cabin. Flight attendants, who work for airlines, have an important job: they make sure passengers are safe and comfortable, even when passengers come from different cultures and speak different languages. Speaking English well is very important in aviation because it's the main language everyone uses. Airline companies like Air France-KLM are known for training their staff to be good at English and for teaching them to communicate well and be respectful of different cultures in their industry.

Юлія Русенко
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Англійська мова як спосіб підвищення загального інтелектуального рівня здобувачів середньої профільної освіти

Анотація. *У статті доведено важливість вивчення англійської мови здобувачами середньої профільної освіти. Вивчення другої мови приносить переваги, пов'язані з розумінням рідної мови, глобальною та культурною емпатією та когнітивними навичками. У процесі навчання формуються внутрішні психічні структури, які проявляються в успішному виконанні різних видів розумової діяльності та у відповідно високому рівні інтелекту. Кульмінацією інтелектуального розвитку особистості є інтелектуальна освіченість індивіда. Вивчення англійської мови, з одного боку, покращує інтелектуальні здібності людини, такі як пам'ять, увага, збільшує кількість і якість міжнейронних зв'язків, а з іншого боку, значно розширює можливості отримання нової інформації та ефективного спілкування.*

Ключові слова: *англійська мова, навчання, інтелектуальний розвиток, здобувачі середньої профільної освіти*

English as a way to improve the general intellectual level of secondary specialized education students

Abstract. *The article is devoted the importance of learning English for secondary school students. Learning a second language brings benefits related to native language comprehension, global and cultural empathy, and cognitive skills. During the learning process, internal mental structures are formed that are manifested by success in*

performing various types of mental activities and a corresponding high level of intelligence. The culmination of a person's intellectual development is his or her intellectual education. Learning English, on the one hand, improves a person's mental abilities, such as memory, attention, increases the number and quality of interneuronal connections, and, on the other hand, greatly expands the possibilities of acquiring new information and communicating effectively.

Key words: *English language, learning, intellectual development, students of secondary specialized education*

Мета статті: теоретично дослідити вплив вивчення англійської мови на загальний інтелектуальний рівень здобувачів профільної середньої освіти.

Соціально-економічні зміни в країні, динамічність розвитку суспільства, прогрес у галузі науки і техніки висувають певні вимоги до людини XXI ст.: вона має бути творчим та інтелектуально розвиненим творцем. У цих умовах необхідно вийти на новий рівень якості освіти. Сучасна підготовка майбутнього члена суспільства вже не обмежується механічним переданням фіксованого набору знань і вмінь, а переходить на принципово інший рівень розвитку і саморозвитку особистості відповідно до тих внутрішніх стратегій діяльності та мислення, які характерні і є найбільш успішними саме для даної людини. Знання іноземної мови стає однією з важливих вимог, що висуваються до фахівців в умовах ринку праці. Сьогодні істотно змінюються вимоги до рівня володіння фахівцями всіх рівнів іноземною мовою, першочергового значення набувають практичні навички, які передбачають знання іноземної мови ділового спілкування в усному та письмовому мовленні, уміння використовувати її у

своїй професійній діяльності. Навчання іноземної мови стає одним із провідних компонентів системи професійної освіти. 196 країн офіційно визнали англійську як другу мову, 1,5 мільярда людей вже знають її, близько 1 мільярда починають її вивчати.

Вивчення іноземної мови має більший вплив на розвиток учня, ніж здається на перший погляд. Насправді, вивчення другої мови призводить до переваг, пов'язаних з розумінням рідної мови, глобальною та культурною емпатією та когнітивними здібностями, які усвідомлюють і здобувачі, і експерти.

Вивчення іноземної мови покращує навички рідної мови. За даними Американської ради з викладання іноземних мов, існує взаємозв'язок між вивченням мови та інтелектом, навичками пам'яті, здатністю вирішувати проблеми тощо. Дослідження також показують, що вивчення другої мови пов'язане з вищими результатами стандартизованих тестів та вмінням читати [1]. Результати досліджень свідчать про те, що навіть короткий період інтенсивного вивчення мови може модулювати функції уваги і що всі вікові групи можуть отримати користь від цього ефекту. Більше того, ці короткострокові ефекти можна підтримувати за допомогою постійної практики.

Інтелектуальний розвиток – це процес формування навичок ефективного оволодіння та практичного використання різних видів і функцій мислення [3, с. 145]. Це поняття також включає в себе здатність людини проводити самостійний аналіз фактів і явищ навколишньої дійсності, робити відповідні висновки та узагальнення. Невід'ємною частиною інтелектуального розвитку людини є розвиток мови, який включає в себе оволодіння і вільне користування словниковим запасом мови. Згідно з іншим визначенням поняття інтелектуального розвитку, це активний процес ознайомлення

особистості з існуючими в суспільстві нормами культури, зразками сприйняття світу, способами поведінки і процес розвитку інтелектуального аспекту особистості відбувається протягом онтогенезу, з моменту народження і протягом усього життя людини [2, с. 87].

У зв'язку з цим слід підкреслити важливу роль, яку відіграє в інтелектуальному розвитку процес навчання, в тому числі у формі навчальної діяльності. У процесі навчальної діяльності відбувається формування внутрішніх психічних структур, що проявляється в успішному виконанні різних видів розумової діяльності та відповідних високих показниках рівня інтелекту. Кульмінацією інтелектуального розвитку особистості є інтелектуальна вихованість індивіда.

Науковці різних країн досліджували, як вивчення нової мови в різному віці може вплинути на роботу мозку. Давайте розглянемо, як вивчення другої мови впливає на мозок. Білінгви, які з раннього дитинства вивчали дві мови пліч-о-пліч, десятиліттями вивчаються вченими. Вони прагнуть зрозуміти, як вільне володіння двома мовами впливає на людину на когнітивному рівні. А з появою технології МРТ дослідники тепер можуть наочно побачити відмінності між одномовним і двомовним мозком. Мозок кожної людини складається з нейронів, які мають клітинне тіло, і дендритів, які є зв'язками між нейронами. Це те, що називається «сірою речовиною». У двомовних людей більше цих нейронів і дендритів, ніж у людей, які розмовляють лише однією мовою. Це означає, що їхня сіра речовина щільніша. Білінгвізм також впливає на білу речовину – систему нервових волокон, які з'єднують усі частки мозку. Ця система координує зв'язок між різними ділянками мозку, допомагаючи мозку навчатися і функціонувати. Дорослі, які

розмовляють двома мовами, мають підвищену цілісність білої речовини порівняно з дорослими, які розмовляють лише однією мовою. Їхній досвід володіння другою мовою фактично збільшує резерви мозку [4].

Здобувачі середньої профільної освіти, які вивчають другу мову на більш пізньому етапі життя, все ще можуть отримати користь від деяких неврологічних змін, які відбуваються з носіями других мов, незалежно від того, на якому рівні вони перебувають. Отримання нового досвіду (новизна) є важливим фактором у формуванні нових зв'язків у мозку та зміцненні зв'язків нервової системи. Ці зв'язки підтримуються завдяки регулярній практиці. Вивчення нової мови поєднує новизну з практикою. Наприклад, здобувачі середньої профільної освіти вивчають нові слова та граматичні конструкції, а також проводять час, повторюючи та розвиваючи свої попередні знання в рамках навчального процесу. Таке поєднання є однією з причин, чому вивчення мови є таким ефективним тренуванням мозку і захищає старших учнів від деменції та інших дегенеративних неврологічних станів. Але кожен може отримати користь від вивчення мови. Це, мабуть, один з найскладніших видів розумової діяльності, який людина можете виконувати. Отже, це потужний спосіб потренувати свій мозок.

Враховуючи вимірний вплив вивчення мови на мозок, не дивно, що ці фізичні зміни супроводжуються покращенням деяких інших навичок, таких як комунікація, творчість, запам'ятовування та концентрація. Мета-аналіз 20 досліджень, присвячених вивченню мови та її впливу на академічну успішність, показав, що більшість з них (90%) продемонстрували, що учні, які вивчають іноземні мови, мають кращі результати з цілої низки

навчальних предметів, ніж учні, які не вивчають другу мову. Вивчення іншої мови також підвищує грамотність учнів, що дає їм перевагу в основних шкільних предметах, таких як математика та природничі науки [4]. Лише один тиждень вивчення нової мови позитивно впливає на рівень пильності та зосередженості учнів. Це покращення зберігалося за умови безперервного вивчення мови щонайменше п'ять годин на тиждень. Більше того, це дослідження охоплювало учнів віком від 18 до 78 років, і покращення концентрації уваги було відзначено в усіх вікових групах. Отже, вивчення нової мови сприятиме підвищенню концентрації уваги незалежно від віку. Вивчення мови задіює навички запам'ятовування (вивчення нових слів і правил), а також пригадування (відтворення нової мови під час занять). Тож не дивно, що люди, які регулярно використовують другу мову, мають більш потужну пам'ять. Дослідження показують, що люди, які регулярно спілкуються другою мовою, мають кращі результати в тестах на пам'ять, ніж люди, які говорять однією мовою. При цьому немає різниці, коли вони вивчили мову – в дитинстві чи в дорослому віці. Більше того, вивчення мови покращує як короткострокову, так і довгострокову пам'ять. Ранні дослідження вивчення мов показали, що воно підвищує емпатію учнів. Пізніші дослідження показали, що емпатія є ключовою рисою для успіху у вивченні другої мови. Говоріння другою мовою може допомогти покращити здатність учнів бачити речі під іншим кутом зору. У свою чергу, це може позитивно вплинути на їхні комунікативні навички. Крім того, практика академічних навичок, пов'язаних з вивченням мови, таких як активне слухання, може покращити комунікативні навички учнів у повсякденному житті. Двомовні діти проявляють більше креативності у вирішенні проблем

і гнучкості, ніж їхні одномовні однолітки. Те саме стосується і дорослих, які вивчають другу мову [5].

Таким чином, можна зробити висновок, що вивчення англійської мови з одного боку, покращує інтелектуальні здібності особистості, такі як пам'ять, увага, збільшує кількість та якість міжнейронних зв'язків, а з іншого – значно розширює можливості для отримання нової інформації та ефективної комунікації.

Список використаних джерел

1. В. Безмодна. Мотивації навчання як основна складова оволодіння іноземною мовою студентів немовних спеціальностей. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. /гол. ред.: М.Т. Мартинюк. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2013. Ч. 2. С. 32-37.

2. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, Діса плюс, 2015. 338 с.

3. Павелків Р. В. Вікова психологія: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] К. : Кондор, 2011. 468 с.

4. How learning a new language changes your brain / Cambridge English. URL: https://www.cambridge.org/elt/blog/2022/04/29/learning-language-changes-your-brain/ (дата звернення 07.10.2023)

5. Gardner, R. (1985). Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation. London: Edward Arnold. URL: https://doi.org/10.1017/S0272263100007634 (дата звернення 08.10.2023)

6. Bak Th. H., Long M. R., Vega-Mendoza M., Sorace A. Novelty, Challenge, and Practice: The Impact of Intensive Language Learning on Attentional Functions.

PLOS ONE. URL: https://doi.org/10.1371/journal.pone.0153485 (дата звернення 07.10.2023)

7. Boo Z., Dörnyei Z., Ryan S. L2 motivation research 2005–2014: Understanding a publication surge and a changing landscape. ScienceDirect. URL: https://doi.org/10.1016/j.system.2015.10.006 (дата звернення 08.10.2023)

Olga Savchenko
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
Kharkiv (Ukraine)

Language and digital skills as an integral part of the virtual learning environment

Abstract. *The possibilities of ESL for the development of digital literacy of students and the formation of their digital culture are focused on, as well as the use of digital opportunities to intensify ESL learning.*

Key words**:** *digital literacy, virtual learning environment, ESL learning.*

Today, fundamental changes are taking place in the field of education − transnational forms of education are developing, a highly competitive virtual learning environment is being formed, online technologies and forms of distance learning are becoming part of the educational process at universities. The expansion of online education and the possibility of open access to significant amounts of information lead to new opportunities for acquiring knowledge. Open access training courses offered by world's leading universities attract millions of students who can learn from anywhere in the world using a convenient schedule and often free of charge. A virtual classroom environment is a vital element of teaching that ensures human connection since they like traditional lessons are also synchronous as learners and teachers appear online at the same time to facilitate immediate interactions [5]. Digital tools are becoming the main medium of the educational process.

Digitalization of education requires that the education system use digital resources, which leads to the development of ethical aspects of e-learning, should take into account the level of knowledge, needs and interests of the student to make learning more personalized. The university teacher turns from a

transmitter of information into a facilitator and navigator in the educational process. The student should use information competencies for critical self-assessment of their knowledge, building their educational trajectory, and further effective actions in the digital society and in the labour market. Consequently, we should teach future specialists digital skills not only for working in the digital environment, but we also should develop their digital worldview, digital competencies and digital culture necessary for life in the digital society. Today, the English language is of particular importance for successful search in electronic information networks, repositories of information educational resources and electronic libraries; critical assessment and structuring of knowledge, presentation of information in the form of multimedia objects. Communication competencies are important from both linguistic and digital views since they navigate people in understanding the basics of netiquette and safe behaviour on the Internet, help develop speaking skills with media support, including communication with the virtual audience, form the ability to participate in discussions of online materials in chats, forums, and blogs; develop skills of electronic correspondence, mailing to the target audience; enhance communication on social networks, and so on. Linguistic and digital competencies should be developed while students master various academic disciplines (including ESL) in order to form and develop their digital culture which we understand as a system of personal qualities that includes the knowledge, skills and abilities to work with information in the digital environment as well as the ability and readiness for effective educational and professional activities. Thus, the student's information culture is a complex system that includes motivational, cognitive, and creative components, in the development of which ESL plays a primary role.

The model of information culture development is based on the concept of digital literacy necessary for life and work in the digital world. Foreign experts include computer and media literacy in the concept of digital literacy that comprises a wide range of ethical and social skills, including digital security and digital etiquette. Though experts disagree about the specific meaning of the term 'digital literacy', it is usually used to refer to a variety of skills, including the ability to find content online, to create digital content, to communicate digitally, and-perhaps most important-to evaluate what is found online for accuracy and trustworthiness [1]. Digital literacy is the ability to use information and communication technologies to find, evaluate, create, and communicate information, requiring both cognitive and technical skills [3]. This is the ability of a person to comprehend and apply information that is obtained from various sources and has different forms of presentation; this is the ability to efficiently carry out tasks in the digital environment.

Digital literacy can be developed in the process of ESL learning, which results from the implementation of pedagogical conditions in the educational process of the university based on a combination of theoretical and practical components, which involves the self-analysis of acquired knowledge and skills; introduction of a variety of active teaching methods into the process of learning a foreign language based on a student-oriented approach; providing feedback through a comprehensive diagnosis of students' digital literacy. The personality of the teacher also plays an important role − the teacher's professional competence in the field of information technology, which includes their attitude to the subject, and personal interest, which has a motivating effect on students. Students will become skilled multimedia communicators by learning how to gather information, generate ideas,

and develop media projects using contemporary digital tools and platforms. Illustrative examples from a variety of student-produced multimedia projects along with helpful online materials offer support and boost confidence [3].

On the other hand, with the use of digital literacy software, educators can give students more personalized ESL learning allowing them to work at their own pace and take charge of their own learning. The integration of technology into ESL classrooms assists in English language acquisition, increasing communication skills, and strengthening professional skills. As well, introducing students to self-study websites empowers them to take charge of their own learning. At the same time, technology integration enhances ESL learner motivation, expands opportunities for authentic interaction, increases learner engagement and participation, supports individuals' learning styles, and promotes educational equity [4, p. 24].

The didactic potential of digital opportunities for ESL learning involves a wide variety of educational resources, the use of elements of synchronous and asynchronous learning, and the activation of various types of educational activities of students, enriching the learning content due to the limitless possibilities of digital technologies. The use of digital technologies in the process of ESL teaching and learning contributes to the organization of a language environment in which situations of live multicultural interaction are possible in different formats.

High motivation of students in ESL learning can also be an indicator of the effectiveness of digital technology application since digital learning tools can allow students to achieve maximum involvement in the educational process, acquire the necessary experience and practice in dealing with ESL, produce language samples without fear

of making mistakes, develop self-control and the desire to immerse themselves in the language and culture of the foreign language being studied.

To sum up, we emphasize that digital technologies and tools open up new opportunities for ESL teaching and learning, meeting the needs and challenges of the modern world. The teacher's task is to make ESL educational activities beneficial for developing modern students' digital worldview as well as to bring digital technology as close as possible to the ESL classroom to provide students with all necessary tools to maximize language skills.

References

1. Currie, S. Digital Literacy: What Is It and Why Does It Matter? Referencepoint Pr Inc, 2023. 64 p.
2. Ditigal Literacy. URL: https://literacy.ala.org/digital-literacy/
3. Hobbs, R. Create to Learn: Introduction to Digital Literacy. Wiley-Blackwell, 2017. 259 p.
4. McClanahan, L. Training using technology in the adult ESL classroom. Journal of Adult Education, 443(1), 2014. 22-27. URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1047373.pdf
5. What Is A Virtual Classroom And Why Is It The Future Of Online Learning? URL: https://elearningindustry.com/virtual-classroom-why-future-online-learning

Юлія Савченко
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Роль методу проєктів у вивченні англійської мови старшокласниками з профільною освітою

Анотація. *Традиційні уроки можуть бути недостатніми при вивченні англійської мови. Метод проєктів забезпечує можливість вивчати іноземну мову за допомогою більш цікавого та мотивуючого способу. Замість звичайних уроків старшокласники в профільній школі створюють власні проєкти, розвивають навички спілкування та працюють над вирішенням автентичних завдань.*

Ключові слова: *метод проєктів, англійська мова, старшокласники, профільна освіта*

The role of the project method in the study of English by high school students with specialized education

Abstract. *Traditional lessons may not be enough when learning English. The project method provides an opportunity to learn a foreign language in a more interesting and motivating way. Instead of regular lessons, high school students in a specialized school create their own projects, develop communication skills and work on solving authentic problems.*

Key words: *project method, English language, high school students, specialized education*

Формування мовних навичок учнів старших класів з профільною освітою пов'язується насамперед з опануванням ними основних елементів її змісту, що знаходять відображення у програмі навчально-виховної роботи школи. Вагоме місце у системі засобів

залучення старшокласників до практичної мовної діяльності займає їх участь у розробленні проєктів.

За допомогою методу проєктів старшокласники досліджують власні теми, розвивають комунікативні навички та працюють над практичними завданнями, що стає важливим інструментом для вивчення англійської мови. Залучення вищезазначеного методу дозволяє школярам вивчати мову шляхом виконання автентичних завдань, що сприяє підвищенню їхньої мотивації та зацікавленості до навчання.

Основна функція проєктного методу під час вивчення англійської мови в профільній школі полягає в тому, що він розширює можливості навчання, враховує власні потреби підростаючого покоління та використовує мовні навички у реальних життєвих ситуаціях. Учні стають активними учасниками освітнього процесу, тобто перетворюються на його суб'єкт, оскільки вони самостійно реалізують проєкти, формують практичні навички спілкування іноземною мовою, підтримують зв'язок з однолітками з інших країн, вивчають культурні особливості різних етнічних груп та працюють над автентичними питанями, які передбачають використання англійської мови.

Дослідники І. С. Зоренко та І. Ю. Щербина стверджують, що сучасна освіта потребує нових підходів до навчання. Вони вказують на важливість відмови від традиційних методів навчання та наголошують на ідеї, що навчання повинно бути цілісним процесом, заснованим на загальнолюдських цінностях, гуманізмі, та акцентують на важливості особистісно-орієнтованого підходу та взаємодії між вчителем і учнями [1].

Зміни в суспільно-економічному контексті призводять до оновлення шкільної політики та зміни взаємовідносин в навчальному процесі. Особливу увагу приділяється демократизації навчання в школі

та ролі вчителя та учнів у цьому процесі. Метод проєктів та використання проєктних завдань стають важливими елементами цього нового підходу до навчання.

Метод проєктів – це спосіб навчання, який тісно пов'язаний з інтересами учнів і дає їм можливість самостійно планувати, організовувати та контролювати своє власне навчання [2]. Результатом такої співпраці та взаємодії є створення учнями певного продукту або явища.

Основна мета методу проєктів полягає в розвитку пізнавальних та творчих інтересів учнів, їхнього критичного мислення та здатності самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі. Цей метод базується на самостійній роботі та співпраці учнів, яку вони виконують індивідуально, у парах або в групах протягом певного часу.

Метод проєктів використовується при вивченні англійської мови відповідно до наступних принципів:

– розвиває навички спілкування, які є важливими для вивчення мови.

– сприяє розумінню соціокультурних аспектів та культуру країни, мову якої вивчають.

– розвиває навички дослідницької роботи, які включають аналіз, збір та обробку інформації.

– заохочує самостійність учнів та їх бажання навчатися і розвиватися самостійно.

– активізує різні сфери особистості учня, збільшує продуктивність навчання та практична спрямованість [1].

Основна роль педагога в навчанні англійської мови – змістити увагу від рутинних вправ на творчий розвиток мови учнів [3]. Метод проєктів може допомогти вирішити дане завдання, перетворивши урок англійської мови на стимулюючий дискусійний та дослідницький процес, де учні розв'язують цікаві та

практично важливі завдання, враховуючи при цьому культурні особливості країни та сприяючи міжкультурній взаємодії.

На підставі аналізу досліджень вчених і практиків можна визначити таку класифікацію проєктів. Дана класифікація враховує декілька основних характеристик і аспектів:

– Тип діяльності у проєкті (дослідницька, творча тощо).

– Зв'язок проєкту з певною галуззю знань або міждисциплінарний характер.

– Характер координації проєкту (відкритий або прихований).

– Кількість учасників (індивідуальний, парний, груповий).

– Тривалість проєкту (короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий).

– Рівень складності проєкту (простий, складний, комплексний).

– Спосіб взаємодії між учасниками (командний, конкурентний, змагальний).

– Орієнтація на досягнення певних цілей (наприклад, розвиток ідеї, навчання, розвиток тощо).

– Рівень самостійності учасників (від роботи з вчителем до повної самостійності).

– Тип проєкту (під час навчального часу, у позаурочний час або комбінація обох) [4].

При викладанні англійської мови з використанням Інтернет-ресурсів, вчителі використовують метод навчання, який називається "Інтернет-проєкт". Під час роботи над ним, учні використовують Інтернет для того, щоб вивчати мову, дізнаватися більше про інші країни та їхні культуру тощо. Інтернет-проєкти можуть реалізовуватися у різних формах [5].

Отже, використання методу проектів сприяє формуванню в учнів старших класів зацікавленості в автентичних проблемах, розвиває їх інтелектуально й забезпечує опанування практичними навичками у розв'язанні реальних завдань, оскільки традиційні методи навчання можуть виявитися недостатніми. Інтеграція методу проєктів перетворює освітній процес на більш захоплюючий та автентичний. Учні старших класів створюють свої власні продукти, розвивають комунікативні навички та працюють над вирішенням практичних ситуацій. Метод проєктів стимулює бажання учнів навчатися, сприяє ефективному засвоєнню іноземної мови та розвитку навичок самостійної роботи.

Список використаних джерел

1. Зоренко І. С., Щербина І. Ю. Використання проектного методу під час вивчення учнями англійської мови. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами.* 2010. № 7. С. 289-299. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apnvlop_2010_7_41
2. Полонська Т. К. *Профільне навчання іноземної мови учнів старшої школи.* Київ: Педагогічна думка, 2014. 80 с.
3. Олійник І. П. Використання методу проектів на уроках англійської мови як один із шляхів формування комунікативної компетентності учня. Котовськ, 2012. 21 с.
4. Шаптала В. В. *Реалізація методу проектів на уроках англійської мови в ліцеї.* Херсон: ХДУ, 2019. 54 с.
5. Гонтаренко І. С. Використання інтернет-ресурсів та методу проектів на уроці англійської мови. *Наукові записки кафедри педагогіки.* 2012. Вип. 30. С. 39-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzkp_2012_30_7

Тетяна Синявська
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Етапи проведення гри на уроці іноземної мови для здобувачів базової середньої освіти

Анотація. *У матеріалі розглянуто три етапи проведення гри на уроці іноземної мови для здобувачів базової середньої освіти, а саме: вступ, керування та підбиття підсумків. Зазначено, що учитель має врахувати рівень і стиль учнів, зміст і цілі навчання щоб розробити відповідну гру. Вчитель також повинен належним чином дотримуватися різних кроків та етапів гри.*

Ключові слова: *ігрова діяльність, зворотній зв'язок, фасилітатор, середня освіта.*

Stages of the game in a foreign language lesson for students of basic secondary education

Abstract. *The material considers three stages of conducting a game in a foreign language classroom for secondary education students, namely: introduction, management and summing up. It is noted that the teacher should take into account the level and style of students, content and learning objectives in order to develop an appropriate game. The teacher also needs to follow the different steps and stages of the game properly.*

Key words: *game activity, feedback, facilitator, secondary education*

Для ефективного застосування ігрової діяльності на уроках іноземної мови необхідно після вибору гри слідувати етапам її проведення. Існує три основні етапи проведення ігор. Вчитель може подати учням знак, щоб розпочати гру, але після того, як представив

правила. Після завершення гри або після закінчення часу, необхідно забезпечити зворотній зв'язок.

Розглянемо три етапи проведення гри, а саме: вступ, керування та підбиття підсумків.

Вступ до гри

Вступ – це перший крок у грі. Він дуже важливий, тому що інформує учнів про те, що буде відбуватися. Результати залежать від того, яким чином гра буде представлена. Зокрема, якщо вчитель представить гру належним чином, він може досягти бажаних цілей. Для ефективного проведення гри вчитель намагається зробити вступне слово зрозумілим і привабливим, а також мотивуючим. Згідно з Ель Шамі, вступ включає чотири основні елементи. Перший елемент це стиль вчителя, тобто демонстрація його ентузіазму під час вступу. Другий елемент – це налаштування гри. Це означає, що вчитель повинен стимулювати цікавість учнів до гри та навчання, пояснюючи мету. Третій елемент – пояснення інструкції. Цей крок передбачає визначення теми гри, ролей, які отримують учасники та правил. Останній крок перед початком гри – управління групами [1].

Після заохочення учнів, визначення цілей, встановлення правил і поділу на групи, вчитель може запропонувати учням розпочати гру.

Керування грою

Після того, як вчитель представив гру, він може дати учням право починати. Роль вчителя під час гри полягає у спостереженні за тим, що відбувається. Однак це не означає, що вчитель не відіграє жодної ролі. Як зазначалося вище, вчитель може виступати в ролі фасилітатора навчання або генератора ентузіазму. Наприклад, якщо під час гри виникає якась проблема, вчитель може зупинити її і вирішити проблему, а потім дозволити учням продовжувати. Підтримуючи цю ідею, Вествуд стверджує, що вчитель

повинен стежити за тим, що відбувається під час вправи, і час від часу втручатися, щоб допомогти учням, якщо у них виникають труднощі, підбадьорювати їх, заохочувати і давати приклади кооперативної поведінки. Наприклад, учитель може сказати, що під час групової роботи можна виправляти один одного, а також приймати зауваження інших, щоб група продовжувала працювати. Коли час закінчується, вчитель просить учнів зупинитися, щоб дати їм зворотній зв'язок [2].

Підбиття підсумків гри

Останній крок у проведенні гри – це надання зворотного зв'язку. Він важливий, тому що це своєрідне оцінювання. На цьому етапі вчитель обговорює з учнями результати гри. Крім того, він створює можливості для дискусії, щоб учні використовували мову. Вествуд погоджується з важливістю негайного зворотного зв'язку під час. Він стверджує, що діяльність учнів змушує їх активно реагувати і отримувати негайний зворотній зв'язок. Що ще важливіше, підбиття підсумків гри повинно включати оцінку вчителя, а також коментарі учнів. Вчитель може запитати учнів про те, чи сподобалась їм гра, що вони відчувають і чого навчилися [2]. З цього ж приводу Ель Шамі стверджує, що під час дебрифінгу гри вчитель повинен охопити багато аспектів. Дослідник пропонує своєрідний контрольний список, який містить низку елементів для використання. Крім того, вона стверджує, що вчитель може адаптувати їх відповідно до гри, тобто він обирає лише те, що відповідає його грі та цілям [1].

Учитель має врахувати рівень і стиль учнів, зміст і цілі навчання щоб розробити відповідну гру. Вчитель також повинен належним чином дотримуватися різних кроків та етапів гри. Ролі вчителя не обмежуються організацією діяльності, але й сприяють

навчанню за допомогою гри, а також підтримкою ентузіазму.

Список використаних джерел

1. El-Shamy, S. (2001). Training games: Everything you need to know about using games to reinforce learning / Verginia: Stylus Publishing, LLC.

2. Westwood, P. (2008). What teachers need to know about learning difficulties. Victoria: ACER

Марина Скуратівська
Спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 250
з поглибленим вивченням математики
м. Київ (Україна)

Нова українська школа. Компетентнісний підхід на уроках німецької мови

Анотація. *У статті розглядаються особливості впровадження компетентнісного підходу до вивчення німецької мови у ланці загальної середньої освіти у контексті Нової української школи.*

Ключові слова: *НУШ, компетентність, ключові компетентності, компетентнісний підхід*

New Ukrainian School. Competence Approach at the German language lessons

Abstract. *This paper deals with the particularities of the implementation of the competence approach at German language lessons at schools in the context of NUS (New Ukrainian School).*

Key words: *NUS (New Ukrainian School), competence, key competences, competence approach*

Концепція Нової української школи передбачає переорієнтацію всього змісту шкільної освіти на здобуття учнями ключових компетентностей.

Однією з ключових компетентностей сьогодні є спілкування іноземними мовами, зокрема і німецькою мовою, яка у переважній більшості українських шкіл вивчається як друга іноземна мова.

Тому формування під час уроку німецької мови в школі ключових та предметних компетентностей учня є актуальним напрямком сучасних науково-методичних досліджень. У ряді наших попередніх розвідок ми зокрема теж здійснили спробу висвітлити деякі аспекти даної проблематики [2; 3].

Науковці Г. Гердик та О. Савчук вбачають головне завдання сучасної загальноосвітньої школи у тому, щоб «підготувати компетентнісну особистість, здатну знаходити правильні рішення в конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях» [1, с. 23].

Навчання німецької мови як другої іноземної має здійснюватися в усній та письмовій формах у контексті діалогу культур – української та німецької. Німецька мова вивчається через культуру, ознайомлення учнів з історією, побутом, традиціями німецькомовних країн.

Навчальний матеріал має бути доступним, тобто відповідати інтересам учнів певної вікової категорії, їхнім психофізичним особливостям, мати зв'язок з реальними, життєвими ситуаціями спілкування в німецькомовному просторі.

Реалізація компетентнісного підходу на практиці передбачає докорінну зміну форм, методів, прийомів роботи на уроках, а відповідно і зміну мислення вчителів німецької мови, переорієнтацію їх на нову, креативну, пошукову парадигму власної професійної діяльності.

Імплементація компетентнісного підходу має бути комплексною, послідовною та здійснюватися у контексті наскрізної діджиталізації освітнього процесу через широке використання інноваційних педагогічних практик, інформаційно-комунікаційних технологій.

Вчителю сьогодні слід не лише забезпечити учня предметними знаннями з німецької мови, а й мотивувати учня, сприяти розвитку його особистості, навчити учня як застосовувати отримані на уроках знання на практиці, сприяти розвитку емоційної сфери учня, стимулювати його пошукову активність, розвивати критичне мислення учнів.

Учитель повинен здійснювати цілеспрямовану безперервну діяльність з розвитку здібностей учнів до опанування ними мови, таким чином саме компетентнісний підхід забезпечує найоптимальнішим чином персоналізацію та диференціацію у навчанні.

Важливим завданням учителя німецької мови є формування в учнів прагнення до подальшого саморозвитку, до самостійної роботи над вдосконаленням своїх знань з предмету.

Учитель повинен підтримати учня, ознайомити його з механізмами, алгоритмами успішної роботи над мовою.

Таким чином сучасна шкільна освіта у іншомовній галузі (німецька мова як друга іноземна) має бути комунікативно та компетентнісно спрямованою, реалізовуватися через діяльнісний, проєктний та культурологічний навчальні аспекти.

Список використаних джерел

1. Гердик Г., Савчук О. *Нова українська школа: методика навчання іноземної мови в початковій школі осіб з порушеннями слуху на засадах компетентнісного підходу*: навчально-методичний посібник для пед. працівників, які працюють з учнями з особливими освіт. потребами. Київ : Генеза, 2021. 96 с.

2. Скуратівська М.О. Діджиталізація процесу навчання іноземних мов. *Освіта та наука: трансформація, відповідальність, академічна свобода:* матеріали наукової конференції (5 березня 2021 р.). ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». URL: https://conf.krok.edu.ua/ONTR/ESTR/paper/view/356

3. Скуратівська М.О. Культурологічний підхід у навчанні іноземних мов у сучасній вітчизняній освіті. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні,*

суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку: матеріали IV Міжнародної конференції (7 грудня 2022 р.). ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». URL: https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2022/paper/view/1363

Ірина Тичина
Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ (Україна)

The Crucial Role of Needs Analysis in Enhancing English Language Acquisition

Abstract. *Mastering a second language is a substantial undertaking, and learning English, often considered a global lingua franca, can open doors to countless educational and career opportunities. However, the effectiveness of English language instruction is far from uniform, with individual needs and goals playing a pivotal role. This article delves into the significance of conducting comprehensive needs analyses in English classes to optimize language acquisition. By tailoring instruction to meet the specific needs and motivations of learners, needs analysis not only boosts linguistic proficiency but also cultivates engagement, relevance, and a learner-centred approach.*

Key words: *needs analysis, language acquisition, English language education.*

In today's interconnected world, the English language holds immense importance as a global medium of communication and a lingua franca across various domains. Proficiency in English can open doors to personal and professional opportunities, making it a highly sought-after skill worldwide. Consequently, English language education is widespread in educational institutions and language centers worldwide. Nevertheless, the effectiveness of English language instruction varies significantly, influenced by context, resources, and, most crucially, the unique needs and goals of learners [5, p. 71].

Therefore, needs analysis is vital in English language classes, emphasizing that a systematic

exploration of linguistic, pragmatic, and situational needs is essential for optimizing language acquisition. Furthermore, it asserts that effective needs analysis enhances not only language proficiency but also fosters engagement, relevance, and a learner-centered approach in the classroom [3, p.104].

English language education is not a one-size-fits-all endeavor. Learners arrive in English classes with diverse backgrounds, motivations, and objectives. Some may aim to enhance their English skills for academic pursuits, such as pursuing higher education in English-speaking countries. Others may seek English for career advancement, while some may simply aspire to communicate effectively on the global stage. Recognizing these differences is vital for crafting an effective language learning experience [6, p. 126].

Traditional language education models often rely on fixed curricula, offering limited flexibility to adapt to individual needs. This approach can lead to inefficiencies, with learners possibly studying topics or skills that do not align with their goals. In response to this, needs analysis emerges as a crucial tool for comprehending and addressing the distinct requirements of each learner [2, p. 67].

Needs analysis is a systematic process designed to identify and prioritize the linguistic, pragmatic, and situational needs of learners. This process involves collecting and analyzing data from various sources, including learners themselves, instructors, and stakeholders, to gain insights into the specific requirements of the learning group [7, p. 45]. It encompasses several essential components:

Linguistic Needs: This refers to the language skills that learners need to develop, such as reading, writing, listening, and speaking. This aspect also considers the

necessary language proficiency level required to achieve learners' goals.

Pragmatic Needs: Pragmatic needs pertain to the ability to use language appropriately in different contexts and situations, including understanding cultural norms, social conventions, and communication styles.

Situational Needs: Situational needs encompass the specific language skills required for particular situations or domains, such as business English, academic English, or medical English [8, p. 92].

Motivational Needs: Understanding learners' motivations for acquiring English is crucial. Some learners may be intrinsically motivated, while others may require extrinsic incentives or have specific goals [4, p. 78].

Resource Needs: Identifying the available resources for language instruction, such as textbooks, technology, and teaching staff, is vital for effective planning [5, p. 91].

Now, it is essential to state the numerous benefits that conducting needs analysis brings to the English language classroom:

1. Personalization and Relevance

One of the most significant advantages of needs analysis is its capacity to personalize instruction. Each student enters the classroom with a unique linguistic background, proficiency level, and goals [6, p. 167]. A comprehensive needs analysis enables educators to gain insights into these individual differences, empowering them to tailor their teaching methods accordingly.

For example, consider a scenario where an English language class comprises students preparing for academic exams, professionals aiming to enhance their business communication skills, and travelers seeking conversational fluency. Without a needs analysis, the instructor might employ a one-size-fits-all approach, leaving some learners disengaged and frustrated.

However, through needs analysis, the instructor can design lessons tailored to the specific needs and goals of each subgroup. This personalization not only makes the content more relevant but also heightens students' motivation to learn [5, p. 115].

2. Efficient Resource Allocation

Needs analysis benefits both students and educational institutions. It facilitates the efficient allocation of resources, ensuring that time, materials, and teaching staff are used effectively [7, p. 62]. By comprehending learners' specific needs, institutions can make informed decisions regarding resource allocation, including the selection of appropriate textbooks, digital tools, and supplementary materials.

Additionally, needs analysis enables institutions to harness the expertise of their teaching staff optimally. For instance, instructors with specialized knowledge in business English can be assigned to classes where professional communication skills are a priority, while instructors proficient in academic English can teach courses tailored to students pursuing academic success [3, p. 149].

3. Enhanced Student Engagement and Motivation

Engaged and motivated students tend to excel in their language learning endeavors [4, p. 112]. A fundamental principle of needs analysis is to set achievable and meaningful objectives. When students perceive that their specific needs and goals are considered, they become more motivated to actively participate in the learning process. Consequently, they are more likely to attend classes regularly, diligently complete assignments, and actively engage in discussions and activities [5, p. 132].

Imagine a group of learners preparing for a high-stakes English proficiency exam, such as the IELTS or TOEFL. These learners share a clear goal: achieving a

specific score for academic or immigration purposes. A needs analysis would uncover this objective, enabling the instructor to structure lessons around the skills and strategies necessary for success in the exam. This focused approach not only enhances learners' prospects of success but also sustains their engagement throughout their preparation [4, p. 124].

4. Adaptability to Changing Contexts

Languages, including English, evolve over time. Additionally, the contexts in which English is learned and used continually evolve [2, p. 81]. Needs analysis serves as a dynamic tool that helps educators recognize these changes and adapt their instruction accordingly.

For instance, the emergence of digital communication has created a growing need for digital literacy skills in English language classes. Learners must navigate email communication, online collaboration tools, and social media platforms in English. Acknowledging this shift, educators can incorporate relevant digital communication skills into their curriculum, ensuring that learners are well-prepared for contemporary communication demands [7, p. 78].

5. Quality Assurance

Needs analysis serves as a tool for quality assurance in English language education [1; 3]. Continuous assessment of learners' needs and goals allows educational institutions to evaluate the effectiveness of their language programs. This ongoing evaluation process ensures that English classes remain aligned with their intended objectives. If certain needs consistently go unaddressed or if learners fail to make sufficient progress, adjustments can be made to enhance the quality of instruction.

Consider a language institute offering various English language courses, including general English, business English, and test preparation courses. By

routinely conducting needs analyses, the institute can monitor the progress and satisfaction levels of its students in each course. If it becomes apparent that learners in a specific course are not achieving their desired outcomes, the institute can reassess its curriculum, teaching methods, or instructor qualifications to improve the quality of instruction.

In conclusion, the importance of needs analysis in English classes for enhancing the acquisition of the English language cannot be overstated [5, p. 142]. English language instruction is a diverse field with learners possessing varying backgrounds, motivations, and goals [1, p. 45]. Needs analysis serves as the compass guiding educators in understanding and catering to these unique requirements. It promotes personalization, relevance, efficient resource allocation, enhanced student engagement and motivation, adaptability to changing contexts, and quality assurance in language education [4, p. 136].

As the world becomes increasingly interconnected, the demand for English language proficiency continues to grow. Meeting this demand necessitates a student-centered approach that recognizes and responds to individual needs and goals. Educational institutions and language instructors should prioritize needs analysis as a fundamental step in the development of effective English language programs. By doing so, they can ensure that learners not only acquire language skills but also gain the confidence and competence to thrive in an English-speaking world.

References

1. Brown, H. D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education.

2. Celce-Murcia, M., & Hilles, S. (1988). Techniques and Resources in Teaching Grammar. Oxford University Press.

3. Dudley-Evans, T., & St. John, M. J. (1998). Developments in English for Specific Purposes: A Multi-disciplinary Approach. Cambridge University Press.

4. Dörnyei, Z. (2001). Motivational Strategies in the Language Classroom. Cambridge University Press.

5. Nunan, D. (1988). The Learner-Centered Curriculum. Cambridge University Press.

6. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.

7. Robinson, P. (1991). ESP Today: A Practitioner's Guide. Prentice Hall.

8. Voller, P. (1989). Learner Feedback and Evaluation in CALL. Oxford University Press.

Halyna Tiosova
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Uman (Ukraine)

The Main Aspects of Selecting Modern Methods in Teaching English

Abstract. *The study found that the effectiveness of teaching depends on the methods selected for this purpose. The methods should be chosen after defining the goal and tasks of teaching. It is argued that modern methods of teaching English should be focused on the development of communication skills. The main aspects of selecting modern methods in teaching English defined in the article include active participation of students; using language in real context; taking into account individual needs and level of knowledge of students etc.*

Key words: *method; communication skills; learning process; modern technologies.*

Learning a new language may be a challenging process. In order to make this process easier and more natural, over the years different science, theories, and learning styles were developed in terms of teaching foreign languages.

The selection of modern methods of teaching English is an important process that affects the effectiveness of teaching. There are a lot of criteria and aspects that should be taken into account when choosing modern methods for English lessons.

First of all, it is important to start the learning process by defining a specific goal and clear tasks of the lesson. Methods should correspond to these goals and objectives and contribute to their achievement. It is also necessary to take into account the individual needs and the level of knowledge of students, as well as choose methods that take into account their interests and develop their skills.

Modern methods of teaching English should be focused on the development of communication skills, since it is the main goal of language learning [1, p. 63].

Active participation of students is another important aspect. Methods should promote active participation of students in the activity proposed by the teacher. That is why the teacher needs to use interactive tasks in English classes for this purpose.

Modern methods of teaching English should also provide the possibility of using the language in real contexts. It is important to use real-world materials such as videos, audio, texts and tasks that reflect today's reality. This aspect is closely connected to another one, namely the use of technology. The use of modern technologies, such as computers, tablets, programs for video conferences, improves the effectiveness of learning and makes it more attractive for students [2, p. 9].

It should be noted, that using a combination of different methods can be the most effective approach to learning. For example, a combination of the communicative method and the method of project work can ensure the development of speaking skills and creative thinking.

Another important aspect in teaching English is the evaluation system that corresponds to the chosen methods. Modern teaching methods may require new ways of assessment that take into account the active participation of students and their achievements.

In order to provide effective environment for learning a foreign language, teachers must be ready to use modern methods, therefore it is necessary to ensure their professional development through education and training.

The selection of modern methods for English lessons requires taking into account these criteria and aspects,

as well as flexibility to adapt to the needs and capabilities of individual students and a specific class.

References

1. Anburaj M. G., Christopher G., Ming. N. Innovative methods of teaching English language. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*. 2014. №19(8). P. 62–65.

2. Besnoy K. D., Clarke L. W. High-Tech Teaching Success! A Step-by-Step Guide to Using Innovative Technology in Your Classroom. Gorham : Prufrock Press. 2009. 113 p.

Ірина Товкач
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
м. Київ (Україна)

Вплив соціокультурного простору на проблему розвитку особистості дитини: теоретичний аспект

Анотація. *У статті здійснено теоретичний аналіз проблеми впливу соціокультурного простору на розвиток особистості дитини. Уточнено дефініції понять: «індивідуальність», «особистість», «соціальна компетентність» тощо. Виокремлено здібності соціальної компетентності дорослої людини, яка через освітньо-виховний процес впливає на розвиток особистості дитини, її комунікативні вміння, здатність адаптуватися до життя. З'ясовано, що дорослі (батьки й педагоги) мають бути соціально компетентними особистостями для того, щоб у дитини формувався рівень соціалізації та адаптації до життя в умовах війни в Україні під впливом соціокультурного простору.*

Ключові слова: *соціокультурний простір, соціальний розвиток, особистість, дитина, соціальна компетентність, адаптація.*

The influence of the sociocultural space on the problem of the child's personality development: theoretical aspect

Abstract. *The article carries out a theoretical analysis of the problem of the influence of the socio-cultural space on the development of the child's personality. The definitions of the concepts: "individuality", have been clarified. "personality", "social competence", etc. The ability of social competence of an adult is singled out, which through the educational process affects the development of*

the child's personality, his communication skills, the ability to adapt to life. It was found out that adults (parents and teachers) should be socially competent individuals in order for the child to develop a level of socialization and adaptation to life in the conditions of war in Ukraine under the influence of the socio-cultural space.

***Key words*:** *sociocultural space, social development, personality, child, social competence, adaptation.*

Варто вказати, що в Україні трансформаційні процеси відбувалися десятиліттями, протягом яких сталася ціла зміна поколінь. Стратегія місця України в міжнародній спільноті може бути ефективною за умови зміцнення демократичних підвалин, формування правової, соціальної держави, де кожен її громадянин відчуватиме себе захищеним, самостійним, ініціативним, корисним суспільству.

Нині актуалізується проблема підготовки до життя молодого покоління громадян та їхніх дітей, здатних адаптуватися до мінливих соціальних процесів та до життя в умовах війни в Україні.

Погоджуємося, що соціокультурний простір – це інтегральний феномен, що поєднує ключові параметри соціального і культурного розвитку суспільства [5] і людини як особистості в ньому.

Козирєв М. П. пише: «Категорія «людина» визначає основні відмінності людей від тварин. До головних ознак людини належать: 1) будова тіла; 2) пряме ходження і двоногість; 3) свідомість і самосвідомість; 4) володіння мовою, інтелектом тощо. Зважаючи на багатоаспектність вияву сутності людини, науковці визначають її через найбільш властиві їй характеристики, а саме: людина як природна, дієва, предметна, свідома, самосвідома та суспільна істота [3, с. 190].

Отже, людина – творіння не лише природи, а й культури людства, її духовних надбань.

Герчанівська П. Е. зазначає, що семантичне поле терміну «людина» містить понятійний ряд, елементи якого, зокрема, «індивід», «суб'єкт», «особистість», «індивідуальність» визначаються певними диференціальними ознаками, але пов'язані між собою системними відносинами і співвідносяться з навколишньою дійсністю і людським досвідом [2].

Так поняття «індивідуальність» вказує на особливості характеру й психічного складу, що вирізняють одну особистість від іншої. Індивідуальності властиві стійкі інваріанти, що відрізняють її від інших видів живої природи, серед яких: свідомість, мова, можливість пізнання об'єктивної реальності та цілеспрямована дія. До найважливіших рис, що є умовами успішної діяльності, зараховують креативність, готовність до творчої самореалізації; наявність здібностей, досвіду, знань, умінь; відкритість до інновацій під час вирішення проблем; індивідуально неповторну система мотивів дій та ціле покладання, характер та темперамент [4, с. 16].

Поняття «особистість» у культурологічному аспекті виявляє «цілісність індивідуального буття, що має свідомість і самосвідомість людини як суб'єкта діяльності й спілкування, відповідального за свої дії та вчинки». Воно характеризує соціально-психологічну сутність людини, рівень її духовності та інтелектуального розвитку під впливом життя у суспільстві, виховання, навчання спілкування, взаємодії [4, с. 16].

Як зауважує культуролог В. М. Розін, попри значну кількість різних характеристик і визначень понять «особистість» та «індивід», можна серед них вказати на найбільш значущі та відфільтровані часом:

під особистістю та індивідом розуміють унікальну, неповторну грань людини; основна характеристика особистості задається її соціальнокультурним виміром; особистість – це те, що передбачає самоусвідомлення, самовизначення, конституювання власного життя. [4, с. 17].

У психолого-педагогічній літературі особистість розуміють як цілісну структуру, тому в процесі виховання можна довільно відокремлювати досліджуване явище (процес, властивість, якість) від особистості в цілому, від її спрямованості, від системи її сприйняття, від її переживань і вчинків [7, с. 115].

Виокремимо стадії розвитку особистості, що описав Е. Еріксон: 1. *Немовля*, від народження до 1 року. Основна проблема – довіра чи недовіра. У цей період основою формування здорової особистості є почуття довіри. Ступінь розвитку в людині почуття довіри до інших людей і до світу залежить від якості отримуваної ним материнської турботи. 2. *Раннє дитинство*: автономія – сором і сумніви. У цей час дитина дізнається, щобатьківський контроль буває різним: з одного боку, він може виявитися як турбота, а з іншого – як деструктивне обмеження. 3. *Вік гри.* Основна проблема – ініціативність або почуття провини. У віці 4–6 років соціальний світ дитини вимагає від нього активності, вирішення нових завдань і набуття нових навичок. 4. *Молодший шкільний вік.* Основна проблема – старанність чи неповноцінність. Цей період життя (7–12 років) характеризується здібностями до логічного мислення і самодисципліни. 5. *Підлітково-юнацький вік.* Основна проблема – становлення індивідуальності (ідентифікація) або рольова дифузія (невизначеність у виборі ролей) 6. *Рання зрілість:* інтимність – ізоляція. Загалом це період раннього шлюбу і початок сімейного життя (від 21 до 25 років). 7. *Середня зрілість:*

продуктивність (творча продуктивність) чи стагнація (творчий застій). Ця стадія охоплює період від 26 до 64 років. Основна проблема – вибір між продуктивністю та інертністю. 8. *Пізня зрілість*. Основна проблема – умиротворення або розпач тощо [3, с. 228-231].

Отже, беззаперечно, перші п'ять стадій щодо розвитку особистості, які охоплюють період від немовлячого до підлітково-юнацького віку, мають надважливе значення для подальшого життя людини в соціумі, адже саме в цей період відбувається «перетворення безпорадної істоти на усвідомлену особистість» [7, с. 115].

Неабияку роль у становленні людини як особистості має її соціальний розвиток. Відомо, що соціальний розвиток являє собою соціально-педагогічний процес прилучення особистості, соціальних груп до взаємодії з соціумом з метою формування соціальної компетентності.

Соціальний розвиток у дитинстві людини - це довготривалий освітньо-виховний процес, в якому беруть участь дорослі (батьки, дідусі та бабусі та інші родичі, вихователі, вчителі).

Основний вплив дорослих на розвиток особистості дитини полягає в організації засвоєння нею моральних норм, що регулюють поведінку людей у суспільстві. Так для дитини старшого дошкільного віку цінність дорослого полягає у здатності брати участь у різноманітних соціальних зв'язках, орієнтуватися у міжособистісних стосунках з дорослими й однолітками тощо.

Одним з важливих завдань батьків і педагогів – визначити інтереси самої дитини, її нахили, мету, можливості, шляхи подолання перешкод, які заважають отримати позитивні результати в різних сферах життєдіяльності.

Отже, якщо одне з головних завдань дошкільної освіти – формування у дітей соціального досвіду, готовності до життя в новому середовищі школи, демократичному суспільстві, тоді й самі дорослі (батьки й педагоги) повинні прагнути бути соціально компетентними особистостями.

Розуміємо соціальну компетентність дорослої людини як якісну характеристику особистості, здатну адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, наявність в неї уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, наміри, спираючись на моральні норми родини, суспільства в цілому.

У людини соціальна компетентність формується поступово у процесі оволодіння нею системою знань і уявлень про довкілля, реалізується у процесі активного засвоєння соціальних відносин, обумовлюється певними етичними нормами, які є основою побудови та регулювання міжособистісних і внутрішньо-особистісних позицій та відносин людини з іншими людьми і суспільством в цілому.

Соціальна компетентність дорослих (батьків, вихователів, педагогів) передбачає такі *здібності:*

1. Визначати власне місце в житті суспільства, проектувати стратегії свого життя з урахуванням інтересів і потреб різних соціальних груп, індивідуумів відповідно до соціальних норм і правил, наявних в українському суспільстві, та інших чинників.

2. Продуктивно співпрацювати з різними партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції в колективі, проявляти ініціативу,

підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими.

3. Застосовувати технології трансформації та конструктивного розв'язання конфліктів, досягнення консенсусу, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання.

4. Спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти і стратегії індивідуальних та колективних дій.

5. Визначати мету комунікації, застосовувати ефективні стратегії спілкування (як рідною так і державною мовами), вміти емоційно налаштовуватися на спілкування з іншими людьми (дорослими й однолітками) [4; 5].

Одним із «провідних напрямів діяльності батьків, які мають дітей раннього та дошкільного віку, є формування усного мовлення та навичок мовленнєвого чи вербального спілкування, що грунтується на володінні рідною літературною мовою. Тому мовлення дорослих має бути взірцем для дитини, адже вона переймає зразки культури мовлення саме від них» [7, с. 19].

Так Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція 2021 року) наголошує на емоційно-ціннісному ставленні до мовлення і тому у дитини старшого дошкільного віку при вступі до школи незалежно від національної належності, як громадянина України, мають бути сформовані «інтерес та позитивне ставлення до української мови як державної, прагнення вільного спілкування з іншими людьми і дорослими українською мовою; інтерес до оволодіння надбаннями української культури в її етнічному різноманітті…» тощо [1, с. 19].

Тільки та людина, яка перебуває в соціокультурному просторі, у якої наявні здібності соціальної компетентності здатна до створення і

реалізації умов розвитку дитини (у сім'ї, дитсадку, школі тощо), що позитивно впливають на формування її особистості в умовах соціокультурного простору.

Переконані, що якщо практичним психологам провести опитування дітей старшого дошкільного молодшого шкільного та підліткового віку щодо визначення рівня адаптації до життя в умовах війни в Україні, то з'ясувалося б, що лише невелика кількість респондентів виявилася б адаптованою до таких умов. Будемо раді помилитися, але у реаліях сьогодення бачимо, що багатьом дітям потрібна людина компетентна, яка змогла б допомогти їм вирішити життєві проблеми в побуті, пристосуватися до соціальних норм життя в суспільстві. Саме такою людиною має бути вихователь (батьки не завжди є вихователями для власної дитини), педагог, який повинен бути соціально здоровою особистістю, яка живе за високими моральними законами суспільства.

Пропонуємо з метою удосконалення якості освітньо-виховного процесу для формування соціальної компетентності, розвитку й саморозвитку особистості педагога (батьків як вихователів власних дітей), створювати творчі групи, у яких активно має бути задіяна діяльність з різних тем зазначеної проблеми; організовано емпіричне дослідження у власних педагогічних колективах із обов'язковим опитуванням дітей та їх батьків, із виведенням певних висновків щодо рівня взаємодії між дорослими (педагогами і батьками) і дітьми. І щоб усі побачили, таким чином, певні проблеми і спрогнозували шляхи подолання негативних аспектів у педагогічному спілкуванні і розвитку особистості дитини в соціокультурному просторі.

Отже, дорослі (батьки й педагоги) мають бути соціально компетентними особистостями для того, щоб у дитини формувався рівень соціалізації та адаптації

до життя в умовах війни в Україні під впливом соціокультурного простору.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти Базовий компонент дошкільної освіти 2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

2. Герчанівська П. Е. Українська специфіка суб'єктивації людини в епоху постмодерну. *Людина в сучасному цивілізаційному процесі: філософсько-культурологічні та етико-естетичні виміри*: монографія / М. М. Бровко та ін.; відп. ред. М. М. Бровко; НМАУ імені П. І. Чайковського. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2014. С. 54–74.

3. Козирєв М. П. *Соціологія*: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 656 с

4. Овчарук О. В. О-35 *Особистість у просторі культури*: навчальний посібник. Київ : НАКККіМ, 2019. 136 с.

5. *Соціологія*: Навч. посіб. / За ред. С.О. Макеєва. Київ : Знання, 2003. 455 с.

6. Степанов В. Ю Соціокультурний простір сучасності. *Вісник ХДАК.* Вип. 43. 2014. С. 104-110.

7. Товкач І. *Психологічні нотатки для батьків і вихователів дітей від народження до семи років* : метод. посіб. Київ : Грамота, 2023. 288 с.

Ольга Федоренко
Центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів № 1
м. Кривий Ріг (Україна)

Теоретичні аспекти перекладу рекламних текстів

Анотація. *Визначено, що синтаксичні структури тексту оригіналу можуть бути збережені в тексті перекладу. На основі праць дослідників подано розряди слів рекламних повідомлень. Розкрито послідовність схеми еквівалентного перекладу рекламного повідомлення на іноземну мову. Окреслено синтаксичні конструкції рекламних текстів.*

Ключові слова: *рекламне повідомлення, загальнонаукова лексика, текст-оригінал.*

Theoretical aspects of translation of advertising texts

Abstract. *It was determined that the syntactic structures of the original text can be preserved in the translated text. Word classes of advertising messages are presented and analyzed. The sequence of the scheme of equivalent translation of an advertising message into a foreign language is disclosed. The syntactic constructions of advertising texts are outlined.*

Key words: *advertising message, general scientific vocabulary, original text.*

На основі даних, одержаних дослідниками, можна зробити припущення: при перекладі рекламного повідомлення на англійську чи німецьку мову, синтаксичні структури тексту оригіналу можуть бути збережені в тексті перекладу. За допомогою порівняльного аналізу лексичного складу рекламних повідомлень науковцями було виокремлено декілька розрядів слів [3].

Основний пласт лексики рекламних повідомлень – слова загальнолітературної мови, що вживаються в прийнятому в загальнолітературній мові значенні в текстах усіх функціональних стилів. До цього розряду належать, щонайперше, службові слова та велика чисельність повнозначних слів (англійська: *to mean, amazing, memory*; українська: *згадати, улюблений, заняття*) [2, с. 30].

Другий, відносно малочисельний, розряд лексики складають слова загальнолітературної мови, що вживаються в загальнолітературному значенні і, як правило, не зустрічаються в рекламі, однак можуть застосовуватись як засіб оригінальної рекламної аргументації, а також ілюструвати будь-які асоціативні зв'язки з товаром (англійська: *ice, hop, percussionist*; українська: *поринути, сторічний, захід*).

Третій розряд лексики, виокремлений унаслідок проведеного аналізу на лексичному рівні, складає особлива термінологія, пов'язана з видом товару, що рекламується, і переважно характерна для мови визначеної науки (економія, хімія, медицина) або сфери господарської діяльності людини (техніка, парфумерно-косметична промисловість, модна індустрія). Застосування термінології в рекламних текстах у багатьох випадках обумовлене прагненням надати рекламним повідомленням більшої достовірності, тому в мові реклами наявні не лише терміни, прийняті в конкретній науці, а й загальнонаукова лексика (англійська: *altitude, dilemma, planetary*; українська: *взаємодоповнюючі, мінімум, документальний*).

Останній, четвертий, виокремлений розряд лексики складається з так званої «невербальної частини» рекламних повідомлень, до складу яких входять символи, адреси сайтів в Інтернеті та інше.

Перші три виокремлені розряди безпосередньо служать для вербального оформлення рекламного повідомлення, у зв'язку з чим можуть бути розділені на три групи:

1) ключові слова, що належать передусім до першого та третього з виокремлених розрядів лексики. Основна функція їх полягає у формулюванні головної теми рекламного тексту та встановленні асоціативних зв'язків: а) між унікальною торговою пропозицією товару та його іміджем; б) сюжетом рекламного повідомлення та видом товару;

2) неключові слова, що служать оригінальній рекламній аргументації та складають другий розряд словника реклами; вони беруть участь у розвитку оригінальної рекламної аргументації.

Цей вид лексичних одиниць виражає поняття, безпосередньо не пов'язані з видом товару, що рекламується, а асоціюються з ним лише, коли вказати на певні загальні ознаки. Визначальними функціями даної групи слів є: а) описування конкретної ситуації – сюжету рекламного повідомлення та б) привернення уваги споживача до реклами;

3) неключові слова, що служать раціональній рекламній аргументації, – лексичні одиниці, які належать до першого та третього розрядів словникового складу реклами. Вони беруть участь у розвитку раціональної рекламної аргументації із застосуванням логічних доводів на користь того чи іншого продукту. До основних функцій цієї групи слів у рекламному тексті належать:

а) опис унікальної торгової пропозиції;

б) формулювання рекламних доводів в основному рекламному тексті.

Так, наприклад, у рекламі крему *«Nutritious»* від компанії *«Estee Lauder» (Rather like a hearth food, each churn-shaped glass jar of NUTRITIONS is brimming with*

vitamins, minerals and proteins in a delicious, lignidcream formula) як ключове застосовано словосполучення *«a health food»*, до групи раціональних неключових слів входять слова та словосполучення *«glass jar», «vitamins», «minerals», «proteins», «a liquid-cream formula»*, а до оригінальних неключових слів слід віднести *«churn-shaped», «brimming»* і *«delicions»* [2, с. 30-32].

За допомогою вказаних груп лексичних одиниць науковці створили схему еквівалентного перекладу рекламного повідомлення на іноземну мову. Першим кроком до цього стає пошук відповідності ключовим словам тексту-оригіналу на мові перекладу, адже вони є змістовним центром тексту та обумовлюють вибір інших компонентів. Наступна послідовність розкриває поетапність вибору: еквіваленти неключових слів, які служать оригінальною рекламною аргументацією повідомлення-оригіналу.

Необхідно відзначити, що в запропонованій схемі свідомо не застосовується термін «переклад», оскільки загальноприйняті лексичні відповідності в іноземних мовах не завжди збігаються з критеріями створення іншомовного рекламного тексту, адекватного до тексту оригіналу.

Проаналізувавши синтаксичні конструкції, вчені окреслили декілька рис рекламних текстів, характерних як для англійської і німецької, так і для української мов. Першою особливістю є велика кількість приєднувальних конструкцій, які складаються з 2 – 3, рідше з 4 і більше речень і неподільних конструкцій, що являють собою такий «принцип побудови висловлювання, при якому певна його частина отримує самостійну комунікативну значимість і у вигляді окремої, наче б то додаткової інформації, прикріплюється до додаткового повідомлення» [2, с. 27].

Другою визначальною особливістю є неподільність семантично самостійних речень або їхніх частин за допомогою пунктуації. У цьому випадку текст набуває вигляду тез, одержуючи додаткову експресивність за рахунок лаконічної форми і завершеного, але не відокремленого пунктуаційно, змісту.

Нарешті, третя синтаксична особливість рекламних повідомлень полягає в тому, що багато односкладних неповних речень у поєднанні з наступними за ними односкладними неповними або неподільними реченнями створюють за принципом приєднання повноцінних двоскладових повних або еліптичних конструкції. Цей факт, як і попередні, обумовлений бажанням рекламіста створити в семантично цілісному висловленні додатковий логічний наголос, який підкреслить у тексті важливі якості чи можливості товару, і додати повідомленню експресивність за рахунок розриву семантично неподільної фрази.

Список використаних джерел

1. *Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі*: колективна монографія / за заг. ред. Г. Л. Єфремової. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 444 с.

2. Медведева Е. В. Рекламный текст как переводческая проблема. *Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация*. 2003. № 4. – С. 23 – 42.

3. Рождественский Ю. В. *Теория риторики*. Москва, 1999. 482 с.

Наталія Хайдарі
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Особливості застосування інтерактивних методів навчання з метою формування міжкультурної компетентності в процесі навчання вивчаючого читання студентів ЗВО

Анотація. *У статті доведено важливість застосування інтерактивних методів навчання з метою формування міжкультурної компетентності в процесі навчання вивчаючого читання. Визначено, що одним із ефективних засобів формування та розвитку міжкультурної комунікативної компетенції в студентів ЗВО є використання інтерактивних методів навчання на заняттях з іноземної мови. Виокремлено завдання та вправи для розвитку навичок вивчаючого читання та перевірки розуміння тексту.*

Ключові слова: *студенти, заклад вищої освіти, інтерактивність, метод навчання, іноземна мова*

Peculiarities of the use of interactive teaching methods for the purpose of forming intercultural competence in the process of learning to read for students of higher education institutions

Abstract. *The article is devoted to the importance of using interactive teaching methods for the purpose of forming intercultural competence in the process of learning to read. It was determined that one of the effective means of forming and developing intercultural communicative competence among students of higher education institutions is the use of interactive teaching methods in foreign language classes. Tasks and exercises for the development of learning reading skills and checking comprehension of the text are singled out.*

***Key words**: students, institution of higher education, interactivity, teaching method, foreign language*

У процесі навчання вивчаючого читання досить часто застосовують інтерактивні методи та прийоми навчання адже саме вони займають важливе місце серед засобів формування міжкультурної комунікативної компетентності в процесі навчання вивчаючого читання у студентів ЗВО.

Інтерактивність в освітньому процесі означає наявність зворотного зв'язку між викладачем та студентом. Інтерактивні методи навчання, на відміну від традиційних, засновані на активній взаємодії учасників освітнього процесу, з основним акцентом на взаємодії студентів між собою. Цей підхід дозволяє викладачам інтенсифікувати освітній процес, зробити його цікавішим і менш втомлюваним для його учасників.

Мета використання інтерактивних методів і прийомів у навчанні іноземної мови – це соціальна взаємодія студентів, міжособистісне спілкування, найважливішою ознакою якого є здатність людини «вживати роль іншого», доуявити, як сприймає його/її партнер по спілкуванню, інтерпретувати ситуації та конструювати власні дії [2, с. 83].

Одним із ефективних засобів формування та розвитку міжкультурної комунікативної компетенції в студентів ЗВО є використання ряду інтерактивних методів навчання на заняттях з іноземної мови, зокрема: робота в малих групах, парах, трійках, «два, чотири, разом», тощо; метод каруселі/«ідеологічний» круговорот; мозковий штурм; вивчення проблеми; рольова гра; круглий стіл; думайте, створюйте пари та діліться; обведіть питання; дебати; перевірка помилкових уявлень; оптиміст/песиміст; кросворд;

бінго; акваріум; ситуаційний аналіз; дерево рішень, тощо [1].

Інтерактивні методи краще за інші, дозволяють студентам говорити, взаємодіяти на цільовій мові, навчитися орієнтуватися в різних комунікативних ситуаціях. Таким чином, використання інтерактивних методів навчання більше спрямоване на формування інтерактивного компоненту міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції учнів. Однією з основних умов ефективності інтерактивних методів є їх системне впровадження та практичне застосування.

Для розвитку навичок вивчаючого читання та перевірки розуміння тексту використовують такі завдання та вправи: перевірте, чи відповідає інформація, надана викладачем, змісту тексту; розподіліть факти, які містяться в тексті, за їх важливістю; визначте дані або факти, які, на Вашу думку, особливо значущі, і аргументуйте свою думку; складіть питання на основі головної інформації тексту; доповніть текст іншою інформацією, яка не змінює його суті; заповніть пропуски у скороченому варіанті тексту відсутніми словами; скористайтеся планом, розробленим викладачем, і знайдіть речення в тексті, які відповідають кожному пункту плану; створіть план для тексту; перекажіть зміст тексту своїми словами; висловіть власну думку про прочитане.

Список використаних джерел

1. Improving Intercultural Interactions: Modules for Cross-Cultural Training Programs. URL: https://sk.sagepub.com/books/improving-intercultural-interactions. (дата звернення 27.09.2023).

2. Атрощенко Т. О. Теоретичні основи процесу формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців: зарубіжний досвід. *Науковий вісник*

Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Вип. 2 (39). С. 11-14.

3. Журавель Т.В., Хайдарі Н.І. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. Херсон: ХДУ, 2017. Вип.78 *Т. 1.* С. 208-2012.

4. Заслужена А.А. Методичні рекомендації з удосконалення підготовки майбутніх філологів з англійської мови та літератури у ВНЗ України. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ, 2015. № 7. С. 57-62.

5. Ковтун О.В., Гармаш Т.А., Хайдарі Н.І. Потенціал технології подкастинг у формуванні іншомовної компетентності майбутніх перекладачів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ, 2020. № 16. С. 60-68.

Наталія Хайдарі
Яна Воробкало
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Особливості онлайн навчання: переваги та недоліки

Анотація. *У статті доведено розглянуто особливості онлайн навчання. Виокремлено переваги та недоліки онлайн навчання. Визначено форми онлайн навчання: відео-лекції, інтерактивні курси, віртуальні класи. Встановлено, що дуже важливим є ретельно зважування переваг та недоліків перед вибором тієї чи іншої форми навчання.*

Ключові слова: *студенти, онлайн навчання, заклад вищої освіти, розклад занять*

Features of online education: advantages and disadvantages

Abstract. *The article is devoted to the peculiarities of online education. The advantages and disadvantages of online education have been highlighted. Forms of online learning have been defined: video lectures, interactive courses, virtual classes. It has been established that it is very important to carefully weigh the advantages and disadvantages before choosing one or another form of education.*

Key words*: students, online education, institution of higher education, schedule*

Популярність онлайн освіти в останні роки різко зросла. Ця форма навчання є найбільш гнучкою та доступною для багатьох бажаючих отримати знання.

Інтернет та цифрові технології об'єднали поняття онлайн і дистанційного навчання. Обидва терміни означають навчання поза класом, з можливістю власного розкладу. Зараз, для всіх, хто бажає отримати

освіту і нові знання, основним питанням є не форма навчання, а якість, тривалість і актуальність набутих знань.

Онлайн навчання – це процес отримання знань і навичок за допомогою комп'ютера або іншого пристрою, підключеного до Інтернету, в режимі «тут і зараз».

Онлайн навчання може відбуватись за такими формами:

1. Відео-лекції. Викладачі записують відео і завантажують їх в Інтернет. Студенти можуть переглядати ці відео в будь-який час та в будь-якому місці.

2. Інтерактивні курси. Інтернет-платформи, як-от: Coursera, edX, або Udemy, надають можливість вивчати різноманітні предмети через онлайн курси з інтерактивними вправами та завданнями.

3. Віртуальні класи. Викладачі та студенти збираються в віртуальній онлайн аудиторії, де можуть спілкуватися в реальному часі за допомогою відеоконференції.

У світі, який постійно змінюється та стає все більше залежним від технологій, онлайн-навчання здобуває все більшу популярність і визнання. Ця форма освіти дозволяє студентам і закладам освіти відкрити новий світ можливостей та переваг, які важко переоцінити. Нижче ми розглянемо деякі з основних переваг онлайн навчання:

– Гнучкість в навчанні. Онлайн навчання дозволяє студентам вибирати розклад навчання, який відповідає їхнім індивідуальним потребам. Вони можуть працювати з навчальними матеріалами в будь-який зручний час.

– Доступність. Онлайн навчання дозволяє отримати освіту тих, хто має обмеження в пересуванні або перебуває в віддалених регіонах.

– Зменшення витрат. Онлайн-навчання зазвичай вимагає менше фінансових витрат на поїздки до університету або коледжу, на підручники та інші матеріали. Це дозволяє студентам зекономити гроші і одночасно отримувати високоякісну освіту.

– Навички саморегуляції: Онлайн навчання вимагає від студентів розвитку навичок саморегуляції, самодисципліни та самоконтролю. Ці навички є корисними не лише в навчанні, але й в житті загалом.

Усі ці переваги роблять онлайн навчання цікавою та корисною альтернативою традиційній формі навчання. Відкриваючи доступ до знань для людей з усього світу, воно сприяє освітньому розвитку та розвитку суспільства загалом.

Проте незважаючи на численні переваги, онлайн-навчання також має певнінедоліки:

– Відсутність особистого контакту. Одним з основних недоліків онлайн навчання є відсутність фізичної взаємодії між викладачем та студентами. Це може позбавити студентів можливості ставити запитання, обговорювати матеріал і вирішувати питання безпосередньо під час занять.

– Відсутність мотивації. Багато студентів стикаються з проблемою недостатньої мотивації під час онлайн навчання. Відсутність живого викладача або одногрупників поряд може зробити навчання менш стимулюючим.

– Потреба у власній дисципліні. Онлайн навчання вимагає від студентів високої самодисципліни та вміння ефективно керувати своїм часом.

– Технічні проблеми. Наявність стабільного Інтернет-з'єднання та відповідного обладнання є ключовими аспектами успішного онлайн-навчання. Технічні проблеми, такі як відключення Інтернету або

несправність комп'ютера, можуть призвести до перешкод у процесі навчання.

Незважаючи на те, що онлайн навчання має свої недоліки, багато з цих проблем можуть бути подолані з відповідною підготовкою та підтримкою.

Отже, дуже важливо ретельно зважувати переваги та недоліки перед вибором тієї чи іншої форми навчання та приймати рішення, яке відповідає індивідуальним потребам та цілям. Зараз психологи та аналітики стверджують, що на нас чекає повний перехід на навчання в режимі онлайн. З одного боку, навчання на відстані відкриває багато можливостей, але з іншого боку – невідомо, скільки потрібно часу, щоб повністю свідомо прийти до нового формату отримання знань.

Список використаних джерел

1. Журавель Т.В., Хайдарі Н.І. Віртуальне освітнє середовище як засіб формування країнознавчої та лінгвокраїнознавчої компетенцій у студентів немовних спеціальностей. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки».* Херсон: ХДУ, 2017. – Вип.78 – *Т. 1.* – С. 208-2012.

2. Заслужена А.А. Методичні рекомендації з удосконалення підготовки майбутніх філологів з англійської мови та літератури у ВНЗ України. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ, 2015. № 7. С. 57-62.

3. Ковтун О.В., Гармаш Т.А., Хайдарі Н.І. Потенціал технології подкастинг у формуванні іншомовної компетентності майбутніх перекладачів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*. Київ, 2020. № 16. С. 60-68.

Елеонора Харатян
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
м. Харків (Україна)

Developing writing fluency with ICT

Abstract. *The article substantiates using information and communication technologies for the purpose of writing fluency development. The concepts of "writing fluency","competence in writing" and the processes of forming these competences are analyzed. The article summarizes a number of factors that influence the effectiveness of competence in writing in English.*

Key words: *writing fluency, competence in writing, writing skills, English, information and communication technologies.*

The researchers discovered that, surprisingly, there was no viable definition specifically for writing fluency available in current ESL/EFL literature. H. D. Brown does refer to fluency activities as "saying or writing a steady flow of language for a short period of time without any self- or other correction at all" [1, p. 113]. Although this explanation is helpful, it is not appropriate as the basis for a definition of writing fluency. Brown's explanation could lead to the erroneous conclusion that the longer the flow of language, and the more words produced, the more fluent the writer is.

Brown's explanation also ignores critical factors such as lexical complexity and text comprehensibility. If lexical complexity and comprehensibility are not taken into account, students could conceivably be identified as having improving their writing fluency merely on the strength of having written the same simple sentence repeatedly over the timed period. In order to avoid these problems this paper defines fluency in writing as the

number of words produced in a specified time frame, together with lexical frequency, irrespective of spelling and content, provided that the writer's meaning is readily understandable.

Competence in writing is defined as "the ability to realize communication in writing in areas and situations of communication in accordance with the communicative task. That is, the speaker is able to plan, implement and correct their own communicative behavior during the generation and variation of other speech in different types of written expressions in accordance with a specific communication situation, speech task and communicative intention in the whole national and cultural community" [2, p. 4].

In the process of developing competence in writing in English there is the formation of technical skills (spelling, graphics, punctuation), linguistic skills (lexical and punctuation), language skills (lexical and grammatical), the ability to formulate a thought logically in accordance with a certain written style with the use of all types of analyzers (acoustic, speech and motor, visual and motor) and the presence of a motive (purpose of writing), subject (logical, coherent, structured transmission of thoughts), product (written text) and result (change in the addressee's behavior).

The effectiveness of competence development in writing depends on a number of factors, among which worth mentioning are the following:

1) the appropriateness of the approach to teaching writing, namely: textual, which involves detailed study of writing samples texts, based on which students write their own written statements; genre-based, which is focused on learning to achieve focused on learning to achieve different communicative goals in their own writing; procedural, which focuses on the process of

creating a written statement to achieve the necessary communicative effect [3, p. 220];

2) communicative exercises: language exercises for learning to compose written message; written and oral exercises for working with a printed text; written and spoken exercises based on the process of reading, listening, oral communication;

3) forms of written expression: a formal, informal, semi-formal letter, an announcement, a statement, an article, a brochure, a postcard, an instruction, an invitation, a greeting, a note, a questionnaire, a research report, an abstract, a short story, etc;

4) development of socio-cultural competence.

Information and communication technologies, or ICT, play a significant role in the process of forming competence in writing, as they contribute to the realization of all the above factors and perform a number of functions, namely:

- educational (acquisition of the necessary knowledge, skills and abilities in the process of using the Internet in particular);
- developmental (development of cognitive skills-analysis, synthesis, generalization, comparison, logical thinking, comparison, critical evaluation, forecasting, psychological evaluation;
- psychological and social qualities (memory, attention, teamwork, independence, etc).

However, despite these advantages, it is worth emphasizing certain difficulties associated with the use of ICT in the process of teaching writing in English language, namely: lack of time in the classroom to practice writing skills, insufficient level of development of teachers' informational competence, lack of students' attention in the process of using ICT, etc.

Blogs are an effective tool in the process of teaching writing, as they perform a number of didactic functions,

such as: to activate cognitive functions; to promote the development of writing skills and the disclosure of creative pupils / students' creative potential; provide individualization of the educational process, independence and autonomy of pupils/students.

Chat rooms and web forums are indispensable for developing writing skills in English, because with the help of these means you can improve your writing skills directly in the process of communicating with native speakers. Among the most popular chat rooms and web forums are the following: Interpals.net, Englishbaby.com, Busuu.com, Hellolingo.com, Speaky.com, Lang-8.com.

E-mail is also of considerable importance in the process of developing English writing skills as it provides an opportunity for feedback from the teacher /lecturer to students, in particular, sending and checking written assignments, individual consultations, etc. The most popular email services are gmail.com, ukr.net, meta.ua, hotmail.com, yahoo.com.

Use of photo hosting services (PicasaWeb (picasaweb.google.com), Pinterest (www.pinterest.com), video hosting (TED Talks (www.ted.com), YouTube (www.youtube.com), BBC - Home (www.bbc.co.uk), Voice of America - English (www.voanews.com/specialenglish)), audio hosting sites (Listen to English(www.learnenglish.britishcouncil.org), DailyDictation (www.dailydictation.com)) also contribute to the development of writing fluency in English, as these ICTs can be used to practice writing dictations and thematic stories, describing photos, etc.

Social networks have become very popular, such as Telegram (www.telegram.org); Twitter (www.twitter.com); Facebook (www.facebook.com); WhatsApp (www.whatsapp.com); Instagram (www.instagram.com). With the help of these social networks, large communities for communication can be organized and information

exchange can occur not only among students with each other, but also with native speakers.

Thus, the development of writing fluency in English in the process is impossible to imagine without the use of such ICTs as means of electronic communication as blogs, chats, e-mail, web forums, photo hosting, video hosting, audio hosting, social networks); educational Internet sites; special software; interactive whiteboards; virtual learning environments; mobile applications. These ICTs promote interactivity, individualization, differentiation, optimization of the learning process, realization of communicative, personalized, and competency-based approaches, increasing of motivation and interest in learning the English language.

Список використаних джерел

1. Brown, H. D. (1994). *Teaching by principles: An interaction approach to language pedagogy.* Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

2. Skliarenko N. K., Ustymenko O. M. Navchannia uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv inshomovnoho pysma v aspekti kompetentnisnoho pidkhodu. *Inozemni movy*. [Teaching students of secondary schools in foreign language writing in the aspect of the competence approach] *Foreign languages*. 2013. S. 3–18 [in Ukrainian]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2013_3_2.

3. Tarnopolskyi O. B. Metodyka navchannia inshomovnoi movlennievoi diialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity. [Methods of teaching foreign language speech activity in a higher language educational institution]. Kyiv: Firma «INKOS», 2006. 248 s. [in Ukrainian].

Анна Шарпіло
Людмила Веремюк
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Концептуалізація емоційної категорії LOVE шляхом метафоризації (на матеріалі сучасних англомовних пісень)

Анотація. *У дослідженні аналізується використання концепту LOVE в текстах сучасних англомовних поп-пісень. Визначаються найбільш частотні випадки використання концептуальних метафор та способи лексикалізації концепту LOVE.*

Ключові слова: *концепт, емоційний концепт, концептуальна метафора, міждоменне мапування, джерельний домен, вербалізація, пісня*

Conceptualization of the emotional category LOVE through metaphorization (Based on the modern English songs)

Abstract. *The research paper analyzes the representation of the concept of LOVE in the lyrics of modern English pop songs. The author identifies the most frequent instances of employing conceptual metaphors and the ways of lexicalizing the concept of LOVE.*

Key words: *concept, emotional concept, conceptual metaphor, cross-domain mapping, source domain, target domain, verbalization, song.*

Сучасні англомовні пісні є чи не найпопулярнішим жанром у всьому світі на сьогодні. Концепти зі свого боку відіграють важливу роль у створенні та інтерпретації текстів пісень. Автори часто використовують концепти, щоб передати ідеї, емоції

та історії через свої тексти. Тому певний концепт може визначити лейтмотив усієї композиції.

Концепт – це ментальна репрезентація абстрактної або конкретної категорії, ідеї чи сутності, яка слугує для розуміння та категоризації навколишнього світу. Концепти лежать в основі когнітивної лінгвістики, оскільки вони є будівельними матеріалом мови та мислення

У процесі нашого дослідження ми опрацювали тексти 30 англомовних пісень у жанрі поп починаючи, що охоплюють період з 2000-х років по 2023 рік. Під час семантичного аналізу текстів пісень, нами було встановлено, що найбільш частотною емоційною категорією на рівні англомовного сучасного пісенного дискурсу є концепт LOVE. Усього було виявлено 28 випадків вживання на кількість усіх пісень. Р. Бонн, Г. Крейер та Дж. Мукерджі у результаті свого корпусного дослідження популярних пісень також зауважили, що найбільщ частотним словом є лексема *«love»* [1, с. 46]. І це недивно, тому що концепт LOVE – це складне мультимодальне поняття, що має широке семантичне використання та багату концептуальну мережу.

Хоча пісня це більш спрощена форма поезії, все одно її текст характеризується художньою забарвленістю та авторським стилем. Тому ми вирішили аналізувати концепти за допомогою концептуальної метафори. Дж. Лакофф і М. Джонсон дали їй таке визначення: «Концептуальна метафора – це розуміння одного домену досвіду у межах іншого» [4; с. 5]. З. Кьовешеч додає, що один домен, як правило, є абстрактним, а інший конкретним [2, с. 191].

Відповідно до класифікації усталених концептуальних метафор З. Кьовечеша, нами було ідентифіковано вживання таких джерельних-доменів для репрезентації концепту LOVE, як ЄДНІСТЬ,

ПОДОРОЖ, ВОГОНЬ/ЖАР, СИЛА, ВІЙНА, ЗАХВОРЮВАННЯ, ГРА, МАГІЯ, БОЖЕВІЛЛЯ та ЗАХОПЛЕННЯ [3, с. 26-27]. Ми оглянемо лише ті метафори, які є найбільш продуктивними.

Центральною для концепту LOVE є метафора ЄДНІСТЬ ДВОХ ВЗАЄМОДОПОВНЮЮЧИХ ЧАСТИН. На основі опрацьованих пісень ми змогли виділити такі субметафори, як ЗВ'ЯЗОК, ФІЗИЧНА/ДУХОВНА БЛИЗЬКІСТЬ, МАГНІТ та ЗАЛЕЖНІСТЬ. Усі вони відповідають спорідненим концептам категорії LOVE, а саме: INTIMACY, CLOSENESS, BOND, ATTACHEMENT тощо. У цьому контексті було встановлено, що порівняння часто використовується як засіб вираження та посилення концептуальної метафори, наприклад – *«We push and pull **like** a magnet do»* (Ed Sheeran – Shape of you).

Продуктивною виявилася також найбільш теоретично обґрунтована концептуальна метафора КОХАННЯ – ЦЕ ПОДОРОЖ. У досліджених піснях вона була реалізована шляхом мапування між доменами КОХАННЯ та ПОДОРОЖ так: романтичні/дружні стосунки → це шлях – *«That I'd be standing right here talking to you 'Bout another path, I know we loved to hit the road and laugh And now you gon' be with me for the last ride»* (Wiz Khalifa – See you again); початок романтичних стосунків → заведення двигуна автотранспортна – *«Fill up the engine, we can drive real far»* (Ed Sheeran – Shivers); труднощі у стосунках → перешкоди на дорозі – *«You and I go rough»* (Maroon 5 – One more night); закохані люди, що розійшлися → попутники, в яких розійшлися дороги – *«I know you crossed a bridge that I can't follow»* (Just Bieber – Ghost).

Автори пісень також активно послуговуються усталеною метафорою КОХАННЯ – ЦЕ ВОГОНЬ/ЖАР. У такому випадку концепт LOVE репрезентується часто експліцитно за допомогою таких лексем-

номінантів, як *«melt»*, *«fire»*, *«burn»* та *«red»*. Усі вони тією чи іншою мірою визначають інтенсивність емоції.

Концепт кохання також активно реалізується через концептуальну метафору КОХАННЯ – ЦЕ СИЛА. На основі семантичних ознак концепту, які виражає цей джерельний домен, ми виділили такі його підтипи, як ПРИРОДНЯ СИЛА (*love = storm*), ФІЗИЧНА СИЛА (*love is strong*), ТРАНСФОРМАЦІЙНА СИЛА (*love makes you change*), НЕКОНТРОЛЬОВАНА СИЛА (*love makes you do*) та МАГІЧНА СИЛА (*love makes you levitate*).

Важливу роль у вербалізації концепту LOVE відіграє також лексема *«heart»*. З. Ковечеш виокремлює таку більш загальну концептуальну метафору МІСЦЕ КОХАННЯ У СЕРЦІ (англ. LOVE IS IN THE HEART), та обґрунтовує це тим, що серце сприймається як контейнер з кров'ю (рідиною). Тому ми концептуалізуємо через серце не тільки поняття кохання, але й інші емоції, тому що, як зазначає Р. Трім, носіями індо-європейських мов серце сприймається як психологічний центр почуттів [3, с. 83], [5, с. 54].

Така роль лексеми *«heart»* у концептуалізації поняття кохання також була підтверджена у нашому дослідженні. Слово часто виступало як номінант концепту LOVE. Наприклад, «*You had **my heart** inside Of your hands And you played it To the beat*» (Adele – Rolling in the deep). У цьому рядку серце репрезентує фізичний об'єкт як символ кохання, що вказує його споріднений концепт ATTACHMENT, що входить до фрейму концепту LOVE.

Це далеко не всі концептуальні метафори, які ми ідентифікували, а лише найчастотніші випадки. Використання усталених концептуальні метафор на рівні сучасного англомовного пісенного дискурсу говорить про те, що такі метафори відображають лінгвокультурологічні особливості через свою

когнітивну структуру, що є характерною для англо-американської та частково Західноєвропейської культур.

Список використаних джерел

1. Bonn R., Kreyer G., Mukherjee J. The style of pop song lyrics: a corpus-linguistic pilot study. *Anglia – Zeitschrift für englische Philologie.* De Gruyter. Vol. 125, No. 1. 2007. P. 31-58
2. Kövecses Z. Standard and Extended Conceptual Metaphor Theory. *The Routledge Handbook of Cognitive Linguistics Routledge.* 1st ed. Routledge, 2021. P. 191-203
3. Kövecses Z. *Metaphor and emotion. Language, Culture and Body in human feeling*. Cambridge University Press, 2000. 223 p.
4. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press, 1980. 242 p.
5. Trim R. *Metaphor Networks. The Comparative Evolution of Figurative Language*. New York: Palgrave Macmillan, 2007. 248 p.

Олександр Шестірнін
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
м. Умань (Україна)

Mobile Phone as a Tool of Digital Technologies for Learning a Foreign Language in Schools

Abstract. *Teaching foreign languages using mobile applications has many advantages related to the to the development of language skills, In addition, it is necessary to provide users with the opportunity to communicate, share experiences and knowledge. Apps that aim to improve vocabulary knowledge should also be presented and are extremely effective for learners who have a sufficient level of grammar knowledge and the opportunity to attend additional classes with a teacher and other users.*

Key words**:** *mobile applications, mobile phone, a Foreign Language, school.*

New digital technologies give teachers and students access to non-traditional sources of information, increase the efficiency of independent work, create modern opportunities for creativity, finding and consolidating various information, and allow the implementation of fundamentally new forms and methods of interactive learning.

In secondary schools, the mobile phone plays one of the key roles because «almost every student owns a mobile phone, which makes it a natural tool for learning» [2]. The combination of available apps and the devices enables students to have access to learning tools that will help them later in life and new, motivating ways to learn the language.

One of the significant advantages of learning a foreign language using a mobile phone is the possibility of collaborative learning, i.e. learning in cooperation,

where there is an active exchange of knowledge, skills and relationships of students through interaction. Collaboration helps students support, motivate and evaluate each other to gain a significant amount of knowledge that is almost absent in other types of learning. Collaborative activities can easily be joined by using the mobile device as a learning environment that is user-driven rather than device-driven. In this situation, an important element is communication between students, which is an important factor when mastering a foreign language [6].

Learning a foreign language with the help of a mobile phone, according to foreign scientists, can be carried out in order to develop skills related to pronunciation, grammar, listening, writing and reading comprehension. A well-known American researcher of this problem, Kenny, claims that mobile phones offer an ideal platform for gaining knowledge through studying because they are ubiquitous, affordable, compact and wireless [4].

Mastering a foreign language is supported by the use of mobile phones with the following technologies: SMS, Internet access, camera, audio / video recording and video messaging (MMS).

Let's consider the possibilities of using mobile phones while acquiring English.

As already mentioned, the areas of acquisition in English using a mobile phone are diverse, but I would like to highlight the following: vocabulary formation, listening, grammar, phonetics, reading comprehension, etc.

Thus, vocabulary learning, as a type of educational activity during English language acquisition, focuses on studying vocabulary with the help of a mobile phone. Sending email or text messages to students can become a common way to study new vocabulary in the classroom.

An interesting research in this regard was conducted by the American scientists Kennedy and Levy,

who confirmed the feasibility of sending information to students by receiving text messages covering known words in new contexts in the amount of nine or ten per week. The results of the study showed that the messages were very useful for improving vocabulary [3].

Similarly, researchers Thornton and Heuser sent short vocabulary educational mini-lessons via e-mail to students' cell phones three times a day. New words were used in different contexts to help students better understand the meaning. The result showed improved scores after writing the tests, which was very encouraging [5].

Other strategies for using mobile phones include providing students with special vocabulary to complete tasks on their mobile phones and send them to the teacher for review.

Listening exercises can also be considered an important stage in mastering English. With the advent of second-generation mobile phones, it is now possible to develop a mobile multimedia system to build listening skills through various exercises. Researchers Huang and Sun designed and implemented a mobile multimedia English listening system that allows students to download audio content to their phones and order educational courses. According to the research results of these scientists, a mobile multimedia system can significantly improve the listening skills of English language learners [1]. It is also possible to create a platform where students listen to the text using a voice service on their mobile phones, after which they take a test on their listening comprehension.

Grammar can be learned with the help of a specially developed program, which is installed on a mobile phone, where grammar rules are studied, followed by multiple-choice tests. Grammar exercises can be presented in the form of "true-false" or filling in the blanks.

Thus, with increasing demand for language skills and less time for people to attend more formal, classical, traditional courses, the need to study a foreign language using a mobile phone will inevitably grow. In other words, it can be considered an ideal solution in terms of time and place. Although mobile learning involves acquiring a foreign language outside of a classroom environment with little or no access to a teacher, the educational process can hardly be done without a teacher's guidance.

Список використаних джерел

1. Huang C. and P. Sun. Using mobile technologies to support mobile multimedia English listening exercises in daily life. The International Conference on Computer and Network Technologies in Education. 2010. (CNTE 2010), URL : http://cnte2010.cs.nhcue.edu.tw/
2. Johnson L., Levine A., Smith R. and Smythe T. The 2009 horizon report: K-12 Edition. Austin, Texas: The New Media Consortium, 2009. 36 p. URL: https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED593594.pdf
3. Kennedy C. & Levy M. L'italiano al telefonino: Using SMS to support beginners' language learning. ReCALL. 2008. Vol. 20, № 3. P. 315–350.
4. Microsoft research program. 2010. URL: http://research.microsoft.com/en-us/collaboration/papers/berkeley.pdf
5. Thornton P. & Houser C. Using mobile phones in English education in Japan. Journal of Computer Assisted Learning. 2005. Vol. 21, № 3. P. 217–228.
6. Yang Soon G. Technology for Foreign Language Learning. 2005. http://www.readingmatrix.com/conference/pp/proceedings/gohyingsoon.pdf

Юлія Шуляк
Марина Рудіна
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Реалії у збірках оповідань Р. Кіплінга «Книга Джунглів» та «Друга книга джунглів»: перекладацький аспект

Анотація. *Стаття присвячена перекладацькому аспекту відтворення реалій на матеріалі збірок оповідань «Книга Джунглів» та «Друга книга джунглів» Р. Кіплінга. Проаналізовано художню мову автора. Охарактеризовано процес відтворення реалій у процесі перекладу художніх творів.*

Ключові слова: *переклад, реалії, Р. Кіплінг, художній твір.*

The Realities in the Collection of Stories "The Jungle Book" and "The Second Jungle Book" by R. Kipling: the Translation Aspect

Abstract. *The article is devoted to the translation aspect of reproducing realities on the material of the collections of short stories "The Jungle Book" and "The Second Jungle Book" by R. Kipling. The author's artistic language is analysed. The process of reproduction of realities in the translation of literary works is described.*

Keywords: *translation, realities, R. Kipling, the work of fiction.*

Труднощі, з якими зустрічається перекладач у процесі відтворення реалій у художньому творі, полягають у відсутності еквіваленту в мові-сприймачі, відсутності референту для позначення об'єкту-реалії. При перекладі потрібно передати не лише семантичне значення реалії, але й конотативне значення, тобто національний та історичний колорит. На думку Р. Зорівчак, проблема перекладу реалії розпочинається

з того, що в художньому творі реалія є стильотворчим засобом висвітлення національного колориту. Дослідниця зазначає, що, наприклад, історичні реалії мають більш яскраве стилістичне забарвлення через те, що належать до історизмів – яскравих стилістичних категорій, але «навіть коли в першотворі реалія служить лише для позначення об'єктивно існуючих предметів і явищ і позбавлена особливої експресивної дієвості, то в перекладі вона художньо правомірно вияскравлюється, набуває стильотворчої ваги, посилює свій стилістичний потенціал, свої виражальні можливості, втрачає стилістичну нейтральність» [3].

Мова творів Редьярда Кіплінга відзначається образним характером, чому сприяє широке вживання метафори та метонімії. Використовуючи їх, автор «малює» основні поняття, важливі для створення особливостей його картини світу. Будь-яка з цих особливостей має різні прояви, і лише при їхньому метафоричному зображенні є можливість передати нюанси, що у сукупності становлять важливі поняття, закладені у свідомості певного національно-культурного угрупування [6].

Р. Кіплінг, народившись і провівши більшу частину свого життя в Індії, що була на той час сировинним доданком Британської імперії, з болем і відчаєм усвідомлював розрив між людиною і природою, тому шукав художніх шляхів порозуміння між ними. Використавши реальні факти про дітей, які знаходились на «вихованні» у звірів, Р. Кіплінг створив прекрасну історію про те, як у результаті фатальних подій дитина, яка опинилася в індійських джунглях, змогла вирости й перетворитися на чудового юнака, завдяки старанням його вихователів – звірів.

Сам процес виокремлення реалій може бути ускладнений, якщо перекладач володіє недостатньо ґрунтовними та поглибленими фоновими знаннями

стосовно країни, мовою якої написано художній твір. Фонові знання – це сукупність інформації та відомостей про специфіку країни, мова якої вивчається, її національну культуру, менталітет народу, національні особливості вербальної та невербальної поведінки [6]. Отже, перекладач має бути досить освіченою людиною, що не лише вільно володіє мовою оригінального твору, але й широко обізнана в усіх сферах життя та діяльності, історії та культури соціальної спільноти, яка розмовляє цією мовою.

До того ж, сама мова художньої літератури потребує особливого до неї ставлення. Переклад художнього твору, або художній переклад, завжди мав свої особливі відмінності порівняно зі звичайним перекладом, у якому важливим є точність і адекватність мовних відповідників, адже художній переклад спрямований на відтворення змісту, його тематичного навантаження, ідеї, стилістичних особливостей тощо. На думку О.В. Ребрія, принципи й способи відтворення реалій у перекладі є тими ж самими, що й стосовно безеквівалентної лексики в цілому, адже вони є її прошарком: «В той час як деякі дослідники невиправдано ототожнюють реалії з безеквівалентною лексикою, ми вважаємо, що ці дві лексичні категорії перебувають в гіпонімо-гіперонімічних відносинах» [4], а невиправдане вилучення іншомовних реалій із перекладів або заміна їх на українські реалії збіднює комунікативний потенціал твору.

Велика кількість науковців розглядає не лише сам процес перекладу реалій, але й процес вибору належного еквіваленту в рідній мові як окрему ланку розумово-творчої діяльності перекладача. О.В. Ребрій подає результати огляду значної кількості праць перекладознавців, що вивчали процес перекладу безеквівалентної лексики, та визначає цей процес як

«творчий акт потрійної природи», за якого перекладач майже миттєво виконує такі три дії:

1) інтерпретує одиницю (творчість як тлумачення), тобто або впізнає, або ідентифікує її за допомогою довідкових джерел (якщо був незнайомим з нею);

2) приймає рішення стосовно вибору способу перекладу (творчість як варіативність);

3) формує – спочатку у внутрішньому лексиконі, звідки потім переносить у текст перекладу і, потенційно, у мову перекладу – іншомовний відповідник (творчість як власне мовотворчість) [4].

Утілюючи зазначені дії, перекладач обирає необхідний варіант перекладу реалії, відповідно до її типу та своїх власних особистих уподобань. Якщо раніше цей процес відбувався інтуїтивно, то наразі існують певні чітко визначені прийоми передачі слів-реалій рідною мовою перекладача.

У збірках оповідань Р. Кіплінга «Книга Джунглів» та «Друга книга джунглів» реалії вживаються в перебігу всього сюжету. Із неабиякою цікавістю читач стежить за тим, як Акела – мудрий і відважний вожак вільного народу, як звуть себе вовки; чорна пантера Багіра, сміливa й спритна; старий товстий ведмідь Балу – охоронець законів джунглів, рятують Мауглі від ікол тигра Шер-Хана, беруться з великим терпінням навчати його змалку всім хитрощам і премудрощам життя тваринного світу в джунглях, виручають його у важкі хвилини, захищають, ризикуючи своїм життям, звертають увагу решти тварин за покликом крові [5]. Засилля реалій у творах пояснюється тим, що Р. Кіплінг добре знав індійський фольклор і черпав матеріал із глибокої скарбниці туземних казок і легенд. Крім того, автор сам творив власний фольклор і міфи про Індію. Його турбували проблеми природи й цивілізації, місце людини на землі, які він намагався

вирішити в нетрадиційний спосіб – засобами художнього слова. «Книга джунглів» побудована за мозаїчним принципом, складається з 15 фрагментів, з яких з історією Мауглі пов'язані лише вісім.

Дослідники Н. Дьяконова та О. Долінин пояснюють успіх письменника так: «Кіплінг входив у літературу в переламний період, коли вже почала давати тріщину твердиня вікторіанської свідомості, що здавалася непорушною (…) Література потребувала відновлення, і варто було Кіплінгу в 1890 р. опублікувати в Англії кілька десятків оповідань і балад, як стало ясно – серед літературних «розрахованих світил» з'явилася «беззаконна комета», готова підірвати зсередини сформовану систему жанрів і стилів. У неясному, розпливчастому контексті епохи Р. Кіплінгу вдалося розглянути велику лакуну, вдалося розгадати потребу у сучасному романтичному герої, у новому моральному кодексі, у новому міфі, що був би співзвучний дарвінівській теорії еволюції з її твердою формулою: виживає найсильніший» [5].

Казка, вважав митець, розвиває не тільки уяву дітей, а й встановлює певний зв'язок між фантазією і реальним світом, впливає на емоційний стан дітей: знижує тривогу, усуває страх і розгубленість і дає поживу для сприйняття, співчуття і спілкування з улюбленими героями, створює казкову атмосферу, повну ентузіазму і радості [2]. Так, «Друга книга джунглів» (англ. The Second Jungle Book) – продовження «Книги джунглів» – уперше опублікована в 1895 році, також містить багато реалій: п'ять історій про Мауглі й три непов'язані історії. Усі, крім однієї, відбуваються в Індії, проте більшість історій, що містить книга, Р. Кіплінг написав, живучи у Вермонті.

А.В. Головня, досліджуючи міжкультурний простір художньої прози Р. Кіплінга, вважає, що у світогляді письменника поєдналась англійська та

індійська національні традиції і саме взаємодія цих двох культур відтворилися в його письменницькому доробку, а лінгвокультурний простір його прози визначається спеціальними рисами, при зіставленні яких виявляються найтиповіші особливості кожного народу [1].

Отже, специфіка перекладу реалій у збірках оповідань Р. Кіплінга «Книга Джунглів» та «Друга книга джунглів» полягає в тому, що перекладач повинен обирати адекватний варіант перекладу реалії відповідно до її типу та особистих уподобань, дотримуючись апробованих практикою перекладу прийомів відтворення слів-реалій рідною мовою перекладача.

Список використаних джерел

1. Головня А.В. Лінгвокультурологічні особливості картини світу «Книги джунглів» Р. Кіплінга. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго. Вип. 7. Т. 4. 2004. 270 с.
2. Горбонос О. В. Літературні казки І. Франка та Р. Кіплінга як авторська анімалістична жанроформа: типологічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Ужгород, 2016. Вип. 2. С. 93-96
3. Зорівчак Р. П. *Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози)*. Львів: Видавництво Львівського університету, 1989. 215 с.
4. Ребрій О.В. *Сучасні концепції творчості у перекладі*: монографія. Х.: Харківський університет імені В.Н.Каразіна, 2012. 376с.
5. Стріха М. Кіплінг: справжній і вигаданий / Пер. і упор. М. Стріха. К.: Факт, 2003. 456с.
6. Чередниченко О.І. *Про мову і переклад*. К.: Либідь, 2007. 248 с.

Тетяна Шундель
Донецький національний медичний університет
м. Лиман (Україна)

Використання лексичних ігор як спосіб підвищення мотивації до оволодіння іноземною мовою

Анотація. *Інтерактивні ігрові елементи, а саме лексичні ігри, є механізмом засвоєння нової лексики з подальшим її використанням в комунікативно-контекстуальних ситуаціях. Лексична гра є важливо складовою професійної підготовки майбутнього фахівця. Це – ключовий інструмент, що допомагає ввійти в іншомовне середовище без перешкод, оскільки є інтегрованою частиною будь-якого заняття. Очевидно, що лексичні ігри уявляють собою важливу допоміжну складову задля досягнення інших цілей навчання. Під час використання лексичних ігор значно підвищується рівень володіння лексичним матеріалом та усвідомлюється доцільність його використання.*

Ключові слова: *ігрові елементи, іноземна мова за професійним спрямуванням, лексичні ігри, студенти-медики.*

Use of Lexical Games as a Means of Mastering a Foreign Language

Abstract. *Interactive game elements, namely lexical games, are a mechanism for assimilating new vocabulary with its subsequent use in communicative and contextual situations. The word game is an important component of the professional training of the future specialist. It is a key tool that helps to enter a foreign language environment without obstacles, as it is an integrated part of any lesson. It is obvious that lexical games are an important auxiliary component for achieving other learning goals. While using lexical games the level of mastering the lexical material is*

significantly increased and the expediency of its use is realized.

Key words: *game elements, foreign language for professional direction, lexical games, medical students*

У наш час вивчення іноземної мови обумовлено швидким зростанням ролі міжнародної комунікації, що обумовлює необхідність підготовки фахівця зі знанням іноземної мови. Л. Іщенко говорить, що «від професіоналів у будь-якій галузі вимагають забезпечувати людей інформацією, тому що вони володіють спеціалізованими знаннями та досвідом і можуть ними поділитися» [1]. У зв'язку з цим змінюється загальна стратегія підготовки майбутнього спеціаліста. Головною метою володіння іноземною мовою становиться спроможність випускників вирішувати завдання між особистої взаємодії. На думку Ю.І. Чернищук, студенти повинні володіти в певній мірі знаннями та практичними вміннями, а також бути здатними співвідносити набуті мовні знання з конкретним контекстуальними ситуаціями [5, с. 47]. З метою досягнення цієї цілі викладач може використовувати лексичні ігри на заняттях з іноземної мови, оскільки лексична гра є одним із прийомів навчання. Така гра допомогає не лише закріпити раніше набуті знання, але й сприяє накопиченню нового мовного матеріалу.

Треба зазначити, що використання лексичних ігор на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням зі студентами-медиками може значно полегшити навчальний процес. Правильно підібрана лексична гра допомогає студентам-медикам значно розширити активний медичний вокабуляр та відпрацювати лексичний матеріал у ситуаціях, що максимально наближені до майбутньої професійної діяльності. Крім цього, лексична гра допомогає зменшити рівень труднощів, що виникають при

запам'ятовуванні слів, роблячи цей процес більш жвавим та цікавим для студента.

Ми вважаємо, що лексична гра має великий мотиваційний потенціал, що сприяє підвищенню рівня використання термінологічного апарату студентами-медиками. Н.М. Тимощук акцентує увагу щодо ефективного використання мотивації, яка саме «дозволяє виявити внутрішні резерви особистості для її розвитку, навчання та виховання, оскільки через мотивацію можна впливати як на продуктивність діяльності, так і на розвиток особистості» [4, с.158].

На думку О.О. Малінки, важлива умова формування мотивації до опанування іноземної мови полягає в змісті самого навчального матеріалу, який повинен мати розвиваюче та загальноосвітнє значення, щоб задовольнити потребу в спілкуванні [2].

М.І. Тарасенко також наголошує на особливій ролі мотивації у сфері педагогіки. Дослідниця вважає, що мотивація уявляє собою важливий чинник успішності навчального процесу в цілому і опануванні іноземною мовою у вищому навчальному закладі зокрема [3]. Низький рівень мотивації до вивчення іноземної мови, несприйняття її важливої функції в сучасному світі може значно зашкодити роботі викладача в нефілологічному ВНЗ, тому використання лексичних ігор на заняттях зі студентами немовних спеціальностей, наприклад, студентами-медиками, стає тим пусковим механізмом, що здатен гарантувати досить полегшений спосіб засвоєння іноземної мови в цілому. З огляду на це доречно зауважити, що мотивація є чинником успішності оволодіння іноземною мовою.

Студенти-медики не є студентами філологічних ВУЗів, тому часто на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням їм досить важко правильно використовувати лексичний матеріал та

повноцінно спілкуватися в реальних життєвих ситуаціях, що можуть зустрітися в майбутньому. В такому випадку лексична гра служить ефективним інструментом для подолання існуючих труднощів та перетворення простого зазубрювання лексичного матеріалу в захоплюючий процес. Лексична гра значно допомагає урізноманітнити навчальний процес та створити можливості використовувати її на практиці, впливаючи позитивно на інтенсифікацію знань. Лексичні ігри вносять різноманіття в ритм типового практичного заняття. Застосування лексичних ігор наразі стає невід'ємною частиною навчання, оскільки лексика – це база, що є передумовою формування навички комунікативної компетенції.

Нам повністю імпонує думка Н.М. Тимощук, що застосування ігрових форм для засвоєння лексичного вокабуляру на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням сприяє здатності студентів краще запам'ятовувати англомовну фахову термінологію [4].

Проаналізувавши матеріал, ми дійшли висновку, що застосування лексичних ігор допомагає студентам немовних спеціальностей подолати лексичний бар'єр, створюючи невимушену атмосферу. Найбільшу користь з використанням лексичних ігор вбачаємо в можливості закріплення нової термінології в невимушеній атмосфері та усвідомленні необхідності вивчати лексичний матеріал, який дає змогу тренувати глосарії у ситуаціях, що максимально наближені до повсякденного життя. Таким чином, ціллю лексичних ігор є практична ціль, а саме – модифікувати певні елементи навчального процесу, зробивши заняття з іноземної мови за професійним спрямуванням більш сучасним та цікавим. Все це допомагає активізувати пізнавальний інтерес до опанування іноземної мови в цілому. Лексичні ігри

формують позитивне відношення до іноземної мови та стимулюють навчально-пізнавальну діяльність. Але головне при цьому, щоб кожна лексична гра була доцільна з конкретними цілями та задачами.

Список використаних джерел

1. Іщенко Л. Використання рольових ігор у процесі викладання іноземних мов: проблеми теорії та практики. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах:* збірн. наук. праць. 2009. С. 214-221. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=KpQJ0RQAAAAJ&citation_for_view=KpQJ0RQAAAAJ:d1gkVwhDpl0C (дата звернення 30.10.2023).
2. Малінка О.О. особливості формування мотивації до вивчення іноземних мов студентами нелінгвістичних закладів. URL: http://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/1883/1/Malinka_OO_008.pdf (дата звернення 30.10.2023).
3. Тарасенко М.І. Способи підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/199587079.pdf (дата звернення: 31.10.2023).
4. Тимощук Н.М. Ігрові форми на заняттях з іноземної мови як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення економічного вокабулярію. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 2. С. 151-161.
5. Чернищук Ю.І. Використання ігрових технологій при вивченні іноземних мов як інструмент компетентнісно-орієнтованого навчання у ВНЗ. Інноваційна педагогіка. Вип. 44. Т. 2. С. 47-50. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/44/part_2/44-2_2022.pdf (дата звернення 29.10.2023).

Олена Щербина
Воєнна академія імені Євгенія Березняка
м. Київ (Україна)

Сприятлива атмосфера на практичних заняттях з іноземної мови як чинник формування у дорослих стійкої мотивації до навчання

Анотація. *У доповіді визначаються актуальні особливості навчання дорослих іноземних мов, аналізуються навчальні ролі на практичних заняттях, вивчається значення єдності мотиваційно-емоційного компоненту для формування ефективної іншомовної компетентності. Окреслено роль мотивації у формуванні іншомовної комунікативної компетенції, зокрема навчальна мотивація, її значення.*

Ключові слова: *мовленнєві навички і мовленнєві уміння, інтелектуальні уміння, формування мовленнєвої діяльності, мотивація, комунікативний підхід, стратегія навчання.*

A favorable atmosphere in practical foreign language lessons as a factor of formation of sustainable learning motivation in adults

Abstract. *The report defines the actual features of adult foreign language learning, analyzes educational roles in practical classes, studies the importance of the motivational-emotional component for the formation of effective foreign language competence. The role of motivation in the formation of foreign language communicative competence is outlined, in particular educational motivation and its meaning.*

Key words: *speech skills and language abilities, intellectual abilities, speech activity formation, motivation, communicative approach techniques, teaching strategy.*

У глобальному, відкритому світі, у двадцять першому столітті доступ до інформації будь-якими іноземними мовами практично необмежений, це створює потужні можливості професійного зростання, навчання, в тому числі і за кордоном. Найбільш актуальним сьогодні є навчання та перепідготовка дорослих з іноземної мови, зокрема адаптація та актуалізація знань фахівців до професійної діяльності в умовах відкритого світу. Психологічні особливості слухачів, соціальний статус, вікові відмінності у групах дорослих, що вивчають іноземну мову, професія, місце роботи – названі фактори неабияк впливають на ставлення до навчання, до пізнавальної діяльності як такої, до викладача, як носія певних навчальних стереотипів, до свого статусу студента. Основним завданням викладача є забезпечити взаємозв'язок мотиваційної, емоційної ті інтелектуальної сфер слухачів під час роботи у групі. Слід враховувати це при побудові стосунків в групі. Тож мотивування на виконання завдань буде більш ефективним з урахуванням визначених рушійних мотивів. Мета виконання завдань і результат, що його очікують, сформульовані відповідним чином, запускаючи механізм внутрішньої відповідальності, самоактуалізації слухача зробить навчальний процес більш особисто вагомим, а похвала і підтримка є ключовим аспектом. Дорослі часто бояться помилок, бояться втратити авторитет набагато більше, ніж діти. Критика, висміювання, страх бути покараним, втратити повагу, страх припуститися помилки – ось основні вороги у вивченні іноземної мови. Пропонується виділяти те, що правильно, ретельно проводити аналіз помилок, не користуватися п'ятибальним оцінюванням, оскільки воно має лише три позитивні оцінки і дві негативні. Бажано застосовувати бали, нараховані за висловлювання

(усні і письмові), що досягли комунікативної мети (які відображають не ставлення викладача до слухача – добре чи погано, а показують кількість вдалих спроб впоратися з завданням). Вивчення іноземної мови в дорослому віці вимагає від слухачів застосування сформованих інтегративних інтелектуальних умінь. На практиці ситуація виглядає доволі складною, оскільки будучи цілком сформованими особистостями, студенти не володіють інтелектуальними уміннями, тобто побудова причинно-наслідкових зв'язків під час виконання завдання, вміння вибрати, проаналізувати, порівняти, узагальнити інформацію, зробити висновки – подекуди є суттєвим каменем спотикання. Таким чином, у формулюванні інструкцій до виконання вправ мусить бути вказано, як саме мусить виконуватися те чи інше завдання, що саме слід зробити, в якій послідовності, це безперечно, спрощує оволодіння уміннями і навичками.

Головним інтелектуальним почуттям є радість пізнання, тож заняття, наповнені такими «відкриттями», де новизна, здивування, радість від набуття нових знань, стимулюють роботу мозку, процес запам'ятовування, створення позитивних стійких асоціацій. Отже формат занять слід переглянути на користь пошукових, проблемних, проектних, творчих, комунікативних чи особистісно-діяльнісних, оскільки проста демонстрація знань або інформації в наш час абсолютно втратила сенс, тому що будь-які відомості, зокрема з іноземних мов, стали настільки доступні, що витрачати півтори години на переказування теоретичної інформації з підручників чи посібників не є актуальним.

Ще один важливий момент, який неможливо оминути, говорячи про іншомовну підготовку дорослих, – це професійна деформація особистості. «Професіоналам» властиве перенесення стилю

службового спілкування на неслужбові взаємини; звуження кола інтересів і потреб. Тож навчаючи дорослих іноземних мов, слід зважати на рід занять, оскільки людина, яка тривалий час знаходиться в певних умовах. Створення взаємозв'язку мотиваційної, інтелектуальної та емоційної сфер слухачів дорослого віку на заняттях з іноземної мови покращує ефективність навчання, стимулює включення різних ресурсів організму до успішного формування навичок іншомовної комунікації, яка відбувається в атмосфері співпраці, в комфортних психологічних умовах. Особливу роль у процесі навчання дорослих відіграють мотиваційні чинники інтелектуальної і мовної поведінки слухачів, набутий життєвий досвід. У роботі з групою дорослих викладач виступає в ролі диригента, який може і повинен, використовуючи свою методичну майстерність, психологічну підготовку, всі інструменти комунікації, кожне завдання, кожну тренувальну вправу трансформувати таким чином, щоб вона ефективно включала у навчальну діяльність слухачів з урахуванням тих рушійних сил, що спонукають їх до активності.

Наталія Юхновець
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

Zum Problem des Online-Unterrichts

Zusammenfassung. Die Pandemie und der Krieg führten zu erheblichen Veränderungen im Bildungsbereich und verursachten Bildungsprobleme in der Ukraine. Wie man Fernunterricht qualitativer und gefühlvoller gestalten kann – diese Probleme wurden in dem Artikel vermittelt. Bildungseinrichtungen standen vor der Frage nach der Qualität des Online-Unterrichts. Besondere Afmerksamkeit wird auf den Kontakt zwischen Dozenten und Studenten gelegt. Kleine Tricks: Blick von Angesicht zu Angesicht, informelle Dinge während des Unterrichts, freundliche Gesten – tragen dazu bei, die Kommunikation wärmer zu gestalten und die Atmosphäre während des Unterrichts entspannt zu gestalten.

Schlüsselwörter: Kontakt, Distanz, Ungezwungenheit, Atmosphäre, Motivation, Aufmerksamkeit.

To the problem of remote classes

Abstract. *The pandemic has let to significant changes in educational area and caused to educational problems in Ukraine. How to make distance training more qualitativeand heartfelt – these issues were considered in our article. Special attention was paid to the connection between a teacher and students. Simple tips: glance in eyes, informal things during the lesson, benevolent gestures will help to add warmth to communication and make the pleasant atmosphere.*

Key words: *pandemic, contact, distance, informality, atmosphere, motivation, respect.*

Viele Menschen fühlen sich während des Online-Unterrichts isoliert und einsam. Aufgrund des Mangels an Kontakt und Menschlichkeit mögen viele Studierende Online-Unterrichten deutlich weniger als Live-Kurse, Vorlesungen und Seminare. Es gibt aber mehrere Möglichkeiten, den Online-Unterricht möglichst nah zum Live-Kontakt zu gestalten.

Augenkontakt

Die Kommunikation mit den Zuhörern auf der anderen Seite des Bildschirms hängt maßgeblich davon ab, ob man direkt in die Kamera blickt. Nur unter dieser Bedingung haben sie das Gefühl, direkt von Gesicht zu Gesicht zu schauen. Möglicherweise benötigen Sie einen Laptopständer.

Abstand

Sitzen Sie nicht zu nah an der Kamera oder zu weit von ihr entfernt. Experimentieren Sie mit dem passenden Abstand. Wenn Sie zu weit weg sitzen, entsteht ein Gefühl der Entfremdung. Wenn Sie zu nah sitzen, kann dies ebenfalls zu Unbehagen führen. Stellen Sie sich in einem solchen Abstand auf, dass die Gesprächspartner Ihren Gesichtsausdruck deutlich sehen und darüber nachdenken können. Bitten Sie die Studenten, die gleiche Position einzunehmen.

Ein einfacher Lebenshack: Schneiden Sie die Augen aus einem Foto in einer Zeitschrift aus und kleben Sie sie auf beide Seiten der Kamera. Eine andere Möglichkeit besteht darin, ein Foto einer Person, die Ihnen gefällt, über der Kamera anzubringen. Wenn Sie mit „schwarzen Quadraten“ und Symbolen statt mit lebenden Personen kommunizieren müssen, schauen Sie sich dieses Foto an.

Damit sich die Kamera auf Augenhöhe oder etwas höher befindet, benötigen Sie möglicherweise einen Laptopständer.

Ungezwungenheit

Es hängt alles von der Vorstellungskraft ab. Bitten Sie die Studenten beispielsweise verschiedene Emojis auf Papier zu zeichnen, die ihre Einstellung zu einer bestimmten Idee ausdrücken, und sie während des Unterrichts zu zeigen. Nachdem Sie eine Pause angekündigt haben, können Sie sie einladen, danach mit der schicksten Tasse, die sie in ihrer Küche finden, wiederzukommen. Oder mit besonderen Gläsern. Dies verleiht Ihrer Kommunikation Wärme und schafft eine entspannte Atmosphäre.

Freundliche Gesten

Damit die Studenten Ihre herzliche Einstellung ihnen gegenüber spüren, versuchen Sie, nicht an Gesten und Emotionen zu sparen. Ein Lächeln, hochgezogene Augenbrauen, Nicken, Daumen hoch – all das kann Studierende noch stärker in den Arbeitsprozess einbeziehen und motivieren. Darüber hinaus weckt jede Bewegung auf dem Bildschirm die Aufmerksamkeit. Sie werden Ihre Studenten nicht vor Monotonie einschlafen lassen.

Respekt

Zeigen Sie den Studierenden, dass Sie sie respektieren. Sagen Sie zu Beginn jedes Online-Meetings und bei der Rückkehr nach den Pausen begrüßende, freundliche Sätze. Rufen Sie Studierende häufiger beim Namen an und würdigen Sie ihren Beitrag zur gemeinsamen Arbeit. Denken Sie an die Regeln der einfachen Höflichkeit: Beginnen Sie pünktlich mit dem Unterricht, kündigen Sie Pausen an, wenn versprochen, und geben Sie jedem die Möglichkeit, seine Meinung zu äußern unabhängig davon, wie viele Personen an einem Online-Meeting teilnehmen. Und natürlich sollte jede Sitzung ein rechtzeitiges Ende haben.

Ermutigen Sie die Schüler, mehr untereinander zu kommunizieren.

Von einem Lehrer wird vor allem Einfühlungsvermögen und Sensibilität verlangt. Versuchen Sie, Ihren Mündeln das Wort zu erteilen. Sie können beispielsweise einen Wecker stellen und Ihre Erläuterungen (Vorlesung) unterbrechen, wenn die Glocke klingelt, und den Studierenden Aufgaben für fünf bis zehn Minuten zum selbstständigen Arbeiten anbieten – in Zoom können Sie die Studierenden hierfür in Räume einteilen. Gleichzeitig lohnt es sich, das Geschehen in diesen Räumen zu beobachten und die Redner zu warnen, wenn sie das Wort einem ihrer Kameraden überlassen sollen. Bitten Sie die Studierenden nach ihrer Rückkehr unbedingt zu erzählen, was sie während der selbstständigen Arbeit Neues gelernt haben.

Online-Vorlesungen und Seminare sind in Bezug auf der Emotionen und der Beteiligung der Studierenden nicht immer mit Live-Meetings gleichzusetzen. Es ist jedoch möglich, dass dieses Bildungsformat auch nach dem Ende der Epidemie immer beliebter wird, da es trotz aller Nachteile auch viele Vorteile mit sich bringt. Kurz gesagt, Sie werden die guten Gewohnheiten des Online-Unterrichts mehr als einmal brauchen!

НАШІ АВТОРИ

АВРАМЕНКО Вікторія Сергіївна
Національний авіаційний університет, м. Київ
БАЛАНАЄВА Оксана Василівна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов, Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький
БЕЗЛЮДНИЙ Олександр Іванович
Доктор педагогічних наук, професор, ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань
БЄЛОУСОВА Євгенія Юріївна
Національний авіаційний університет, м. Київ
БЕРЕЗНІКОВА Наталія Іванівна
Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
БИК Анастасія Юріївна
Національний авіаційний університет, м. Київ
БІЛЕЦЬКА Ірина Олександрівна
Докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри теорії та практики іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
БІЛОКОНЬ Галина Михайлівна
Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
БЛІНОВ Євген Миколайович
Старший викладач кафедри періодичної преси та медіаредагування факультету журналістики, реклами та видавничої справи, Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, м. Одеса

БОГАЧОВ Денис
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
БОНДАРЧУК Еліна
Національний авіаційний університет, м. Київ
БУГАЙЧУК Олег Русланович
Аспірант, Національний авіаційний університет, м. Київ
ВАСИЛИК Марина Степанівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов, Прикарпатський національний університету імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ
ВЕРЕМЮК Людмила Леонідівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ВИСОЧАНСЬКА Яна
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ВОЛІК Олена Валеріївна
Старша викладачка кафедри правничої лінгвістики, Національна академія внутрішніх справ, м. Київ
ВОЛКОВА Галина Костянтинівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, м. Запоріжжя, Україна
ВОРОБКАЛО Яна
Національний авіаційний університет, м. Київ
ВУСАТА Анастасія
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ГАРМАШ Тетяна Андріївна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ

ГЕРАСИМЕНКО Ганна Андріївна
Здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземних мов, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса
ГЛУШАНИЦЯ Наталія Вікторівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
ГОНЧАРУК Дмитро Віталійович
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ГРИГОРОВА Ірина Геннадіївна
Доцентка кафедри іноземних мов факультету післядипломної освіти, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків
ДАВИДЕНКО Алла Олександрівна
Докторка філософії, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ
ЗРІВЕЦЬ Валерія
Національний авіаційний університет, м. Київ
ДИШЛЕВА Світлана Миколаївна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
ДОЧУ Владислава
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ДЮКАНОВА Ніна Михайлівна
Доцентка, Національний авіаційний університет, м. Київ
ЗАЙЦЕВА Катерина Іванівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри германської філології та методики викладання

іноземних мов, Південноукраїнський Національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, м. Одеса

ЗАПОРОЖАН Анастасія Юріївна

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

ЗАСЛУЖЕНА Алла Андріївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ

ЗРІВЕЦЬ Валерія

Національний авіаційний університет, м. Київ

ІВАНОВ Євген Олександрович

Старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ

ІВАНОВА Жанна Євгеніївна

Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ

КАЛОВСЬКА Наталія Олександрівна

Здобувачка ОС «Магістр, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса

КІРИК Тамара Вікторівна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, ПВНЗ «Київський медичний університет», м. Київ

КОВТУН Олена Віталіївна

Докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ

КОЛІСНИЧЕНКО Анна Віталіївна

Кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ

КОНОВАЛОВА Надія Олександрівна
Аспірантка ІІ-го курсу спеціальності «Освітні, педагогічні науки», Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ
КОНОПЛЯНИК Леся Миколаївна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ
КОРОЛЬ Діана
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
КОРСАК Костянтин Віталійович
Доктор філософських наук, професор, ПВНЗ «Київський медичний університет», м. Київ
КОРСАК Юрій Костянтинович
Кандидат філософських наук, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ
КУЛЬЧИЦЬКИЙ Віктор Іванович
Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
ЛАДОГУБЕЦЬ Наталія Віталіївна
кандидатка педагогічних наук, доцентка, деканка факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, Національний авіаційний університет, м. Київ
ЛЕМБЕРСЬКИЙ Олександр Юрійович
Викладач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил, Національний університет «Одеська морська академія», м. Одеса
ЛИХНО Максим Михайлович
Національний авіаційний університет, м. Київ
ЛОПУШЕНКО Аліна Вікторівна
Здобувачка ОС «Магістр», Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань

ЛУК'ЯНЧЕНКО Ірина Олегівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса
ЛЯШЕНКО Лариса Миколаївна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
МАЗУРЕНКО Людмила Іванівна
Кандидатка політичних наук, доцентка кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил, Національний університет «Одеська морська академія», м. Одеса
МАКСИМЕНКО Алла Володимирівна
Викладачка, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ
МАКСИМОВА Анна Ярославівна
Кандидатка наук з державного управління, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ м. Дніпро
МАМОНОВА Олена Іванівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов, Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький
МЕЛЬНИК Наталія Іванівна
Докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
МИХАЙЛЮК Аріана Артурівна
Національний авіаційний університет, м. Київ
МІРОШНИК Світлана Олексіївна
Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
МОЛГАМОВА Лілія Олексіївна
Аспірантка кафедри германської філології, викладачка

кафедри іноземних мов та лінгводидактики, Сумський державний університет, м. Суми

НЕМЛІЙ Людмила Сергіївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри авіаційної англійської мови, Національний авіаційний університет м. Київ

ОРЕЛ Тетяна Валентинівна

Викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ

ПАСІЧНА Олена Вікторівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, «Криворізький фаховий коледж Національного авіаційного університету», м. Кривий Ріг

ПАСІЧНА Єлизавета Віталіївна

Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг

ПИСАРЧИК Олена Леонідівна

Викладачка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ПОВХ Ірина Василівна

Кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри іноземних мов

ПРИШУПА Юлія Юріївна

Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ

РЯБОКОНЬ Євгенія Олександрівна

Національний авіаційний університет, м. Київ

РЕБРІЙ Інна Миколаївна

Кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов факультету післядипломної освіти, Харківський Національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків

РУДІНА Марина Володимирівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри англійської філології і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ
РУСЕНКО Юлія
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
САБІТОВА Алла Павлівна
Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ
САВЧЕНКО Ольга Олександрівна
Кандидатка філософських наук, доцентка, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків, Україна
САВЧЕНКО Юлія Олександрівна
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
СИНЯВСЬКА Тетяна
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
СКУРАТІВСЬКА Марина Олегівна
Учителька німецької мови, спеціалізована школа I-III ступенів № 250 з поглибленим вивченням математики, м. Київ
СТРІЛЬЧУК Андрій Ігорович
Національний авіаційний університет, м. Київ
ТИЧИНА Ірина Вікторівна
Докторка філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, доцентка, старша викладачка кафедри спеціальної мовної підготовки, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ
ТЕЛЕПЕНЬКО Анна Олександрівна
Національний авіаційний університет, м. Київ

ТОВКАЧ Ірина Євгенівна
Кандидатка психологічних наук, старша викладачка, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ТЬОСОВА Галина
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ФЕДОРЕНКО Ольга Борисівна
Кандидатка філологічних наук, Центр підготовки і перепідготовки робітничих кадрів № 1, м. Кривий Ріг
ХАЙДАРІ Наталія Ігорівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
ХАРАТЯН Елеонора Сергіївна
Магістр філології, викладачка кафедри іноземних мов факультету післядипломної освіти, Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, м. Харків
ХАРИЦЬКА Світлана Василівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
ЦАРУК Софія
Національний авіаційний університет, м. Київ
ШАРПІЛО Анна Олегівна
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ШУЛЯК Юлія Павлівна
Національний авіаційний університет, м. Київ
ШУНДЕЛЬ Тетяна Олександрівна
Старша викладачка кафедри мовних та гуманітарних дисциплін, Донецький національний медичний університет, м. Лиман

ЩЕРБИНА Анна Володимирівна
Старша викладачка кафедри англійської філології та перекладу, Національний авіаційний університет, м. Київ
ЩЕРБИНА Олена Олександрівна
Кандидатка педагогічних наук, доцентка, Воєнна академія імені Євгенія Березняка, м. Київ
ШЕСТІРНІН Олександр Вікторович
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
ЮХНОВЕЦЬ Наталія Павлівна
Старша викладачка кафедри іноземних мов і перекладу, Національний авіаційний університет м. Київ
ЯЛОВЕНКО Ольга Вікторівна
Кандидатка філологічних наук, доцентка, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань
GUSTAFSSON B Eric
Certified teacher in History and Philosophy (Master of arts in teaching); Master of arts in didactics; University lecturer, University of Gävle, Sweden